

Jadwiga Łuczakowa

Katalog "Papierów po Leonardzie Niedźwieckim" i Archiwum Dywizji Kozaków Sułtańskich w Bibliotece Kórnickiej

---

Pamiętnik Biblioteki Kórnickiej 7, 241-367

1959

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

JADWIGA ŁUCZAKOWA

KATALOG „PAPIERÓW PO LEONARDZIE NIEDŹWIECKIM”
I ARCHIWUM DYWIZJI KOZAKÓW SUŁTAŃSKICH
W BIBLIOTECE KÓRNICKEJ

WSTĘP

Papiery po Leonardzie Niedźwieckim obejmują zbiór materiałów do dziejów Wielkiej Emigracji polskiej po powstaniu listopadowym. Składają się na nie: spuścizna osobista Leonarda Niedźwieckiego, sekretarza gen. Władysława Zamoyskiego, i fragmenty archiwum samego generała, mianowicie fragmenty jego korespondencji, drobne materiały życiorysowe oraz część akt dotyczących jego działalności na Wschodzie w okresie wojny krymskiej. Do tych należą akta i korespondencja kolonii polskich w Turcji: Adampol i Reszynie w Tesalii, powierzone opiece Niedźwieckiego, jako „dyrektora wszystkich kolonii”¹. W ścisłym związku z nimi pozostaje też Archiwum Dywizji Kozaków Sułtańskich i dlatego katalog tego archiwum ogłasza się jednocześnie. Spuścizna osobista Niedźwieckiego zawiera obszerną korespondencję, liczącą ponad 7 tysięcy listów, dzienniczki i raptularze, drobne utwory i tłumaczenia, zbioriki wierszy, różne materiały literackie i historyczne oraz biograficzne. Oprócz wymienionych materiałów w skład *Papierów po Leonardzie Niedźwieckim* wchodzi fragmenty akt Towarzystwa Literackiego Przyjaciół Polski w Londynie² i innych instytucji emigracyjnych, fragmenty korespondencji prywatnej emigrantów zaprzyjaźnionych z Niedźwieckim oraz wariów, nieraz przypadkowych i czasami błahych.

---

¹ B. K. 2462. List Władysława Jordana do Zamoyskiego z sierpnia 1860 r., k. 408. Niedźwiecki z tytułu swojej funkcji sekretarza u Zamoyskiego opiekował się również kolonizacją emigracji polskiej w Ameryce i w tym celu często wyjeżdżał do Hawru jako agent generała. Zob. też uwagi Niedźwieckiego przy *Projekcie osady polskiej w Kalifornii* Kazimierza Tomkiewicza, B. K. 2420, i listy H. Dmochowskiego, J. Smolińskiego i in.

² Archiwum Tow. Przyj. Lit. Polski, przekazane w 1922 r. Bibl. Nar., uległo zniszczeniu w Warszawie w 1939 r. Por. Więckowska, *Zbiory batignolskie*, Warszawa 1933, s. 12; B. K. 2409. Listy K. Szulczewskiego do L. Niedźwieckiego. Sekretarz Towarzystwa, Karol Szulczewski, w liście z 24 VIII 1883 pertraktuje z Niedźwieckim w sprawie przesłania do Paryża archiwum Towarzystwa.

Leonard, a właściwie dwojga imion Wiktor Leonard Niedźwiecki, urodzony w skromnej rodzinie urzędniczej 13 I 1810 r. w Grodnie, po ukończeniu szkoły w Sejnach studiował prawo w Warszawie właśnie w czasie największego nasilenia ruchu spiskowego przed powstaniem listopadowym. Ten okres jego życia jest mało znany, musiał wszakże brać czynny udział w ruchu przedpowstańczym, należąc do jednego ze związków studenckich, skoro wybuch powstania zastał go u Karmelitów³. Walczył następnie w stopniu podchorążego, awansując przy końcu na podporucznika. Po klęsce znalazł się w okolicach Gdańska i przez pewien okres przebywał w Pucku w ciężkich obozowych warunkach. Wydostawszy się stamtąd podążył do Anglii i 9 czerwca 1832 r. znalazł się w Londynie, skąd w liście do rodziców⁴ z młodzieńczym entuzjazmem opisuje zmianę swoich warunków życiowych. Zetknął się tam z Krystynem Szyrmą, z którym łączyły go później węzły przyjaźni. Za jego pośrednictwem wszedł w kontakt z Towarzystwem Literackim Przyjaciół Polski i brał udział w jego pracach, zostawszy z czasem sekretarzem Grona Historycznego. Równocześnie próbował kontynuować studia. Uczęszczał do szkoły Lancastra i przez krótki czas do Kolegium Królewskiego w Londynie oraz słuchał prelekcji Owena⁵. W pierwszym okresie swego pobytu w Anglii utrzymywał stosunki z lewicą emigracyjną i snuł marzenia o lepszym i sprawiedliwszym układzie społecznym: „Ja jestem uczniem nowej, przeto nie przestarzałej, wespółbutwiełej szkoły, ja słucham tych, co chcą człowieczeństwo istotnie z drogi kłamstwa sprowadzić i na nowej drodze do nowych pchnąć celów [...] Kto mi dziś powie o czynnościach Falanстера, o postępie saintsimonistów i zakładach Owena, powie mi o rzeczy, w której zawsze mnie pilnym znajdzie słuchaczem”...⁶

Potrzeba zapewnienia sobie środków do utrzymania zmusiła go do podjęcia pracy zarobkowej. Zdolny, ambitny i bardzo pracowity, był pożądanym wszędzie i ogólnie lubiany. Szybko opanował język angielski i uczył go swoich współrodaków, przetłumaczywszy w tym celu gramatykę Robertsona. Pracował kolejno u bankiera, w księgarni i jakiś czas był sekretarzem Dudleya Stuarta, wreszcie z polecenia Szyrmy otrzymał w r. 1836 stałą pracę sekretarza u znanego uczonego i wydawcy dr Diczynego Lardnera⁷.

³ B. K. 2408. J. Ręczyński do Niedźwieckiego 25 XI 1889. Por. Album Muz. Nar. w Rapperswylu *Wieniec pamiątkowy...*, Rapperswyl 1881, s. 426—435.

⁴ B. K. 2412. Kopia listu Niedźwieckiego do rodziców 18 VI 1832. Por. życiorys Leonarda Niedźwieckiego przez S. Dicksteina, Bibl. Uniw. Warsz., rkps 231, k. 387.

⁵ B. K. 2413. Kopia listu Niedźwieckiego do A. T. Chłędowskiego 1836 k. 63—66.

⁶ B. K. 2412. Brulion listu Niedźwieckiego do Adama Gurowskiego 1833.

⁷ B. K. 2410. Listy K. Szyrmy do Niedźwieckiego 1836—1838.

Stanowisko to zaważyło na całym jego życiu i zainteresowaniach. Przeszedł tam twardą szkołę pracy i wiele się nauczył. Bliższe zetknięcie się ze światem naukowym i literackim wciągnęło go w orbitę literatury i sztuki, a opanowanie techniki wydawniczej wykorzystał później przy swojej pracy nad wydawnictwami polskimi.

W tym czasie Niedźwiecki nawiązał bliski kontakt z Eustachym Januszkiewiczem, przebywającym w Paryżu, przesyłając za jego pośrednictwem korespondencje do „Kroniki Emigracji Polskiej”. Jako agent księgarni Jełowickiego i Januszkiewicza pośredniczył również w kolportażu wydawnictw polskich w Anglii, dostarczanych z Francji i z kraju. Później, w okresie swego pobytu w Paryżu, wiele czasu poświęcał polskiej akcji wydawniczej na emigracji. W papierach jego zachowały się liczne projekty i całe kosztorysy niektórych wydawnictw. On to był inicjatorem i brał czynny udział w stenografowaniu prelekcji Mickiewicza i osobiście przeprowadzał korektę *Beniowskiego*⁸. Lata pracy u Lardnera, poważnego badacza nauk ścisłych, wpłynęły być może na jego zrozumienie dla zdobyczy techniki. Stąd też pochodzi najprawdopodobniej jego późniejszy kult dla wielkiego filozofa-matematyka J. M. Hoene-Wrońskiego. W r. 1838 zmuszony był jednak przerwać pracę zbyt wyczerpującą, bo nieraz trwającą około 12 godz. na dobę, i wyjechać z Londynu⁹.

Zalety Niedźwieckiego zwróciły uwagę częstego wówczas gościa w Londynie, Władysława Zamoyskiego, który zaproponował mu stanowisko swego sekretarza. Nie od razu Niedźwiecki zdecydował się na przyjęcie tej propozycji. Namówił go do tego Falkenhagen, ukazując, jak korzystne będzie to stanowisko dla skromnego emigranta¹⁰. W końcu 1839 r. zdecydował się Niedźwiecki opuścić Anglię i przenieść się do domu Zamoyskich w Paryżu. Pozostawał tam aż do końca swego długiego życia, przeżywszy swojego patrona o blisko 30 lat. W ciągu tego czasu Niedźwiecki, niezastąpiony jako sekretarz, żył się z Zamoyskimi i stał się nieomal członkiem rodziny¹¹. Jego niezwykła uczynność i dobroć ściągała nań przeróżne „komissa”, które zawsze załatwiał, nie odmawiając nikomu pomocy, interwencji i opieki, dzieląc się chętnie swoimi skromnymi funduszami z każdym potrzebującym, bez względu na różnicę zapatrywań politycznych. Związany węzłami przyjaźni z więk-

⁸ L. Płoszewski, *Mickiewicz w korespondencji i zapiskach Leonarda Niedźwieckiego*, „Pam. B. K.”, 1958, zesz. 6; S. Jasińska, *Nieznany autograf Beniowskiego*, „Pam. B. K.”, 1946, zesz. 3, s. 287—297.

⁹ B. K. 2410. Listy K. Szyrmy do L. Niedźwieckiego 1838.

¹⁰ B. K. 2403. Falkenhagen-Zaleski P. do L. Niedźwieckiego.

¹¹ Archiwum Zamoyskiej 36. Listy J. Zamoyskiej do Ludwiki Chiżyńskiej.

szością ludzi pióra na emigracji, w szczególności ze Słowackim, żyty był także z domem Mickiewicza jako nauczyciel jego dzieci¹². Członek licznych towarzystw emigracyjnych, brał żywy udział w życiu kulturalnym i politycznym emigracji. Był stałym sprawozdawcą wydawniczym w Towarzystwie Historyczno-Literackim i autorem licznych odczytów wygłaszanych na posiedzeniach. Współpracował również przy gromadzeniu zbiorów Biblioteki Polskiej¹³. Namiętny meloman i wielbiciel teatru, śledził rozwój muzyki, utrzymywał kontakty z artystami polskimi i stąd spuścizna po nim obfituje również w materiały do dziejów muzyki i teatru z owego czasu¹⁴. Sam pisał i tłumaczył drobne utwory, a przede wszystkim przysyłał do prasy emigracyjnej korespondencje podpisane inicjałami L. N. lub drukowane bez podpisu. W okresie wojny krymskiej, kiedy to dwukrotnie w 1856 i 1857 r. wyjeżdżał z Zamoyskim na Wschód, był stałym korespondentem „Wiadomości Polskich”¹⁵. Listy jego były cenione już przez współczesnych, a Leonard Chodźko nazywał go „Paskiem XIX w.”

Niedźwiecki interesował się również językoznawstwem i pozostawił w zbiorach swoich naiwne nieraz kombinacje językowe, będące rezultatem polemiki gramatycznej z M. Akielewiczem. Wydał też kilkanaście pozycji piśmienniczych, m. in.: *List Jana Zamoyskiego do Henryka Walezjusza*, kilka prac Antoniego Bukatego: *Polska w apostazji... i w apoteozie...*, Paryż 1842, *Trzy grzechy śmiertelne Polski...*, Paryż 1887, *Hoene-Wroński i jego udział w rozwinięciu... wiedzy ludzkiej*, Paryż 1844, *Méthode speciale ou téléologique de Hoene-Wroński*, Paris 1877, i niektóre pisma Hoene-Wrońskiego: *Odezwa do narodów słowiańskich...*, Paryż 1848, *Wstęp do wykładu matematyki...*, Paryż 1880 i in.

Józef Maria Hoene-Wroński stał się największą pasją jego życia. Niezwykły umysł Wrońskiego budził w Niedźwieckim entuzjastyczny podziw i uwielbienie, które były motorem jego wiernych i wytrwałych starań o nakładcę dla dzieł wielkiego filozofa i matematyka. W tych staraniach nie zaniedbał żadnej drogi, kołacząc najczęściej na próżno do wielu instytucji i osób prywatnych w kraju i za granicą. Pozostawił w swoich zbiorach ogromną korespondencję dotyczącą tych zabiegów. Spuścizny po Wrońskim i jego własności autorskiej strzegł przed obcymi¹⁶, wpłynął również na zakup jej przez Jana Działyńskiego dla Bi-

¹² L. Płoszewski, o. c.

¹³ Sprawozdania Tow. Hist.-Literackiego 1838—1892 Paryż.

¹⁴ M. Kolabińska, *Bracia Kątscy w świetle zapisek Leonarda Niedźwieckiego*, „Pam. B. K.”, 1958, zes. 6.

¹⁵ B. K. 2410. Listy F. Wrotnowskiego do L. Niedźwieckiego 1855—1856.

¹⁶ Br. Trentowski, *Panteon wiedzy*, t. 3, Poznań 1871, s. 119—121.

blioteki Kórnickiej w 1875 r. od spadkobierczyni, Bathilde Conseillant. W jego osobistym posiadaniu były też pisma filozoficzne¹⁷ i część korespondencji Hoene-Wrońskiego.

Papiery po Leonardzie Niedźwieckim stanowią cenne źródło do dziejów Wielkiej Emigracji, zwłaszcza obecnie po zniszczeniu zbiorów rękopiśmiennych Biblioteki Raperswilskiej i Batignolskiej. W szczególności zawierają sporo materiału do dziejów emigracji w Anglii i działalności polskiej na Wschodzie w okresie wojny krymskiej. Te ostatnie materiały uzupełniają poważnie źródła do tego okresu zgromadzone przez Bibliotekę Czartoryskich w Krakowie. Na specjalne podkreślenie zasługują również ciekawe materiały do dziejów kultury polskiej w owym czasie, a zwłaszcza do dziejów książki polskiej na emigracji.

Spuścizna Niedźwieckiego nie zachowała się niestety w całości. Los obszedł się nielitościwie ze skrzętnie gromadzonymi zbiorami, jak również z materiałami po gen. Władysławie Zamoyskim, które po śmierci generała i powrocie rodziny do kraju pozostały w Paryżu pod opieką Niedźwieckiego.

Kiedy po długim i pracowitym życiu Leonard Niedźwiecki umierał w wielkim, zaniedbanym mieszkaniu przy 6 Quai d'Orléans w gmachu Biblioteki Polskiej w końcu 1892 r., generałowa Jadwiga Zamoyska pośpieszyła do niego, a po jego śmierci zajęła się likwidacją części mieszkania i porządkowaniem zbiorów.

Mieszkanie zastała w stanie wyjątkowego zaniedbania. Przez ostatnie lata staruszek żył sam, rzadko dopuszczając odzwierną do porządkowania, toteż 20 I 1893 r. Jadwiga Zamoyska pisała do swej współpracownicy, Ludwici Chiżyńskiej¹⁸: „Brud nie do opisania, wszystko, co żelazne, pordezwiątałe, co mosiężne, czarne ... każda szafa ... kurzem obłożona jak ciastem ...” A 2 II 1893 w liście do Stablewskiej¹⁹: „nie możesz mieć pojęcia, cō' tu mam za robotę z powodu śmierci p. Niedźwieckiego. Książki, rachunki, listy, broszury *etc.* nagromadzone od 60 lat, 4 pokoje nabite od podłogi do sufitu dookoła i 8 innych na 4 rozmaitych piętrach, a to wszystko trzeba klasyfikować i pokój 3 zupełnie wypróżnić, i bibliotece oddać”. I jeszcze później 25 III 1893: „... to praca nie do opisania to porządkowanie papierów ...” Dodać musimy, że Zamoyska, licząca wówczas ponad 60 lat, słaba jeszcze po świeżo przebytej ciężkiej chorobie, niewiele miała sił do tej pracy. Komunikowała się stale z ówczesnym kierownikiem Biblioteki Kórnickiej, Zygmuntem Celichowskim, który zdając sobie sprawę z wartości spuścizny po Zamoyskim i Niedźwieckim, radził zabierać wszystko do Kór-

¹⁷ B. K. 2436. F. Łoziński, *Prace i zasługi emigracji polskiej*.

¹⁸ Zam. 36. Listy J. Zamoyskiej do L. Chiżyńskiej 1893.

¹⁹ Zam. 36. Listy J. Zamoyskiej do Anny Stablewskiej 1893.

nika, chociażby nawet w dubletach, a pozostawić i sprzedać tylko druki obce²⁰. Niestety, nie przewieziono całości. Nastręczało to zbyt wiele trudności i kosztów. Jadwiga Zamoyska rozładowała zbiory, pozostawiając niektóre druki Bibliotece Polskiej²¹. Tylko część druków, w szczególności ulotnych, obecnie w Polsce niejednokrotnie unikatowych, opatrzonych owalną pieczętką z nazwiskiem Niedźwieckiego, dostała się do Kórnika. Tak samo druki z biblioteki Władysława Zamoyskiego w niewielkim tylko procencie tutaj dotarły. Część jego biblioteki, a mianowicie pewna partia druków z działu historii, hagiografii i zbior biblii XIX w., przesłana do biblioteki „Zakładu Kórnickiego Szkoły Domowej Pracy Kobiet w Zakopanem”, po likwidacji tego zakładu w 1949 r. przekazana została także do Biblioteki Kórnickiej.

Jak wygląda segregacja archiwum dokonana przez Jadwigę Zamoyską, nie można dziś ustalić. W sprawie tej porozumiewała się ona z Zygmuntem Celichowskim. Po zakończeniu porządkowania zbiory znalazły się 17 kwietnia 1893 r. w Kórniku²², gdzie zostały wysłane dwoma partiami po uprzednim przekazaniu spisu. Część transportu, wyładowana na pruskiej komorze celnej, przetrzymana pod gołym niebem i dopiero po dłuższym czasie odesłana do Kórnika, uległa zawilgoceniu i częściowo całkowitemu zniszczeniu²³. Niektóre najcenniejsze pozycje spuścizny po Niedźwieckim, mianowicie jego kopiarusze i dzienniczki, noszą dziś ślady tej podróży. Pismo wyblakłe z powodu pleśni i rozpadający się z tegoż powodu papier mimo przeprowadzenia konserwacji grożą z czasem zaniknięciem tekstu. Próba zmikrofilmowania tych rękopisów nie wypadła dobrze. Archiwum gen. Zamoyskiego po przybyciu do Kórnika nie było udostępnione dla badań naukowych (jeden z nielicznych korzystał z niego St. Szpotański przy opracowywaniu swojej monografii o Mickiewiczu). Służyło ono za podstawę wydawnictwa *Jenerał Zamoyski*, dokonanego osobiście przez generałową głównie przy pomocy jej współpracownicy, M. Łyskowskiej. Mimo bardzo poważnych usterek wydawnictwo to stanowi obecnie po zniszczeniu archiwum W. Zamoyskiego ważną pozycję. Z chwilą bowiem utworzenia fundacji „Zakłady Kórnickie” w myśl testamentu Władysława Zamoyskiego, fundatora, archiwum jego ojca stało się własnością Związku Zamoyskich. Po wykonaniu spisu w 1928 r. zostało opieczęto-

²⁰ Zam. 114. Listy Zygmunta Celichowskiego do J. J. Zamoyskiej 1893.

²¹ Arch. Dział. b. sygn. Listy Zamoyskiej do Elżbiety Czartoryskiej 1893.

²² Zam. 114 l. c.

²³ Świadek ustny konserwatora Bibl. Kórnickiej, Stanisława Małeckiego; odesłane zostały później 2 skrzynie z obrazami i archiwaliami. Wśród tych ostatnich były notatniki małego formatu; niektóre z nich zupełnie zbutwiały. Prawdopodobnie były to dzienniczki Niedźwieckiego z lat brakujących: 1852, 1854, 1856—1857, 1859—1860 i nast.

wane i zamknięte w 23 skrzyniach i dopiero w 1934 r.²⁴ przewieziono je do Biblioteki Ordynacji Zamojskiej w Warszawie, gdzie w czasie powstania warszawskiego w 1944 r. uległo całkowitemu spaleniu.

Wśród *Papierów po Leonardzie Niedźwieckim* pozostała jednak, jak już wspomniałem, część Archiwum Władysława Zamoyskiego oraz Archiwum Dywizji Kozaków Sułtańskich, związane ściśle z osobą jego organizatora i dowódcy. Ze zbiorem Niedźwieckiego wiąże się także kórnicki zbiór rękopisów Wrońskiego, zakupiony w 1875 r. przez Jana Działyńskiego od Bathilde Conseillant. Otóż spuścizna po Niedźwieckim zawierała według świadectwa Celichowskiego²⁵ prawie drugie tyle wronscianów, mianowicie wspomniane już pisma filozoficzne Wrońskiego, kopie jego pism wykonane przez Łazarza Augé, pisma A. Bukatego, różne kopie prac i materiałów dokonane przez samego Niedźwieckiego oraz liczną korespondencję Wrońskiego i jego dotyczącą. Po nadesłaniu zbioru z Paryża Celichowski przekazał natychmiast prace Wrońskiego do Akademii Umiejętności w Krakowie, gdzie opracował je S. Dickstein²⁶ łącznie ze znajdującą się już tam pierwszą partią.

Z kolei w latach 1928 do 1929 powierzono Zenonowi Przesmyckiemu wykonanie inwentarza wronscianów. Przesmycki wydzielił wówczas z ogólnej korespondencji Niedźwieckiego listy odnoszące się do Wrońskiego i dołączył je do zbioru. Nie zrobił jednak tego konsekwentnie z powodu zmieszania, w jakim znalazł się ów zespół po odbytej podróży z Paryża. Pozostała więc wśród korespondencji Niedźwieckiego spora ilość listów dotyczących Wrońskiego, jak np. niektóre listy H. N. Bońkowskiego, Aleksandra Chodźki, Wojciecha Chrzanowskiego, Augusta Cieszkowskiego, Andrzeja Kotuli, Teodora Mańkowskiego, Daniela Rostkowskiego, Bronisława Trentowskiego, Leona Urmowskiego i innych. Trudno dziś ustalić, które listy „o Wrońskim” były w dawnym zbiorze B. Conseillant, a które u Niedźwieckiego.

Ogłaszając katalog spuścizny po Niedźwieckim nie można jednak pominąć tych pozycji, które choć dziś przynależą do wronscianów, bez wątpliwości dawniej należały do papierów po Niedźwieckim. Notuję je więc w przypisach, podając sygnatury inwentarza Przesmyckiego oraz daty graniczne listów i ich liczbę w nawiasach. Podaję również w przypisach opisy tych rękopisów ze zbioru Niedźwieckiego, które w różnych czasach zostały włączone do ogólnego działu rękopisów Biblioteki Kórnickiej²⁷. Należą do nich przede wszystkim cenne autografy Mickiewicza i Słowackiego oraz kilka innych*.

²⁴ Arch. Bibl. Kórń. w r. 1934. Protokół zdawczo-odbiorczy Arch. Wł. Zamoyskiego.

²⁵ Zam. 114 l. c.

²⁶ S. Dickstein, *Hoene-Wroński, jego życie i prace*, Kraków 1896.

²⁷ Bibl. Kórnicka, Inwentarz rękopisów i pamiątek po Hoene-Wrońskim i Inwentarz rękopisów Bibl. Kórnickiej (maszynopisy).

Wydzielenie tych wszystkich rękopisów rozbiło całość spuścizny po Leonardzie Niedźwieckim. Reszta, umieszczona w 28 pudłach i 2 szufladach, została przejrzana i bez porządkowania spisana prowizorycznie przez prof. St. Bodniaka dla jak najszybszego jej udostępnienia do badań naukowych. Niezależnie od tych rękopisów pozostały jeszcze archiwalia w rękach Zofii z Zamoyskich Grocholskiej, wykonawczynie testamentu fundatora, Wł. Zamoyskiego, która stopniowo przekazywała je Bibliotece od r. 1930 do 1935. Te luźne materiały z zespołów Zamoyskich, Działyńskich i Niedźwieckiego, razem zmieszane, umieszczone po przejrzeniu w 3 pudłach (a, b, c), otrzymały podobny, prowizoryczny wykaz. Reszta archiwaliów, jeszcze nie przekazana przez Z. Grocholską, w nie znanej nam bliżej objętości, pozostała w jej posiadaniu w Rogowie (woj. poznańskie) i w czasie wojny światowej została spalona przez Niemców. Prócz tego część archiwaliów była w posiadaniu samej Jadwigi Zamoyskiej, a następnie jej córki, Marii Zamoyskiej, i znajdowała się przede wszystkim w Zakopanem, a częściowo w Kórniku, jako fragmenty teki redakcyjnej *Jenerała Zamoyskiego* i materiały zbierane do naświetlenia postaci Jadwigi Zamoyskiej. Były to listy Jadwigi Zamoyskiej i jej dotyczące oraz część korespondencji rodzinnej gen. Wł. Zamoyskiego. Po śmierci Marii Zamoyskiej w r. 1937 materiały z tego zbioru znajdujące się w Kórniku wpłynęły od razu do Biblioteki. Reszta z całym archiwum szkoły w Kuźnicach znalazła się dopiero w r. 1949 w Kórniku. Poza tym ze spuścizny po gen. Zamoyskim w ogólnym dziale rękopisów Biblioteki Kórnickiej znajduje się niewielka liczba jego prywatnych i urzędowych aktów i listów z powstania listopadowego (B. K. 1552) przy Arch. 2 Korpusu Jazdy i Korpusu gen. Ramorino, brulion rozprawy *O zmianie formy rządu* (B. K. 1556) oraz zaledwie rozpoczęty pamiętnik, obejmujący zapiski Wł. Zamoyskiego z lat 1853 i 1858 (B. K. 1627).

Oprócz tych rękopisów istnieją jeszcze fragmenty spuścizny po Niedźwieckim w rękach prywatnych zbieraczy, które po wojnie wracają od czasu do czasu różnymi drogami do Biblioteki Kórnickiej. Trudno dziś sprawdzić, kiedy i gdzie przeciekły one w okresie swoich wędrówek i zawieruchy wojennej. Wiemy tylko, że część ich już przed wojną należała do nie znanego bliżej Zakrzewskiego z Warszawy²⁸ (częściowo sygn. 2441). Do katalogu *Papierów po L. Niedźwieckim* dołączono nie należące doń proveniencyjnie niewielkie fragmenty korespondencji z okresu emigracji, wpływające do Bibl. Kórnickiej w ciągu lat. Dziś trudno je oddzielić i dlatego muszą pozostać razem (sygn. 2448 i 2449).

Bezpośrednio przed drugą wojną światową była sekretarka Marii

²⁸ Zeszyt z wykazem posiadanych przed wojną przez Zarembę archiwaliów, używany mi uprzejmie do wglądu przez p. Ludwika Gocla.

Zamoyskiej, Helena Olszewska, podjęła pracę w Archiwum Biblioteki Kórnickiej pod kierownictwem prof. S. Bodniaka. Pracę swą rozpoczęła od Archiwum Działyńskich, spisując kolejno zawartość pudeł bez zmiany dotychczasowego układu. Ujęła w ten sposób całość. Natomiast zaledwie rozpoczęła pracę nad wykazem *Papierów po Leonardzie Niedźwieckim* przerwała wojna.

Po wojnie niżej podpisana przystąpiła do systematycznego uporządkowania tego zespołu i opracowania katalogu. Pracę tę rozpoczęłam od scalenia rozproszonych w innych zespołach fragmentów zbioru Niedźwieckiego. Pozostały nadal poza nim tylko te rękopisy, które były już opatrzone stałymi sygnaturami w ogólnym dziale rękopisów i zbiorze wronscianów posiadających własny inwentarz. Początkowe próby wydzielenia osobno resztek archiwum Władysława Zamoyskiego okazały się wręcz niemożliwe i bezcelowe. Prywatne życie Leonarda Niedźwieckiego, któremu niemal wszystkie lata na emigracji upłynęły w domu Zamoyskich, zespoliło się ściśle z jego czynnościami sekretarza. Udział osobisty i praca w instytucjach emigracyjnych szła zawsze w parze z jego udziałem w tejże pracy z ramienia Zamoyskiego, a zainteresowania literackie i naukowe L. Niedźwieckiego przeważnie godziły się z poczynaniami Zamoyskiego. Listy przyjaciół i niezliczonej rzeszy emigrantów przeważnie kierowane do Niedźwieckiego, jednocześnie jako osoby prywatnej i sekretarza Zamoyskiego. Poza tym fragmenty materiałów do działalności politycznej Zamoyskiego z tego zespołu były już wykorzystane w niektórych wypadkach w monograficznych opracowaniach i cytowane jako papiery po Niedźwieckim. Wszystko to usprawiedliwia pozostawienie ich tam nadal, zwłaszcza że właściwe archiwum Wł. Zamoyskiego już nie istnieje.

Po uporządkowaniu, materiał rozbito na grupy, tworząc 145 jednostek rękopiśmiennych. Początkowa próba wydzielenia materiałów Zamoyskiego tudzież późniejsza potrzeba przesunięcia niektórych rękopisów spowodowały pewne niekonsekwencje układu. Różnorodność i częsta przypadkowość materiału oraz wielka ilość wariów różnego rodzaju utrudniała bardziej konsekwentny układ.

W pierwszej grupie umieszczono korespondencję ogólną Niedźwieckiego (w 13 tekach ok. 5 tys. listów), jego dzienniczki, mniejsze prace i różne papiery osobiste, potem pozostałe fragmenty korespondencji Zamoyskiego, materiały życiorysowe po generale i inne. W kolejnym układzie znalazła się korespondencja ogólna różnych osób, a raczej jej fragmenty, i nieliczne rękopisy o charakterze pamiętnikarskim oraz materiały do działalności politycznej. Tu znalazły się akta kolonii polskich w Turcji wraz z odnośną korespondencją, następnie różne mate-

riały do działalności instytucji emigracyjnych, utwory literackie i prace drobne, rozprawki, artykuły i mowy, materiały biograficzne i varia.

Jednocześnie z katalogiem *Papierów po Leonardzie Niedźwieckim* ogłasza się katalog Archiwum Dywizji Kozaków Sułtańskich. Dywizja ta była efemeryczną formacją wojskową w okresie wojny krymskiej w latach 1855—1856, złożoną prawie wyłącznie z Polaków w Turcji, pod dowództwem gen. Władysława Zamoyskiego na żołdzie angielskim. Powstała dzięki zabiegom Zamoyskiego jako wynik starań o oficjalną legię polską. Założeniem jej był uprzednio w r. 1854 zorganizowany 2. pułk Kozaków Sułtańskich na żołdzie tureckim. Koniec wojny położył kres istnieniu Dywizji nieomal w początkach jej organizacji. Częściowo zachowane dzienniki korespondencji były pomocą przy porządkowaniu zespołu; także tytuły niektórych akt na zachowanych obwolutach i okładkach pozwoliły na odtworzenie przynajmniej w części pierwotnego układu. Urząd sekretarza w Turcji przy dowództwie dywizji pełnił przez czas krótki Walerian Kalinka, następnie Leonard Niedźwiecki i ostatnio pełniący obowiązki podszefa sztabu Stanisław Szumlański, który po likwidacji Dywizji na polecenie Zamoyskiego oddał archiwum pod opiekę Niedźwieckiego²⁹. Przewiezione razem ze spuścizną Niedźwieckiego do Kórnika, dzieliło jego losy. Wiążąc się tematycznie z częścią tego zespołu, w Bibliotece Kórnickiej zawsze było łączone z *Papierami po Leonardzie Niedźwieckim*.

I ono nie jest kompletne. Po uporządkowaniu i podziale całości na 47 jednostek ujawniły się poważne braki. Archiwum obejmuje: 1) akta dowództwa Dywizji, 2) stosunkowo najkompletniejsze akta brygady jazdy, w tym głównie 2 pułku Kozaków, oraz 3) drobne fragmenty akt formującej się dopiero brygady piechoty. Dla korespondencji dowódcy Dywizji w układzie chronologicznym, obejmującej również pisma i z wcześniejszego okresu starań w sprawie organizacji Dywizji, podaję wykaz alfabetyczny pisarzy z liczbą listów i datami rocznymi. Przy reszcie akt zachowuję w miarę możliwości tytuły oryginalne według zachowanych nadpisów, dodając w razie ich braku daty graniczne.

Przy opisach stosowano się z pewnymi odchyleniami do zasad *Wytucznych opracowania rękopisów w bibliotekach polskich*. Głównym wobec nich grzechem jest sygnowanie osobną sygnaturą każdego tomu korespondencji. Zastosowano to jednak celowo ze względów natury technicznej: osobna sygnatura każdej teki ułatwia w dużym stopniu pracę i magazynierowi, i wypożyczalni, zwłaszcza gdy z jednej pozycji ma korzystać w tym samym czasie kilku czytelników, jak to często się dzieje z korespondencją Niedźwieckiego.

²⁹ B. K. 2552. List St. Szumlańskiego do Wł. Zamoyskiego 12 IX 1856.

Ustalone przeze mnie nazwiska i imiona umieszczam w nawiasach kwadratowych, natomiast przy ustalonych imionach pozostawiam nawiasy tylko w wypadkach wątpliwych z dodatkiem znaku zapytania. Nazwiska osób podpisanych pod listami urzędowymi podaję w nawiasie okrągłym, i odwrotnie, o ile list ma raczej charakter prywatny, w nawiasie okrągłym umieszczam nazwę instytucji. Korespondencja została ułożona alfabetycznie według nazwisk pisarzy (tak zresztą układał ją właściciel zbioru, o czym świadczą niektóre zachowane obwolutki). Wyjątkowo kilka pozycji pozostawiono w istniejącym już poprzednio układzie alfabetycznym według odbiorców listów. W niektórych wreszcie wypadkach zachowano układ chronologiczny. Przy opisie korespondencji podaję datę roczną lub lata graniczne, umieszczając liczbę listów w nawiasach okrągłych. Przy kopiach współczesnych podaję tylko w nawiasie okrągłym (kop.) bez bliższego określenia czasu, zaopatrując w nie tylko kopie nowsze (kop. XX w.).

Sygnatura jest jednocześnie numerem porządkowym katalogu. Prawie cały zbiór składa się z akt luźnych różnego formatu, o dużej rozpiętości wymiarów. W tych wypadkach nie określam go wcale, gdyż podanie formatu największego nie daje właściwego obrazu. Foliuję całość, pozostawiając w razie jej istnienia dawną bezbłędną paginację. Numeruję osobno druki ulotne, wyróżniając litografie. W rzadkich wypadkach potrzeby opisu bibliologicznego umieszczam go przy opisie zewnętrznym. Karty nie zapisane podaję tylko w wypadkach ich większej liczby w rękopisie.

W związku z przekazaniem przez p. Ludwika Gocla Bibliotece Kórnickiej drobnych fragmentów z Arch. Zamoyskiego już po opracowaniu i oddaniu katalogu do druku wypadło dodatkowo dołączyć osobny opis przekazanych materiałów przy sygn. 2432.

Koleżance mojej Marii Kolabińskiej-Koczy składam gorące podziękowanie za pomoc przy wykończeniu katalogu.

OBJASNIENIA NAJCZĘŚCIEJ UŻYWANYCH SKRÓTÓW

A. B.	Archiwum Biblioteczne Biblioteki Kórnickiej	franc.	francuski
ang.	angielski	gen.	generał
b. d.	bez daty	H.-W.	Hoene-Wroński
B. K.	Biblioteka Kórnicka	i n.	i następne
b. r.	bez roku	k.	karta
brul.	brulion	kapt.	kapitan
cm	centymetr	kop.	kopia
dr	doktor	ks.	ksiądz
Druk.	drukowano	L. N.	Leonard Niedźwiecki
-dyr.	dyrektor	litogr.	litografia
		m.	miejsowość

maj.	major	pseud.	pseudonim
mrs	mistress	pułk.	pułkownik
NN	nieokreślony	prof.	profesor
Opr.	oprawa	rjęz.	różnojęzyczny
płt.	płótno	s.	strona
płpłt.	półpłótno	T.	tom
płsk.	półskórek	tekt.	tektura
pol.	polski	w.	wiek
por.	porównaj	wspł.	współczesny
porucz.	porucznik	zesh.	zeszyt
ppor.	podporucznik	zob.	zobacz

*KATALOG RĘKOPISÓW WYŁĄCZONYCH ZE ZBIORU NIEDŹWIECKIEGO

H.-W. 67—89. Pisma filozoficzne J. M. Hoene-Wrońskiego.

H.-W. 141—145. Kopie dzieł Wrońskiego przez Łazarza Augé. Te ostatnie przesłano do Kórniką jeszcze w ostatnich latach życia Niedźwieckiego. Por. A. B. 43. Listy L. Niedźwieckiego do Z. Celichowskiego 1892.

H.-W. 147. Pisma Antoniego Bukatego.

K o r e s p o n d e n c j a

H.-W. 133. Listy J. M. Hoene-Wrońskiego do L. Niedźwieckiego i różne, dotyczące zgonu i pogrzebu Wrońskiego 1849—1853 (61).

H.-W. 134. Listy do L. Niedźwieckiego od następujących:

Akielewicz Mikołaj b. d. — Antonin 1853 (kop.). — Augé Lazare 1853—1873 (12). — Bertrand Albert 1889—1890 (4). — Britt Emil 1890. — Burthe Ph. 1877.

H.-W. 135. Listy do L. Niedźwieckiego od następujących:

Chuquet J. 1885 (2). — Conseillant Bathilde 1859—1882 (42). — Croegaert J. Ed. 1885—1890 (8). — Czyński Jan 1844 i 1853 (2). — Desprez b. d. (kop.). — Detot P. 1869. — Dickstein Samuel 1885—1892 (130). — Durutte Camille 1859 i 1869 (2).

H.-W. 136. Listy do L. Niedźwieckiego od następujących:

Friedlaender R. 1890. — Girard Henri 1885—1890 (4). — Henry Charles 1887—1890 (4). — Kasperek 1888. — Klaczko Julian 1854 i b. d. (2). — Kotula Jerzy 1883. — Krasicki Kazimierz 1875. — Kurc Julian 1850—1852 (7). — Lancaster A. 1881—1885 (3). — Lenartowicz Teofil 1891 oraz kopie listów tegoż do Władysława Zeitwid-Talwoszewicza 1891 (2) z wierszem o Wrońskim: [inc.:] „Boć nie ślepym do trafu przypadkiem. . . (Druk. *Kurier Codzienny* 1901, nr 190). — Letalle 1887. — Marbeau Edouard 1889 (kop.). — de Marca E. 1892 (2). — Muir Thomas 1886. — Pelz C. 1883. — Pétau de Maulette 1870—1885 (3). — Pinet Henri 1878. — Połocki (Polotsky) Havriił 1888—1889 (7). — Przesmycki Zenon 1892 (5).

Kopie i bruliony listów L. Niedźwieckiego (1849—1892) (88) do następujących:

Amyot F., Birkbeck W., Błotnicki J., Borchart J., Czartoryski A. J., Cayley A., Conseillant B., Groegaert, Friedlaender R., Girard H., Gound Ch., Klinksieck Fr. Th., Kos-

siłkowski I., Kotula A., Lancaster A., Letalle P., Lubomirski J., Mittag-Leifler M. G., Muir T., Neumann Ch., Pelz C., Pétau de Maulette, Pinet H., Połocki H., Rayleigh J. W., Retaux A., Rustejko J., Skórzewski, de Sottomayor G., Straszewski M., West E., Wroński J. M., Zamoyski J., Zamoyski Wł. gen., Zamoyski Wł. syn generała, Zienkiewicz W.

H.-W. 137. Listy do L. Niedźwieckiego od następujących:

Reitzenheim Józef 1865 i 1872 (2). — Roussel 1885. — Sasowski W. 1885. — de Sottomayor Gaspard Ribeiro 1884—1895 (13). — Wallon Claire 1885 (2). — West Emil 1878—1889 (11) (oryg. i kop.) — Wittgenstein Karolina 1884. — Wodpoł Michał 1889. — Wrońska V. H. 1853 (10).

Rękopisy ze zbioru Niedźwieckiego w ogólnym dziale rękopisów Bibl. Kórnickiej

B. K. 1610. Listy Mickiewicza do następujących:

[Błotnicki Hipolit] 28 V 1853. — Januskiewicz Eustachy 8 VI 1851. — Niedźwiecki Leonard 23 V, 22 VI, 20 X 1843 i 17 I 1855 (4). — [Zaleski Mikołaj] Sekret. Dyr. Tow. Pol. 15 I 1843 (ręką obcą — tylko podpis A. Mickiewicza, wyłączony z B. K. 2475). — Zamoyski Władysław 9 III 1851 i 29 V 1853 (2) (z Arch. Zamoyskiego).

Druk.: *Dzieła*. T. 15 i 16 Warszawa 1855.

Stanowią one część sygn. B. K. 1610 wśród innych listów Mickiewicza zebranych z różnych zespołów.

B. K. 1643. Autografy Słowackiego:

a) Beniowski (fragment) Ks. IV i V 25,5 × 19,5 cm k. 1—7.

Druk.: *Dzieła wszystkie*. T. 5. Wrocław 1954, s. 39. — Por. St. Jasińska: Nieznany autograf Beniowskiego. *Pam. B. K. Zesz.* 3, 1946, s. 287—297.

b) Wiersze:

1. „Hymn pisany o zachodzie słońca” 28 × 23 cm k. 1—2.

Druk.: R. Pollak: Trzeci autograf hymnu o zachodzie słońca... *Silva rerum*. T. 4. 1929 zesz. 6/9.

2. „Na sprowadzenie prochów Napoleona” z dedyk. L. Niedźwieckiemu 25,5 × 19 cm k. 1.

Druk.: R. Pollak: Tekst wiersza „Na sprowadzenie prochów...” *Ruch Liter.* 1931, s. 231—236. Por. St. Jasińska: Geneza wiersza Juliusza Słowackiego „Na sprowadzenie prochów Napoleona”. *Pam. B. K. zesz.* 5 1955, s. 161—166.

3. „Polska! Polska! O królowa!” 26 × 21 cm k. 1.

Druk.: po raz pierwszy: *Dzieła*. T. 1. Wrocław 1949, s. 114. St. Jasińska: Juliusz Słowacki, Polska, Polska! o królowa! Nieznana satyra... *Pam. Liter.* T. 39. 1950, s. 222—241.

c) List do Dyrekcji Tow. Polskiego w Paryżu 10 X 1842 k. 1 i lista obecności członków Tow. Pol. z autogr. Słowackiego 8 VIII 1841 k. 1 (wyłączone z sygn. B. K. 2475).

Trzy listy Słowackiego do Niedźwieckiego Frankfurt 1841 darowane przez niego Bibl. Jagiellońskiej w 1884 r. ogłosił L. Méyet w *Bibl. Warsz.* 1893, s. 361—366.

B. K. 1507. *Pol., Lit. Paryż. 1886. K. 157, 198, 5.*

„Nauka języka litewskiego napisana przez Mikołaja Akielewicz”.

Dział 1. Głosownia.

Dział 2. Słotwór (brul. bez końca).

Dział 1. Druk: Akielwicz: *Gramatyka języka litewskiego*. Poznań 1890.

B. K. 1572. *Pol. Londyn. 1833—1835. 18,5 × 12 cm. K. 46. Opr. sk.*

Dziennik Józefy z Dzierzkowskich Szyrminy z lat 1833—1835 zawierający materiały do dziejów emigracji polskiej w Londynie.

Na odwr. okł. „Fran. Wiszniew.”

B. K. 1573. *Pol. 1846. 31 × 20 cm. K. 16. Opr. tekst.*

„Mowa xięcia [Adama Jerzego Czartoryskiego] miana na posiedzeniu Towarzystwa Literackiego w Paryżu... 29 listopada 1846 roku” (brul.).

Not. Niedźwieckiego: „Od archiwisty xięcia b. 19 listopada 1849”.

Poprzednia not.: „Władzia Czartoryskiego, darowane mnie Elizie z Zamoyskich Brzozowskiej”.

Druk.: Mowy A. Czartoryskiego 1838—1847. Paryż 1847, s. 109—118.

B. K. 1593. *Franc. 1864—1868. 21 × 17 cm. K. 174 (k. 161—174 nie zapis). Opr. pipl.*

„Catalogue des articles des journaux relatifs à la Pologne”... 1864—1868 (Wykonany przez L. Niedźwieckiego). Wykaz artykułów i anonsów w prasie o Polsce.

B. K. 1628. *Pol. 1883. 17 × 11,5 cm. S. 16, 106. Opr. pipl.*

„Wojniśława Kazimierza Sawicz-Zabłockiego Epigrammatów więź (Uwagi, dwuwiersze i ucinki)”.

PAPIERY PO LEONARDZIE NIEDŹWIECKIM SYGN. 2401—2546

2401. *Pol., franc., ang. 1836—1892. Listów 268. K. 483. Druków 2.*

Korespondencja Leonarda Niedźwieckiego z lat 1832—1892 dotycząca głównie emigracji polskiej we Francji i Anglii.

A—Ba

Listy do Niedźwieckiego od następujących:

Akielwicz Mikołaj 1868—1887 (19) k. 1—31. — Akielwiczowa 1890 k. 32—33. — d'Almoine Matthew 1853 (2) k. 34—35. — Artwiński St. (Towarzystwo „Czytelni Polskiej w Paryżu”) 1885 k. 36. — d'Avril Adolphe 1887 i do NN 1870 k. 37—39. — Badowski Adam 1881 k. 40—41. — Bansemer Jan Marcin (Banzemer) 1836—1840 (21) k. 42—83, przy tym odpisy listów Eustachego Januszkiewicza do Niedźwieckiego 1839 (2) k. 48, życiorys Bansemera przez Leonarda Niedźwieckiego (Druk.: *Trzeci Maj* 1841 s. 29) i rachunek za książki k. 78—83. — Baranowska Anna 1892 k. 84—85. — Baranowski Jan Józef 1858—1888 (195) k. 86—441, przy tym załączniki: list tegoż do E. Januszkiewicza 1861 k. 89—90, odpisy listów do J. Baranowskiego od następujących: Birkbeck W. 1885 k. 287, Leger L. 1875 k. 103, Littré E. 1879 (2) k. 163—164, Niedźwiecki L. 1886

k. 318 i listy do J. Baranowskiego: Skwarcow Jan 1888 k. 439, Wolski Felicjan Abdon 1884 k. 258, odpis postanowienia Wydz. Kraj. Galicji w sprawie wsparcia dla Baranowskiego 1884 k. 327, autobiografia J. J. Baranowskiego k. 124—129 (Druk.: *Kłosa* T. 31 nr 793), prospekty (rkpsy i druki), rachunki, notatki, kwity i wyciągi z prasy k. 111—116, 153, 191—193, 227, 235, 247, 285, 308, 338, 440. — Bardziński Jan 1869 k. 442—444. — Bartkowski Jan 1849—1892 (12) k. 445—465. — Baszczewicz Kryspin (Barszczewicz) 1837—1845 (11) k. 466—483.

Sygn. 2401—2411. Sygn. dawna Niedzw. 1.

2402. *Pol. 1838—1885. Listów 347. K. 557. Druk 1.*

Korespondencja Leonarda Niedźwieckiego c. d.

Be—Bu

Listy do L. Niedźwieckiego od następujących:

Bednarczyk Emil 1859—1860 (5) k. 1—10. — Benik Edward Oskar (Saxenfeld) 1867 k. 11—12. — Berecki Napoleon 1853 (2) k. 13—15. — Błotnicki Hipolit 1839—1885 (308) k. 16—510, przy tym załączniki: listy do Błotnickiego od E. Januszkiewicza b. d. k. 504 i Antoniego Zawidzkiego 1857 k. 117 oraz dopiski Niedźwieckiego, Karola Sienkiewicza i notatki Błotnickiego. — Bońkowski Hieronim Napoleon 1882 (2) k. 511—512. — Breański Feliks 1848—1882 (3) k. 513—520 list z 18 IV 1881 z autobiografią Breańskiego w kopii L. Niedźwieckiego; (Druk. z uzupełn. A. Gillera *Wieniec pamiątkowy ... Album Pam. Muz. Rappersw. Rapperswil* 1881 s. 380—385). — Bronikowski Ksawery 1844 k. 521—522. — Brzeziński Stanisław Poncján 1838—1844 (15) k. 523—544 przy tym autobiografia k. 523—524. — Budzyński Michał 1839—1848 (7) k. 545—557.

2403. *Pol. i rjéz. 1836—1892. Listów 388. K. 714.*

Korespondencja Leonarda Niedźwieckiego c. d.

C—F

Listy do L. Niedźwieckiego od następujących:

Celichowski Zygmunt 1881—1883 (5) k. 1—10. — Chlebowski Stanisław 1863 k. 11—12. — Chłędowska Cecylia 1837 k. 13—14. — Chłędowski Adam Tomasz 1836 k. 15—16. — Chodźkiewicz Władysław 1882—1892 (2) k. 17—18. — Chodźko Aleksander 1843—1889 (96) k. 19—172. — Chodźko Leonard 1840—1869 (26) k. 173—210. — Chrapowicki Bogusław 1892 k. 211—212. — Chrapowicki Jan 1873—1884 (6) k. 213—228, przy tym notatka Niedźwieckiego k. 219—220. — Chrzanowski Wojciech 1851, przy tym notatki 1855 i b. d. k. 229—233. — Cieszkowski August 1876—1891 (4) k. 234—241. — Colson Felix 1864—1867 (13) k. 242—269, przy tym Rousseau Emile do F. Colsona 1866 k. 261 i tekst łotewski k. 249. —

Costello W. B. 1853 k. 270—277. — Cruickshank E. 1840 k. 271. — Czaratoryski Adam Jerzy 1849 i b. d. [1859] (2) k. 272—273. — Czyszkowski Stanisław 1880 k. 274—277, przy tym odpis wiersza Symonowicza „Coś”. — Danieyko Aleksander Bronisław 1858 i 1882 (6) k. 278—289, przy tym list Rudolfa Dąbskiego do Danieyki 1858 k. 280—281. — Daszkiewicz (wierszem) 1873 k. 290. — Dembińska Klara 1884 k. 291—292. — Dembiński Henryk 1851—1853 (8) k. 293—307. — Detkens Eugeniusz 1846—1855 (96) i bilet k. 308—507. — Detkens Karolina 1850—1854 (3) k. 508—513. — Dobrowolski Erazm 1845—1857 (5) k. 514—522. — Dobrowolski Józef Emil 1856—1863 (6) k. 523—531. — Domański Grzegorz 1840 k. 532—533. — Dombrowski Alojzy 1853 (3) k. 534—538. — Drohomir Czesław 1871 k. 532—540. — Dubiecki Tespezjusz 1856 k. 541—542. — Duchńska Seweryna (Pruszkowa) 1865—1890 (21) k. 543—574. — Duchński Franciszek (Kijowianin) 1856—1867 i b. d. (56), (w tym 2 kop.), przy tym odezwa Duchńskiego do członków Tow. Hist.-Liter. w Paryżu 1866 (kop.) k. 615—617. — Dunin Anastazy 1837 k. 682—683. — D[ziałyńska] C[ecylia] 1875 i 1877 (2) k. 684—688. — Działyński Jan 1852—1853 (3) k. 689—696, przy tym fragmenty listu Wł. Zamoyskiego do J. Działyńskiego b. d. [1852] k. 691—692. — Falkenhagen-Zaleski Piotr 1839—1841 (9) k. 697—712, przy tym sonet Mickiewicza „Do Niemna” w tłum. angielskim Falkenhagena 1840 k. 705. — Friedberg Edward 1841 k. 713—714.

2404. *Pol., franc. 1837—1892. Listów 149. Rys. 2. K. 300.*

Korespondencja Leonarda Niedźwieckiego c. d.

G—I

Listy do L. Niedźwieckiego od następujących:

Gajewski Stanisław 1841 k. 1—2. — Gałęzowski Józef 1883 k. 3—4. — Gasztowtt Waław 1888 k. 5. — Giełgud Jan 1838—1867 (4) k. 6—12. — Giller Agaton 1879—1885 (4) k. 13—19. — Gleinich Józef 1858 k. 20—21. — Głinojecka Kamila b. d. k. 22—23. — Głinojecka Zofia 1856—1859 (8) k. 24—38, przy tym 2 rys. k. 37—38. — Głinojecki Jan 1852—1869 (21) k. 39—84. — Głogowski Adolf 1849—1850 k. 85—92. — Gnorowski Stanisław B. 1839—1842 i b. d. (16) k. 93—127, przy tym korespondencja do *Trzeciego Maja* 1841 k. 119—120 (Druk.: *Trzeci Maj* 1841 oddz. 2 s. 111) oraz kopia listu do wydawcy *Dzien. Narod.* [Władysława Platera] 1841 k. 126—127. — Godlewski J. W. 1837 k. 128—129. — Godlewski S. ks. 1863 (8) k. 130—142, przy tym kwit. k. 141. — Gołowin Iwan (Golovine) 1865—1876 i b. d. (10) k. 143—160 (w tym jeden list litogr.). — Gorges[?] Julien 1874 k. 161. — Gounod Charles-François 1876 (2) k. 162—166. — Grzymała Franciszek 1851—1868 (28) k. 167—224, przy tym wiersz „Do rządców i policjantów warszawskich” 1821 k. 171. — Gutowski Rudolf

1877 (2) k. 225—227. — Habich Edward 1881 i 1883 (2) k. 228—231. — Hałaszkiewicz Michał 1848 k. 232—233. — Hański August Henryk 1862 (2) k. 234—237. — Hellmann Michał 1844—1846 (3) k. 238—242. — Hertel Maksymilian 1884—1892 (7) k. 243—251. — Hetsch A. 1869 k. 252—255 i brulion odpowiedzi Niedźwieckiego. — Hoene Aniela (Przesmycka) 1889—1892 (4) k. 256—264. — Hoesick Ferdynand 1892 (3) k. 265—280. — Hoffman Karol 1838 k. 281—282. — Hryniewicz F. Edward 1838 k. 283—284. — Hube Romuald 1873 k. 285—286. — d'Iszoro [?] Leon S. 1885—1886 (7) k. 287—300.

2405. *Pol., franc. 1832—1874. Listów 510. K. 904. Druk. 2.*

Korespondencja Leonarda Niedźwieckiego c. d.

J

Listy do L. Niedźwieckiego od następujących: Jabłoński Leon 1847—1852 (6) k. 1—15, przy tym list Jabłońskiego do Jana Tysiewicza [Ignacego Niewiarowicza] 1852 z kwitem tegoż k. 13—15. — Jackowski Ignacy 1839—1857 i b. d. (245) k. 16—488, przy tym listy do Jackowskiego od następujących: Gomoszyński Józef 1844 k. 362, Szczepanowski Ignacy 1842 i b. d. (2) k. 302, 481, NN Dominik 1842 k. 283, NN 1857 k. 470, Maulde et Renou do Niedźwieckiego 1851 i 1852 (3) k. 429—430, 433—434, 437—438, „Kilka słów o *Tyg. Liter.* w Poznaniu wychodzącym” (fragm. artykuł Jackowskiego?) 1841 k. 128, wykazy prenumeratorów prelekcji Mickiewicza, notatki i rachunki k. 312, 483—488, wiersz Jackowskiego „Ułamki głów” k. 72 i druk: I. Jackowski: *Essay on drainage* 1857 k. 471—472. — Jagmin Józef 1862—1864 (3) k. 489—491. — Janicki Franciszek 1839 k. 492. — Jansen Stanisław b. d. k. 493—494. — Januszewicz Teofil 1858 i 1873 (3) k. 495—499. — Januszkiewicz Eustachy 1835—1874 (180) k. 502—803, przy tym listy Niedźwieckiego do Januszkiewicza 1843—1866 (4) k. 691, 708, 750, 165, dopisek Grzegorza Kątskiego 1838 k. 632, listy Januszkiewicza do następujących: Czajkowski Michał z rachunkiem 1845 k. 792—194, Klaczko Julian 1857 k. 799—802, NN Franciszek 1869 k. 803, list Louis Legera do NN [Januszkiewicza?] 1886 i notaty Niedźwieckiego, dotyczące życiorysu Czajkowskiego k. 795—797, wyciąg Niedźwieckiego z listu Aleksandra Jełowickiego do Januszkiewicza 1839 k. 708, rachunki za książki 1838—1843 (10), bilet wizytowy Januszkiewicza k. 780—791 i druk: *Apolinary Kontski* (opinia Paganiniego) 1838 k. 631. — Januszkiewiczowa Eugenia 1853 k. 500—501. — Jazdowski Jan 1832 (4) k. 804—810. — Jedliński D. Julian 1854 k. 811—812. — Jeleński Józef 1859 k. 813—814. — Jeleński Władysław 1845—1849 (12) k. 815—841, przy tym notatka biograficzna 1841 k. 815. — Jełowicki Aleksander 1836—1867 (12) k. 842—863. — Jełowicki Edward 1840—1841 (3) k. 864—866. — Jendzejowski Tomasz 1846 k. 867—868. — Jensem?

An. 1850 k. 869—870. — Jerzmanowski L. Józef 1849—1854 (9) k. 871—889. — Jesman Aleksander 1856—1859 (3) k. 890—899, przy tym „O senatach petersburskim i moskiewskim. . .” 1842 (brul.) k. 890—891. — Jordan Wiktoryn 1858 i 1866 (2) k. 900—902. — Jung A. (Czapek [Jarosław?] i S-ka) 1863 k. 903—904.

2406. *Pol., ang.* 1833—1890. *Listów* 359. *K.* 659.

Korespondencja Leonarda Niedźwieckiego c. d.

K—Ł

Listy do L. Niedźwieckiego od następujących:

Kaczanowski Karol 1851—1857 (3) k. 1—5. — Kaczkowski Janisław 1870 (2) k. 6—8. — Kajsiewicz Hieronim 1833—1867 (16) k. 9—37, w tym kopia listu z 24 V 1836 przez Niedźwieckiego k. 11—12 (Przedruk.: Br. Zaleski: *Ksiądz Hieronim Kajsiewicz* Poznań 1878). — Kalinka Walerian 1852—1867 i b. d. (109) k. 38—231, przy tym notatka polecająca 1861 k. 107. — Kaliński Józef Antoni 1836 k. 232—233. — Kallenbach Józef 1886—1892 (4) k. 234—241. — Kapliński Leon 1851 k. 242—243. — Karczewski [Ksawery?] 1839 k. 244—246. — Karczewski Teodor 1853 k. 247. — Karska [?] 1850 k. 248. — Katyk ks. 1888 i 1890 (2) k. 249—252. — Kazimirski-Bibersztejn Wojciech 1853—1883 (7) k. 253—265. — Kątski Antoni 1842—1846 i b. d. (7) k. 266—278, przy tym program koncertu k. 277—278. — Kątski Apolinary 1844—1850 (3) k. 279—289, przy tym opisy koncertów 1845 i 1846 przez Niedźwieckiego (brul.), opinia Paganiniego o Ap. Kątskim (kop.) 1838 i zaproszenie na koncert 1844 (druk) k. 284—289. — Kątski Grzegorz 1838—1840 (7) k. 290—302 (Por. Kolabińska M.: *Bracia Kątscy*. . . Pam. B. K. Zesz. 6. 1958). — Kleczkowski Michał 1845 k. 303. — Kleniewski Maciej 1856 k. 304—305. — Klimaszewski Hipolit 1843 k. 306—307. — Klonowski Józef 1868—1890 (5) k. 308—317. — Kniaziewicz Karol 1840 k. 318—319. — Knight Anne 1841 k. 320. — Kołaczkowska Józefa 1852—1863 (5) k. 321—332, przy tym Kołaczkowski 1854 k. 327—328. — Kołtyko Adam 1841 (wierszem) k. 333—334. — Komitet „Towarzystwa Wzajemnego Oświecania się w Londynie” (podpis. E. Staniewicz i Kryspin Baszczewicz) 1835 k. 335—336. — Konarzewski Wojciech 1857 i 1859 (2) k. 337—347, przy tym notatka Niedźwieckiego dla A. Levala, dotycząca Deleffe'a k. 339. — Korecki-Cwiet 1860 z dopiskiem C. H. Spleszczyńskiej k. 342—343. — Kosiłowski Ignacy 1865—1867 (2) k. 344—347. — Kosiłowski Ildefons 1859—1890 i b. d. (23) k. 348—391. — Kotarski Józef 1853 k. 392—393. — Kotula Andrzej 1881—1886 (17) k. 394—432. — Koźmian Stanisław 1840—1878 i b. d. (23) k. 433—464. — Krasiński Alojzy 1858—1866 (9) k. 465—478. — Krasiński Walerian 1836—1846 i b. d. (4) k. 479—485. — Krasiński Wincenty (syn Chryzantego) b. d. k. 486—487. — Krassowski Florian 1888 k. 488—489. — Kraszewski Józef Ignacy

1866 k. 490—491. — Królikowski Karol 1851—1870 i b. d. (12) k. 492—513. — Kubalski Mikołaj Ambroży 1843 i b. d. (2) k. 514—517. — Kuczyński Wincenty Franciszek 1835 k. 518—519. — Kunaszowski C[Kazimierz?] 1853 (2) k. 520—524. — Kurkiewicz Henryk 1853 oraz list tegoż do Anieli Konstantowej Zamoyskiej 1853 k. 525—527. — Kurnatowska Władysława 1868 i 1887 (2) k. 528—531. — Kurowski litograf 1842 k. 532. — Kwiatkowski A. 1884 (2) i wycinki z prasy (2) k. 533—537. — La Halle Charlotte 1861 k. 538—539. — de Laveaux Ludwik 1878—1880 (6) k. 540—553. — Lenkiewicz Tadeusz 1860 k. 554. — Lesiewicz Julian 1868—1878 (9) k. 555—574, przy tym list Lesiewicza do Kunachowicza 1872 k. 573 i przekaz pieniężny 1871 k. 574. — Likowski Edward 1874 i 1885 (2) k. 575—578. — Lisiecki [?] 1860 k. 579—580. — Littré E. 1876 k. 581. — Lubecki A. D. 1883 (kop. Niedźwieckiego) k. 582—586. — Lubomirski Jerzy 1838 k. 587—588. — Luboradzki [Jan?] 1853 k. 589—590. — Lytton Henryk Bulwer 1858 k. 591—593. — Łosiewicz Leon 1873 k. 594. — Łoziński Franciszek 1876—1885 (42) k. 595—682, przy tym wiersze: „Rozmowa Zmarłych” (odpis z *Kuriera Poznańskiego* 1883) i „Djabel” k. 667—669. — Łubieński Edward 1845 i 1846 (2) k. 683—686. — Łuszczkiewicz Władysław 1892 (2) k. 687—689, z dopiskiem Alfreda Römera k. 688.

2407. *Pol., franc., ang.* 1836—1892. *Listów* 344. *K.* 642.

Korespondencja Leonarda Niedźwieckiego c. d.

M—P

Listy do L. Niedźwieckiego od następujących:

Maliszewski I. K. ks. 1852 k. 1—2. — Mańkowski Teodor 1849—1850 (4) k. 3—9. — Marciejewski Stanisław 1841 k. 10—11. — Maszke Aleksander 1847—1854 (2) k. 12—14. — Mazanowski Ed. 1886 k. 15—16. — Merczyński Stanisław 1849—1850 (3) k. 17—21. — Méyet Leopold 1892 k. 22—23. — Mianowski J[ózef?] 1884 k. 24—25. — Michałowski Juliusz 1862—1866 i b. d. (4) k. 26—30. — Mickiewicz Adam (zob. B. K. 1610). — Miesiałowicz J. Eustachy 1836 k. 31—32. — Mieszkowski Jan 1838 i 1840 (3) k. 33—36. — Mikułowska Teofila 1864 k. 37. — Mikułowski Roman 1841 (3) k. 38—43. — Miller A. 1840 z dopiskiem Fr. Wronckiego k. 44—45. — Milliot Beniamin 1877 k. 46—47. — Młodecki Jan Nepomucen 1841 i 1865 (2) k. 48—50. — Morawiecki Leopold (Moreau) 1862—1866 (3) k. 51—56. — Morawski 1868 k. 57. — Morawski Teodor 1849—1868 i b. d. (24) k. 58—102, przy tym brulion artykułu 1855 k. 88—89. — Morozewicz Kalikst 1844 k. 103—104. — Nabelak Ludwik 1865—1876 (6) k. 105—112. — Nabelakowa Z. 1888 k. 113—116. — National Debt Office (podpis nieczyt.) 1872 k. 117—118. — Niedźwiecki Antoni 1861 k. 119—120. — Niedźwiecki Michał 1861 k. 121—122. — Niedźwiecki Stanisław 1836 k. 123—124. — Niewęglowski Grakchus Henryk 1863 k.

125. — Norwid Cyprian Kamil 1869 i 1882 (3) k. 126—133 (Druk. *Wszystkie pisma*. T. 9 Warszawa 1937), przy tym odpis uwag histor. Norwida: „System-podział” i „Szujski” 1882 k. 132—133. — Nowicki Wincenty 1838 i 1839 (2) k. 134—137. — Nowosielski Lucjan 1843 k. 138—139. — Nyko Apolinary 1841 k. 140—141. — Oborski Ludwik 1859 (2) k. 142—144. — Obuchowski Konstanty 1853 i b. d. (2) k. 145—147. — Oleszczyński Antoni 1843—1877 i b. d. (59) k. 148—258, przy tym prospekt na portret Andrzeja Zamoyskiego, kwit k. 253—258 i wykaz książek (oferta) k. 223.— Oleszczyński Władysław 1843—1855 (14) k. 259—283, przy tym druk: *L'Évenement* 3 11 1866 z życiorysem Oleszczyńskiego. — Olizar Narcyz b. d. k. 284—285. — Olizarowski Tomasz August 1839—1877 (16) k. 286—306. — Orda Irena 1871 (2) k. 307—316, przy tym zawiadomienie o ślubie 1843 k. 315—316 i notatki k. 311—314. — Orda Napoleon 1849—1854 (12) k. 317—334. — Ordyniec Jan Kazimierz 1854—1861 (25) k. 335—378, przy tym kwit 1857 k. 364. — Orpiszewski Ludwik 1845—1853 (18) k. 379—424, przy tym różne dotyczące Orpiszewskiego: Orpiszewski do Tow. Historycznego 1853 k. 416, dwa kwity składkowe Tow. Hist. k. 417—418, akcje i kwity różne 1842—1854 (5) k. 419—424. — Ostroń Stanisław Julian 1853—1863 (32) k. 425—479, (w tym 1 list w kopii Niedźwieckiego) 1858 k. 435. — Ostrowski Antoni 1842 k. 480—481. — Ostrowski Józefat Bolesław 1837—1855 (30) k. 482—537 (w tym 1 list 1853 w kopii k. 528—529), przy tym kopia listu J. B. Ostrowskiego do Józefa Marii Hoene-Wrońskiego 1851 k. 503 i bruliony odpowiedzi Niedźwieckiego 1850 k. 493—497. — Ostrowski Krystyn 1853—1863 (20) k. 538—570, przy tym kwit 1858 k. 556. — Palmer Charles James 1859 (2) k. 571—574. — Paprocki 1863 k. 575—576. — Paszkowski J[ózef ?] 1856 i 1859 (2) k. 577—579. — Patek A[ntoni ?] 1847 k. 580. — Pawlicki Władysław 1887 k. 581—582. — Pągowski Stanisław 1836 i 1838 (5) k. 583—592. — Perkowski Jan 1853 k. 593—594. — Petinetti Jakub 1852—1856 (16) k. 595—636. — Piquinal Auguste 1860 k. 637—638. — Przewodowski Andrzej 1838 k. 639—642.

2408. *Pol., franc., ang. 1832—1892. Listów 319. K. 573. Druk 1.*

Korespondencja Leonarda Niedźwieckiego c. d.

R—Szulczewski Feliks

Listy do L. Niedźwieckiego od następujących:

Raciborski dr 1855 k. 1. — Rakowski Seweryn 1863—1883 (13) k. 2—32. — (list z 11 X 1869 na druku: Batten G. H.: *Polonia desolata The psalm* . . . 1867 k. 9—10, z 12 XI 1880 odpis wyjątku listu dotyczący Władysława Zamoyskiego syna gen. k. 17—18; niektóre listy b. uszkodzone), przy tym listy: Rakowski do NN Karola 1880 k. 31—32, Łubiński J. Cezary do Rakowskiego 1883 k. 29—30, Przybylski Czesław do Niedźwieckiego

1869 k. 11—12 i wycinki z prasy austral. 1863 k. 7. — Ręczyński Jerzy (Renczyński) 1853—1889 (30) k. 33—104, przy tym listy tegoż do: Władysława Mickiewicza i Sp. z rachunkiem 1867 k. 94—95, [Adama Druchlińskiego] o wynalazku elektryczności 1880 k. 96—101, NN Jana 1891 k. 102—103, wiersze: Schubert Joanna „Das vierte Regiment” 1882 k. 80 i Scott Rebeka „The Moabite Stone” 1881 k. 61, tłumaczone przez Ręczyńskiego oraz wiersze własne tegoż: „Nowy Rok 1884” k. 83—84, „3 Maj 1891” k. 103, notatka k. 73 i prospekt k. 104. Redakcja *Kroniki Emigracji Polskiej* 1836 k. 105—106. — Reitzenheim Józef 1841—1874 (7) oraz zawiadomienie o ślubie Laury Reitzenheim k. 107—121. — Rembowski Jan Nepomucen 1872—1886 (5) k. 122—131. — Rembowski Stanisław 1873—1892 (56) k. 132—254, przy tym listy tegoż do [Aleksandra i Heleny Chodzków] 1874—1884 (4) k. 246—254, list Stefana Gajewskiego do [Jadwigi Zamoyskiej] w sprawie materiałów po Stefanie Garczyńskim 1886 k. 216, wiersz: Montgomery James „Rozłączenie” 1884 tłum. Rembowskiego k. 205 oraz wycinek z *Dzien. Pozn.* 1884 o pogrzebie J. K. Żupańskiego k. 197. — Rettel Leonard 1863 k. 255—256. — Reveillé Camille 1843 k. 257—258. — Robert Cyprien 1850 k. 259—262, przy tym list: Saint Morc. Girardin François Auguste C. Robert 1850 k. 261—262. — Romanowski Kazimierz 1867 k. 263—264. — Rostkowski Daniel 1850—1853 (16) k. 265—285 z dopiskiem Hieronima Zychonia 1851 k. 276. — Rutkowski Antoni 1860 k. 286—287. — Rutkowski Fr. ks. 1857 k. 288—289. — Rybiński Maciej 1863 i 1878 (2) k. 290—293. — Ryczowski Andrzej 1868 z brul. odpowiedzi Niedźwieckiego (stenogr.) k. 294—295. — Rykaczewski Erazm 1858 k. 296—297. — Rypiński Aleksander 1853, przy tym list tegoż do Karola [Szulczewskiego] 1856, kwit i katalog druk. k. 298—300. — Rzążewski Adam 1881 i 1884 (2) k. 301—303. — Rzepecka Aniela 1884 k. 304. — Rzepecki Ludwik 1885 k. 305—306. — Sawicki Jan 1863—1872 (4) i kwit k. 307—313. — Sefels Soldenhoff b. d. k. 314. — Sekutowicz J. 1890—1892 (19) k. 315—355. — Sewruk Walenty 1832—1866 (4) k. 356—360. — Siemieński Jan 1885 k. 361—362. — Sienkiewicz Karol 1838—1858 (5) k. 363—371. — Skrzydlewski Tadeusz 1840 z brul. odpowiedzi Niedźwieckiego k. 372—373. — Skrzynecki Jan 1839 (urywek) k. 374. — Sławianowski Michał 1853—1856 (4) k. 375—382, przy tym też kopia listu z 6 VIII 1855 ręką Niedźwieckiego k. 379—380. — Smoliński Józef 1858—1870 (7) k. 383—398, przy tym listy tegoż do A. Bukatego i Niedźwieckiego wspólnie 1865 i 1866 (2) k. 387—389, oraz kopia zaświadczenia Tow. Liter. Przyj. Polski 1867 k. 393. — Sowiński Albert 1836 k. 399. — Staniewicz Maciej 1840—1843 (6) k. 400—405. — Stekert Aleksander k. 879—1889 (10) k. 406—423. — Straszewski Maurycy 1888 k. 424. — Suchodolska Karolina 1883—1888 (17) k. 425—455. — Suchorzewska gen. (wyciąg z listu przez

Niedźwieckiego z dodatkiem fragmentu listu brata L. N.) b. d. k. 456—457. — Świącicki Józef 1851 k. 458—459. — Szadurski Leon 1834 k. 460—461. — Szczepanowski Ignacy 1838—1867 (21) k. 462—501. — Szczepanowski Stanisław 1840—1843 i b. d. (3) k. 502—507. — Szubiński Bronisław 1892 k. 508—509. — Szulc Kazimierz 1881 k. 510. — Szulczewska M. 1868—1875 (3) k. 511—522, przy tym depesze (2), brul. odpowiedzi i kwity k. 517—120 oraz list tejże do [Jadwigi Zamoyskiej] k. 521—522. — Szulczewski Feliks 1842—1869 (29) k. 523—573, przy tym notatka 1865 i kwit 1847 k. 526 i 570.

2409. *Pol., ang. 1841—1884. Tek 3. Listów 1557. K. 2907. Druk. 2.*

Korespondencja Leonarda Niedźwieckiego c. d.

Listy Karola Szulczewskiego do Leonarda Niedźwieckiego z lat 1841—1884, głównie dotyczące emigracji polskiej w Anglii i działalności Towarzystwa Literackiego Przyjaciół Polski.

T. 1 1841—1847 k. 1—669.

T. 2 1848—1859 k. 670—1678.

T. 3 1860—1884 i b. d. k. 1679—2907.

Przy tym załączniki: listy do K. Szulczewskiego od następujących: Erskine Nicol. 1875 k. 2456—2457. — Hendesser W. 1863 (kop.) k. 1854. Hipkins A. J. w sprawie narodowości Chopina 1876 (kop.) k. 2525. — Skwarcow 1863 (kop.) k. 1883. — Van Arsdale J. 1868 (kop.) k. 2045. — dopisek Felicjana A. Wolskiego k. 2260, kwit i notatki k. 309, 1391, 1740, 1825, 2451, 2514, 2489 oraz wycinki z prasy ang. 1879 (o jubileuszu Krauszewskiego) i 1880 k. 2657, 2718.

2410. *Pol., ang., franc. 1832—1891. Listów 410. K. 708. Druk 1.*

Korespondencja Leonarda Niedźwieckiego c. d.

Szum.—W

Listy do L. Niedźwieckiego od następujących: Szumlański Stanisław 1857—1866 (101) k. 1—156, przy tym kopie listów tegoż do: St. J. Ostroroga 1858 k. 14, Stanisława Małachowskiego [1858] k. 18—19; listy do Szumlańskiego: Napoleona F. Żaby [1860] k. 80, NN [1860] k. 73 i brul. odpowiedzi Niedźwieckiego (stenogr.) 1860 k. 72. — Szydłowski Wiktor 1871 k. 157—158. — Szyrma Lach Krystyn 1832—1884 i b. d. (137) k. 159—395, przy tym list tegoż do NN k. 394, brul. odpowiedzi Niedźwieckiego 1860 k. 373, dopisek H. Błotnickiego do Karola Sienkiewicza i odpowiedź 1846 k. 280—281 i notatka Szyrmy o zgromadzeniu uczonych angielskich b. d. k. 395. — Szyrma Władysław [Somerville] 1878 i b. d. (4) k. 396—403. — Szyszło Stanisław 1834—1847 (4) k. 404—411. — Talwoszewicz Władysław Zejtwid 1888—1891 (8) k. 412—427, przy tym wiersz do Niedźwieckiego [inc.:] „Gorliwy krzewicielu. . .”

k. 426—427. — Tański Józef 1841 k. 428—429. — Tarnowski Stanisław 1866 i 1867 (2) k. 430—432. — Terlecki Ignacy 1860 k. 433—434. — Terlecki Jan 1836—1856 (40) k. 435—493, przy tym list tegoż do Waleriana [Kalinki] 1856 k. 492—493. — Tokarski Wilhelm 1860 k. 494—495. — Trentowski Bronisław 1860—1866 (35) k. 496—570 Druk. Listy Trentowskiego Arch. Kom. do Badań Hist. Fil. T. 6 Kraków 1937. Przy tym brul. pełnomocnictwa Trentowskiego dla żony k. 563, nekrolog przez Fr. Biłka (odpis w streszczeniu z *Mrówki* 1870 s. 5—7) k. 564—570 i program koncertu 1861 (druk) k. 530. — Trepka Ignacy 1840 k. 571—572. — Trzciniński Ambroży 1842 k. 573—574, przy tym brul. pisma wdowy po Marcelim Drewnowskim ręką Niedźwieckiego do NN hrabiego [Wł. Zamoyskiego?] b. d. [1842] k. 574. — Tur Wojciech 1835 z brul. odpowiedzi Niedźwieckiego k. 575—576. — Tustanowski Feliks 1863 k. 577. — Umiński Jan 1836—1838 (5) k. 578—585. — Uniszewski Marcei 1874 i kwit k. 586—588. — Urmowski Leon 1887 k. 589—590. — Ursuski Seweryn 1850 k. 591—592. — Waligórski Bronisław 1865—1866 (3) k. 593—595. — Waligórska Józefa 1866 (2) k. 596—597. — Waligórski Aleksander Józef 1840—1866 (13) k. 598—622, przy tym regesty odpowiedzi 1849 k. 611 i 614. — Waliszewski Kazimierz 1882—1885 (2) k. 623—626. — Weber Teodor 1832—1833 (3) k. 627—628. — Wielobycki Dionizy 1880 k. 639—642, przy tym list tegoż do NN kapitana? 1879 k. 643—644. — Wierciński Bertold 1838 i b. d. (3) k. 645—650. — Wojłański dr 1879 i 1887 (2) k. 651—654. — Wołowicz Wawrzyniec 1843 k. 655—656. — Wołski Felicjan Abdon 1889 (2) k. 657—659. — Woronicz Janusz 1840—1843 (6) k. 660—670. — Wronecki Franciszek 1840 k. 671—672. — Wroński [Adam?] b. d. [1876?] k. 673—674. — Wrotnowski Feliks 1843—1856 i b. d. k. 675—708, przy tym rachunek kosztów mapy Polski Chrzanowskiego k. 680—682 i lista prenumeratorów *Wiadomości Polskich* w Dywizji Polskiej Koz. Sułt. k. 704.

2411. *Pol., ang., franc. 1841—1892. Listów 485. K. 886.*

Korespondencja Leonarda Niedźwieckiego c. d.

Z—Ż

Listy do L. Niedźwieckiego od następujących:

Zabłocki Wojniśław Kazimierz Sawicz 1881—1885 i b. d. (15) k. 1—23. — Zaleski Bohdan 1841 k. 24—25. — Zaleski Bronisław 1869—1882 (66) k. 26—122, przy tym J. O. Wysocki do Zaleskiego 1874 k. 29. — Zaleski Mikołaj 1844—1871 (9) k. 123—140, przy tym karta [Ludwika?] Karpińskiego 1844 k. 127. — Zaleski P. K. Lubicz 1880 k. 141—142. — Zamoyska Jadwiga 1854—1892 (168) k. 143—483, przy tym listy do Zamoyskiej: Peyrond G. 1884 k. 401—402 i Rustejko Józef 1883 k. 392, na k. 177v dopisek Władysława Zamoyskiego (wiele listów niekompletnych). —

Zamoyski Władysław 1852—1867 (30) k. 483—526 (w tym 1 kop. przez Niedźwieckiego 1866 k. 510). — Zienkowicz Wiktor 1884 k. 527—528. — Zwierkowski Ludwik (Lenoir) 1853—1855 (5 i kartka) k. 529—636. — Zaba Adam 1852—1859 (5) k. 537—543. — Żaba Józef 1842 k. 544. — Zaba Napoleon Feliks 1852—1867 i b. d. (129) k. 545—808, przy tym listy tegoż do: Walerego Wielogłowskiego b. d. k. 803—804, Juliusza [Żaby] 1863 z listem NN Anette do NN 1863 k. 805—806, tekst szyfrem przez Niedźwieckiego k. 637v i wycinek z *The Manchester Guardian* z artyk. dotyczącym Żaby 1854 i kwit k. 807—808. — Żaba Stanisław 1854 i 1855 (2) k. 809—812. — Żebrowski Oskar 1853—1875 (13) k. 813—836. — Żórawski St[anisław?] 1843 i 1850 (2) k. 837—840. — Żupański Jan Konstanty 1880 oraz list tegoż do NN k. 841—842. — Żychoń Hieronim 1850—1866 (12) k. 843—867, przy tym brul. odpowiedzi Niedźwieckiego i list NN do Żychonia 1866 k. 866. — Nieokreślone 1841—1891 (11) k. 868—886 m. in. NN Wojciech i przy tym list J. Przetockiego do tegoż 1867 k. 875—876, NN Franciszek 1891, NN Ludwik b. d.

2401—2411. Sygn. dawna Niedźw. 1.

2412. *Pol. i rjęz. Paryż 1832—1892. Listy 148. K. 307.*

Bruliony i kopie listów Leonarda Niedźwieckiego z lat 1832—1892 do osób następujących:

Akielewicz Mikołaj 1878 k. 1. — Bansemer Jan Marcin 1833 i 1836 (2) k. 2—7 (brul. z 1836 fragment). — Baranowski Jan Józef 1883 k. 8—9. — Bardzińska 1869 k. 10—11. — Brandt Kazimierz 1881 k. 12. — Bukaty Antoni 1834—1835 i b. d. (4) k. 13—22. — [Bystrzonowska] Kamila 1863 k. 23—24. — Celichowski Zygmunt 1883—1891 (4) k. 25—30. — Chodźko Leonard 1869 k. 31—32 (brul. i kop.). — Chojecki Edmund 1883 k. 33. — Chrapowicki Jan 1872 i 1873 (2) z dopiskiem do Ludomiły Niedźwieckiej 1873 k. 34—39. — Chrząszcz Mikołaj 1885 k. 40. — Czartoryska Marcelina 1850 k. 41—42. — [Czartoryska Maria Joanna] 1877 i 1878 (2) k. 43—46. — [Czartoryski] Władysław 1851 k. 47—50. — Dickson John Miller b. d. k. 51—52. — Emmot b. d. k. 53—54. — Giełgud Jan 1838 (2) k. 55—58. — Godlewski S. ks. 1892 k. 59. — Gurowski Adam 1833 i b. d. (4) i fragmenty k. 60—75. — Gutowski Rudolf b. d. k. 76. — Hałuszkiewicz Michał 1851 k. 77—80. — Hoffman Karol 1838 (Korespondencja do *Kroniki Emigracji Pol.*) (2) k. 81—93 (Druk.: *Kronika Emigr. Pol.* T. 7 s. 235—237), przy tym list otwarty Stanisława Poncjana Brzezińskiego k. 80—93 (Druk.: *Kronika Emigr. Pol.* T. 8 s. 74—77). — Holloway H. 1836 k. 94—95. — Jackowski Ignacy 1869 k. 96—97. — Januszkiewicz Eustachy 1837—1867 (11) (27. VI. 1837 oryg.) k. 98—127 (kopie listów z 1838 r. przesyłane do wykorzystania w *Kronice Emigr. Pol.* T. 7), przy tym rachunek i kwit 1843 k. 123, 125. — Januszkiewicz Romuald 1843 (2) (oryg.) k. 128—131. —

Jastrow Dr 1868 k. 132. — [Jełowicki] Aleksander b. d. k. 133. — Jordan Władysław 1861 k. 134. — Kajsiewicz Hieronim 1833 i b. d. (4) k. 135—143. — Kalinka Walerian 1863 (4) (oryg. i kop.) k. 144—148. — Kamiński Mikołaj 1866 (fragmenty) k. 149—157. — Kirchmayer Wincenty 1863—1866 (4) k. 158—159. — Klonowski Józef 1867 k. 160. — Lewkowicz [Edward?] 1860 k. 161—162. — Lieglois Julie 1861 k. 163—166. — Lucas 1864 k. 167. — Łempicki [Napoleon?] 1875 k. 168. — Łoziński Franciszek 1883 k. 169—170. — Malhomme 1866 k. 171—172. — Mańkowski Teodor 1850 k. 173—175. — Milewski Dr 1888 k. 176. — Nagorka 1888 k. 177—178. — [Niedźwieccy] rodzice L. N. 1832 k. 179—181. — Niedźwiecka Ezechiela 1874 k. 182—183. — Niedźwiecka Ludomiła 1858, 1876 i b. d. (3) k. 184—187. — Niedźwiecki Melchior 1860 i 1862 (2) k. 188—191. — Norwid Cyprian Kamil 1877 k. 192. — Orpiszewski Ludwik 1851 k. 193. — Ostrowski Karol 1866 k. 194. — Palmer lady 1847 (3) k. 195—199. — Palmer Charles James 1847 k. 200. — Pągowski Stanisław 1838 k. 201—202. — Rembowski Stanisław 1884 k. 203—205. — Rutkowski [Antoni?] b. d. z dopiskiem H. Błotnickiego k. 206—207. — Sefels Soldenhoff 1850 k. 208—209. — Sękowski Antoni 1871 k. 210. — Skarżyński 1873 k. 211. — [Stablewska] A[nn]a de Mylo 1880 (2) i upoważnienie dla Niedźwieckiego k. 212—216. — Stekert Aleksander 1880 k. 217—219. — Stempowski Józef Ambroży 1886 k. 220—221. — Stocker Charlotte 1836 k. 222—223. — Styka Jan dotyczy Matejki 1887 k. 224—225. — [Suchodolska Karolina] 1883 k. 226—227. — Suchorzewska gen. 1857 i 1862 (2) k. 228—230. — Szablicki L. A. k. 231—232. — Szulczewski Karol 1859 k. 233—234. — Szumlański Stanisław 1865 k. 235—236. — Szyrma Lach Krystyn b. d. k. 237—238. — Szyrma Władysław [Somerville] 1871 k. 239—240. — Szyrmina Józefa 1835 k. 241—248. — Szyszło Stanisław 1834 k. 249—254. — Tennent żona Richarda? 1843 k. 255. — [Uruski] Seweryn 1850 k. 42v. — Wakefield Laura 1861 k. 256—257. — [Waligórska Bronisława?] 1866 k. 258—259. — Weber Teodor 1832 (bez końca) k. 260. — White Dr 1838 k. 261—262. — Widd 1846—1847 (3) k. 263—267. — Wielobycki Dionizy 1880 k. 268—271. — Witkiewicz Wiktor 1872 k. 272. — Witkiewiczowa 1869—1870 (2) k. 273—278. — Witkiewicz Leon 1836 k. 279. — Zamoyski Andrzej 1882 k. 280—281. — Nieokreślone 1846—1892 i b. d. (14) k. 282—307.

Sygn. dawna Niedźw. 3.

2413. *Pol., franc., ang. Londyn, Paryż. 1835—1850. Zeszytów 23: zeszyt 1—8 (28 VIII 1835—15 II 1838) i zeszyt 10—23 (3 VII 1838—10 X 1850). 26,5×21,5 cm i zeszyt dodatk. (10 V 1839—15 VII 1845) 32,5×21,5 cm. Listów 882 i pism różnych 22. K. 1818 i 82 (k. 63—82 nie zapis.). Na bibułce.*

Kopiarusze listów Leonarda Niedźwieckiego z lat 1835—1850.

I: Listy L. Niedźwieckiego do następujących:

Allison, żona Roberta 1842 k. 1773—1774. — Bansaer Jan Marcin 1836—1840 (39) k. 281—284, 293—299, i n. — Baszczewicz Kryspin 1837—1840 (13) k. 543, 713, 906, 936—937, 1021—1022, 1068a—1070, 1072, 1244—1245, 1273, 1332, 1360—1361, 1521, 1536. — Behr B. 1842 (2) k. 1729, 1775. — Belstead [?] kap. 1838 k. 888—889. — Binder baronowa 1843 k. 1783—1784. — Biskupski Hipolit 1840 (2) Dod. k. 23, 27. — Bittner P. W. 1839 k. 1107. — Błotnicki Hipolit 1839 k. 1253—1254. — Bobrowicz Jan Nepomucen 1842 k. 1740. — Boyle 1838 k. 991. — Brown 1836 k. 300. — Brzeziński Stanisław Poncján 1840 (5) k. 1434, 1452, 1465, 1483, 1515. — Bukaty Antoni 1835—1839 (32) k. 45—55, 57—50, i n. — Campbell Thomas 1840 (2) k. 1479—1482. — Carle Charlotte z domu Wilkins 1835—1839 (5) k. 67, 228, 285—292, 462. — Chłędowska Cecylia 1837 k. 516—518. — Chłędowski Adam Tomasz 1836 k. 63—66. — Chłędowski Ludwik 1837 [mylnie 1836] k. 525—527. — Czajkowski Michał 1843 (2) k. 1802—1804. — Davenport John 1838 k. 751. — Dąbski Julian 1840 k. 1549. — Dean 1838 k. 954. — Detkens Eugeniusz 1836 k. 273. — Dobrowolski Erazm 1845 k. 1811. — Douglas et Scrivener 1836 k. 154. — Ellis 1839 k. 1383, Falkenhagen-Zaleski Piotr 1837—1841 (17) k. 692—693, 902—905 i n. — Ferguson Maria Isabella 1836—1837 (2) k. 322—23, 400—403. — Field Dawid 1837—39 (2) k. 701—701 a, 1271—1272. — Field Eliza 1837 k. 622—28. — Field Margaret 1838—1840 (5) k. 729—740, 752—756, 761—765, 1454. — Field Marianne (Mary Anne) 1837—1840 (4) k. 709—712, 757 i n. — Field W. D. 1837—1840 (12) k. 607—610, 566—68 i n. — Field William 1837—38 (5) k. 557—559 i n. — Forster John 1837 k. 668. — Friedberg Edward 1841—1842 (3) k. 1635, 1755—1771. — Friedberg Juliusz 1839 k. 1130—1132. — Froelich Antoni 1839, k. 1074—1080. — Gajewski [Stanisław?] 1839 k. 1375. — Giełgud Jan 1838 (4) k. 771—773, 815—817, 836—837, 848—849. — Gnorowski Stanisław B. 1837—1842 (16) k. 740—473 i n. z wyj. z *Wacława* Garczyńskiego k. 1138. — Grzybowski Adam 1839 k. 1373. — Hanzasade 1841 k. 1652. — Hoffman Karol 1838 (5) k. 790—803, 821—23, 827, 1016—1020. — Howard Philip H. 1836—1837 (3) k. 320—321, 459, 681—682. — Hryniewicz F. Edward 1838 k. 959. — Hudson Scott 1836 k. 324. — Huntsman Thomas et Co 1836—1838 (2) k. 275, 812. — Hutton William 1837—1839 (7) k. 422—429, 483—485 i n. — 1338—1341. — Jackowski Ignacy 1839—1842 (49) k. 1406, 1414, 1425 i n. — 1757—1758. — Janowicz Alojzy 1843 Dod. k. 49—50. — Januszkiewicz Eustachy 1835—1842 (163) k. 68—70, 96—109 i n. — Jeffs William 1839—1840 (11) k. 1122, 1128—1129 i n. — Jelowicki Aleksander 1835 k. 56. — Kajsiewicz Hieronim 1836—1841 (3) k. 236—239, 510, 1636—1639. — Kałiński Józef Antoni 1836 k. 222—223. — Kątski Apolinary 1839 k. 1222—

1224. — Kątski Grzegorz 1838—1840 (11) k. 869, 890, 892 i n. — Keller Henry 1845 Dod. k. 60. — Kernot 1837—1838 (2) k. 477, 774—77. — Książewicz Karol 1840 k. 1588. — Kozanecki Ludwik 1836—1840 (4) k. 272, 1363, 1512, 1607. — Koźmian Stanisław 1840 (3) k. 1601, 1611, 1621. — Lafargue 1836 k. 157. — de Lamotte 1842 k. 1703—1704. — Langstaff F. Feild 1850 (2) k. 1816—1818. — Lardner Dionysius 1836—1839 (9) k. 212—214, 235, 274 i n. — Leaf, Crofts et Co 1840 k. 1612—1613. — Longman Thomas 1837—1838 (2) k. 503, 812. — Lytton Edward Bulwer 1837 k. 640. — Łubieński Edward 1845 (3) k. 1812—1814. — Mac Connell 1840 k. 1464. — Matthews 1840 k. 1442. — Michelson 1844 k. 1808. — Mieszkowski Jan 1838—1840 (2) k. 907—910, 1598. — Mikułowski Roman 1839—1841 (5) k. 1306—1307, 1359, 1650, 1688 Dod. k. 36. — Miller A. 1840 (2) k. 1431, 1455. — Ministerstwo Skarbu Ang. 1839 i 1840 (2). Dod. k. 1—5, 24—25. — Molinari Aleksander 1838 k. 723. — *Le National* (redaktor) 1840 Dod. k. 32 Niedźwiecka matka L. Niedźwieckiego 1841 k. 1695. — Niedźwiecki Stanisław 1836 k. 240—241. — Nowicki Wincenty 1839 k. 1135. — Nowosielski Feliks 1838 k. 1023. — Olizarowski Tomasz August 1839—1840 (12) k. 1136, 1284 i n. — Orpizewski Ludwik 1840 (3) k. 1564—1566, 1572—1575, 1583. — Palmer, żona Henryka 1842—1843 (6) k. 1759—1760, 1762, 1786—1798. — Palmer Henryk 1842—1843 (3) k. 1751, 1752—1753, 1799—1801. — Pasierbski Hipolit 1840 k. 1458. — Pągowski Stanisław 1837—1838 (4) k. 691, 747—749, 767—770, 847. — Pfeiler John 1837 k. 611. — Philipp Dr 1842 k. 1742. — Plater Ludwik 1838—1840 (2) k. 945—946 Dod. k. 22. — Popliński Antoni 1843 k. 1777. — Przewodowski Andrzej 1838 k. 1013. — Raczyński 1839 k. 1362. — Ramsay 1837 k. 639. — Ratajski Wiktor J. 1840 k. 1596. — Renou 1841 Dod. k. 38. — Reveillé Camille 1843 Dod. k. 54—55. — Rodwell L. 1839 (6) k. 1377, 1435 i n. — Sienkiewicz Karol 1836—1840 (49) k. 221, 420—421 i n. — Skrzydlewski Tadeusz 1839 k. 1415. — Sloper 1842 k. 1761. — Słowacki Juliusz 1841 (3) k. 1651, 1653—1654. — Staniewicz Maciej 1839—1840 (10) k. 1379, 1382 i n. — Stocker H. 1836—1839 (16) k. 88—89 i n. — Stuart Dudley Coutts 1837—1844 (3) k. 511—512, 1532, 1806—1807. — Suchorzewska gen. 1839 k. 1411—1412. — Szczapiński Józef 1839 k. 1123. — Szczepanowski Ignacy 1839—1841 (6) k. 1274—1276 i n. — Szczepanowski Stanisław 1840 k. 1495. — Szmigielski Andrzej 1839 k. 1124. — Szulczewski Karol 1842 (2) k. 1749, 1756. — Szymkiewicz 1843 k. 1776. — Szyrma Lach Krystyn 1836—1840 (43) k. 301—305, 333—336 i n. — Szyrmianki Bożena i Czesława zam. Terlecka 1836 i 1838 k. 329—332, 832. — Szyrmina Józefa 1835 k. 27—40. — Szyszło Stanisław 1839—1840 (2) k. 1161—1163, 1261. — Tebbs J. 1839—1840 (4) k. 1106 i n. — Tedwen Jan [Toedwen] 1836 k. 314—315. — Tennent Jane 1842 k. 1763—1770. — Tennent, żona Richarda Dillon 1842 (2) k. 1739, 1743—

1747. — Tennent Richard Dillon 1842 (2) k. 1734, 1739. — Terlecki Jan 1840 k. 1608. — Tinden [?] Ed. 1836—1837 (2) k. 276, 689—690. — Towarzystwo Wzajemnego Oświecania się w Londynie 1835 k. 41—44. — Tristan Clora 1839 k. 1297—1298. — Tumanowicz Kornel 1840 k. 1460. — Türck C. 1838 (2) k. 949—950, 1025—1028. — Türck mrs 1837—1840 (6) k. 652 i n. — Urbanowicz Józef 1842 k. 1719. — Vierling 1840 k. 1545. — Walowski Antoni 1839 k. 1066. — Waligórski Aleksander Józef 1839—1846 (7) k. 1096, 1347 i n. — Wallace William 1838—1839 (2) k. 778—780, 1098—1100. — Wierciński Bertold 1838—1840 (12) k. 901, 924—927 i n. — Wight J. 1837 k. 630. — Wilczyński Ludwik 1842 k. 1720—1725. — Wiszniewski Stefan 1839 (2) k. 1299, 1418. — Wolska 1845 k. 1809—1810. — Wolski Felicjan [Abdon] 1839 k. 1374. — Wronecki Franciszek 1839 k. 1378. — Young G. A. 1839 k. 1051. — Zamoyski Władysław 1839—1843 (31) k. 1292—1295, 1300—1303 i n. — Zarzecki Tomasz 1841 Dod. k. 37. — Zórawski [Stanisław?] 1843 k. 1805. — Nieokreślone 1839—1843 (7) k. 1658 Dod. 33—34, 39, 51—53 (o osadzie Adampol) k. 56—59. —

Por.: Finkel: Z korespondencji L. Niedźwieckiego z r. 1841. *Rok Mickiewiczowski*. Lwów 1899, s. 284—287; *Jeneral Zamoyski*. T. 4. Poznań 1918, s. 237; Płoszewski: Słowacki w listach i zapiskach Niedźwieckiego. *Pam. Lit. Zesz.* 26 1929, s. 608—635; Płoszewski: Mickiewicz w korespondencji i zapiskach Leonarda Niedźwieckiego. *Pam. B. K. Zesz.* 6 1958.

II. Kopie listów różnych, przeważnie załączników do listów Niedźwieckiego:

- Do L. Niedźwieckiego od następujących: Friedberg Juliusz 1842 k. 1771. — Langstaff F. Feild 1850 k. 1817—1818. — Lardner Dionysius 1838 k. 830.

Różnych do różnych: Bansemer Jan Marcin do: Col. Cooper 1836 k. 94—95, do Ferrere, Lafitte et Co 1837—1838 (2) k. 560, 836. — Czarłotowski Adam Jerzy do Attwood Thomas 1836 k. 87. — Jasnowski Filip do mrs Stickley 1836 (2) k. 206—207, 263—264. — O'Connell Daniel do J. Beaumont (wypis z *Morning Chronicle of Monday* 14 XII 1835) k. 61—62. — Palmer Charles James do Jobert de Lamballe 1843 k. 1780—1781. — Tarasiewicz Filip do mrs Hurnall 1836 k. 233—234. — Zamoyski Władysław do następujących: Palmerston Henry John 1840 (3) Dod. k. 16—20. — de Sampayo Antony z odpowiedzią 1840 Dod. k. 22. — Directeur d'administration de Douanes 1840 Dod. k. 11.

III. Kopie wierszy przytaczane w listach:

Browne G. A. Wiersz na popiersie Adama Czarłotowskiego w bibliotece ks. Sussex Dod. k. 44 i tłum. pol. k. 43. — Garczyński Stefan, wyjątek z *Wacława* od: „Hulajmy, hulajmy, póki w worku grosze...” k. 472. — Lamartine Alphonse „La chute d'un ange” k. 1076—1078. — Niedźwiecki Leonard, wiersze drobne k. 430—432, 749. — Niemcewicz J. U. *Treny*

wygnança (wyjątek) od: „O luba Polsko! Krwią zbroczona niwa” k. 458. — Olizarowski Tomasz August „Szala” satyra k. 1225—1228 i urywek dumki od: „Niech po rosie jęknie dumka” k. 1136. — Słowacki Juliusz „Pogrzeb kapitana Meyznera . . .” k. 1686. — Wirgiliusz P. M. Ekloga IV Cap. XI [inc.:] „Ultima Cumaei . . .” k. 1799—1800 oraz inne wiersze drobne i fragmenty k. 566—568, 1036—1039, 1076—1078.

IV. Różne: Kopie korespondencji do prasy emigracyjnej, mowy, sprawozdania z obchodów i zebrań, protokoły, materiały biograficzne, notatki dotyczące teatru, wyciągi, wykazy bibliograficzne, rachunki w związku z kolportażem książki polskiej w Anglii etc.

1. Niemcewicz J. U.: *Biographie du prince Adam Czartoryski* k. 1—24. Druk.: Paris 1835.

2. Kopia listu otwartego Stanisława P. Brzezińskiego do *Kroniki Emigr. Pol.* 20 XI 1838 k. 1018—1020.

Druk.: *Kronika Emigr. Pol.* T. 8 s. 74—77. Por. sygn. 2412 (Hoffman).

3. „Do redaktora *Kroniki Portsmuczanin*” 22 VII 1839 k. 1234—1236.

4. „Odpowiedź *Kronice*” 22 VII 1839 k. 1229—1230.

5. Artykuł naczelny z *The Sun* z 13 VII 1839 w sprawie polskiej tłum. L. Niedźwieckiego k. 1206—1208.

Druk.: *Kronika Emigr. Pol.* T. 8 s. 222—223.

6. Korespondencje L. Niedźwieckiego do *Trzeciego Maja* na ręce L. Orpiszewskiego 1840 k. 1564—1566, 1572—1575, 1583.

7. Sprawozdanie z obchodu rocznicy powstania listopadowego w Paryżu [1840] Dod. k. 30.

8. Annual Meeting of the Literary Association of the Friends of Poland April 26 1836 k. 117—125.

Por. *Report of the proceedings of the Fourth Annual General Meeting . . .* London 1836 (tekst odmienny). Polski tekst sprawozdania w liście do E. Januszkiewicza k. 126—134. Druk.: *Roczn. Emigr. Pol.* 1837 s. 85—86, 89—90.

9. Speech of Prince Czartoryski held at Sussex-Chambers April 26 1836 at the Annual Meeting of the Friends of Poland k. 136—145.

Druk skróc.: *Report of the proceedings of the Fourth Annual Meeting of the . . . Literary Association . . .* London 1836 s. 12—18.

10. Memoire sur la nécessité d'envoyer sans délai un agent diplomatique extraordinaire auprès du Gouvernement de la ville libre de Cracovie k. 90—93.

11. „Kopia protokołu przejęcia kasy Towarzystwa Polskiego przez Niedźwieckiego . . . w asystencji Juliusza Słowackiego” [1842] Dod. k. 42.

12. „Obrachunek półroczny kasy subskrypcyjnej Towarzystwa Polskiego . . . 1842” Dod. k. 45—48.

13. „Lud Polski. Gromada Grudziąż. Komisja Przygotowawcza do Ogółu Londyńskiego 26 IX 1836” nr 57. (Odpis z druku) k. 254—256.

Druk.: *Lud Polski . . .* Jersey 1844 s. 87.

14. Różne dotyczące pogrzebu Józefy Szyrminy (przemowy: Dudley'a, Stuarta, Beaumonta, listy, klepsydry, kondolencje) 1837 k. 968—978.

15. Notatka biograficzna o Władysławie Godlewskim 1840 Dod. k. 10. Sygn. dawna Niedźw. 4.

2414. *Pol., ang. Londyn. 1831—1839. K. 115. Rys. 2. (fragmenty tekstu stenogr.) k. 4 uszkodz. Na k. 59 i 60 rysunki Niedźwieckiego piórkciem.*

„Dzienniczek mój” Leonarda Niedźwieckiego z okresu pobytu w Anglii z lat 1831—1839.

Materiały brulionowe do dziennika, notatki, wyciągi i opowiadania różne.

2415. *Pol., franc. Londyn, Paryż. 1837—1874. Kalendarzyków i notatników 17. Pismo zamazane w wielu miejscach. Bardzo uszkodzone przez pleśń.*

1. 1837. 12×7,5 cm s. 2 nlb. 156,9 tabl. Opr. sk.
2. 1838. 12×7,5 cm k. 54.
3. 1839. 13 × 8 cm k. 30.
4. 1840. 10,5 × 5 cm k. 36.
5. 1841. 13,5 × 8 cm k. 16.
6. 1851/1852. 15 × 9 cm k. 44.
7. 1853. 12,5 × 7,5 cm k. 98. Opr. pisk.
8. 1855. 13 × 8 cm k. 13—140. Opr. płt.
9. 1858. 13 × 8 cm k. 100 s. 56 druk. Opr. płt.
10. 1861. 12,5 × 8 cm k. 94.
11. 1862. 13 × 8,5 cm k. 99. Opr. płt.
12. 1865. 12 × 8,5 cm k. 96.
13. 1868. 16,9 × 5 cm k. A—B, 193. Opr. sk.
14. 1870. 16 × 9,5 cm k. 190. Opr. sk. (b. uszkodz.).
15. 1871. 7,5 × 5 cm k. 196. Opr. tekt.
16. 1872. 7,5 × 4,5 cm k. 200. Opr. tekt.
17. 1874. 7,5 × 5 cm k. I 195. Opr. sk.

Raptularzyki Leonarda Niedźwieckiego zawierające zapiskiienne z lat 1837—1841, 1851/1852, 1853, 1855, 1858, 1861, 1862, 1865, 1868, 1870—1872, 1874.

Por. L. Płoszewski: o. c., St. Jasińska: Słowacki w zapiskach L. Niedźwieckiego. *Pam. B. K. Zesz. 4 s. 208—215*, też: Celina Mickiewiczowa w świetle zapisek L. Niedźwieckiego. *Pam. B. K. Zesz. 6.*

Sygn. dawna Niedźw. 6.

2416. *Pol., franc. Paryż. 1840—1850. Zeszytów 11. 23 × 19 cm. K. 334 i osobny fragment 25 XII 1839 — 27 VII 1841. 26,5 × 21 cm. K. 2.*
Dziennik Leonarda Niedźwieckiego z okresu pobytu w Paryżu z lat 1840—1850.

Brak końca zesz. z r. 1850. Sygn. dawna Niedźw. 5. Por. Płoszewski: o. c., Jasińska: o. c.

2417. *Pol., franc. Paryż 14 XI—3 XII 1870. 11,5 × 6 cm. K. 19.*
Zapiski dzienne Leonarda Niedźwieckiego dotyczące wojny francusko-pruskiej 1870—1871.

2418. *Pol. Paryż. 1839. 9,5 × 6 cm. K. 32.*
Rachunki osobiste Leonarda Niedźwieckiego z r. 1839.

2419. *Pol., ang., franc. 1831—1892. Aktów, pism i kwitów 147 (24 rkpsów i 123 druk. litogr.). K. 167.*

Materiały do życiorysu Leonarda Niedźwieckiego i różne do jego udziału w towarzystwach emigracyjnych.

1. Nominacja L. Niedźwieckiego na podchorążego przez Komisję Rząd. Wojny 4 II 1831 (podpis. Izidor Krasiński) k. 1—2.
2. Odmowa zasiłku Niedźwieckiemu przez Izbę Skarbową Ang. 1840. k. 2.
3. Kopia testamentu Niedźwieckiego 29 II 1856 k. 4.
4. Nominacja Niedźwieckiego na członka towarzystw emigracyjnych i korespondencja: zawiadomienia o zebraniach, kwity etc. towarzystw następujących: Tow. Politechniczne Polskie w Paryżu 1835 (podpis. Józef Bem), Towarzystwo Polskie w Paryżu 1839—1848 (podpis. Aman-cjusz Żarczyński), Towarzystwo Literackie w Dijon 1849, Tow. Hist.-Literackie w Paryżu (Wydział Statystyczny) 1839—1890 (podpis. Ludwik Plater, Karol Sienkiewicz), Tow. Byłych Uczniów Szkoły Polskiej w Paryżu 1881—1884 (podpis. [Stanisław?] Piliński), Tow. Filharmoniczne Polskie w Paryżu 1882, 1885 (podpis. St. Artwiński), Tow. Czytelni Polskiej w Paryżu 1885—1888 (podpis. St. Artwiński, Emil Korytko) k. 5—123.
5. a) Notatki i wypisy genealogiczne dotyczące rodziny Niedźwieckich.
b) „Przyjacielskie napomnienie i objaśnienie Leonardowi Niedźwieckiemu od Antoniego Oleszczyńskiego" 24 I 1858 (wywód genealogiczny Niedźwieckich) k. 156—163.
6. Zaproszenia na uroczystości: egzaminy, nabożeństwa, śluby, depesza J. Sekutowicza donosząca o śmierci Niedźwieckiego 1892 i kwity różne k. 124—155, 164—165.

2420. *Pol., franc., ang. Londyn, Paryż. 1846—1870. K. 369. Rys. 1. Druk. 1. Ryc. 1 (ekslibris).*

Drobne prace, artykuły, referaty, tłumaczenia i różne notatki Leonarda Niedźwieckiego.

I. Prace, tłumaczenia i fragmenty artykułów (bruliony). M. in.:

1. O skutkach zatargu jezuitów z protestantami w r. 1724 w Toruniu. Referat wygłoszony na posiedzeniu Tow. Hist.-Liter. 1861 k. 10.

2. „Lord Brougham” — próba życiorysu k. 18.

3. Brulion artykułu dotyczącego roli Centralizacji 1846 r. w Galicji k. 12.

4. „Uwagi nad pismem Kazimierza Tomkiewicza pod. tyt. Osada polska w Kalifornii 1850” k. 2.

5. „Pangermanisme” (fragment artykułu) k. 4.

6. „Dzieje niemieckich dworów według Karola Edwarda Vehse” k. 19.

7. „Dziennik oficera armii nadreńskiej Karola Fay w przekładzie francuskim z tłumaczenia polskiego Edmunda Callier *Tyg. Wielkopolski* 1 VII 1871” k. 5.

8. „Wstęp do wzorów pisma (do druku)” k. 6.

II. Różne:

1. „O koniach arabskich — wiadomość od Michała Czajkowskiego” (autogr. Czajkowskiego z tłum. ang. Niedźwieckiego) k. 34—39.

2. Mazur i inne tańce (opisy i rysunki figur) k. 40—75.

3. Prospekt projektowanego pisma *Annuaire de la Pologne* k. 76—81.

4. Notatki i wypisy bibliograficzne k. 82—125 i katalog: *Livres polonais* na emigracji 1830—1842 (druk) s. 8, przy tym ekslibris Niedźwieckiego.

5. Notatki różne, wyciągi z czasopism i dzieł rozmaitej treści, opisy zdarzeń, przepisy, recepty, bilety wizytowe k. 126—293.

2421. *Pol., franc. Paryż. 1885 i 1892. Zeszytów 7. Zesz. 1. 11 × 7 cm k. 24 (k. 7—24 nie zapis.). Opr. tekt. Zesz. 2. 22,5 × 17 cm k. 88. Zesz. 3. 17 × 11 cm k. 117 (k. 71—117 nie zapis.). Zesz. 4. 25,5 × 16 cm k. 63. Opr. płsk. (b. uszkodz. przez pleśń). Zesz. 5. 12,5 × 8,5 cm k. 20 (k. 6—20 nie zapis.). Opr. tekt. Zesz. 6. 11 × 7,5 cm k. 40 (k. 6—40 nie zapis.). Opr. tekt. Zesz. 7. 19,5 × 15 cm k. 122. Opr. płpłt.*

Notatniki Leonarda Niedźwieckiego, zawierające materiały o charakterze encyklopedycznym: notatki biograficzne, wypisy bibliograficzne, wyciągi z prasy i inne.

Zesz. 2. zawiera również inwentarz rzeczy Zamoyskich z 1854 r. k. 50v—88.

Zesz. 4. zawiera też kopie listów następujących: Działyńska Cecylia do dr-a Feliksa Michałowskiego 1892 (2) k. 19—20, 30—32. — Michałowski Feliks dr do Cecylii Działyńskiej 1892 k. 25—29.

2422. *Pol. Paryż. Pol. XIX w. Zesz. 1. 15 × 9,5 cm. K. 69 i luźne k. 25,8 Litogr. 1.*

Różne dotyczące językoznawstwa.

1. Notatki językoznawcze L. Niedźwieckiego. Zesz. 1. k. 69 i luźne k. 25.

2. Franciszek Wilczyński, Starożytności narodu litewskiego odkrywające się z wyrażen języka uzupełnione przez L. Niedźwieckiego 1846 k. 8.

3. *Wszecławiańskie abecadło ks. Fr. Malinowskiego według jego układu 3 Maja 1870 r. (litogr.) k. 1 nlb.*

2423. *Pol., franc. i rjęz. Paryż. 1840—1861. 21 × 13,5 cm. K. 134. Opr. płsk. Notatnik Leonarda Niedźwieckiego z adresami jego korespondentów z lat 1840—1861.*

2424. *Pol., franc. i rjęz. Paryż. 1852—1868. 18 × 11 cm. K. 93. Opr. sk. Notatnik Leonarda Niedźwieckiego z adresami jego korespondentów z lat 1852—1868.*

2425. *Pol. Paryż, Konstantynopol. 1850—1856. Zeszyt 1. Opr. płplt. i 3 fragmenty. 35 × 22,2 cm i mniej. K. 2, I. 70, 12, 50.*

Dziennik korespondencji i czynności Leonarda Niedźwieckiego, sekretarza gen. Władysława Zamoyskiego, zawierający również rachunki, zapiski wypożyczeń, kolportażu książek i in.

1. 25 VII—10 X 1850 (fragment).

2. 1852—1854.

3. 10 III—13 XI 1856. Z okresu pobytu na Wschodzie.

4. 23 V 1857 — 2 VII 1858. Dziennik korespondencji z agencją polską w Konstantynopolu i koloniami Adampol i Reszynie w Tesalii (fragment) k. 90—115.

2426. *Pol., franc. Paryż, Konstantynopol. 1851—1858. Zesz. 1, notesik 1 i luźne: 1. 23 × 15,5 cm. K. 80. Opr. płsk. 2. 6 × 9,5 cm. K. 58. Opr. sk. i luźnych k. 11. B. uszkodz. przez pleśń.*

Dziennik wydatków domu Zamoyskich w Paryżu i w okresie wyjazdu na Wschód, prowadzony przez Leonarda Niedźwieckiego w latach 1851—1854, 1856 i 1858.

2427. *Pol. Paryż. 1855—1874. 28 × 21,5 cm. S. 245. Opr. płsk.*
Książka rachunków domowych Zamoyskich w Paryżu z lat 1855—1874.
2428. *Franc., pol. Paryż. 1853—1858. 33,5 × 22,5 cm. K. II, 58. Opr. płt.*
„Maison Quai d'Orléans, no 6 Memorial” (Księga administracyjna lokatorów i komornego domu gen. Zamoyskich w Paryżu, prowadzona przez Leonarda Niedźwieckiego 1853—1858).
2429. *Franc. Paryż. 1856. 17 × 10,5 cm. K. 48 (k. 30—48 nie zapis.)*
Opr. tekt.
Wypisy gen. Władysława Zamoyskiego z dzieła: Thiers L. A., Histoire du Consulat et de l'Empire. T. 14. Paris 1856.
 Z papierów Waleriana Kalinki.
2430. *Niem., pol., franc. Berlin, Warszawa. 1820—1827. Listów 39. K. 311 s. 32 (s. 17—32 nie zapis.). Druków 4. Planów 2.*
 Papiery Władysława Zamoyskiego, dotyczące jego pobytu i studiów w Berlinie w latach 1820—1822.
1. Notatki Władysława Zamoyskiego z dzieła: *Principe du droit naturel*. . . par J. J. Burlamaqui. Yverdon 1764 s. 32.
  2. Notatki Zamoyskiego z kursów w Berlinie z zakresu historii, strategii, fortyfikacji etc. 1820—1822 k. 1—152 i 2 plany operacyjne.
  3. Listy do Wł. Zamoyskiego 1820—1822 i 1827 od następujących: Arnim b. d. [1820?] k. 152. — Bauer prof. 1822 k. 153. — Blesson kap. inż. 1821—1822 (8) k. 154—167. — Ciriacy[?] major prof. 1822 (3) k. 168—174, przy tym notatka k. 172. — Dąbrowa 1827 k. 175—176. — Krafft 1822 k. 177—178. — Kühne kap. inż. b. d. k. 179—180. — Liagno 1821 k. 181—183, przy tym brulion anonsu do prasy o pastarze Lambert przez Jana i Władysława Zamoyskich k. 183. — Michalski 1822 k. 184—185. — Powidzki (Povitzky) b. d. [1822] k. 186. — Radziwiłł Antoni b. d. [1822] k. 187—188. — Radziwiłł [Fryderyk Wilhelm?] b. d. [1822] (2) k. 189—192. — Seydler 1822 k. 193. — Topfer F. 1822 k. 194—195. — Tymowski Józef 1822 (7) k. 196—205. — Nieokreślone 1827 (2) k. 206—208. — Fragmenty listów Władysława Zamoyskiego (bruliony) 1822 (7) k. 209—214, m. in.: do Wilhelma Radziwiłła k. 210.
  4. Notatki drobne Władysława Zamoyskiego, rysunki, bilety wizytowe 1820—1822 k. 215—287, przy tym rozkład pocztowy w Warszawie i paszport Wł. Zamoyskiego 1822 k. 284—287.
  5. Rachunki z okresu pobytu Zamoyskiego w Berlinie 1820—1822 i druki: m. in. *Index lectionum. . . in Universitate. . . Berolinensi. . .* 1820—1821 Berolini (1821). s. 14; *Verzeichniss der Vorlesungen von der Universität zu Berlin im 1821. . .* knlb 2.

2431. *Pol. i rjęz. (m. i. arabski) 1833—1867. Listów 271. K. 492. Druk. 1. Fragment korespondencji gen. Władysława Zamoyskiego z lat 1833—1868.*

A—K

Listy do Wł. Zamoyskiego od następujących:

Babiański Michał i Cybulski Julian 1853 k. 1—2, przy tym kopia listu tychże do Zaleskiego 1853 k. 2. — Balińska Maria Kazimiera 1866 k. 3. — Baranowski Jan Józef 1863 k. 4. — Barzykowski Stanisław b. d. k. 5—6. — Beaumont kapit. 1864 (2) (kop. streszcz.) k. 7—8. — Bem Józef 1833 k. 9—10. — Bentkowski Władysław 1853 k. 11. — Breański Feliks 1848 k. 12—13. — Brown William 1840 k. 12—13. — Brzeziński Stanisław Poncjant 1839—1847 i b. d. (15) i dopisek k. 16—43, przy tym kopia ogłoszenia w sprawie kwesty na kaplicę w Londynie 1842 k. 27, odezwa do Polaków 1845 k. 36—37 i kopia listu Brzezińskiego do L[eon]a R[zewuskiego] 1845 k. 37v. — Brzeziński [Antoni?] 1857 k. 44. — Bystrzonowski Ludwik 1841 k. 45—46. — Cahen Isidore (*Archives Israélites*) 1861 k. 47—48. — Chłapowski Dezydery b. d. k. 49. — Chodźko Aleksander 1853—1862 (4) k. 50—64, przy tym tłumaczone przez Chodźkę z tureckiego i arabskiego listy Sefer paszy z Kaukazu do: Adama J. Czartoryskiego b. d. k. 63—64, Władysława Jordana 1859 k. 54—55 oraz list NN do NN z Kaukazu (oryg. arabski i tłum. franc.) k. 60—62 i prospekt (druk.) k. 57. — Chodźko Leonard 1867 k. 65—85, przy tym kartki z rodowodem Zamoyskich k. 67—85. — Chrzanowski Leon Wojciech Ignacy 1852 k. 86—87. — Chwaliński Marcin 1862—1864 (5) k. 88—93. — Colson Felix 1866 k. 94—95. — Czajkowski Michał 1840 k. 96—97. — Czartoryski Adam Jerzy b. d. (17) k. 98—125. — Czechowicz Antoni 1849 z życiorysem k. 126—127. — Czyński Jan 1867 k. 128. — Dąbrowski Michał 1865 k. 129—130. — Dekowski Adolf 1841 k. 131—132. — Delières L. H. 1867 k. 133—134. — Dembiński Henryk 1853 i 1854 (2) k. 135—138. — Direction de la Police Générale du Royaume 1841 (3) k. 139—141. — Dobrzyński F. 1850 (kop.) k. 142. — Drouyn de Lhuys Edmond 1859 (kop.) k. 143. — Duchiniński Franciszek 1849—1867 (26) k. 144—195, przy tym list tegoż do NN w sprawie funduszy na opracowanie *Historii Polski* 1869 k. 192—194 i kwit 1864 k. 195. — [Dupanloup] Felix bp. 1861 i 1864 (2) k. 196—200. — Dzwonkowski Edward 1850 k. 201—202. — Fredro P. 1860 k. 203—204. — Gajewski Stanisław 1844 k. 205—206. — Giełgud Władysław 1863 k. 207—208. — Glass Henryk 1866 k. 209—210. — Godlewski S. ks. 1863 k. 211—216. — Golian Zygmunt 1859 k. 217. — Golowin (Golovine) Iwan 1862 (kop.) k. 218—219. — Gromczyński Andrzej 1859 k. 220—221. — Gradowicz J. L. 1855—1862 (16) k. 222—264. — Grudziński Zygmunt 1858 k. 265—266. — Grzymała Franciszek 1862 k. 267, przy tym list

tegoż do Jana Zamoyskiego b. d. k. 268. — Guyon Ryszard 1849 k. 269—270. Haciski August 1862 k. 271—272. — Hube Józef 1846 k. 273—274. — Inlecton [?] Georg b. d. k. 275—276. — Izbicki Antoni 1848 k. 277—278. — Jabłoński Aleksander Józef 1842 k. 279—280. — Janiszewski Jan Chryzostom 1852 k. 281—282. — Jankowski Apolinary 1844 k. 283. — Januszkiewicz Eustachy 1861 k. 284—285. — Jażdżewski Ludwik 1864—1867 (6) k. 286—295. — Jełowicki Aleksander 1839—1867 (62) k. 296—406 (list z 9 XI 1861 też w kopii k. 365—367), przy tym list tegoż do NN hrabiego [Jana Zamoyskiego?] 1863 k. 374 i Odezwa o składki dla seminarzystów Polaków 1840 k. 406. — Johnson W. A. 1867 k. 407. — Kaczanowski Karol 1853 k. 408. — Kajsiewicz Hieronim 1844—1867 (8) k. 409—422. — Kalinka Walerian b. d. [1852] (2) i kwit 1852 k. 423—426. — Kamiński Paweł 1861 k. 427—428. — Kamocki Marian A. 1840—1846 i b. d. (10) k. 429—444. — Kapliński Leon 1861 i b. d. (3) k. 445—452, przy tym memoriał Kaplińskiego i Wulicza w sprawie Bośni 1861 k. 447—448. — Kassiński por. 1840 z notatką biograficzną przez Niedźwieckiego k. 453—454. — Kątski Antoni 1843 i b. d. (2) k. 455—458. — Kindle John 1863 k. 459—460. — Klaczko Julian b. d. k. 461—462. — Kleczyński Saturnin 1840 i 1862 (2) k. 463—465. — Kleniewski Maciej 1857 k. 466—467. — Kossuth Ludwik 1849 k. 468. — Kotkowski 1846 k. 469—470. — Kotkowski G. ks. 1865 k. 472. — Koźmian Jan 1859—1863 (4) k. 472—480, przy tym list tegoż do NN 1861 k. 476, uwagi dotyczące akcji polskiej w Rzymie 1859 k. 474—475 i dopisek Elżbiety z Działyńskich Czartoryskiej 1863 k. 480. — Krajewski Henryk 1840 k. 481—482. — Krajewski Michał 1860 k. 483—484. — Kraiński Wincenty 1847 k. 485—486. — Krasiński Ludwik 1863 k. 487—488. — Krasiński Walerian 1839 i b. d. (2) k. 489—492.

Sygn. dawna Zam. 3.

2432. *Pol., franc., ang. 1833—1868. Listów 232. K. 473. Dodatek K. 21. Fragment korespondencji gen. Władysława Zamoyskiego z lat 1833—1868. c. d.*

L—Z

Listy do Wł. Zamoyskiego od następujących:

Landau Jakub 1857 k. 1—2, przy tym brul. odpowiedzi Niedźwieckiego k. 2. — [Ledochowski Mieczysław] 1865—1866 (3) k. 3—8. — Leszczyński Prokop 1859 k. 168—169. — Lewiński Jakub 1864 k. 9. — Lisiecki Michał 1841 k. 10—11. — Lubomirski Jerzy 1866—1867 (3) k. 12—39, przy tym notatka tegoż 1866 k. 12 oraz artykuł o dualizmie w Austrii 1867 k. 31—39 i list C. Lubomirskiej (fragment bez początku) 1867 k. 23—30. — Łosiewicz Leon 1861 k. 40—41. — Łuniewski Konstanty 1850 k. 42 (kop.). — Mahmond [?] 1859 k. 43. — Małachowski Stanisław 1856

i b. d. (3) k. 44—50, przy tym lista składek na obiad dla W. Chrzanowskiego i H. Dembińskiego 1851 k. 49—50. — Manning Henry Edward 1867 i notatka k. 51—53. — Matuszewicz [Wincenty?] 1841 k. 54—55. — Merimée Prospère 1851 i b. d. (2) k. 56—58. — Michałowski Juliusz b. d. k. 59—60. — Mikulski Bonawentura 1847 k. 61. — Milewski Karol 1859 (2) k. 62—64. — Montalembert Charles 1846—1866 (3) k. 65—71. — Morawski Teodor 1853—1857 i b. d. (3) k. 72—77. — Mycielski Michał b. d. k. 78—79. — Myszkowski Andrzej 1860 k. 80. — Niemcewicz Julian Ursyn b. d. k. 81—82. — Nightingale Florence b. d. [1855] k. 83—85. — Norwid Cyprian Kamil 1864 (kop. pocz. XX w.) k. 86—87, (Druk.: *Wszystkie pisma*. T. 8 s. 481—483.) Warszawa 1937. — Nowakowski Józef 1857 k. 88. — Nowiński Anioł 1862 k. 89—90. — Oleszczyński Antoni 1841—1863 (3) k. 91—95. — Olewiński Wincenty 1865 k. 96. — Olizarowski Tomasz August 1853—1866 (7) k. 97—108 (w tym 4 kopie; z 1. II. 1854 oryg. i kop.), przy tym kwity (2) 1853 i 1861 k. 107—108. — Orpiszewski Ludwik 1842—1844 (5) k. 109—122, przy tym fragment jego sprawozdania z działalności agenta Hotelu Lambert b. d. po 1848 k. 119—122. — Ostoja-Chodylski Maurycy 1860 k. 123. — Pasqualis (Pascialis, Paszalicz) Filippo 1857 (2) k. 124—127. — Pawiłowski J. A. 1867 k. 128. — Penczkowski Seweryn 1859 i brulion odpowiedzi k. 129—130. — Perraud Adolphe 1867 k. 131—132. — Piotrowski Juliusz 1860 k. 133—134. — Plater Cezary 1835—1860 i b. d. (10) k. 135—160. — Pławęski 1842 k. 161—162. — Podolski Emeryk 1858 i 1866 (2) k. 163—164. — Praniewicz Tomasz 1841 i 1842 (2) k. 165—167. — Prusinowski Aleksy 1859—1861 (5) k. 170—177. — Przyłuski Leon 1865 (2) k. 178—182. — Ptaszyński ks. 1865 k. 183—184. — Radlé Jules 1866 (3) k. 185—188. — Radoński Edward 1860 k. 189—190. — Ramorino Hieronim 1833 k. 191—192. — Reeve Henry 1836 k. 193—194. — Roguski M. 1859 (2) k. 195—198. — Rowan L. Frederick b. d. k. 199—200. — Rowan S. b. d. k. 201. — Saint Marc Girardin François Auguste 1861 k. 202—203. — Semeneńko Piotr 1840—1867 (9) k. 204—219. — Shugni [?] Mariano 1847 k. 220. — Sienkiewicz Karol 1850 (kop. XX w.) k. 221—222. — Sierawski Julian 1846 k. 223—224. — Ślęczkowski Marcei Sydon 1862 k. 225—226. — Sławianowski Michał 1853 k. 227. — Sowiński Albert 1866 k. 228. — Stanisław Antoni 1851 k. 229. — Stasiński Józef 1856—1857 (4) k. 230—235, przy tym kopia upoważnienia Celestyny Działyńskiej 1856 k. 233. — Strangways Fox W. 1836—1861 i b. d. (28) k. 236—287. — Suzin Władysław 1866 k. 289—290. — Szczepanowski Ignacy 1840—1853 (5) k. 291—300. — Szulczewski Feliks 1853 i 1858 (2) k. 301—302. — Szulczewski Karol 1845—1862 i b. d. (21) k. 303—350, przy tym kopia listu lorda Harrowby do Szulczewskiego 1862 k. 349, oferta Wilsona 1862 i reklama (druk) k. 333—334 i kopia sprawozdania z wiecu 1861 k. 326. — Szyrma Lach

Krystyn 1853 k. 351—352. — Terlecki Ignacy 1846 k. 353. — Terlecki Jan 1855 k. 354—355. — Tokarski Wilhelm 1850—1859 (4) k. 356—368, przy tym sprawozdanie z sytuacji w Mołdawii 1859 k. 361—364. — Towarzystwo Literackie Polskie w Paryżu (podpis. Ludwik Plater) 1836 k. 369—370. — Towarzystwo Polskie w Paryżu (Klub Polski) (podpis. Ludwik Plater) 1841 k. 371—372. — Turno Karol 1866 i b. d. (2) k. 373—375. — Uruski Seweryn b. d. k. 376—377. — Viquesnel Auguste 1864 (2) k. 378—381. — Wierzbiński Seweryn 1840 k. 382. — Wierzchowska Kamila 1861 k. 383. — Wiseman Nicholas Patryce 1862 k. 384. — Wiśniowski Leszek 1853 k. 385—386. — Witwicki Stefan 1840 (3) k. 387—392. — Wołowski Ludwik b. d. (3) k. 393—396. — Woronicz Janusz (Dyrekcja *Trzeciego Maja*) 1842 i 1843 (2) k. 397—400. — Wroński Ludwik 1866 k. 401—406, przy tym odpis dyplomu Uniwer. w Moskwie 1861 i świadectwo d'École Spéciale du Génie Civil et des Arts et Manuf. 1866 k. 403—406. — Wysocki Józef 1849 k. 407—408. — Zaleski Bohdan 1851 k. 409—410. — Zaleski Chilihien [!] 1868 k. 411—412. — Zamojski Władysław (z Ameryki, nie spokrewniony z generałem) z dopiskiem Dr-a Jastrow 1868 k. 413—414. — Zawadzki Antoni 1858 k. 415. — Zbyszewski Władysław b. d. [1864] (bez początku) 416—418, przy tym kwit 1864 k. 418. — Zieliński Antoni 1863 k. 419—420. — Zwierkowski Ludwik (Lenoir) 1852 k. 420a. — Zwierkowski Ignacy 1854 k. 421. — Żaba Napoleon Feliks 1856—1867 (5) k. 422—430. — Żychoń Hieronim 1856 (3) k. 431—444, w tym projekt organizacji zakładu rolniczego w Turcji k. 431—438. — Nieokreślone 1839—1867 i b. d. (11) k. 445—473, w tym brul. listu w tłum. franc. przez Niedźwieckiego dotyczącego kościoła katol. w W. Ks. Poznańskim 1867 k. 459—463.

Sygn. dawna Zam. 3.

Dodatek:

I. Listy do Władysława Zamojskiego od następujących:

Grzymała Albert 1837 k. 1—2. — Hoffman Karol 1839 k. 3—5. — Izdebski Karol 1839 k. 6—7. — Skrzynecki Jan 1839 i 1842 (2) k. 8—11. — Umiński Jan 1844 k. 12. — Worms Mayer-Goudchaux 1834 k. 13—14.

II. Różne:

1. „Legion Etrangère” (Listy imienne legionu algierskiego) b. d. (1834?) (4) k. 15—22.

2. Deklaracja wpisu Ignacego Pietraszewskiego do Towarzystwa Insurekcyjno-Monarchicznego w Paryżu 5. V. 1845 (litogr.) k. 23. — Lista zbiórki dla Société de Secours pour les Polonais Indiens przez p. Dawson k. 24.

Ks. nab. 925—934, 936, 938/b. 1958 867 1959. Od p. L. Gocla.

2433. *Pol., ang., franc. 1842—1867. Listów 25. K. 43.*

Bruliony i kopie listów gen. Władysława Zamoyskiego z lat 1842—1867 (fragment) do następujących:

Brzeziński Stanisław Poncján 1842 k. 1—2. — Bullivant 1863 i 1865 k. 3—6. — Castel 1864 k. 7—8. — [Chłapowski Dezydery] 1843 k. 9—10. — Chobrzyński Karol 1856 k. 11—12, przy tym notatki Niedźwieckiego 1859 k. 12v. — [Jełowicki] Aleksander 1857 (oryg.) k. 13—14. — Kalinka Walerian 1864 k. 15—16. — [Krański Zygmunt] 1854 k. 17—18 (wyciąg z listu ręką Kalinki). (Por. *Generał Zamoyski*. T. 6 s. 23). — de Verennes cte 1852 (oryg.) k. 21—22. — Walewski Aleksander 1859 (kop. XX w.) k. 19—20. — Apel do rodziny Zamoyskich w sprawie składki na odnowienie kościoła Ste Croce we Florencji k. 23—24. — Nieokreślone 1860—1867 i b. d. (13) k. 25—43, m. in. do następujących: NN Tadeusz 1860 k. 25—26. — Ingénieur, chef du service du chemin de fer du Nord 1864 k. 30.

2434. *Pol., franc., ang. 1846—1868. K. 197. Druk 1.*

Różne, odnoszące się głównie do życiorysu gen. Władysława Zamoyskiego.

I.

1. Fragment pamiętniczka Wł. Zamoyskiego z okresu dzieciństwa, pisanego przez Jadwigę Zamoyską. Rzym 16 VII 1867 k. 1—8.

Por. *Jenerał Zamoyski*. T. 6 s. 253.

2. „Myśli oderwane” ręką J. Zamoyskiej i Niedźwieckiego k. 9—19.

3. Suplika do papieża Piusa IX o indult dla zawarcia małżeństwa z Działyńską (brul.) 1852 k. 21—22.

4. Ministerstwo pruskie spraw zagr. w sprawie ślubu Zamoyskiego 1852 (kop.) k. 23—24.

5. Oświadczenie emigracji w sprawie wystąpienia Jaźwińskiego na nabożeństwie za Mickiewicza Strasburg 25 I 1856 k. 25—26.

Por. *Jenerał Zamoyski*. T. 6 s. 185—188, 192.

6. Dodatek do testamentu Zamoyskiego na rzecz Stowarzyszenia Podatkowego w Paryżu w formie pisma do prezesa Bohdana Zaleskiego 1864 z pokwitowaniem zapisu w 1868 k. 27.

7. Podanie emigracji do J. Zamoyskiej w sprawie pogrzebu Zamoyskiego w Montmorency 1868 k. 28.

8. St. Tarnowski: *Wspomnienie o Jenerale Zamoyskim*. Kraków 1868 (druk) i nekrologi Zamoyskiego (wycinki z gazet) 1868.

II. Wiersze okolicznościowe poświęcone Wł. Zamoyskiemu k. 29—38. M. in.: Jadwiga Łuszczewska (Bogobojna): „Do... Władysława Zamoyskiego” k. 29—30. — Ludwik Orpiszewski: „Na pożegnanie... Zamoyskiego Wł. jadącego na Wschód” Rzym 3 grudnia 1846 k. 31—32. —

Stratford de Redcliffe Canning, „The is not dead, but sleepeth” wiersz o Polsce (kop.) 1856 k. 34—35.

Por. *Jenerał Zamoyski*. T. 6 s. 236—237.

III. Różne.

Notatki, zaproszenia, kwity, bilety wizytowe, wykazy garderoby, koperty z pieczęciami etc., m. in. Emil Bednarczyk „List do Polek” w sprawie oszczerstwa na Celestynę Działyńską i Jadwigę Zamoyską w *Demokracji* 1859 przez Surmackiego i wiersze do żywego obrazu „Sybilla Polska” k. 39—197.

2435. *Pol. 1889. Zesz. 1. 21,5 × 17 cm. K. 18.*

Jerzy Ręczyński „Wypis kilku pamiątek otrzymanych w przejeździe od Augsburga aż do Bazel w Szwajcarii i St. Louis we Francji w 1831 r.” Opis przejazdu powstańców z 4-go pułku przez Niemcy i Szwajcarię.

2436. *Pol. Lwów 1880. 29 × 23 cm. K. 28.*

Franciszek Łoziński „Prace i zasługi Emigracji Polskiej”. Odezwa w związku z projektem jubileuszu 50-lecia emigracji polskiej. (Projekt opracowania słownika biograficznego emigrantów i katalogu materiałów dotyczących emigracji; m. in. charakterystyka zbiorów Leonarda Niedźwieckiego).

Przesłany przy liście z 8 XI 1880 Fr. Łozińskiego do Niedźwieckiego.

2437. *Pol. Auteuil kwiecień 1857. List 1. 21,5 × 14 cm. K. 2.*

List Zyg[munta Krasieńskiego] do Jana Zamoyskiego.

Na końcu notatka Zamoyskiego: „Pisał w Auteuil nie zastawszy mnie podobno około [!] w kwietniu 1857”.

2438. *Pol. Po 1848. Zesz. 1. 23 × 18 cm. K. 8. Fragment bez początku i końca.*

Regesty listów gen. Józefa Bema i Juliana Ursyna Niemcewicza do Adama J. Czartoryskiego z lat 1830—1848.

1. „Bem 1836—1848”. Luty 1836—1847 (ręką W. Kalinki) k. 1—4, przy tym wyciąg z dwóch listów A. J. Czartoryskiego do Bema 11 III 1835 i 1848 k. 3 oraz „Protokół posiedzenia Komitetu Narodowego Polskiego pod prezid. Joachima Lelewela... 14 grudnia 1832” (kop. ręką Niedźwieckiego) k. 3v—4. —

2. „Niemcewicz 1830—1836”. 17 XI 1830 — 30 IX 1832 (ręką Niedźwieckiego) k. 5—9.

Niektóre z nich pokrywają się treściowo z *Pamiętnikami Niemcewicza. Dziennik pobytu za granicą*. T. 1. Poznań 1876.

2439. *Pol., franc. 1836—1884. Listów 72. K. 131.*

Fragment korespondencji Adama Jerzego Czartoryskiego i jego synów Witolda i Władysława Czartoryskich, w latach 1836—1884.

I. Listy i raporty do Adama J. Czartoryskiego, dotyczące jego działalności na emigracji w szczególności na Bałkanach (kolonia Adampol) w latach 1836—1861, od następujących:

Bella A. 1853 (kop.) k. 1. — Białkowski Piotr 1857 k. 2—3. — Blok [?] Sylvain 1848 k. 4—5. — Chodźko Aleksander 1853 k. 6—7. — Czajkowski Michał 1846 i 1850 (2) k. 8—11. — Czartoryski Adam syn Konstantego 1843 i 1850 (2) k. 12—16. — Drozdowski Stanisław 1844 i 1860 (2) k. 17—22. — Hassun Antonius Arcyb. Armeński 1861 k. 23—24. — Hube Józef i Jełowicki Aleksander (w imieniu Br. Zmartwychwstańców) 1836 k. 25—26. — Kosiński Gustaw 1853 k. 27. — Krajewski Michał 1860 (2) k. 28—30. — Laskowski Julian 1853 k. 31. — Ławrynowicz Michał 1860—1861 i b. d. (6) k. 32—42, przy tym brul. odpowiedzi 1860 k. 34—35. — Maret duc de Bassano Hugues Bernard 1857 k. 43—44. — Olizar Narcyz 1845 (2) k. 45—46 oraz tenże do NN 1843 i b.d. (3) k. 47—50 (Ks. nab. 3102 1957). — Orpiszewski Ludwik 1843 (raporty z misji w Berlinie: akcja w W. Ks. Poznańskim, kontakty z J. I. Kraszewskim, z Cyrylem Purkynim) (9) k. 51—71, przy tym listy Dezyderego Chłapowskiego do Adama J. Czartoryskiego 1843 k. 65 i do NN 1842 k. 66—67. — Penczkowski Seweryn 1857 k. 68—69. — Pluszczewski Lambert 1842 k. 70—71. — Poźniak Napoleon 1841 (raport z misji do Neapolu) k. 72—81. — de Rovigo baronne de Serlay b. d. [1859] k. 82. — Rutland Elizabeth b. d. (Kop.) k. 83—84. — Sefels Soldenhoff b. d. [1856?] k. 85. — Stokowski B. Napoleon 1856 k. 86—87. — Szczepkowski A[dolf?] M. N. 1860 k. 88—89. — Szyrma Lach Krystyn „Extraits d'un rapport adressé an prince Czartoryski sur les prisonniers russes de Plymouth" 1854 (brul.) k. 90—93. — Tochman G [Kasper?] o emigracji polskiej w Ameryce 1844 k. 94—97. — Walter T. 1844 k. 94—95. — Czarnecki Józef do Anny z Sapiehów Czartoryskiej 1857 k. 96.

II. Listy Adama J. Czartoryskiego do rodziny w latach 1835—1856. [Adam Czartoryski] do następujących:

[Czartoryski] Władysław 1856 k. 97. — Działyński Tytus 1844 (kop. Niedzwieckiego) k. 98—101. — [Wirtemberska Maria] 1853 k. 102—103. — [Zamoyski] Jan 1856 k. 104—105. — oraz fragment brulionu potwierdzenia odbioru ofiary „na sprawę krajową" k. 106.

III. Listy do Witolda Czartoryskiego z lat 1848—1862 od następujących:

Chodźko Aleksander 1850 k. 107—108. — Forestier Pierre 1862 k. 109—

110. — Jendrzejewski Tomasz 1848 k. 111—112. — Pétreł Aimé 1862 k. 113. — S[zulczewski] K[arol] 1860 k. 114.

IV. Listy do Władysława Czartoryskiego z lat 1850—1884 od następujących:

Husson A. 1864 k. 115. — Jagmin Józef 1862 k. 116—117. — Mickiewicz Adam 19 XI 1855 (kop. wspł.) k. 118—119. (Druk.: *Dzieła*. T. 16, s. 584). Sagent [?] H. b. d. k. 120—121. — Suchodolska Karolina 1884 (2) (kop. Niedźwieckiego) k. 122—123. — Szulczewski Karol 1850 i 1867 (2) k. 124—128, przy tym notatka k. 128. — Brulion mowy przed ślubem Wł. Czartoryskiego [1855] k. 129—130. — i kopia listu Aleksandra Chodźki do [Kazimierza ?] Molińskiego 1862 k. 131.

2440. *Pol.* [1862 ?] — 1879. Listów 23. K. 44.

Fragment korespondencji Bronisława Zaleskiego z lat 1862—1879.

Listy do Br. Zaleskiego od następujących:

Chodźkiewicz Władysław 1879 (o jubileuszu Kraszewskiego) k. 1—2. — Jełowicki Aleksander 1876 k. 3. — Kalinka Walerian 1879 (o jubileuszu Kraszewskiego) (2) k. 4—8. — Kraszewski Józef Ignacy 1868 i 1879 (2) k. 9—12, — Lenartowicz Teofil b. d. [1862 ?] wiersz [inc.:] „O ptaku! ptaku! gdzie cię Bóg prowadzi . . .” k. 13—14. — Niedźwiecki Leonard 1870 k. 15. — Odyniec Antoni Edward 1867 k. 16—17, przy tym wiersz pt.: „Rodzina Noego” [inc.:] „Jak niebo szerokie deszcz leje potokiem . . .” k. 17. — Piotrowski Rufin 1865 k. 18—19. — Szujski Józef b. d. [1872] k. 20—21. — Wołowski Ludwik 1875 k. 22—23, przy tym list Bronisława Zaleskiego do [Michała Wołowskiego] 1875 k. 23. — Wrotnowski Feliks 1871 k. 24—25. — Zaleski Bohdan 1871 i 1879 (2) k. 26—29. — Zamoyska Jadwiga 1879 (6) k. 30—41. — Zamoyski Władysław syn gen. 1879 k. 42—44.

2441. *Pol., franc.* 1820—1877. Listów 11. K. 21.

Korespondencja różnych, głównie w sprawach emigracji z lat 1820—1877.

Dyrekcja *Trzeciego Maja* (podpis. Feliks Breański) do Maurycego Prozora 1845 k. 1—2. — Forster Karol do NN w Warszawie 1877 i b. d. (2) k. 3—6. — d'Hautefort née Maillé do NN b. d. k. 7—8. — Jawornicki do Anieli Dembowskiej 1848 k. 9—10. — Krukowiecki Jan do Wincen- tego Krasieńskiego 1820 k. 11—12. — Mermillod Gaspard do Auguste Joseph Gratry b. d. k. 13—14. — Modzelewski M. do Adriana Krzyżanowskiego 1848 k. 15—16. — Ogiński do Marc Antoine Jullien de Paris 1836 k. 17—18. — Siemieński Lucjan do NN Stanisława b. d. [po 1856] k. 19—20 oraz do NN b. d. k. 21—22. — Odezwa Giuseppe Garibaldiego do Ludwika Mierosławskiego z notatką rkpsmienną i podpisem L. Mie-

rosławskiego. Caprera 26 I 1861 k. 23. Facsimil. litogr. (Druk.: A. Lewak: *Polska korespondencja J. Garibaldiego*. Kraków 1932 s. 90).

Nabyte w drodze wymiany z Bibl. PAN w Krakowie 1957 r. Ks. nab. 3102/57.

2442. *Pol. 1832—1844. Listów 54. K. 79.*

Listy Klementyny z Tańskich Hoffmanowej i Karola Hoffmana do Krystyna Lacha-Szyrmy i jego żony Józefy.

1. Hoffman Karol do Krystyna Szyrmy 1832 (2) k. 1—2 i Józefy Szyrminy 1835 k. 15 i dopisek k. 8.

2. Hoffmanowa Klementyna do następujących: Szyrma Krystyn 1833 (3) k. 3—6. — Szyrmianka Bożena 1840 k. 72—73. — Szyrmina Józefa 1834—1836 i b. d. (44 i 4 kartki) k. 7—71. — NN [Niedźwiecki Leonard ?] 1843 i 1844 (2) k. 74—75, przy tym Wspomnienie pośmiertne o Bożenie Szyrmiance 1844 k. 76—77 (Druk.: *Trzeci Maj 1844* s. 9) i pismo Towarzystwa Dobroczynności Dam Pol. (podpis. Anna Czartoryska i Klementyna Hoffmanowa) do J. Szyrminy 1834 k. 78—79.

2443. *Pol. 1832—1873. Listów 32. K. 65. Druk 1.*

Fragment korespondencji Krystyna Lacha-Szyrmy i jego zięcia Ignacego Terleckiego z lat 1832—1873.

1. Listy Kr. Szyrmy do następujących:

Młodzież akademicka polska na emigracji (brul.) 1833 k. 1. — Mokrzecki [Edward ?] b. d. (uszkodz.) k. 2—3. — NN [Janusz Woronicz ?] 1842 k. 4—5.

2. Listy do Kr. Szyrmy od następujących:

Jełowicki Aleksander 1835 k. 6. — Wołowski Adam 1832 z dopiskiem S. Kunata k. 7—8. — Żaba Napoleon Feliks 1852 k. 9—10. — Polacy w Dijon (list zbiorowy z podpis.: Alcyato Jan, Jasiński Józef, Jabłoński Leon, Bartkowski Jan) 1833 k. 11—12. — oraz projekt karty tyt. i wstęp do *Pamiętnika mego życia*. Londyn 1873 k. 13—14.

3. Korespondencja rodzinna Kr. Szyrmy:

a) Listy do żony J. Szyrminy 1833—1835 (3) k. 15—19. — Szyrmina J. do Kr. Szyrmy 1833 k. 20—21.

b) Listy do zięcia Ignacego Terleckiego 1862—1866 (5) k. 22—30 oraz córki Czesławy Terleckiej 1859—1860 (10) k. 31—48.

4. Korespondencja Ignacego Terleckiego w sprawie sporu z rodzeństwem o majątek w latach 1861—1867:

Bobiński W. do I. Terleckiego 1861 k. 49—50. — Terlecki I. do Franciszka Terleckiego 1865 i 1866 (2) (fragmenty brul.) k. 51—54. — Tenże do Wincentego Terleckiego 1867 (brul.) i odpowiedź 1867 k. 55—64. —

5. Różne: Institut Historique de France do Ignacego Terleckiego w sprawie jego podróży naukowej do Ameryki 1853 k. 65. — Szyrma Lach Krystyn, *Mowa w rocznicę śmierci... Juliana U. Niemcewicza...* Paryż 1842 s. 20. (druk) Estr. IV 472 odm. Egz. korekt.

2444. *Ang. Londyn 1836—1838. Listów 30. K. 60.*

Fragment korespondencji wydawniczej Dionizego Lardnera.

Listy do Lardnera od następujących:

E[dward] Bulwer L[ytton] 1837—1838 (15) k. 1—30, przy tym notatki k. 6 i prospekt k. 27—30. — H[enry] Bulwer L[ytton] 1838 k. 31—32. — Jeffs William 1840 k. 33, na odwrocie rachunek Niedźwieckiego, przy tym kwit Juliana Dąbskiego k. 34. — Macready William Charles 1836 k. 35—36. — Niedźwiecki Leonard 1836 k. 37—38. — Shelley Mary W[ollstonecraft] 1837—1838 (5) k. 39—48.

2. Listy D. Lardnera do następujących:

Lytton Edward Bulwer 1838 (3) k. 49—53. — Wallace William Vincent 1837 k. 54.

3. Macready William Charles do Williama V. Wallace 1836 k. 54—56 oraz do NN 1836 (2) k. 57—60.

2445. *Pol. 1839—1883. Listów 162. K. 334.*

Fragment korespondencji Hipolita Błotnickiego.

1. Listy do H. Błotnickiego od następujących:

Jełowicki Aleksander 1863 k. 1, przy tym list tegoż do [Mikołaja ?] Kamińskiego 1863 k. 2. — Niedźwiecki Leonard 1858—1883 (155) k. 3—318, przy tym listy następujących: Kwiatkowski Marcin do H. Błotnickiego 1862 (kop.) i 1863 (2) k. 24 i 27—28, [Leja] Józef do Marcina Kwiatkowskiego 1862 k. 20—21 oraz zawiadomienie o loterii na rzecz Domu Św. Kazimierza 1862 k. 18 i o nabożeństwie u Barnabitów 1875 k. 228 (druk). — Sawicki Jan b. d. k. 319. — Szulczewski Karol 1852 k. 320—321.

2. Notatki, kwity, drobne wiersze k. 322—334.

2446. *Pol., franc., ang. 1836—1876. Listów 101. K. 153.*

Fragment korespondencji Bukatych z lat 1836—1876.

1. Listy do Antoniego Bukatego od następujących:

Błotnicki Hipolit 1875 k. 1 oraz kopia listu A. Bukatego do Błotnickiego 1852 k. 2. — Bobiński Michał 1866 (2) k. 3—6. — Bukaty Bronisław 1860—1873 (62) k. 7—92, przy tym list tegoż do Piotra [Rogalskiego] 1864 k. 91—92. — Bukaty Jan 1866 i b. d. (2) k. 93—96. — Montini Giovanni 1873 k. 97. — Niedźwiecki Leonard 1861—1864 i b. d. (8) k. 98—111, przy tym brul. podania do Min. Robót Publ. b. d. k. 110—111. — Smoliński Józef w sprawie kolonizacji polskiej w Ameryce 1864—1871 (10) k. 112—132, przy tym notatka z obliczeniem korzyści dla ulokowanego w tym kapitale [1866] k. 120—121. — del Socorro Maria 1870 k. 133. — NN Stanisław dotyczący powstania styczniowego 1863 k. 134—

135. — i listy A. Bukatego: do NN dotyczący prelekcji Mickiewicza 1875 k. 136—137 oraz do Suchorskiego 1846 k. 138 (kop.).

2. Korespondencja Gustawa, Romualda i Tomasza Bukatych. Listy do następujących:

Bukaty Gustaw do stryja 1876 k. 139 oraz tenże do NN 1876 k. 140—141. — Bukaty Romuald do Ignacego Stanisława Grabowskiego 1836 k. 142—143 oraz tenże do NN 1836—1841 (2) k. 144—145. — Pożniak Napoleon do Romualda Bukatego w związku z jego służbą w Dyw. Koz. Sułt. 1855 k. 146—149. — Bukaty Tomasz do Tatarzynowej (siostry) 1875 (2) (kop.) k. 150—152. — Mikułowska Teofila do NN o śmierci T. Bukatego 1876 k. 153.

2447. *Pol., franc., ang. 1845—1885. Listów 26. K. 53. Druków 2. (1 list stenogr.).*

Fragment korespondencji Karola Szulczewskiego i różne z lat 1852—1885.

1. Listy K. Szulczewskiego do następujących:

Petinetti Jakub 1854 k. 1—2. — Przeździecki Jan 1872 k. 3. — [Szulczewski] Feliks 1854 k. 4—5. — NN 1858—1873 (4) k. 6—11 w tym: NN kapitan S., NN major S., list polecający Ludwika Oliwińskiego 1858. — Szulczewska M. do NN b. d. k. 12—13.

2. Listy do K. Szulczewskiego od następujących:

Czartoryski Władysław 1867 (kop.) k. 14—15. — Hipkins A. I. 1876 (kop.) k. 16. — Jackowski Ignacy 1869 k. 17—18. — Mallan John 1866 (2) (kop.) k. 19—20. — Niedźwiecki Leonard 1858 (2) k. 21—24. — S[mo-liński] J[ózef] w sprawie kolonizacji w Ameryce 1867 (kop.) k. 25—27, przy tym kopie listów następujących: Smoliński J. do Edmunda Bealesa 1867 k. 26. — Sweeny H. B., Sagitt W. H. i Mafitt kapit. do Tow. Literackiego Przyj. Polski w Londynie 1867 k. 27v. — Stuart Dudley Coutts 1852 k. 28—29. — Szadkowski S[eweryn ?] (Szatkoski) 1853 k. 30—31. — Szyrma Władysław [Somerville] b. d. k. 32. — Zamoyski Władysław gen. 1865 k. 33—34.

3. Różne dotyczące K. Szulczewskiego 1845—1885:

Korespondencja, notatki, kwity pieniężne, sprawa pomnika etc., m. in. listy L. Niedźwieckiego w sprawach pieniężnych Szulczewskiego do następujących: Jackson Gosset John 1885 (brul.) k. 50—51. — Martel E. 1873 k. 44—45. — Szulczewska M. 1884 (stenogr.) k. 49. — Depesza J. J. Baranowskiego o śmierci K. Szulczewskiego 1884 k. 48. — Bruliony: podanie Szulczewskiego 1845 k. 35, adres do ks. Sutherland 1864 k. 37—39 oraz notatka biograficzna K. Szulczewskiego k. 52—53 i apel o składkę na pomnik Szulczewskiego (2 druki pol. i ang.) k. 2 nlb.

2448. *Pol., franc., włoski. 1832—1862. Listów 48. K. 74. Listy Mieczysławskiej k. 34 i Raczyńskiego k. 45—46 b. uszkodz.*

Korespondencja różnych, głównie emigrantów z lat 1832—1862.

Bem Józef do por. [Maksymiliana ?] Drzewieckiego 1833 k. 1—2 oraz do Stanisława Gawrońskiego 1837 k. 3—4. — Boratyński Emil do NN 1856 k. 5—6. — Czetwertyński Janusz do Bazylego Duchowskiego 1832 k. 7. — [Dmochowski] Henryk do NN Dydunia [Jerzego Dydyńskiego ?] z opisem stosunków w Ameryce 1852—1853 (3) k. 8—12. — Duchowski Bazyl do [Napoleona ?] Łempickiego b. r. k. 13—14. — Dwernicki Józef do Antoniego Koskowskiego 1833 k. 15—16 oraz do majora [Nowickiego ?] w sprawie Polaków w Portsmouth 1834 k. 17. — Frolich Dawid do NN Fredrique 1842 k. 18—19. — Grzymała Albert do [Anny ?] Sapieżyny b. d. k. 20—21. — Hannemann G. do Simonot 1835 k. 22. — d'Haussonville Gabriel Paul b. d. k. 23. — Jackowski Ignacy do Romualda Giedrojcia 1842 k. 24—25 oraz do NN Edwarda b. d. k. 26. — Jański Bogdan do Józefa Malińskiego 1836 k. 27. — Jeleński Władysław do Michała Czajkowskiego 1844 k. 28. — J[ełowicki] A[leksander] do: NN Karola 1861 k. 29 oraz do NN biskupa (kop.) 1854 k. 30. — Kutzner Emil do Artura Kutzner 1857 k. 31. — Malinowski J[akub ?] do [Janusza Woronicza] 1845 k. 32—33. — [Mieczysławska] Makryna do Bazylianów w Santa Maria del Pascale b. d. [1845 ?] k. 34. — Mikułowski Roman do Cezarego Platara 1842 k. 35—36. — Ministerstwo Wojny Franc. do Teofila Mirskiego w sprawie Polaków wysłanych do Algieru 1840 k. 37—38. — Nakwaski Mirosław Henryk i Biernacki Alojzy do Walentego Zwierkowskiego 1841 k. 39—40. — Orpiszewski Ludwik do Napoleona Poźniaka 1855 k. 40—41. — Présidence du Conseil des Ministres (podp. A. Martin) do NN 1840 k. 43—44. — Raczyński Edward do Juliana Ursyna Niemcewicza 1840 k. 45—46. — [Szczeniecka Emilia do Ludwika Bystrzonowskiego] w sprawie jego spotkania w Hamburgu z Maciejem Mielżyńskim 1839 (na obwol. notatka wyjaśn. treść listu ręką J. Zamoyskiej) k. 47—48. — Sienkiewicz Karol do Stanisława Zamoyskiego 1839 (kop.) k. 49 oraz do NN 1839 k. 50. — Terrigi ks. do NN Altezza 1843 i 1844 (2) k. 51—54, przy tym kopia listu do królowej Francji [Marii Amelii] 1843 k. 53. — Thalberg Sigismond do Marii Płacheckiej 1852 k. 55. — Wierzbicki Józef do NN 1853 k. 56. — Wścieklica Feliks do Ludwika Platara 1838 k. 57—58. — Wysocki Józef do NN pułkownika 1853 k. 59—60. Zabłocki [Teofil ?] do NN 1862 k. 61. — Żebrowski Oskar do Thouvenot o wynalazku Antoniego Bukatego 1855 k. 62—63. — Nieokreślone: NN J. K[rasiński ?] do Waleriana Krasińskiego z opisem sytuacji w Krakowie 1836 k. 64—65. — NN Jan do majora [Kazimierza ?] Myszkiewicza z Brukseli odradzając wyjazd do kraju dla wszczęcia powstania 1841 k. 66—67. — NN Alojzy do [Feliksa Wrońnowskiego ?]

1858 k. 68—69. — NN JP do NN Józefa z prośbą o wydanie depozytu z Jaszewic 1841 k. 70. — NN Bogdan R. (opis Ameryki) Paryż b. d. k. 71. — NN do NN Leopolda Berlin b. d. k. 72. — NN do NN b. d. (fragment) k. 73—74.

Z papierów po L. Niedźwieckim i ze zbioru autogr. B. K.

2449. *Pol., franc., ros. 1863—1889. Listów 24. K. 48.*

Korespondencja różnych, głównie emigrantów z lat 1863—1889.

Boissard E. do NN b. d. k. 1. — Chłapowski Dezydery do [Karola ?] Dembińskiego 1865 k. 2—3. — Chobrzyński Karol do NN 1864 i 1870 (2) k. 4—6. — Chodźko Aleksander do Heleny [Chodźkowej] 1872 k. 7—8 oraz do Teofili Mikułowskiej z jej notatką 1871 k. 9. — Grobicki Wincenty do Antoniego Michniewicza 1866 k. 10—11. — Janowski Jan Nepomucen do [Leona ?] Wrześniewskiego (dotyczy Jana Czyńskiego) b. d. [po 1865] k. 12—13. — Kajsiewicz Hieronim do Jana Zamoyskiego 1868 k. 14—15. — Korzeniowski Józef Onufry do NN 1863 (2) k. 16—20, przy tym list J. Borchart do J. O. Korzeniowskiego 1863 k. 20. — Koźmiński Franciszek do NN 1889 k. 21—22. — Kraszewski Józef Ignacy do Antoniego NN 1883 k. 23—24. — Kruszewski Jan (skazany za udział w Komunie Paryskiej) do NN 1875 (2) k. 25—26. — [Krzyżanowski ?] Franciszek do NN 1876 k. 27—28. — Martynov Jean (Musée Slave des SS. Cyrille et Méthode) w sprawie Obrazu M. B. Ostrobramskiej do NN 1878 k. 29. — Miaskowski R[oman ?] do NN kuzynki 1865 k. 30—31. — Radlé Jules do NN księdza 1866 k. 32. — Rembowski Jan Nepomucen do Aleksandra [Chodźki] 1877 k. 33—34. — Rembowski Stanisław do Jana NN z opisem Pienin 1882 k. 35—36. — Rousset Camille do NN 1873 k. 37—38. — Smoliński Józef do Henryki i Korneia Ujejskich 1866 k. 39—40. — Szaniawski Juliusz — „Interes paryski” (sprawa sukcesji po biskupie Konstantym Szaniawskim) 1889 k. 41—42. — Waligórski J. Mieczysław do NN b. d. [1864 ?] (2) k. 43—46. — NN pułkownik Sidor do NN w sprawie akcji rewolucyjnej w Petersburgu 1865 k. 47—48.

Z papierów po L. Niedźwieckim i ze zbioru autogr. B. K.

2450. *Pol., ang., franc. 1803—1873. Kopie. Listów 27. K. 63.*

Kopie i wyciągi z listów różnych, głównie dotyczących emigracji.

(Przeważnie ręką L. Niedźwieckiego.)

Aleksander I do Adama J. Czartoryskiego 1813 (kop. z autografu) k. 1—2. — Bellerophon A. M. S. z Malty 1841 (wyciąg z listu do NN) k. 3. — NN [Bentkowski Władysław ?] do NN [Juliana Klaczi ?] w sprawie charakteru korespondencji z Paryża do *Gońca Polskiego* [1850] k. 4. — Butkiewicz [Emil ?] ks. (wyciąg z memoriału dotyczącego powstania 1830) 1851 k. 5. — Domejko Ignacy do Stanisława Pałowskiego w spra-

wie propozycji objęcia kierownictwa Szkoły Wyższej Polskiej w Paryżu 1865 k. 7. — Fyler Louisa do brata b. d. k. 8—9. — Łubieński Tomasz do Ignacego Prądyńskiego 1831 k. 10—12, przy tym opis bitwy pod Ostrołęką przez Jakuba Lewińskiego k. 11—12. — Potwierdzenie odbioru manuskryptu hebrajskiego przez gabinet Napoleona III. 1857 k. 13. — Prądyński Ignacy do Henryka Dembińskiego 1841 k. 14—17. — Rakowski Seweryn do Władysława Zbyszewskiego 1863 (wyjątek z listu z wykazem emigrantów, którzy opuścili Australię w 1863) k. 18—19. — Rogerson John do D. Urquarta 1863 k. 20. — Sawaszkiewicz Lew do J. Purzyckiego i odpowiedź 1835 k. 21—24, przy tym list Sawaszkiewicza do NN 1835 k. 23v—24. — Stolberg Friedrich Leopold do Ernesta Stolberg 1803 k. 25—30. — Umiński Jan do redakcji *Spectatora* list otwarty 1839 k. 31—32. — Uniszewski Marcei do Wiktora Hugo 1870 (2 kop.) k. 33—37. — oraz artykuł Uniszewskiego w formie listu o masonerii 1871 k. 38—45. — Zamoyski Andrzej do Seweryna Uruskiego 1859 k. 46—47. — NN do Edwarda Duńskiego 1841 k. 48—49, przy tym NN do Jana Lacordaire 1841 k. 48v—49. — NN Zmartwychwstaniec do Hieronima Kajsiewicza i Leonarda Rettla 1873 k. 50—51. — NN do NN Étienne H. 1866 k. 52—55. — NN z Hagi 1841 k. 56—58. — Wyjątki z listów NN o zamachu stanu Napoleona III 1851 (ręką Ludwika Lenoira Zwierkowskiego i Niedźwieckiego) k. 59—63.

2451. *Pol., franc. Paryż. 1831—1879. Druków 6. Litogr. 3.*

Druki ulotne emigracyjne egzemplarze korektowe wydawnictw z uwagami i notatkami.

1. *O projekcie oddalenia Polaków z stolicy Francji z not. Niedźwieckiego „pismo A. Gurowskiego” 1 12 1831 (litogr.) k. 4.*

2. *Zaproszenie senatorów na konferencję w sprawie projektu „ukonstytuowania” sejmu 10 II 1841 przez Antoniego Ostrowskiego (litogr.) k. 1.*

3. *List otwarty Józefa Kaszyca do Antoniego Ostrowskiego w sprawie zwołania sejmu 29 III 1841 z przytoczeniem wyjątków z uchwał i odezw sejm. 1831 k. 2.*

4. [Słowacki Juliusz]: *Do Księcia A. C. [zartoryskiego]*. Paryż [1846] Radwański s. 8. Z uwagami i poprawkami Ludwika Czernieckiego [?] z 1846.

5. Jabłonowski Wacław: *Okólnik w imieniu Sławian przyjaciół Polski do starej i młodej emigracji*. Paryż 20 III 1852 (przedruk.). Bruksela. Z uwagami rkpsm. L. Niedźwieckiego. Współwyd.: *Do [...] Cesarza [...] Mikołaja I [...] w sprawie amnestji [...]*. Paryż 25 III 1852 s. 35.

6. *Appel à l'émigration polonaise* — w sprawie amnestii i okólnika Wacława Jabłonowskiego. Paryż 1852 k. 2.

7. *Mowa Jana Zamoyskiego do Henryka Walezjusza* ... Wyd. L. Niedźwiecki. Paryż 1864 K. Królikowski s. 1—16, 65—66. Egz. korekt. zdefekt. bez k. tyt. i końca.

8. *Succession du général comte Pac. Legs en faveur des Polonais réfugiés en Amérique*. Paris 1879 k. 2.

9. Prospekt *Biblioteki Kieszonkowej*, miesięcznika dotyczącego sztuki wojskowej (litogr.) k. 2 z rkpsm. rozkładem wykładów knlb. 2.

2452. *Pol. poł. XIX w. S. 20. Ręką Niedźwieckiego i Kalinki.*

„Związek Jedności Narodowej 1833. Missya Swirskiego”, **Sprawozdanie z misji Józefa Swirskiego do Galicji.**

Por. Kieniewicz: *Konspiracje galicyjskie* s. 74—81. Bibl. Czart. Sygn. Rkps. 5323.

2453. *Franc., ang. 1842—1862. Aktów 3 i fragmenty. K. 67.*

Materiały dotyczące sprawy polskiej we Francji i Anglii w okresie Wielkiej Emigracji: Kopie i bruliony memoriałów i not, składanych rządowi Francji i Anglii z ramienia Hotelu Lambert, mocje w parlamencie i in. w latach 1842—1862.

1. „1842. Chambre des Communes. Sir Robert Peel. Question polonaise”. Fragmenty tłum. franc. mocji Roberta Peela w Izbie Gmin 30 VI 1842 przez L. Niedźwieckiego k. 1—3.

Por. *Jen. Zamoyski*. T. 4 s. 252.

2. [Morozewicz Kalikst] „La question polonaise devant les chambres, Lettre adressée à MM. les pairs et des députés de France” [1 I 1844] k. 4—15.

Druk.: *La question polonaise* ... Paris 1863 s. 7—12.

3. „Paroles prononcées par Mr[...] de Mornay député de l'Oise à l'occasion des interpellations adressées au gouvernement par Mr. de la Rochejaquelein, sur les événements de la Pologne. Séance du 13 mars 1846” k. 16—17.

4. „Note sur l'émigration polonaise en France présentée à Mr le Ministre de l'Intérieur le mai 1850” k. 18—21.

5. „De la protestation des chambres en faveur de la Pologne” (brul. artykułu?) k. 22—34.

6. „Podniesienie Francji przez podniesienie Polski. Mémoire” (brul. memoriału do Napoleona III. ręką Niedźwieckiego) [pomiędzy 1848 a 1851] k. 35—49.

7. „Parliamentary intelligence. House of Lords. Tuesday. Feb. 20 1855”. Dyskusja w sprawie polskiej (lord Harrowby, Grey, Granville) k. 50—51.

8. „Secret Report upon the Knigdom of Poland presented to the Emperor by W. Joseph Tymowski [...] in consequence of an address signed at Warsaw 28 February 1861” (fragment).

Druk.: *Archives diplomatiques* III. 149. k. 52—53.

9. Fragmenty memoriałów, not, instrukcji i in. (bruliony Wł. Zamoyskiego, K. Sienkiewicza, K. Morozewicza) 1862 i b. d. k. 52—65.

2454. *Pol., franc. 1848. Aktów 5. K. 9. Druków 3.*

Różne, dotyczące powstania 1848 r.

1. List Władysława Jordana do Józefa Tańskiego z opisem powstania w Krakowie. Kraków 27 IV 1848 k. 1—2.

2. Odezwa sejmowego Grona Polskiego na emigracji do obywateli Galicji, Poznania, Krakowa z wezwaniem przysłania posłów do Paryża. Paryż 20 V 1848 (kop. z druku? podpis.: A. Czartoryski i in.) k. 3—4.

3. „Mowa xięcia [Adama Czartoryskiego], miana w Paryżu dnia 29 listopada 1848 roku” (kop.) k. 5—6.

Druk.: Paryż 1848. Estr. I, 237 (różnice w tekście).

4. „Miłościwe lato narodów albo trzy córki nieba na ziemi” (Proza poetycka na temat 1848) kwiecień 1848 przez [Tomasza Augusta Olizarowskiego ?] k. 7—8.

5. „Pièces à se procurer et à envoyer à Paris”. Wykaz akt dotyczących W. Ks. Poznańskiego k. 9 — głównie z 1848 r. (ręką Ludwika Le-noira Zwierkowskiego).

6. Druki ulotne:

a) Odezwa Grona Sejmowego Polskiego Paryż 26 V 1848 z uwagami i wykazem rkpsm. członków sejmu [Ludwika Czernieckiego ?] (Wg not. rkpsm. autorem odezwy jest Bohdan Zaleski.) s. 3.

b) Odezwa Konfederacji Polskiej: (podpis. Fredro) 24 III 1848 k. 1 [inc.:] „Związani z Konfederacją...” k. 1.

c) Odezwa narodu francuskiego w sprawie Polski do parlamentu: *Citoyens representants du peuple* [inc.:] „Dieu a départé aux nations” ... 1848 s. 2.

2455. *Franc., pol. 1849—1851. Aktów i listów 10. K. 37. Druków 2.*

Fragmenty materiałów dotyczących powstania węgierskiego i stosunków polsko-węgierskich z lat 1849—1851.

1. „Mémoire węgierski podany rządowi Ottomańskiemu podczas walki Węgrów z Austrią” b. d. [1849] k. 1—6.

2. Memoriał w sprawie możliwości powstania w Polsce w związku z powstaniem węgierskim k. 7—14.

3. Protest emigracji węgierskiej przeciwko projektom konferencji w Dreźnie ustanowienia konfederacji germańskiej 15 II 1851 (Podpis.: Władysław Teleki, Bartłomiej Szemere, Jerzy Klapka i in.) (kop. z uzupełnieniami) k. 15—26.

4. Adres legionu węgierskiego do Wezyra [Reszyda paszy] [1849] (kop.) k. 27—28.

5. „Quelques remarques sur la position actuelle”. Uwagi gen. W. Chrzanowskiego w związku ze sprawą korpusu polskiego internowanego z Węgier do Turcji 1849 k. 29—30.

6. Kopia pisma Władysława Zamoyskiego do Sułtana Abdul Mezdida w związku ze sprawą przejścia korpusu węgierskiego na islamizm 1949 k. 31—32.

Por. *Jenerał Zamoyski*. T. 5 s. 283.

7. Listy następujących: [Czartoryski Adam J.] do [Józefa Bema] oraz Henryka Dembińskiego 1849 (2) (kop.) k. 33—34. — Wysocki Józef do Seweryna Bielińskiego 1849 k. 35.

8. Wykaz statystyczny dotyczący Węgier b. d. [1849] k. 36—37.

Druki:

Dembiński Henryk Odezwa z wyjaśnieniem powodów wzięcia udziału w powstaniu węgierskim [inc.:] „Kochani Rodacy, Udając się wśród narodu . . .” Dat. Paryż 1 I 1849 (bez tyt.) Paryż L. Martinet s. 7, 1 nlb. — Toż w jęz. franc. s. 8 i wycinki z prasy ang. dotyczące powstania węg. 1849.

Por. też B. K. 2439 Listy do Zamoyskiego (Guyon, Kossuth, Wysocki). Reszta materiałów z Arch. Zamoyskiego sponęła w 1944 r. w Bibl. Zamoyskich w Warszawie.

2456. *Pol. 1848—1849. Listów i aktów* 8. K. 16.

Fragmēt materiałōw dotyczących legii polskiej we Włoszech (1848—1849).

1. Wyciągi z listów następujących:

Czartoryski Witold (kop. wyjątków z listu do NN w 2 egz.) 1848 k. 1—5. — Zamoyski Władysław (kop. wyjątków z listów do NN 11 i 16 I 1849) k. 6.

2. a) Kopia odezwy Władysława Zamoyskiego do oficerów legii. Turyn 24 sierpnia 1848 (uwierzyt. przez F. Breańskiego) k. 7—8.

b) Okólnik F. Breańskiego w sprawie zaciągu do legii 1848 k. 9.

c) „Instrukcja do zaciągania ochotników do legii polskiej we Włoszech” Turyn 1849 (2 kop.: jedna uwierzyt. przez F. Breańskiego) k. 10—12.

d) „Lista oficerów przybyłych do Bolonii dnia 9 czerw. 1848” 16 VII 1848 k. 13—14.

e) „Lista płacy oficerów polskich znajdujących się w Genui . . . 1—10 grudnia 1848” k. 15—16.

Materiały i korespondencja Wł. Zamoyskiego dotycząca legii polskiej we Włoszech spłonęła wraz z całym Arch. Wł. Zamoyskiego w 1944 r. w Bibl. Zamoyskich w Warszawie.

Por. St. Szpotański, *Adam Mickiewicz; Jenerał Zamoyski*. T. 5. Dawna sygn. Niedźw. 75 i Ks. nab. 937, 940/b. 1958. Od p. L. Gocla.

2457. *Pol. Paryż 11. XI. 1850. 33,5 × 20,5 cm. K7. Brul. ręką Niedźwieckiego z popraw. Zamoyskiego.*

Memoriał [Władysława Zamoyskiego ?] zawierający dyrektywy polityczne dla zwolenników Polskiej Agencji Dyplomatycznej w W. Ks. Poznańskim.

2458. *Pol., franc., włos. 1841—1883. Aktów 37 i fragmenty. K. 155.*

Materiały różne do działalności emigracji polskiej, głównie obozu Czartoryskiego na Bałkanach w latach 1841—1883.

I. Memoriały, raporty, notatki z lat 1841—1851:

1. „Mémoire présenté à . . . Bourqueney le 22 fevr. 1844 au sujet des défiances que lui exprimaient l'ambassadeur d'Angleterre [Stratford de Redcliffe Canning] et l'internonce d'Autriche [Stürmer] contre les Slaves et les rapports de ceux-ci avec les Polonais” k. 1—4.

2. „Mémoire sur le service de la France dans le Levant” b. d. [1851?] (ręką L. Zwierkowskiego) k. 5—14.

3. „Mémoire sur l'Agence polonaise dans l'empire ottoman Paris 27 mars 1851” (ręką L. Zwierkowskiego) k. 15—18.

4. Fragment relacji NN z Bukaresztu w sprawach mołdawskich 1841 k. 19—21.

5. Wyciągi z depesz [Michała Czajkowskiego] z Konstantynopola 1845 (2) k. 22—95 oraz ekspedycje tegoż do Ludwika Zwierkowskiego (Lenoira) 1849 (2) k. 26—28.

6. Wyciągi z depesz z Rzymu w sprawie misji Paszalicza (Pasqualis) w Bośni i Mołdawii 1847 k. 29—32.

7. Uwagi o sytuacji politycznej Słowian i Greków głównie w Serbii pod panowaniem Turcji k. 33—42 Belgrad 1 V 1845.

8. Kopia memoriału Macieja Bany w sprawie Słowian Bałkańskich przedłożonego Wł. Zamoyskiemu b. d. k. 43—45.

9. Notatka Witolda Czartoryskiego o Garaszanie [b. d. 1852?] oraz wywód genealogiczny Miłosza Obrenowicza 1841 k. 46—47.

10. „Ristretto sulla visita Apostolica di . . . Mołajoni fatta in Bośnia . . . 1842 . . .” k. 48—51.

II. Różne, z okresu wojny krymskiej i starań o legię polską (1853—1856):

1. „Question orientale” [b. d. 1853?] k. 52—57. — „Note très confiden-

tielle pour... Drouyn de Lhuys-Persigny 4 mai 1854" (brul. Wł. Zamoyskiego) k. 65—68.

Por. Handelsman: *Czartoryski*. T. 3 s. 284.

2. „Note du... Joseph Wysocki à... l'ambassadeur de la... Porte [Wely pasza] à Paris" 1853 (kop.) k. 58—59.

3. NN Ignacy do Ludwika (Lenoira) — Zwierkowskiego, sprawozdanie ze starań Koła Polskiego w Paryżu o utworzenie legii polskiej w wojnie krymskiej k. 60—61.

4. Projekt utworzenia batalionu mołdowołoskiego przedstawiony Seraskierowi Mehmedowi Ali 1853 k. 62—64.

5. Memoriał o stosunkach w Turcji k. 108—113.

6. „Observations sur le memorandum du 29 juillet 1854 par Constantin Soutzo" 1. „Octobre 1854" 2. „Novembre 1854" k. 69—84.

7. "Note sur les prisonniers de guerre". Dotyczy werbunku jeńców Polaków do Dyw. Koz. Sułt. [1855] (brul. Wł. Zamoyskiego) k. 85—90.

8. „Memorandum 23 X 1855". Doniesienie [Jana Terleckiego] z Londynu w sprawie młodzieży polskiej w Anglii i kolportażu druków socjalistycznych z drukarni Świętosławskiego do kraju za pośrednictwem Makowskiego w Gdańsku k. 95—96.

9. Sprawozdanie z Konstantynopola o sytuacji politycznej w Turcji i przebiegu wojny 26 III [b. r. 1855 ?] (fragment) k. 91—94.

10. Memoriał Kajetana Ostoi-[Chodylskiego] w sprawie misji do Mołdawii dla werbunku do Dyw. Koz. Sułt. Polaków spoza granicy rosyjskiej 1856 k. 97—100.

11. „Mémoire sur la question polonaise [...] remis entre les mains de [...] Alexandre [...] Walewski [...] Paris 20 V 1856... par l'émigration polonaise" (podpis. Krystyn Ostrowski) (kop.) k. 101—102.

12. Koncept i kopia listu Jana Skrzyneckiego do Aleksandra Walewskiego (przesłane z komentarzem generałowi NN [Zamoyskiemu ?]) w związku z kongresem paryskim 1856 k. 103—107.

13. Różne k. 114—133: opis bitwy pod Indi-deré k. 114—123, wiadomości z Konstantynopola k. 124, fragment mowy A. Czartoryskiego z 29 XI 1855 k. 125—127, manifest turecki (w tłum. franc.) ogłoszony na polu bitwy pod Benderem k. 128—131, notatki i bruliony Niedźwieckiego k. 132—133.

III. 1. Memoriał dotyczący emigracji polskiej na Wschodzie 1862 k. 134—145 oraz „Bulletin 17 Juin 1862 Paris". O sytuacji europejskiej w związku ze sprawami Meksyku k. 146—150.

2. Uwagi o stosunkach na Bałkanach. „San Stefano 19 septembre 1883" (ręką L. Niedźwieckiego). Na odwrocie adres „W. Birkbeck" k. 151—155.

2459. *Pol., franc. 1845—1862. Aktów i listów 15. K. 69. Druków 3.*

Materiały dotyczące sprawy unii bułgarskiej 1845—1862.

1. „Tłumaczenie listu archimandryty bułgarskiego Neofita Chileandarskiego Bosveli do ... A[dama] Czartoryskiego z daty 5 i 17 marca 1845 w Konstantynopolu” k. 1—10.

2. Kopia pisma D[ragana] Cankova do Napoleona III z 3 XII 1860 (2 egz.) k. 11—15.

3. Listy dotyczące unii: Champoisseau Ch. konsul franc. (fragment) do NN b. d. [1860 ?] k. 16. — Czartoryski Władysław do Klemensa Przewłockiego 1860 k. 17—18. — Wachdorf? C. D. do Klemensa Przewłockiego k. 19. — NN do NN (fragment) 1860 k. 20.

4. „Considération sur la réunion de l'église orientale à celle de Rome. Note confidentielle” k. 21—40.

5. „Note sur la situation des églises orientales et sur les intérêts de l'église catholique en Turquie” k. 41—58.

6. „Instruction à [...] Breañski sur la mission qu'il devra remplir à Constantinople relativement à l'Union Bulgare 1862” k. 59—61.

7. Różne k. 62—69.

M. in.: Depesza Podhayskiego do Niedźwieckiego o zawarciu unii bułgarskiej 1861 k. 62, kwit Cankowa 1860 k. 63. — Druki ulotne: *Comité de l'union catholique de la Bulgarie*. Paris [b. r. ok. 1862] s. 4. — *Misya XX. Zmartwychwstańców w Bułgarii*. Paryż 1862 s. 2. — Zaleski Bohdan: *Chwała Bogu. Hymn polski na wiadomość o nawróceniu się Bułgarów* ... Paryż [1861] s. 4.

Por. Bibl. Czartor. Rkps 5691, 5692. Widerszał: *Bułgarski ruch narodowy*. Warszawa 1937 s. 30, 100 i nast.

2460. *Pol., franc. 1844—1856. Aktów 5. K. 22.*

Fragmety materiałów do sprawy kaukaskiej i Kozaczyzny Czarnomorskiej, Dońskiej i Azowskiej, w latach 1844—1856.

Przeważnie aneksy do raportów M. Czajkowskiego.

I. Kaukaz:

1. „Lettre de Michel Czayka aux Circassiens...” b. d. [1844 ?] (kop.) k. 1—4.

2. Ludwik Lenoir Zwierkowski „Copie du memoire présenté à Mr. Drouyn de Lhuys Considérations sur l'état actuel du Caucase” 16 VI 1854 k. 5—7.

Por. Widerszał: *Sprawy kaukaskie*. Warszawa 1934 s. 138.

3. „Wyprawa do Czerkaskii...”. „Żołd należący Panom oficerom, podoficerom ... od miesiąca sierpnia roku 1856”. Lista uczestników wyprawy T. Łapińskiego i notatka dotycząca Szamila k. 8—10.

II. Kozaczyzna:

1. „Projekt Czajkowskiego. Proklamacja do Kozaków Czarnomorskich” 1844 k. 11—12.

2. „Instrukcja dana P. M[ichałowi?] Ś[widzińskiemu?] odprawionemu do Kozaczyzny Czarnomorskiej, Dońskiej, Azowskiej itd.” przez Michała Czajkowskiego 10 VII 1845 r. w Carogrodzie k. 13—22.

2461. *Pol., franc., ang. 1844—1876. Listów 73. K. 152.*

Raporty i listy do Władysława Zamoyskiego, dotyczące kolonii polskich w Turcji Reszynie w Tesalii i Adampolu, od następujących:

Djemal pasza 1857 k. 1. — Drozdowski Stanisław (Droz) 1844—1858 (8) k. 2—19, przy tym listy tegoż do Jadwigi Zamoyskiej b. d. i 1876 (2) k. 16—19. — Englert Władysław 1857—1858 (5) k. 20—29. — Jerzmanowski L. Józef 1857 k. 30. — Kaczanowski Karol 1857 (2) k. 31—42. — Kosiłowski Ildefons 1857—1859 (15) k. 43—88, przy tym korespondencja Kosiłowskiego z Djemalem Paszą: Djemal Pasza 1858 (oryg. i kop.) k. 66 i 69, Kosiłowski do Djemala 1858 (6) (kop.) k. 66—68 oraz odpis listu NN do Władysława Czartoryskiego 1858 k. 85—88. — Kwieciński Stanisław 1856 k. 89—91. — Ławrynowicz Michał 1856—1860 (2) k. 92—96, przy tym zaświadczenie Rady Gminnej Adampolu 1860 k. 96. — Matuszewski Hipolit 1857—1858 (3) k. 97—101. — Migurski Józef 1856 k. 102. — Niedźwiecki Leonard 1857 k. 103—104. — Piramowicz Konrad 1862—1864 (7) (w tym 1 fragment) k. 105—118, przy tym kwit 1862 k. 107—108. — Przewłocki Klemens 1856—1861 (3) k. 119—123. — Przyałgowski Andrzej 1860 k. 124. — Reszyd-pasza 1857 k. 125—126. — Rouet L. (Kanc. amb. franc. w Konstantynopolu) 1858 k. 127—128 oraz brul. listu [Wł. Zamoyskiego] do Thouvenela (stenogr. Niedźwieckiego) 1860 k. 129. — Stanisława S. Miłosierdzia 1857 k. 130—131. — Stratford de Redcliffe Canning 1857 k. 132—133, przy tym vicecons. Calvert do Stratforda (wyciąg) 1857 k. 134—137. — Troczewski Edward 1857 k. 138—139. — Wieruski Antoni 1857—1858 (4) k. 140—152.

2462. *Pol., franc. 1857—1867. Listów 213. K. 646.*

Listy i raporty Władysława Jordana z działalności agencji Hotelu Lambert w Turcji w latach 1857—1867 (kolonia Adampol i Reszynie w Tesalii, unia bułgarska, wyprawa Łapińskiego na Kaukaz i in.), do następujących:

Czartoryski Adam Jerzy 1858—1860 (7) k. 1—16, przy tym rozrachunek z funduszków agencji 1860 k. 16. — Czartoryski Witold 1860 (1 i wyjątki z 2 listów ręką Niedźwieckiego) k. 17—22. — Czartoryski Władysław 1859—1866 (3) k. 23—28. — Niedźwiecki Leonard 1857—1866 (44 i 2 kop. przy oryg.) k. 29—131, przy tym listy Ildefonsa Kosiłowskiego do Wł.

Jordana 1858 k. 50—51, Wł. Jordana do Michała Ławrynowicza 1860 k. 107—108 oraz rozrachunek z wydatków 1859 k. 67—68. — Zamoyski Władysław 1857—1867 i b. d. (137) (w tym fragmenty i kop. wyjątków z listów 1861—1862) k. 132—640, przy tym kopie listów Wł. Jordana do NN 1858 (2) k. 174—175, do ambasadora [Thouvenela] 1858 k. 265, listy do Wł. Jordana od następujących: Cankov Dragan 1861 k. 523—524. — Kleczyński Saturnin 1858 k. 222. — Mirkovič Dr 1861 k. 520—521. — Piwowarski Wojciech por. 1860 k. 406. — Przewłocki Klemens 1861 k. 501—502. — Sefer Pasza z Kaukazu 1858 (kop.) k. 303—306, list Mirkoviča do Cankova 1861 k. 519 oraz tegoż do NN 1861 (kop. w tłum.) k. 522, brulion manifestu bułgarskiego 1861 k. 636—637, sprawozdanie [Serafina ?] Podhayskiego ze stanu unii w Adrianopolu 1861 k. 562—569, deklaracja kancelarii bułgarskiej (podpis. Cankov, Mirkovič i in.) 1861 k. 529, akta do sprawy zamachu Antoniego Kryszkiewicza na Wł. Jordana, mianowicie: „Opis krótki i ogólny sądu tureckiego”, zeznanie świadków, kwity Kryszkiewicza i deklaracja żołnierzy z Kaukazu (kop.) k. 503—513, rozrachunki Wł. Jordana z wydatków na agencję turecką: 1858—1859, 1861 k. 167, 190, 324—326, 500, 639—640 oraz notatka Niedźwieckiego z regestem listów Wł. Jordana i Ildefonsa Kosiłowskiego 1858 k. 638. Listy Justyny Jordanowej do Wł. Zamoyskiego 1858—1861 (3) k. 641—645 oraz do Jadwigi Zamoyskiej 1862 k. 646.

Por. Bibl. Czartor. Rkps 5619, 5689, 5691, 5692; Widerszał: *Sprawy kaukaskie w polityce europejskiej 1831—1864*. Warszawa 1934 s. 184—186 i n.; Widerszał: *Bułgarski ruch narodowy*. Warszawa 1937 s. 100, 103 i n.

2463. *Pol., franc., ang. 1852—1866. Listów 136 i rozprawa. K. 355.*

Listy Zygmunta Jordana (Dąbskiego), dotyczące głównie działalności Hotelu Lambert na Wschodzie i emigracji polskiej w Turcji w latach 1852—1866. (Dywizja Kozaków Sułtańskich, kolonie Adampol i Reszynie w Tesalii, unia bułgarska, wyprawy kaukaskie, powstanie styczniowe).

Listy do następujących:

Niedźwiecki Leonard 1857—1865 i b. d. (36) k. 1—58. — Zamoyski Władysław 1852—1866 i b. d. (93) (w tym fragmenty) k. 59—285, przy tym brul. odpowiedzi Zamoyskiego b. d. k. 282. — Nieokreślone 1861 i b. d. (4) k. 286—292, przy tym NN (krypt. A. R.) do [Z. Jordana ?] 1861 k. 291—292 oraz bruliony listów Z. Jordana: do Reszyna paszy b. d. [1857] k. 293—294 oraz Rize paszy 1854 k. 295—296, przy tym różne Z. Jordana: Rozprawa dotycząca kwestji wschodniej (tłum. ang. L. Niedźwieckiego) k. 297—339 i fragmenty różnych materiałów i notatek.

Por. Bibl. Czartor. Rkps 5612, 5689, 5691, 5692. Por.: Widerszał: *Bułgarski ruch narodowy*. Warszawa 1937 s. 261; Widerszał: *Sprawy kaukaskie...* Warszawa 1934 s. 184, 185, 188.

Sygn. dawna Niedźw. P. V. VIII.

2464. *Pol. 1857—1866. Listów 69. K. 158.*

Listy do Władysława i Zygmunta Jordanów, dotyczące działalności Hotelu Lambert na Wschodzie (Dywizja Kozaków Sułtańskich, kolonie Adampol i Reszynie w Tesalii, unia bułgarska, wyprawy na Kaukaz) w latach 1857—1866.

1. Listy do Władysława Jordana od następujących:

Biernacki Jan 1861 (4) k. 1—6, przy tym brul. umowy z ks. E. Boré b. d. k. 5. — Biskupski [Hipolit ?] 1858 k. 7. — Boré Eugène 1866 (kop. przy liście Wł. Czartoryskiego) k. 12v. — Cankov Dragan 1861 k. 8—9. — Cz[artoryski] Wł[adysław] [1857] i 1866 (2) (brul. ręką Wł. Zamoyskiego i kop.) k. 10—12. — Dobrowolski Józef Emil 1861 k. 13. — Englert Władysław b. d. k. 14—15. — Jordan B. 1860 k. 16—17. — Kaczanowski Karol 1857 k. 18—19. — Kleczyński Saturnin b. d. k. 20. — Kosiłowski Ildefons 1859 i b. d. (2) k. 21—29. — Krajewski Michał 1860—1861 (13) k. 30—56. — Legion polski na Kaukazie (podpis. Kryszkiewicz, Wiśtock i in.) 1859 (kop.) k. 57—60. — Ławrynowicz Michał 1860 k. 61. — Marecki [1860] k. 62. — Matuszewski Hipolit 1858 k. 63—64. — Podolecki Julian 1858 k. 65. — Przewłocki Klemens 1860—1861 (14) k. 66—90. — Radziejowski J. 1858 k. 91. — Zamoyska Jadwiga 1857 (3) k. 92—96 i do Justyny Jordanowej 1862 i b. d. [1859 ?] (2) k. 97—100. — Zamoyski Władysław gen. 1859 i (brul.) 1861 (2) k. 101—107, przy tym streszczenie listu tegoż przez L. N. 1858 k. 107 oraz instrukcja dla Wł. Jordana 1862 k. 108—109, Żmiński Aleksander 1858 k. 110. — Kwity 1860 (3) k. 114—116.

2. Listy do Zygmunta Jordana od następujących:

Biełański Karol 1861 k. 117—120. — Łapiński Teofil 1858 (3) k. 121—126. — Podhayski [Serafin ?] 1858—1861 (7) k. 127—155. — Wysocki Michał i Sochaczewski Szczepan w imieniu Dyw. Koz. Sułt. 1858 k. 156. — Zamoyski Władysław gen. 1861 k. 157—158.

Por.: Bibl. Czartor. Rkps. 5612, 5689, 5691, 5692; Widerszal: *Bułgarski ruch narodowy*. Warszawa 1937 s. 123—127, 130, 155; Tenże: *Sprawy kaukaskie*. Warszawa 1934 s. 182, 186.

Sygn. dawna Niedzw. P. V. VIII.

2465. *Pol., franc. 1854—1884. Listów 207. K. 601.*

Listy do Leonarda Niedzwieckiego w sprawach kolonii Adampol i Reszynie oraz Dywizji Kozaków Sułtańskich z lat 1854—1884 od następujących:

Bukiell Tomasz 1856 (4) k. 1—5. — Ciesielski 1856 k. 6—7. — Danieyko Aleksander Bronisław 1856—1857 (18) k. 8—39, przy tym Min. Wojny Ang. do Danieyki 1857 k. 32 i rachunek k. 39. — Dąbrowska Izabella 1875 k. 40—41. — Dębińska Eugenia 1854 k. 42—43. — Drozdowski Stanisław 1876—1884 (20) i 1 kop. 1876 k. 44—88. — Jarmoliński Władysław z dopiskiem Wł. Jordana 1857 k. 89. — Jerzmanowski L. Józef 1855—

1857 (4) k. 90—97. — Jordan B. b. d. k. 98. — Jordanowa Justyna 1858—1862 (5) k. 99—107. — Kaczanowski Karol 1857 (3) k. 108—111. — Kajsiewicz Hieronim 1859 (kop.) oraz Niedźwiecki do Kajsiewicza 1859 (brul.) k. 114—115. — Kleczyński Saturnin 1859—1869 (21) (w tym 2 fragmenty b. d.) k. 116—167. — Kosiłowski Ildefons 1857—1859 i b. d. (50) i kop. wyjątków 1857 k. 168—424, przy tym list Józefa Rustejki do Kosiłowskiego 1859 k. 281—282, list Teofila Łapińskiego do Zygmunta Jordana 1859 k. 385—396, notatki, rachunek, brul. zaświadczenia k. 420—424. — Lanckoroński Roman Stanisław 1857—1858 (5) k. 425—432. — Linowski Konstanty 1855 k. 433—434. — Ławrynowicz Michał 1859—1864 (9) k. 435—457, przy tym listy Wł. Jordana do M. Ławrynowicza 1860 (3) (z 25. 6. 1860 kop.) k. 443—449. — Matuszewicz [Wincenty ?] 1857 k. 458—459. — Młodecki Jan Nepomucen 1855 k. 460. — Piramowicz Konrad 1863 (2), k. 461—463, przy tym kwit Wł. Jordana 1863 k. 461. — Pomaski Marcei 1856 k. 464—465. — Przyałgowski Andrzej 1857—1863 (47) (w tym 1 kop.) k. 466—584, przy tym kwit Wł. Jordana 1859 (kop.) k. 500, lista składek 1859 k. 513, kwit Emanuela Baltażi 1859 k. 516 notatka L. Niedźwieckiego 1861 k. 552, list Władysława Kościelskiego (Sefera paszy) do A. Przyałgowskiego (kop.) 1861 k. 565. — Słubicki Wincenty 1854 k. 585—586. — Wieruski Antoni 1857—1859 (4) k. 587—595. — Wilkoszewski Teodor 1873 (2) k. 596—599. — Zieliński 1857 k. 600—601.

2466. *Pol. 1856—1861. Listów 13. K. 27.*

Fragment korespondencji Ildefonsa Kosiłowskiego, dotyczący kolonii polskich: Reszynie w Tesalii i Adampol oraz wyprawy na Kaukaz (1856—1861).

Listy do Kosiłowskiego od następujących:

Jagmin Józef 1857—1861 (3) k. 1—6. — Jordan Zygmunt 1858 k. 7—8. — Koniarski [Stanisław ?] 1856 i b. d. (2) k. 9—11. — Ławrynowicz Michał 1859—1861 (3 i wyciąg z listu 1859) k. 12—20. — Przyałgowski Andrzej b. d. [przed 1861] (2) k. 21—24. — Służalski Henryk 1859 k. 25. — Suchodolski Piotr 1856 k. 26—27, przy tym dopis. kop. listu Kosiłowskiego.

2467. *Pol. Paryż. 1861—1864. Listów 40. K. 96. List z 13 V 1864 b. uszk.*
Listy Józefa Plichty do Władysława Jordana głównego agenta Rz. Nar. na Wschodzie w sprawach dotyczących powstania styczniowego, w szczególności wyprawy na Kaukaz (1861—1864).

Por. Lewak A.: *Zbiory Bibl. Rapp. T. 1, nr 785; Widerszal: Sprawy kaukaskie...* Warszawa 1934 s. 210.

2468. *Pol., franc., ang. 1853—1883. Listów 54. Kart. 135.*

Listy różnych w sprawach kolonii Adampol i Reszynie w Tesalii oraz Dywizji Kozaków Sułtańskich z lat 1853—1883.

Boré Eugène do Jadwigi Zamoyskiej 1857 k. 1—2. — Breañski Feliks do Ludwika [Bystrzonowskiego] 1853 k. 3—4. — Cichowski Wiktor do [Antoniego Wieruskiego] 1855 k. 5. — Czajkowski Michał do Rizy paszy 1857 k. 6—7. — Drozdowski Stanisław do [Michała Czajkowskiego] 1854 k. 8—9 oraz Kamili Bystrzonowskiej 1883 (kop.) k. 10—11. — Fletcher S. H. et Co. do Dobrée 1857 k. 12—13. — Gorski Andrzej do Antoniego Wieruskiego 1856 k. 14. — Guattinara do [Marii Czartoryskiej Amparo] 1873 k. 15—16. — Jackowski Ignacy do [Antoniego Wieruskiego] 1856 k. 17—18. — Jordanowa Justyna do Władysława Leśniowskiego 1856 k. 19 oraz Michała Ławrynowicza 1858 (brul. L. N.) k. 20—21. — Kalinka Walerian do Jana Nepomucena Młodeckiego 1856 k. 22. — Kleczyński Saturnin do [Waleriana Kalinki] 1854 (2) k. 23—26. — Korsak Jan do Hipolita [Błotnickiego] 1858 k. 27—28 oraz [Justyny Jordanowej] 1858 k. 29—30. — Krasiński Alojzy do Ignacego [Jackowskiego] 1855 k. 31—37. — Lanckoroński Roman Stanisław do Stanisława [Szumlańskiego] 1856 k. 38—39. — Laston Maria Józef do [Michała Ławrynowicza] 1859 k. 40—41. Leval Ange do Waleriana Kalinki 1855 (3) k. 42—52. — Niedzwiecki Leonard do Aleksandra Jełowickiego 1857 k. 53 oraz Andrzeja Przyałgowskiego 1860 (kop.) k. 54. — Ordon Konstancy do Stanisława Szumlańskiego 1856 k. 55. — Piramowicz Konrad do [Jadwigi Zamoyskiej] 1862—1863 (2) k. 56—59. — Podolecki Julian do Michała Ławrynowicza 1859 k. 60—61. — Podolski Emeryk do Ignacego [Jackowskiego] 1855 k. 62—73 z dopiskiem Ildefonsa Kosiłowskiego k. 65. — [Radoński] Edward do rodziców i do NN w formie dzienniczka z opisem stosunków w 2 pułku Koz. 6 IX — 23 XII 1855 (fragment) k. 74—77. — Stanisława S. Miłosierdzia do Michała Ławrynowicza 1857 (4) k. 78—85. — Strzyżewski N. A. do Edmunda Głowińskiego 1855 k. 86—87. — Wieruski Antoni do Andrzeja [Przyałgowskiego] 1854 k. 88—93. — Wieruski [?] J. do NN 1857 k. 94—99. — Wierzbicki J. do Piotrowskiego 1859 k. 100—101. — Wilczyński Franciszek do Antoniego Wieruskiego 1858 (2) k. 102—103, przy tym listy Wiktora Jabłońskiego do NN Ignacego 1858 (2) (oryg. i kop.) k. 104—107, 109—111. — Wolicki Leon do Feliksa Breañskiego 1856 k. 112. — Zamoyska Jadwiga do Stratforda [de Redcliffe Canninga] 1858 k. 113. — Zwierkowski Ludwik (Lenoir) do Antoniego Alleona 1854 k. 14—15. — List zbiorowy oficerów Dywizji Koz. Sułt. do Mikołaja Kamińskiego 1856 k. 116—117. — NN do Reszyda Paszy 1857 (2) (kop. bez końca i brul.) k. 118—123. — NN do NN 1854—1864 i b. d. (oryg. i kop.: fragmenty) k. 124—134 oraz bilet wizyt. Henry Sintera 1854 k. 135.

2469. *Pol., franc. 1842—1866. K. 255.*

Akta kolonii polskiej Adampol w Turcji.

1. Projekt kolonizacji w Turcji, warunki umowy między Lazarystami

a Michałem Czajkowskim 1842, umowa 1847, uwagi Stanisława Drozdowskiego, projekt organizacji kolonii Adampol Jana Korsaka 1857, projekty ustawy 1858 (7 egz.), uwagi do projektu ustawy w Adampolu wyprawionego do Wł. Jordana z Paryża 1858, ustawa dla osadników na kolonii Adampol 1858 k. 1—71.

Por. Paweł Ziółkowski, Adampol. Poznań 1929 s. 28 i n.

2. Raporty dyrektora kolonii Stanisława Drozdowskiego do A. J. Czartoryskiego (kierowane do W. Kalinki, H. Błotnickiego, L. Lenoira Zwierkowskiego) 1854—1859 (21) k. 72—127, przy tym lista kolonistów, którzy służyli w Dyw. Koz. Sułt. 1857 k. 117—125, pisma wójta Jana Biernackiego do St. Drozdowskiego 1858 (2) k. 91—92, 99—100 oraz protokół wyborów na wójta Jana Biernackiego 1859 k. 126—127. Pisma do St. Drozdowskiego w imieniu A. J. Czartoryskiego od następujących: Błotnicki Hipolit 1857 (kop.) k. 135—136. — Zwierkowski Ludwik (Lenoir) 1854 (3) k. 128—134.

3. Rachunki osady Adampol (przychód i rozchód: zestawienia kasowe, kwity). 1853—1859 k. 137—168.

4. Akta dotyczące sprawy zatargu kolonistów z dyr. St. Drozdowskim.

Pisma i listy do A. J. Czartoryskiego od następujących:

Koloniści (zbiorowe) 1858 (5) k. 183—194, przy tym pisma Jana Biernackiego do St. Drozdowskiego 1858 (2) k. 187, 231—232. — Podolecki Julian 1858 (3) k. 195—200, przy tym tłum. pol. pisma L. Rouet (Ambas. Franc.) w sprawie usunięcia Podoleckiego z kolonii 1858 k. 201.

Listy do Hipolita Błotnickiego:

Przyałgowski Andrzej 1858 (2) k. 202—207, przy tym list Michała Ławrynowicza do Władysława Zamoyskiego 1857 k. 204—205 i skarga kolonistów do Fleurat z dopiskiem Podoleckiego 1857 k. 206—207.

Pisma i listy do Władysława Jordana od następujących:

Błotnicki Hipolit 1858 k. 227—228. — Czartoryski Adam J. 1858 (2) (kop.) k. 169—182, przy tym Ambasada Franc. w Turcji (podpis Mollet) 1858 (kop. uwierzyt. i tłum. pol.) k. 175—182. — Koloniści (zbiorowe) 1858 (2) k. 220—226, przy tym zaświadczenie Anny Biskupskiej 1858 k. 224. — Zeznanie Przyałgowskiego dotyczące Wł. Jordana 1862 k. 218—219. — Listy St. Drozdowskiego do A. Przyałgowskiego 1856—1857 (2) i kopie (2) k. 208—214. — Koloniści (zbiorowe) do Wł. Zamoyskiego 1857 (2) k. 233—236. — Notatki Wł. Zamoyskiego o zażaleniach k. 229—230, 237. — „Uwagi ogólne” o gospodarce Drozdowskiego k. 238—239.

5. Pismo wójta Jana Biernackiego do Wł. Zamoyskiego w sprawie osadników przybyłych z Reszynie w Tesalii 1859 k. 240—243, przy tym prośba tych osadników i wykaz bydła (kop.) k. 242—243 (zob. oryg. w aktach kolonii Reszynie sygn. 2470).

6. Różne: Fragment listu[?] dotyczący kolonii Adampol k. 244—245. — Wykaz dziewcząt z Kórnika i Bnina, wybierających się do kolonii k. 246—248. — „Notatka o zakonnikach do Adampola” k. 251. — „Warunki, pod którymi x. Czartoryski byłby gotów przyjąć siostry miłosierdzia do osady Adampol” 1866 k. 252. — Notatki różne i wycinki z prasy k. 249—250. 253—255.

2470. *Pol., franc. 1856—1859. K. 108. Druków 3. Mapa 1.*

Akta kolonii polskiej Reszynie w Tesalii (1856—1859).

1. Projekty umowy z rządem tureckim o osadę polską w Tesalii Antoniego Wieruskiego. Projekty umowy z Reszyd paszą, uwagi nad warunkami proponowanymi, umowa (1856—1857) (kop. i brul.) (ręką Wł. Jordana, L. Niedźwieckiego i in.) k. 1—35.

2. Pisma do Reszyda-paszy: Hipolita Matuszewskiego 1857 (kop.) k. 36—37 oraz kolonistów (zbiorowe) 1857 (kop.) k. 38—39.

3. Pisma kolonistów (zbiorowe) do Władysława Zamoyskiego 1857—1859 i b. d. (9) (brul. i oryg.) k. 40—60, przy tym wykaz bydła k. 60.

4. Wykazy kolonistów 1857—1858 k. 61—79.

5. Różne: k. 80—106.

„Spis narzędzi rolniczych wysłanych z Anglii...” z rachunkiem 1857 k. 80—83. — Protokółarny spis broni złożonej do magazynu 1858 k. 84—85. — Fragment brulionu dotyczący rozwiązania kolonii k. 86. — Brulion artykułu o osadzie polskiej [L. Niedźwieckiego?] do *La Presse d'Orient* k. 87—89. — Uwagi ks. [Karola Kaczanowskiego] dotyczące sprowadzenia z Polski żon kolonistów oraz kartoteczka z personaliami żonatyh. k. 90—106. — Mapa „Rekonesans podróży odbytej do dóbr Reszyda paszy w Tessalii” i in.

Druki:

1. *Warunki osady polskiej na dobrach... Reszyda paszy w Tessalii* b. d. [1857] (tekst pol. i franc.) In plano k. 1.

2. *Compte rendu de l'administration des domaines de... Réchid Pacha depuis... 1853 jusqu'au... 1854* par J. Jonesco... Pera. Extrait du *Journal de Constantinople* 1854 k. 16.

3. *Conditions arrêtées par le gouvernement impérial au sujet de la colonisation en Turquie...* b. d. [1854] k. 1 nlb. oraz wycinki z *Journal de Constantinople* 1857.

2471. *Pol., franc. Kwiecień-maj 1866. Aktów 2. 30 × 20 cm. K. 12.*

Memoriały Maksymiliana Witkowskiego, złożone gen. Władysławowi Zamoyskiemu 1866.

1. W sprawie kolonizacji emigracji 25 IV 1866 k. 1—6.

2. W sprawie organizacji i działalności emigracji 13 V 1866 k. 7—12.

2472. *Pol., franc. 1845—1863. Aktów 9. K. 97. (5, 16, 6, 2, 1, 13, 14, 30, 10).*

Materiały różne, dotyczące głównie Galicji i zaboru rosyjskiego z lat 1845—1863.

Artykuły, korespondencje do prasy i in.

I. Dotyczące Galicji z lat 1845—1846:

1. „Członek Komisji Sejmu Galicyjskiego z cyrkułu Tarnowskiego o zaprowadzeniu nowych układów w stosunkach poddanych z dziedzicami”. Projekt uwłaszczenia chłopów w Galicji. Październik 1845 (ręka L. N.) k. 1—5.

3. „Extrait d'une lettre de Cracovie 15 avril 1846”. O rzezi galicyjskiej (z listu Tytusa Działyńskiego. Brul. i kop. tłum. przez L. N.) k. 1—16 — przy tym wyc. z *Journal des Débats* z 12 IV 1846 w sprawie sprowokowania T. Działyńskiego w tej sprawie.

4. „Historia i powody wkroczenia wojsk obcych do Krakowa przy zwałczeniu traktatów oraz praw ludzkości” (w formie listu do Waleriana Krasieńskiego) 1846 k. 1—2.

5. „List z Krakowa w sprawie petycji do Anglii w obronie niepodległości” 1846 k. 1.

II. Dotyczące zaboru rosyjskiego i Rosji z lat 1854—1863:

1. Szkic historyczny sekt religijnych w Rosji w szczególności starowierów i Kozaków dońskich (w związku z akcją Michała Czajkowskiego 1854?) (ręka L. N.) k. 1—13.

2. „Projekt urządzenia dróg bitych na Wołyniu, Podolu i Ukrainie 1857” (ręka L. N.) k. 1—14.

3. Ukaz carski o uwłaszczeniu chłopów 1861 (kop., ręka L. N.) k. 1—3.

4. Stan etatowy armii rosyjskiej z podaniem formacji i liczby wojska. b. d. [1863?] (ręka L. N. z uzupeł. ołówk.) k. 1—10.

2473. *Pol., franc. Paryż. 1847—1867. K. 60. Druków 6.*

Różne, dotyczące Towarzystwa Historyczno-Literackiego i Biblioteki Polskiej w Paryżu w latach 1847—1867.

1. Memoriały, sprawozdania, odezwy, bruliony pism urzędowych, wykazy członków, notatki, kwity oraz zawiadomienia o zebraniach Towarzystwa Hist.-Liter. (1847—1867).

M. in: Sprawozdanie z posiedzenia 29 XI 1847 r. z obchodu rocznicy powstania. (fragm. brul. A. Czartoryskiego) k. 1—3. — „Mémoire sur la société Historique Polonoise à Paris présenté à [...] Ministre de L'Instr. Publ. par [...] Czartoryski. Janvier 1851” k. 4—7. — A. J. Czartoryski do Ministra Oświec. Publ. z notatką dotyczącą starań o zaliczenie Tow. Hist. do Towarzystw Użyt. Publ. 1851 (brul.) k. 8—9 oraz do kard. Donnet

1852 k. 10. — Niedźwiecki L. do kard. Adolfa Perraud 1852 k. 11. — „Do Towarzystwa Literacko-Historycznego w Paryżu. Grono Historyczne w Londynie. Roczne sprawozdanie" (podpis. Karol Szulczewski) 1857 k. 14—21. — Odezwa Feliksa Szulczewskiego do Tow. Lit.-Hist. w sprawie składki na wykonanie portretu Andrzeja Zamoyskiego przez Antoniego Oleszczyńskiego 1861 k. 22—23. — Nominacja Tomasza Augusta Olizarowskiego na członka 1867 k. 24. — Sprawozdanie Towarzystwa Historycznego Polskiego w Paryżu z roku 1852 (druk z uwagami rkpsm. L. N.) Paryż 1852 s. 40. Wzór karty do wypisów hist. (druk) k. 1 nlb.

2. Różne, dotyczące Biblioteki Polskiej w Paryżu (1851—1863):
M. in.: Odpowiedź Rady Bibl. Polskiej na pismo Karola Sienkiewicza 30 IX [1851] w sprawie kupna domu dla Biblioteki Polskiej w Paryżu. (ręką J. K. Ordyńca) k. 1—7. — Władysław Zamoyski do Konstantego Linowskiego z propozycją objęcia funkcji kolektora na dom Bibl. Polskiej 1851 (wśród kolektorów wymieniony Adam Mickiewicz) k. 8—9. — Sprawozdanie kwartalne Biblioteki Polskiej z r. 1855 i pierwszego kwartału 1856 r. przez kustosa [Jana Kazimierza Ordyńca] k. 12—29.

2474. *Pol. i rjęz. 1832—1839. Aktów 18. K. 26. Druków 7. Litogr. 17.*

Materiały dotyczące Komitetu Emigracji Polskiej (Dwernickiego).

I. Akt założenia Komitetu 22 X 1831 s. 1—16, Protokoły sesji 25 X i 27 X 1832 s. 17—24, oświadczenie członków Komitetu 3 XI 1832 s. 4 nlb. (litogr.).

II. Odezwy i pisma Komitetu:

1. Do emigracji 3 X 1832 (druk) s. 4. — 2. Do profesorów uniwersytetów o książki dla młodzieży polskiej 8 XII 1832 (litogr. podpis.) k. 2 nlb. — 3. Do emigracji 3 VII 1833 (litogr.) s. 4. — 4. Do emigracji 22 VII 1833 (litogr. podpis.) k. 2 nlb. — 5. Do emigracji 11 XI 1833 (litogr.) k. 2 nlb. — 6. Do emigracji 14 XI 1833 (litogr.) k. 4 nlb. — 7. Do emigracji 11 XII 1833 (litogr.) k. 1 nlb. — 8. Do emigracji 11 XII 1833 (litogr. odmien. od 7) k. 1 nlb. — 9. Do parów i deputowanych franc. 23 XII 1833 (druk) k. 2 nlb. — 10. Do deputowanych francuskich 11 I 1834 (druk) k. 1 nlb. — 11. Do emigracji 19 I 1834 (litogr.) k. 2 nlb. — 12. Do Polaków w Portsmouth 26 I 1834 (brul.) k. 1—2. — 13. Do emigracji 19 II 1834 (litogr.) k. 1 nlb. — 14. Do emigracji 24 II 1834 (litogr.) k. 2 nlb. — 15. Do emigracji 13 III 1834 (brul. i druk. przy nr 20) k. 3. — 16. Do emigracji 24 III 1834 (druk.) k. 1 nlb. — 17. Do emigracji b. d. [ok. 1 IV 1834] (brul.) k. 4. — 18. Odpowiedź na odezwę gen. Sznajde, Tomaszewskiego i Zalewskiego 8 IV 1834 (brul.) k. 5. — 19. Do Polaków w Portsmouth 8 IV 1834 (brul.) k. 6. — 20. Do Komisji Funduszków Emigracyjnych 14 IV 1834 (brul.) i dwa odmien. teksty k. 7—9. — 21. Do emigracji 28 IV 1834 (brul.) k. 10. — 22. Do emigracji 15 V 1834 (oryg. podpis. i druk) k. 11—12 i k. 2

nlb. — 23. Zaproszenie na nabożeństwo za poległych w 1833 r. 16 XII 1833 (litogr. k. 2 nlb.) i formularz wzywający do objęcia funkcji 25 III 1834 (brul.) k. 13—14.

III. Różne, dotyczące likwidacji Kom. Emigracji:

a) J. Dwernicki do emigracji:

1. 20 V 1834 (litogr.) k. 2 nlb. — 2. 15 VII 1834 (litogr.) k. 2 nlb. — 3. 9 X 1834 k. 1 nlb. — 4. Sprawozdanie Komit. Nar. Emigr. Pol. 22 X 1834 (litogr.) k. 2 nlb.

b) Polacy w Caen:

Zawiadomienie emigracji o wezwaniu Dwernickiego do ponownego zwołania Komitetu 30 IX 1834 z dod. listu otwartego do J. B. Ostrowskiego i oświadczenie w sprawie akcji przeciwko Czartoryskiemu (litogr.) k. 1 nlb.

c) *Projekt do ustawy organicznej dla emigracji polskiej 1837* (druk) s. 17.

d) *Członkowie dawnego Komitetu Emigracji Polskiej do emigracji polskiej 12 IX 1839* (druk.) k. 1 nlb.

IV. Pisma do Komitetu. Emigracji Polskiej:

1. Polacy z Depart. Du Cher 5 IV 1834 k. 15—16. — 2. Polacy z Zakładu Monflucon 18 IV 1834 k. 17—18. — 3. Zawiadomienie o dokonaniu wyborów do Kom. E. P. w Zakładach Aurillac. Mourat, Mauriac i Allanche (m. in. kandydatura Mickiewicza) 9 V 1834 k. 19—22. — 4. Polacy z Bayeux 12 V 1834 k. 23—24. — 5. Polacy przybyli z Triestu do Marsylii 21 VII 1835 k. 25—26.

2475. *Pol. Paryż. 1837—1871. Zesz. 1. 28,5 × 19 cm. Listów i aktów 29 K. 97. Druków 3.*

Akta Towarzystwa Polskiego (Klubu Polskiego) w Paryżu z lat 1837—1871.

I. Fragment korespondencji:

Listy do Dyrekcji Towarzystwa (kierowane do prezesa Ludwika Platera i dyrektora-sekretarza Mikołaja Zaleskiego) od następujących: Barzykowski Stanisław 1839—1843 (4) k. 1—5. — Bońkowski Hieronim Napoleon 1843 k. 6—7. — Dembiński Henryk 1837—1843 (4) (w tym fragment 1842) k. 8—15. — Hoffman Karol 1841 k. 16—17. — Januszkiewicz Eustachy 1842 i 1843 (2) k. 18—20. — Jełowicki Edward 1838 k. 21—22. — Niedźwiecki Leonard — sprawozdanie z wyborów 1842 i 1848 (2) k. 23—27. — Niezabytowski Stefan 1839 k. 28—29. — Ostrowski Justyn 1839 k. 30—31. — Pieślak 1842 k. 32—33. — Sowiński Albert b. d. [1837] k. 34—35. — Węgierski Karol 1840 k. 36—37. — Wołowicz Antoni 1841 k. 38—39. — Wrotnowski Feliks 1840 k. 40—41. — Zabiełło Józef 1839 k. 42—43. — Żarczyński Amancjusz 1840 i 1841 (2) k. 44—47

oraz Niemcewicz Julian Ursyn do Amancjusza Żarczyńskiego 1839 k. 48—49.

II.

1. Wykaz rachunków administracji klubowej z r. 1844 (2 egz.) k. 50—51.

2. Żurnal dzienny kasy klubowej na rok 1846, prowadzony przez L. Niedźwieckiego k. 52—97.

8. Listy imienne członków Towarzystwa Polskiego 1871 (druk. i litogr.) k. 1 nlb.

4. Wezwanie do uiszczenia składki nadzwyczajnej przez Zamoy-skiego 1841 (druk.) k. 1 nlb.

Zob. też należące do tej pozycji: B.K. 1643 J. Słowacki: List do Dyrekcji Tow. 1842 i lista obecności członków z autogr. Słowackiego 1841. — B.K. 1610 A. Mickiewicz: List do Sekr. Dyr. Tow. Mikołaja Zaleskiego 1843. — B.K. 2413 Protokół przyjęcia kasy 1842 Dod. k. 42.

2476. *Pol., ang., franc. 1834—1878. Listów i aktów 46. K. 130. Druków 97. Litogr. 4.*

Różne, dotyczące emigracji polskiej w Anglii, głównie działalności Towarzystwa Literackiego Przyjaciół Polski w Londynie.

I. Fragment korespondencji. Listy różnych:

Fox André do Andrzeja Zamoyckiego 1864 k. 1—4. — Towarzystwo Literackie Przyj. Polski w Londynie (podpis. Ignacy Szczepanowski) do Stanisława Pągowskiego 1838 k. 5—6. — Traveyan A. E. do Ignacego Jackowskiego 1857 (kop.) k. 7. — Urquhart Dawid do następujących: Follett W. 1841 (kop.) k. 8—9. — Lansdowne Henry 1841 (kop.) k. 10—11. — Newcastle Henry 1841 (kop.) k. 12—17. — O'Brien William Smith 1841 (kop.) k. 14—15 oraz Millinjen I. do Dawida Urquharta 1863 k. 16—19. — Zienkiewicz Wincenty O. do NN księży 1853 k. 20—25. — Żaba Napoleon Feliks do Joshua Wolmseley 1854 (kop.) k. 26—27. — NN do Eugeniusza Detkensa b. d. k. 28—29. — Nieokreślone 1845, 1846 i b. d. (3) k. 30—34.

II. Różne: Artykuły, korespondencje do prasy, odezwy, kopie z druków ulotnych i in.

1. O odzyskaniu niepodległości Polski. Paryż 1839 k. 35—36.

2. „Les Loisirs du Chev. d'Eon [de Beaumont Charles] en Angleterre [...] Tableau historique et politique de la République de la Pologne” (ręką Jackowskiego) k. 37—39.

3. „Komitet Ogółu Emigrantów Polskich w Wielkiej Brytanii i Irlandii do wychodźców polskich...” [inc.:] „Wskutek świeżo odbytych wyborów...” (podpis. Kr. Lach Szyrma i in.) 1848 (litogr.) k. 40.

4. „Członek Ludu Polskiego Gromady Grudziąż do Ogółu Londyń-

skiego". List otwarty (podpis. Hellmann) Portsmouth 22 XII 1836 zaadres. do Dudleya Stuarta (kop. z druku) k. 41—42.

5. „Émigration Polonaise en Angleterre". „O zasiłku Polaków w Anglii" k. 43—50.

6. List otwarty do prasy franc. dotyczący dysputy w angielskiej Izbie Gmin [1832?] k. 51—54.

7. „Les Polonais à Portsmouth (Au redacteur du *Times*) traduit de l'anglais" (podpis. Britannicus) k. 55—70.

8. Sprawozdanie z debat w Izbie nad sprawą polską (kop. z *Timesa* z 3 VII [1861], fragment) k. 71—78.

9. List otwarty z powodu „Odezwy do narodu polskiego" [inc.:] „Panie, piszę te słów kilka o odezwie . . ." b. d. [1863?] (litogr.) k. 79—82.

10. Zezwolenie Min. J. Russella dla Fryderyka Sheppand na wyjazd 1863 k. 83.

11. Wykaz sum zebranych dla emigracji polskiej staraniem ks. Sutherland. 1864—1865. (2 egz.) k. 84—87.

III. Różne, dotyczące Towarzystwa Literackiego Przyjaciół Polski:

1. Zaświadczenie dla kapit. Gustawińskiego (podpis. Dwernicki, Krzyżanowski i in.) 1838 k. 88—89.

2. Tow. Lit. Przyj. Polski do króla pruskiego (podpis. Dudley Stuart) 1842 (brul.) k. 90—91.

3. Lista subskrypcyjna składek dla maj. Michałowskiego (podpis. Dudley Stuart) 1846 (formul. druk.) k. 1 nlb.

4. „Tłumaczenie listu Dudley Coutts Stuarta do [...] Władysława Czartoryskiego w przedmiocie Polaków przybyłych z Malty do Southampton" 1850 (litogr.) k. 1 nlb.

5. Sprawozdanie z przyjęcia A. J. Czartoryskiego przez Grono Historyczne w Londynie 2 VII 1853 (brul.) k. 92—94.

6. „Raport roczny Rady, czytany na ogólnym zebraniu członków Tow. Lit. Przyj. Polski dnia 3 maja 1854" (brul. tłum. L. N.) k. 95—103.

7. Mowa w rocznicę 3 Maja b. r. (brul.) k. 104—107.

8. Fragmenty różne brulionów L. Niedźwieckiego, dotyczące Tow. Lit. Przyj. Polski. k. 108—111.

IV. Wiersze angielskie.

1. Adam Mickiewicz „To the polish Mother" (brul. tłumaczenia wiersza *Do matki Polki* (w 2 wariantach) k. 112—113.

2. Stratford de Redcliffe Canning: „She is not dead but sleepeth" (tłum. pol. L. N.: brul. i czystopis) 1856 k. 114—119.

3. Browne Noyce „Poland" [inc.:] „Sleeping like . . ." sonet w tłum. pol. (brul.) k. 120.

4. Z.D.C. „Poland. Post tenebras lux" [inc.:] „Low his the head". k. 121—122.

5. Richardson I.: Wiersz ku czci pułkownika Nowosielskiego [inc.:] „Iis past“ ... 1864 k. 123.

6. Moore Thomas „Sacred song“ [inc.:] „Oh! Thou who“ ... i in. anon. (3) k. 124—130.

V. Druki różne:

Wykaz emigrantów polskich w Anglii, zaproszenia, plakaty, karty wstępu na zebrania, meetingi, bale, koncerty urządzone głównie przez Tow. Lit. Przyj. Polski i wycinki z prasy angielskiej, dotyczące sprawy polskiej (1834—1887).

M. in.

1. Wykaz emigrantów polskich w Anglii, 1834—1835 (litogr.) k. 2 nlb.

2. Baranowski J. J., Lista zmarłych emigrantów polskich w Anglii od 1865—1885 k. 2 nlb.

3. ... *A Statement of Facts and Arguments on the Subject of Poland. Official Documents; correspondence relating to Poland presented to parliament* ... etc. 1863. Różne fragmenty korekt. z uzupełn. rkpsm. i mapą Polski z większej całości pt. *Poland and abridged history* — w związku z akcją dyplomatyczną Wł. Zamoyskiego 1863.

2477. *Ang., franc. 1838—1859. Listów 13. K. 60. Druków 13. Ryc. 1*

Materiały różne, dotyczące lorda Dudleya Coutts Stuarta.

I. Fragment korespondencji Dudleya Stuarta:

Stuart Coutts Dudley do Józefa Malińskiego 1838 k. 1—2 oraz kopie jego korespondencji, dotyczącej formacji 2-go pułku Koz. Sułt. Stuart Dudley Coutts do G. Williama Clarendon 1854 (2) k. 3—8 oraz do A. J. Czartoryskiego 1854 (5) k. 9—19. Listy następujących do Dudleya Stuarta: Clarendon G. W. 1854 (2) k. 20—21. — Newcastle Henry 1854 (z tłum. franc.) k. 22—23. — Palmerston Henry 1849 k. 24—25. — Zamoyski Władysław 1853 k. 28—29. — NN [może Zamoyski Władysław?] 1844 (kop.) k. 26—27.

II. Różne, odnoszące się do Dudleya Coutts Stuarta:

Korespondencja A. J. Czartoryskiego i Wł. Zamoyskiego, listy składek, projekty zapisów, rachunków, reprodukcje dotyczące portretu Stuarta, zegarka, pomnika i medalu ku jego czci w latach 1838—1859. (rkpsy i druki) k. 30—60.

2478. *Pol., franc. 1832—1870. K. 112. Druków 24.*

Różne, dotyczące ugrupowań politycznych, towarzystw, instytucji i szkół emigracji polskiej po 1831 r.

1. „Komitet Narodowy Polski do ludu rosyjskiego“ Paryż 1832 (podpis. J. Lelewel, Walenty Zwierkowski i in.) (brul.) k. 1—4.

Druk. *Zdanie sprawy...* Paryż 1832 s. 229—233. Por. Hleb-Koszańska, Kotwiczówna: *Bibliogr. ... Lelewela*. Wrocław 1952. Poz. nr 281.

2. „Komitet Narodowy Polski w Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej do Polaków emigrantów” New-York 1835 (podpis. Feliks Gwinczewski, Karol Kraitsir) k. 5—6.

3. Raport członka Towarzystwa Demokratycznego Polskiego z Francji dla Centralizacji Londyńskiej [1849?] (fragment bez początku) k. 7—20.

4. *Ustawa Towarzystwa Demokratycznego Polskiego* (projekt) (druk) Paris b. d. s. 80—94 (egz. korekt. z uwagami rkpsm.; wyjątek z całości większej).

5. „Note sur les institutions créées par l'emigration polonaise en France” 1847 k. 21—26.

6. „Ustawa Towarzystwa Literackiego Polskiego w Dijon” i nominacje na członków honorowych Towarzystwa Feliksa Wrotnowskiego i Stefana Witwickiego 1849 k. 27—32.

7. „Klub Litewsko-Ruski. Akt założenia” 15 VI 1848 Paryż (podpis. Michał Sobolewski, Alfons Potrykowski, Józef Syrewicz i in.) (oryg.) k. 33—34.

8. Komitet Emigracji Polskiej 1848:

a) „Proces-Verbal. Séance du 19 Avril 1848” k. 35.

b) Bruliony pism Komitetu do następujących r. 1848: Antoine Delégué du Gouvern. pour l'Adminstr. des Hopitaux, k. 36. — Cavaignac Louis E. k. 37—38. — NN Administrateur du Chemin de Fer, k. 39.

c) Odezwa do emigracji w sprawie pomocy dla nowych emigrantów [1848] k. 40.

d) Ogłoszenie o zapotrzebowaniu na pracowników w różnych zawodach w Galicji 1848 k. 41.

e) Druki: odezwy Komitetu do emigracji 1848 (4): 28 III — 11 V do przyjaciół Polski 7 IV i manifeste Paris 10 V 1848 (przedruk w tłum. franc. manifestu Komit. Narod. Pol. z 30 IV 1848 Poznań).

9. „Towarzystwa związane w Paryżu dla wspierania tułactwa polskiego do rodaków przybywających z kraju” 1850 (brul. odezwy do składania ofiar) k. 42—43.

10. Towarzystwo Dobroczyńności Dam Polskich w Paryżu. 1849—1859. Różne: wykazy wydatków, kwity, zawiadomienia o zebraniach, wentach i nabożeństwach, bilety na bale etc. (rkpsy i druki) k. 44—84. M. in.: Monita Banku Emigracji Polskiej w Paryżu, skierowane do poręczycieli Wł. Zamoyskiego i L. Niedźwieckiego w sprawie następujących dłużników 1851—1859: Drogoń Inocenty, Kossakowski Leonard, Malewski Jan, Modzelewski Franciszek, Ordyniec Leonard, Ostrowski Józefat Bolesław, Otocky Antoni, Paprocki Paweł, Pietrzykowski Alojzy, Potrykowski Alfons, Potrykowski Franciszek, Wilczyński Karol k. 53—84.

11. Szkoły. Różne:

a) „Lista imienna Polaków, którzy ucząc się w instytucjach francus-

kich, pobierali wsparcie od Tow. Pomocy Naukowej" 1836—1839 (2 kop.) k. 85—86.

b) „L'École Polonaise des Batignolles" Fragment sprawozdania b. d. k. 87—88.

c) „Raport Komisji wybranej przez byłych uczniów Szkoły Centralnej dla ułożenia ustaw dla Towarzystwa Polskiego Przyjaciół Postępu Przemysłowego" 1838 k. 90—93.

d) „Règlement de la Pension des Jeunes Filles Polonaises" 1845 k. 97—103.

e) „Zakład naukowy polski w Paryżu przy ul. S-te G n evie. Instytucja Przygotowawcza Polska". Brul. memcriału sprawozdawczego. 1850 k. 104—110.

f) „Raport wieczorny nr 2. Do Głównodowodzącego Szkoły Podchorążych w Auteuil" 1861 k. 111.

g) „Szkoła Wyższa Polska w Paryżu: Programme des examens annuels 1860—1861" k. 112 i sprawozdanie 1869—1870 (druk) Paryż (egz. korekt.) s. 16.

h) Formularz Komitetu Pomocy Kształc. Wojsk. 1867 (druk.) K. 1 nlb.

2479. *Franc. Paryż. 1858. Kop. 20,5 × 16,5 cm. K. 17. i Dod. K. 4.*

„**Jacques Jasiński ou les deux Polognes. Trag die en cinq actes copi e de l'autographe de Mickiewicz   Paris le juin 1858**”.

Fragment: urywa si  przy koŃcu sceny II, reszty do pocz tku sceny IV brak, k. 1—17.

Przy tym „Leçon 23. 21 juni 1858” Omówienie dramatów Mickiewicza. *Jasiński i Konfederaci barscy* przez Aleksandra Chodźkę w Coll ge de France. k. 1—4.

Druk.: *Drames polonais d'Adam Mickiewicz*. Paris 1867 z odmiankami tekstu. Por. Mickiewicz: *Dzieła*. T. 3 1955 s. 419 (w t m. pol.).

Sygn. dawna Niedźw. 39.

2480. *Pol. Paryż. Ok. 1835. Kop. 22 × 17,5 cm. K. 12. R k  L. Niedźwieckiego.*

Mickiewicz Adam „O nowoczesnym malarstwie religijnym Niemc w”.

T m. Leonarda Niedźwieckiego z franc. z *Revue du Nord* nr 1 marzec 1835 s. 105—114.

Przedruk. w Pam. Tow. Lit. im. A. Mickiewicza. T. 5 1891 s. 235—241. Zachowała si  cz ść autogr.: Ossol. Rkps sygn. 3370 k. 75—76. Druk.: Mickiewicz: *Dzieła*. T. 5. 1955 s. 286 — w t m. odmien.

Sygn. dawna Niedźw. 40.

2481. *Pol., franc. Ok. 1840. Kop. Zesz. 1. 30 × 20 cm. K. 8 i Dod. K. 4. Ręką L. Niedźwieckiego.*

„O muzyce wojskowej i jej użytku. Napisał Józef Elsner”. „Pisano w Warszawie dnia 3 marca 1840”.

Kop. przez L. Niedźwieckiego z oryg. k. 1—8. — Przy tym brul. tłumaczenia na język franc. pt. „De la musique militaire et de son developpement par I. Elsner” k. 1—4.

2482. *Ang. Ok. 1856. Zesz. 1. 20,5 × 16,5 cm. K. 12. Ręką L. Niedźwieckiego.*

„The Exiles to their Country (Poland) Hommage to my Emigrant Brethren Guardians of the Flag of national Independence by Theophile Lenartowicz. Rome 1856. Lines translated from the Polish by J.D.Z.” [Jadwigę z Działyńskich Zamoyską].

Tłum. prozą wiersza Lenartowicza „Wygnańce do narodu”.

Por. T. Lenartowicz: *Wiersze wybrane* ... 1957 s. 91—94.

2483. *Pol. Poł. XIX w. K. 96 (42, 16, 20, 16, 2).*

Utworky Tomasza Augusta Olizarowskiego.

1. Wiersze:

„Głos na rocznicę 29 listopada 1839” z listem do L. Niedźwieckiego [inc.:] „Do wieńca głosów...” k. 1—4.

„Do Polski” sonet [inc.:] „Polsko, Tyś Matką...” k. 5.

„List Antoniego do Leonarda” [inc.:] „Pytasz mię o jej imię” k. 5v.

„Cudna piosenka” [inc.:] „Od gwiazdeczki do gwiazdeczki...” k. 6.

„Ojczy nasz” [inc.:] „Boże nasz, Ojczy...” k. 7.

„Hymn” [inc.:] „Chwała Tobie nieobjęty...” 1838 k. 8.

„Weep on, Weep on” [inc.:] „Płkanie Wam zostawię...” k. 9.

„Grom” [inc.:] „Modłów tyle...” k. 10.

„Wieńce” [inc.:] „Wieńcał jaki porasta...” k. 12. Druk.: *Dzieła*. T. 3 Wrocław 1852 s. 48 ze zmianami w tekście.

„Pogadanka Ja z Nie-Ja” [inc.:] „Gdy siędę na krześle...” k. 12.

„Dumka starego” [inc.:] „Śnieżnym koniem Boreasza...” 1867 k. 12v.

„Lament pielgrzyma z Ciemnogrodu” [inc.:] „Ciemno jak w samym Erbie...” k. 12v—13.

„Dumka Smakosza Fredrowskiego” [inc.:] „Przebóg jeść mi...” 1852 k. 13.

„Szatan i osieł” (bajka) [inc.:] „Gdy już ludzkie rozумы...” k. 14—15.

„Odezwa moskiewska” (fragment bez końca) [inc.:] „Kto chce być męczennikiem...” k. 16—17.

„Odpowiedź Wsewotadowi” (fragment końca od:) „W tym skonie...” 1844 k. 18—19.

„Pieśń do Franciszka Duchyńskiego” [inc.:] „Lechijski synu z dnipro-
wych stron...” (autogr. i kop., ręką Fr. Duchyńskiego z odmiankami)
1861 k. 20—25.

Druk.: *Twory Dydyma Olifira*. Paryż 1862.

„Słowo-Sokół na 29 listopada 1866” [inc.:] „Stawię się z moim sło-
wem...” k. 26—29.

„Pieśń u grobu Mickiewicza” [inc.:] „Grób Mickiewicza...” 1867 k.
30—33.

„Podzięką nawiedzającym starców w Domu św. Kazimierza w Paryżu”
[inc.:] „Anielskich serc potrzeba...” (2 warianty) k. 34—35.

„Zamiast ciasta na imieniny siostry Teofili” [inc.:] „Winien Borus...”
1871 k. 36.

„Wiersze na imieniny Adama Czartoryskiego” [inc.:] „Jaka to miła dla
nas...” (kop. L. N.) 1847 k. 37.

Wiersz na imieniny Anny Czartoryskiej [inc.:] „O jako się cieszym...”
1847 k. 38. — oraz 2 drobne fragmenty nieokreślone i formularz na przed-
płatę k. 39—42.

Niektóre z tych wierszy druk. współcz. w *Trzecim Maju*.

2. Utwory dramatyczne:

„Wanara albo moc miłości”. Tragedia romantyczna k. 1—16.

„List do Matki Boskiej”. Rzecz we dwóch aktach... 1866 k. 1—20.

„Odjazd nauczyciela”. Komedyjka... napisana przez Autorkę Pamiętki
po dobrej matce (Klementynę Hoffmanową)... przerobiona przez Oliza-
rowskiego. 1869 k. 1—16.

„Rognieda” (fragment) k. 1—2. Druk. w wyjątkach: *Bibl. Warsz.* 1879.

2484. *Pol., franc. 1832—1881. K. 70. Litogr. 1. Druk 1.*

Zbiór wierszy poetów polskich, pisanych przeważnie na emigracji w latach 1832—1881.

Brodziński Kazimierz: Pole raszyńskie (fragment) [inc.:] „Noc cicha...”
k. 1.

Druk.: *Pisma*. T. 4. Poznań 1872 s. 103—104 ze zmianami w tekście.

Duchyńska Seweryna (Pruszkowa) „Pieśń dożynkowa” na jubileusz
Bohdana Zaleskiego w 1881 r. [inc.:] „Plon, niesiemy plon...” (autogr.
i kop. fragmentu ręką L. N.) k. 2—9.

Druk. Duchyńska: *Z tułactwa 1864—1893*, Lwów 1893 s. 96—100.

— „Trzeci maj” [inc.:] „Matko Polsko! Twoje słońce...” k. 10—11.

— „Do Towarzystwa Historyczno-Literackiego z okoliczności nowego
paragrafu statutu zabraniającego paniom być obecnymi na [...] po-
siedzeniach” [inc.:] „Dzieckiem słyszałem...” (podpis. Ukrainiec)
(litogr.) k. 12—13.

- Gorecki Antoni „Wiersz na pogrzebie [...] Alojzego Biernackiego [...] w Paryżu 1854 sept. 10” [inc.:] „Bracial tu Biernackiego...” k. 14.
- „Do Edwarda Żeligowskiego. Na nowy rok 1861 w Paryżu” [inc.:] „Stary—Chciałem już...” k. 15—16.
oraz polemika wierszowana:
- „Z powodu projektu zakupienia domu na Bibliotekę Polską w Paryżu 1851” [inc.:] „Co to byli za ludzie...” k. 17.
- „Autorowi wiadomego czterowersza...” [inc.:] „Krzyształowy pałac sławy...” i odpowiedź [inc.:] „Pusta Muzy mej kieseczka...” (2 autogr.) k. 18—19.
Druk.: *Pisma*. T. 2. Lipsk 1886 s. 104—105, 127 (drobne różnice), 309—310.
- Goszczyński Seweryn „Piotr Pszonka Jasińczyk”, powieść (kop.) k. 20—25.
Druk.: *Dzieła zbiorowe*. Lwów ok. 1910 s. 139.
- Kajsiewicz Hieronim „Duma o Stefanie Garczyńskim” [inc.:] „O nie-dobry Stefanie w lepsześ uciekł...” k. 26—27.
- Krański Zygmunt „Pożegnanie” [inc.:] „Ledwom Cię poznał...” (kop.) k. 28.
- „Do...” [inc.:] „Wszystko winienem Tobie...” (kop.) k. 28v.
- „Głosa świętej Teresy” [inc.:] „Przed życiem czuję...” (kop.) k. 30—33.
Druk.: *Pisma*. Kraków 1912. T. 1 s. 41. T. 6 s. 244 (wariant nieznaną wyd.).
- Łuszczewska Jadwiga (Bogobojna, Deotyma) „Do emigracji. Improwizacja w dniu 17 grudnia 1860 r. w Paryżu” [inc.:] „Bracia moi w obcej ziemi...” k. 34—37.
Druk.: Łuszczewska J. *Do emigracji i do pomników...* Paryż 1861 s. 1—7.
- Niemcewicz Julian Ursyn „Treny wygnańca” [inc.:] „Wieczór zachodził bez najmniejszej...” (kop.) k. 38—45.
Druk. Lipsk 1833.
- „Matka trzymająca małego syna na ręku” [inc.:] „Baw się me dziecie...” (kop.) 1833 k. 46—47.
- Niemcewicz Julian Ursyn, tłumaczenia:
- Byron Gordon George „Do morza Canto A Stanza” [inc.:] „Pyszne zwierciadło...” (kop.) k. 47—48.
- Byron Gordon George „1-sza strofa z 2-iej pieśni Lara” [inc.:] „Noc znika gęsta para...” (kop.) 1833 k. 49v.
- Foscoli Hugo „Wolne z przydatkami naśladowanie wiersza. Dei Sepolcri...” [inc.:] „Pod cieniami cyprysów...” 1840 (kop.) k. 50—53.
- Hemans Felicja D. „Skarby morza” [inc.:] „Co Ty tam kryjesz...” (kop.) 1833 k. 48v—49.
- de Lamennais Hugo Félicité „Hymn” [inc.:] „Śpij o ma Polsko...” (kop.) 1832 k. 54.
Por. Kurpiel: Nieznane utwory Niemcewicza. *Pam. Lit.* 1908 s. 352—353.

- Odyniec Antoni Edward „Do moich przyjaciółeczek” [inc.:] „Jak Was nie kochać . . .” (kop. L. N.) k. 51.
 Na odwrocie: „W teatrze lwowskim krakowiaki” [inc.:] „Witaj ze nam, witaj . . .” (kop.) k. 55v—56v.
- Siemieński Lucjan „Do x-cia Stanisława Jabłonowskiego za postawienie pomnika naczelnemu wodzowi Skrzyneckiemu” [inc.:] „Wielki zrobiły swoje . . .” k. 57.
- Sienkiewicz Karol „Oda za śmierć x. Józefa Poniatowskiego” [inc.:] „Jak czarna chmura . . .” (kop.) k. 58—61.
 Druk.: *Pisma*. Paryż 1864 s. 305—314.
- Słowacki Juliusz „Do Ludwika Norwida w braterstwie Idei świętej list” [inc.:] „Bracie Ludwiku . . .” d. 8 lutego 1848 (kop.) k. 62—63.
- „Przeklęstwo do . . .” [inc.:] „Przeklęta! Ty wydarłaś . . .” (kop.) k. 63v.
- „Sumienie” [inc.:] „Przekląłem . . .” (kop.) 1839 k. 63v.
 Druk.: *Dzieła wszystkie*. Wrocław 1955. T. 5 s. 184—185. T. 15 s. 201.
- „Beniowski” (Drobny fragment kop. L. N.) [od]: „Mówią, że Młodą Polskę . . .” 14 czerwca 1841 k. 64.
- „Do autora trzech psalmów” (fragment drobny, kop. L. N.) Od: „Kiedyś ze sto was tysięcy . . .” 1847 k. 65.
 Wycinek z *Prawdy* 1884 nr 12 z listem J. Słowackiego do L. Niedzwieckiego z 1 VI 1841 w sprawie wydania Beniowskiego (Wyd. przez Biegeleisena w tłum. pol. z franc.) Oryg. w Bibl. Jagiell.
- Zaleski Bohdan „Pielgrzym w obcym kraju. Dumka” [inc.:] „Nigdyż serce stęsknione . . .” (kop. ręką J. A. Odyńca?) k. 66—67.
- „Cedr. Hymn polski” [inc.:] „Mam ja ojczyznę . . .” (kop.) k. 68.
- Zaleski Bohdan (tłumaczenie) „Hymn świętego Kazimierza na cześć N.P. Marii . . .” [inc.:] „Już od rana . . .” (kop.) k. 69—70.
 Druk.: *Pisma*. Lwów 1877. T. 1 s. 65—74. T. 4 s. 115—116.
2485. *Pol., franc., ukr. 1861—1863. K. 28. W tym litogr. 1.*
Zbiór wierszy z powstania styczniowego.
- Drewnicki Leon „Hej Wołyncy, Ukraińcy [. . .] choć my po rusku howo-rym . . .” 1863 k. 1.
- Guillier E. „Les Echos polonais” [inc.:] „A sonne l’heure . . .” k. 2—3.
- I. N. I. „Hymn na cześć poległych” [inc.:] „Arfo strzaskana . . .” 27 II 1861 k. 4.
- Marcinkowski Władysław „Le proscrit” [inc.:] „Les oiseaux gazouillaient . . .” k. 5.
- „Le volontaire” [inc.:] „Quand nos maisons . . .” k. 14.
- Romanowski Chryzostom „Do Warszawian Warszawianin na wygnaniu” [inc.:] „W stolicy polskiej . . .” (na odwrocie listu do NN) 23 III 1861 k. 15.

- „Hymn do nadziei” [inc.:] „Gdy człowiek piorunów...” (ręką L. N.) k. 16—20.
- „Nie rozpaczaj” [inc.:] „Nie drzyjcie! Niech grzmoty...” k. 21—22.
- NN Aleksander, „Życie obozowe” [inc.:] „Co tam czarna wije się...” Drezno 1864 k. 23—24.
- „Pieśń nowa, na nutę: Jeszcze Polska nie zginęła — śpiewana po lasach — ułożona przez jednego z szeregowców, co był organistą wiejskim” [inc.:] „Do lasu bracia, do lasu...” k. 25—26.
- „Do Zygmunta Wielopolskiego w Warszawie” [inc.:] „Patronie sprawy kacapsko-mongolskiej...” (litogr.) 15 kwietnia 1863 k. 27.
- „Piast” [inc.:] „Niech wie, Wiśła, Niemen, Warta...” (śpiew Koła Polskiego w Stambule) k. 28.

2486. *Pol., franc., ros. XIX w. K. 96. W tym 2 litogr.*

Zbiór różnych wierszy drobnych, głównie z okresu emigracji po 1831 r.

1. Wiersze głównie patriotyczne i okolicznościowe:

a) Autorów następujących:

Despreaux de La Condamine, Dubiecki Tespezjusz, Garczyński Napoleon, Palichowski Ludwik, Poznański Herman, Przyjemski Juliusz, Rupniewski Roch, Zeitwid-Talwoszewicz Władysław (autogr. i kop.), Sawicz-Zabłocki Wojniśław Kazimierz („Stefanowi Szolcowi Rogozińskiemu, naczelnikowi pierwszej polskiej exploracyjno-naukowej wyprawy do środkowej Afryki 1882”), Zaliwski Józef („Pensées d'un exilé. A un blessé”. Litogr.), Żaba Napoleon Feliks k. 1—40.

b) Różne wiersze drobne nieokreślone. k. 41—64.

c) Wiersze w kopiach L. Niedźwieckiego autorów następujących: Kiciński Bruno [inc.:] „Kobieta jako matka...” k. 65. — [Krasicki Ignacy] „Gęsi”, „Wino szampańskie” k. 66—67. — Naruszewicz Adam, z Horacego „Na Chlorę” k. 68—69. — [Puszkina Aleksander], „Na wzięcie Warszawy” (fragment) k. 70. — Sainte Beuve Charles Augustin „Sonnet de Sainte Thérèse à Jesus crucifié” k. 71. — i różne drobne, nieokreślone k. 72—80.

d) Wiersze i pieśni religijne:

M. in.: Ujejski Kornel „Modlitwa Polaków” [inc.:] „Z dymem pożarów...” — „Modlitwa” [inc.:] „Boże, Ojczyce Twoje dzieci...” — „Salve Regina” k. 81—96.

2487. *Litewski. Ok. 1884. Kop. K. 47. Fragment bez końca.*

„Mókstas lētúwizkos kalbos”. Nauka litewskiego języka przez ks. [Antoniego] B[aranowskiego].

Por. rkpś B. K. 1507, B. K. 2490 list J. Akielwicza 1884.

2488. *Litewski. 2 poł. XIX w. 21 x 13,5 cm. S. 74.*

Akielewicz Mikołaj „Lētuvīu Budvētis. Knigele skirta Lētuvīams savo Teviszkę mylentējēms — Budzącej się Litwy wybrane książeczki o ukochanej ojczyźnie”.

Brak końca.

2489. *Pol., litewski, hebrajski. 2 poł. XIX w. K. 43.*

Notatki językoznawcze Mikołaja Akielewicza (k. 1—36) oraz bibliografia literatury, dotyczącej językoznawstwa (k. 37—43).

2490. *Pol., litewski. 1883—1887. Listów 8. K. 41. Druk 1.*

Mikołaja Akielewicza list otwarty i fragmenty korespondencji.

1. Akielewicz Mikołaj „W sprawie językoznawstwa list otwarty do Leonarda Niedźwieckiego” Paryż 1887 k. 1—6, przy tym brul. k. 7—15 i druk. tegoż listu s. 7.

2. Fragment korespondencji M. Akielewicza.

a) Listy do M. Akielewicza od następujących:

[Akielewicz] Józef 1884 k. 16—21, przy tym kop. rozdziału gramatyki litewskiej ks. [Antoniego] B[aranowskiego] pt. „Smagumas” k. 18—21. — Hanusz Jan, 1887 k. 22—24. — Kalinka Walerian b. d. k. 25—26. — Kraśzewski Józef Ignacy 1869 k. 27—28.

b) Bruliony listów M. Akielewicza do następujących:

Hanusz Jan 1887 k. 29—30. — Malinowski Lucjan 1887, przy tym notatka k. 31—34. — Spasowicz Włodzimierz 1886 k. 35. — NN 1886 k. 36—37. — oraz utwór pt. „Garbingan Auszros Redytojni Ragaineje” 1883 — Pozdrowienie wstającej jutrzeńki k. 37—39 i życiorys Akielewicza przez Wacława Gasztowtta (brul.) k. 40—41. Życiorys.

Druk.: M. Akielewicz: *Gramatyka języka litewskiego*. Poznań 1890 s. VIII—XI.

2491. *Franc. Pocz. XIX w. Zesz. 1. 36,5 × 23 cm. K. 24 (k. 19—24 nie zapis.).*

„Premiers fondaments de la grammaire de la langue polonaise par Joseph Mroziński”.

Druk. w jęz. pol.: Warszawa 1822.

2492. *Franc. 2 poł. XIX w. Zesz. 1. 35,5 × 20 cm. K. 22.*

„La fiancée de Satan. Poème du Démon par Michel Lermontof”.

Tłum. na jęz. franc. prozą z komentarzem i fragmentem rozprawy dotyczącej literat. rosyjskiej.

Defekt: tylko początek.

2493. *Pol. 1870. Zesz. 1. 19,5×25,5 cm. K. 20.*
**„Do tłumaczenie francuskiego dzieła Szaynochy »Mściciel«, przed-
słowie hrabianki de Sainte Aulaire . . .”**
„Kraków sierpień 1869”. Tłum. pol. L. Niedźwieckiego.
Por. Szajnocha Karol.: *Opowiadania o królu Janie III.* Opow. 1: „Mściciel”. 1860.
2494. *Franc. Ok. 1886. Zesz. 1. 27 × 21,5 cm. K. 1, 31.*
„Prologue de la vie d'une demi-mondaine” przez [Karolinę z Czaj-
kowskich Suchodolską]. **Powieść.**
2495. *Pol. Paryż 1868 Brul. Zeszytów 2. 21×27,5 cm i mniej. K. 22, 28.*
Pismo 2 ręk.
„Ceylon przez [. . .] James Emerson Tennent 1859”.
Streszczenie i recenzja w tłum. pol. w 2 brul. wersjach Bukatego
i Niedźwieckiego.
Brak końca.
2496. *Pol. Paryż Brul. Zesz. 1. 24 × 15,5 cm. K. 25.*
**„Na Ruthenii”. Opis podróży angielskiej podróżniczki po Hucul-
szczyźnie.** Odczyt Niedźwieckiego na posiedzeniu Tow. Hist.-
Liter. 1891.
Brul. tłum. na jęz. pol. przez L. N.
2497. *Pol. Paryż 1870 Brul. Zesz. 1. 20×25,5 cm. K. 24. Ręką A. Bukatego.*
„Podróż po Hiszpanii przez [Marię Katarzynę] d'Aulnoy 1699”.
Brul. przeróbki w tłum. na jęz. pol. Antoniego Bukatego(?).
2498. *Pol. franc. 2 pol. XIX w. K. 36.*
**Materiały, szkice, fragmenty zamierzonej pracy historycznej
o emigracji polskiej Waleriana Kalinki (1815—1848).**
1. Konspekt pracy (brul.) k. 1.
2. „1831. Żołąd dla emigrantów” (wyciągi z prasy francuskiej w zwiąż-
ku ze staraniami min. Casim. Périer o fundusze dla emigracji 30 IX—
7 XII 1831) k. 2.
3. „Towarzystwo Demokratyczne Polskie 1832—1834” (defekt, brak
śródką). Przy tym notatka bibliograficzna dotycząca M. Mochnackiego,
Adama Gurowskiego, J. Zaliwskiego, Krempowieckiego, J. B. Ostrow-
skiego, Ignacego Płużańskiego, Ks. Pułaskiego, Michała Wołłowicza,
Szymona Konarskiego i in. k. 3—13.
4. „1834. Emisaryusze w Litwie” k. 14—17.
5. „Wiadomość o Białorusi” (o gub. witebskiej i mohilewskiej) k.
18—21.
6. Kościół polski po rozbiorach k. 22—26.
7. „Stosunki z Rzymem” (streszczenie i cytaty z not, przesyłanych

do Rzymu przez ks. Czartoryskiego za pośrednictwem A. Sołtana 1835; akcja Władysława Zamoyskiego, Ludwik Orpiszewski) k. 27—33.

8. „Sprawa wschodnia” (akcja ks. Czartoryskiego na Wschodzie, J. Woronicz, M. Czajkowski) k. 34—36.

Zamierzona praca nie została napisana. Zob. *Jenerał Zamoyski*. T. 3 s. 129—130.

2499. *Franc. 1843—1850*. 36×22 cm. Zesz. 6. S. 199. (17, 28, 36, 26, 56).

„Etudes militaires du Colonel [Constant] Linowski”.

1. „Instruction pour l’execution des travaux à effectuer pendant l’année par les officiers titulaires et adjoints au corps d’Etat-Major” (litogr.) s. 1—17.

2. „Essai sur l’organisation des enfants de troupes en un bataillon ou une école spéciale” (kop. z uzup. i podpis autora) s. 1—48.

3. „Précis des leçons du Cours” a Metz. „Topographie militaire” s. 1—36 i rys.

4. Quelques idées sur un projet d’organisation du Corps d’État-major et sur la nécessité d’en augmenter les cadres”. „Mémoire (Écrit en 1843)”. „Bruxelles 1843” (kop. z podpis. i dat. autora) s. 1—36.

5. „Mémoire confidentiel suggéré par l’examen ou rapport d’inspection de Mr. le Lient-Général Langermann en date du 21 novembre 1846” (kop. z podpis. i dat.: „février 1847” autora) s. 1—26.

6. „Rapport d’Inspection sur les Écoles régimentaires de la division”. Raport Linowskiego z inspekcji złożony ministrowi wojny 26 IX 1850. (kop. z podpis. i dat. autora) s. 1—56 (49—56 nie zapisane).

2500. *Pol., franc., ukrain. 1856—1868*. K. 145 (21, 10, 18, 96). Druków 9. Litogr. 7. Rys. 1.

Prace, korespondencja i materiały różne Franciszka Duchińskiego w latach 1856—1868.

I. Prace:

1. „Polacy w Turcji” (brul.) k. 1—21.

Druk.: Londyn 1856.

2. „Do ludów słowiańskich zostających pod panowaniem austriackim” (brul., autogr. defekt. — bez końca) k. 1—10.

3. O niesłowiańskim pochodzeniu Rosjan (brul. ręką L. N.). Odczyt miany w Londynie w 1862 r. k. 1—18.

4. Memoriał dotyczący stosunków bałkańskich (brul.) k. 1—6.

5. Fragment charakterystyki Wł. Zamoyskiego (wspomnienie pośmiertne) [1868] k. 7—10.

6. Nekrolog Augusta Viquesnel [1867] (ręką Seweryny Duchińskiej) k. 11—12.

II. Fragment korespondencji Fr. Duchińskiego.

Listy do Fr. Duchińskiego od następujących:

Cercle et Agence Gener. des Soc. Savantes (podpis nieczyt.) 1863 k. 13. — Chełchowski Walerian 1864 k. 14—15. — Duchński Onufry 1857 k. 16. — Giller Agaton 1877 k. 17—18. — Ordon Konstanty 1860 k. 19—20. — Société d'Antropologie de Paris (podpis. nieczyt.) 1865 k. 21. — Zaleski Bohdan 1859 (kop.) k. 22—23 oraz notatka Duchńskiego do NN w sprawie zamówionego przez Wł. Zamoyskiego dziełka o Rusinach 1848 k. 24.

III. Materiały różne:

1. Dotyczące „Pomnika Nowogrodzkiego”:

M. in.: „Odezwa do ziomek” (druk), Paryż 1861 s. 4. — „Pomnik Nowogrodzki” wyjaśnienie projektu obchodu tysiąclecia państwa moskiewskiego, czytane na posiedzeniach w Cercle de Soc. Savantes w Paryżu 1861—1862. — Zawiadomienia o posiedzeniach i streszczenia wykładów. „Cours public. Séance du 5 janvier 1862 [...] Les principes touraniens de la nation et de Gabinet Moscovite...” k. 25—51.

2. Dotyczące projektu opracowania przez Duchńskiego „Historii Polski”:

M. in.: Odezwy do ziomek 1863 21 XI i 26 XI 1863 (autogr. i druki z apelem rkpsm. o składki) Paryż 1863 k. 52—54. — Trentowski Bronisław, „Program do pozyskania godnej nas i czasu naszego Historii polskiej” 21 XI 1863 k. 55—60 i (druk) Paryż 1863. — Rachunki i sprawozdania z wpłaconych na ten cel przez Wł. Zamoyskiego sum w latach 1864—1865, przy tym Wł. Zamoyski do Duchńskiego 1865 (kop.) i objaśnienie L. Niedźwieckiego dla Czapskiej w. 61—68. — Wycinki z listów Wł. Zamoyskiego i Wł. Czartoryskiego w tej sprawie 1864—1866 (druk) k. 69—71. — Prospekty etc. k. 72—73.

3. Różne do jubileuszów Duchńskiego:

M. in.: Listy L. Niedźwieckiego do Hipolita Błotnickiego w sprawie kupna zegarka 1861 (kop.) k. 74—75 i odpowiedź wierszem k. 76—77. — Do Ulejowskiego 1861 (brul.) k. 78. — Odezwa Komitetu jubileuszowego Kraków 1885 (druk) k. 2 nlb.

4. Wiersze poświęcone Duchńskiemu. (kop. L. N.): Duchńska Seweryna „Wiersz Duchńskiemu na pamiątkę jego prelekcji” Paryż 1864 k. 91—94 (Druk. Paryż 1864) oraz „Do Duchńskoho” k. 95—96.

5. Druki różne:

Sprawozdanie z lekcji historii Polski mianych przez [...] Duchńskiego 1860 roku, Paryż b. r. s. 15. (Wyjątki z dzieła: *Zasady dziejów Polski* ...) Duchński: *Necessité des reformes*, Paris 1864. (Fragment egzempl. korrekt.) s. 49—78; (Tables statistiques ...) s. 82—96. Duchński: *Les éléments fédératifs des Aryas européens. Cours de ...* (Wyjątek z *Revue des cours littéraires* 19 III—30 IV 1864 oraz wycinki z prasy).

2501. *Pol. Londyn. 1840—1842. Zesz. 1. 23×18,5 cm. i mniej. S. 42.*
Szyrma Lach Krystyn „Wyjątki z listów znad brzegów Dniepru” 1840—1842. O prześladowaniu polskości i katolicyzmu.
2502. *Franc. Paryż. Poł. XIX w. Kop. Zesz. 1. 19,5×25 cm. K. 40. Ręką L. Niedźwieckiego.*
„Sur le rapport des Slavons aux autres nations Indoeuropéens par Ladislas Lach Szyrma”.
2503. *Franc. Paryż. 2 poł. XIX w. 15,5×22,5 cm. K. 7. Ręką L. Niedźwieckiego.*
„Esquisses sur la litterature serbe” (w. IX — 1850).
2504. *Franc. 1883. Zesz. 1. 27×25,5 cm. K. 14. Ręką L. Niedźwieckiego.*
„Quelques mots sur les Slaves du Sud”. Dat. „20 septembre 1883 San Stefano”.
2505. *Pol. Londyn. 1841. Zesz. 1. 22,5×18,5 cm. K. 12.*
„Filozofija Konstytucyi 3-go Maja” przez Stanisława B. Gnorowskiego, Londyn 22 III 1841.
Odczyt przesłany na posiedzenie Tow. Hist.-Liter. w rocznicę 3-go Maja z przeznaczeniem do druku w *Trzecim Maju*.
2506. *Ang. Londyn. Poł. XIX w. 32,5×20,5 cm. K. 230. Pismo 2 rąk: z tych jedna Jana Terleckiego z uzupełn. Waleriana Krasińskiego.*
„Poland. The History” (965—1333).
Autor. przypuszcz. Walerian Krasiński.
Brak końca.
2507. *Franc. 1848. Kop. Zesz. 1. 22×18 cm. K. 17. Ręką L. Niedźwieckiego.*
„Lettre à Lord Palmerston sur la nécessité du rétablissement de la Pologne”.
Podpis.: „Un Polonais A. B.” przypuszcz. Antoni Bukaty. Dat. „Paris le 12 mars 1848”.
2508. *Pol. 2 poł. XIX w. Brul. A. Bukatego. Zesz. 1. 18×23 cm. K. 37.*
„Wykład potoczny obecnego stanu ludzkości (Wyciąg z zasadniczego zadania nowożytnej społecznosci)”.
Autor przypuszcz. Antoni Bukaty.
Brak końca.

2509. *Pol. 1839. Kop. L. Niedźwieckiego. Zesz. 1. 32 × 10 cm. K. 10.*
„A. B. Kongres Wiedeński. Kriika”. „Wyjątek z listu 4 sierpnia 1839”.
 Omówienie artykułu: *Kongres Wiedeński*. Autor. przypuszcz. Antoni Bukaty.
2510. *Pol. Pol. XIX w. Brul. 23 × 18,5 cm. K. 13—43.*
„Dlaczego Polska zamiast postępu znalazła śmierć”.
 Rozdz. V—VII. Brul. fragmentu rozprawki: O przyczynach upadku Polski (tytuł V-go rozdziału). Autor. przypuszcz. Antoni Bukaty.
 Brak początku.
2511. *Franc., ang. Po 1831 r. Kop. Aktów 3. 28,5 × 19,5 cm. K. 12.*
Uszkodz. przez pleśń.
Kopie akt z Kongresu Wiedeńskiego, dotyczących Polski.
 1. Memoriał Karola H. F. Steina w sprawie polskiej złożony Aleksandrowi I 12 X 1814 k. 1—2.
 2. Memoriał Pozzo di Borgo w sprawie Polski, złożony Aleksandrowi I. [1814] k. 3—10.
 Druk. w tłum. pol.: *Skarbiec*. T. 1. Paryż 1839 s. 206—223.
 3. „Note adressée au Comité chargé des affaires de la Saxe et de la Pologne Vienne 12 Janvier 1815” Nota lorda Castlereagh protestująca przeciwko rozbiorom Polski k. 11—12.
 Druk.: Angeberg: *Recueil des traités, conventions... concernant la Pologne...* Paris 1862 s. 644—645.
2512. *Pol. Po 1855. Brul. 23,5 × 17,5 cm. K. 5.*
Recenzja pracy: M. Dèstrilles „Confidences sur la Turquie”. Paris 1855 przez Mikołaja Ambrożego Kubalskiego.
 Brak końca.
2513. *Pol. Po 1877. Brul. Zesz. 1. 22,5 × 17,5 cm. K. 22.*
„Russia By Donald Mackenzie Wallace [. . .] second edition London [. . .] 1877”.
 Brul. tłum. na jęz. pol. przez L. Niedźwieckiego.
 Brak końca.
2514. *Franc. Warszawa. 1831. Zesz. 1. 24,5 × 19,5 cm. K. 6.*
„Lettre d’un Polonais à M. Leonard de Chodźko. . .”
 Dat. „Varsovie 2 Janvier 1831”.
2515. *Ang. 1863. Brul. 36 × 23 cm. K. 37.*
 1. **„Pamphlet of the comte de Montalembert. The Polish Insurrection” 1863.**
 Tłum. z franc. k. 1—4.
 Druk.: *The insurrection of Poland*, by Ch. Montalembert. Paris 1863.

2. „**Transportation and the life of exile in Siberia**” i różne fragmenty.
(Część większej całości?) k. 5—37.
Brak końca.
2516. *Franc. 1868. Kop. Zesz. 1. 28 × 21,5 cm. K. 23.*
„**A monsieur le Comte de Montalembert**”.
List otwarty. Dat. „Écrit en Pologne, avril 1868” (Podpis.: „Un Polonais”).
2517. *Franc. 1864. Brul. 21 × 13 cm. K. 18.*
d’Arnould [Eugène?]: Memoriał do Napoleona III w sprawie urządzenia Europy i wyzwolenia Polski.
Osobno arkusik luźny, na odmiennym papierze tym samym charakterze pisma z podpisem: „Gastorp? capitaine” 23 I 1864.
Brak końca.
2518. *Pol., franc. 1844. Zesz. 1. 31 × 20 cm. K. 18. Tabl. 1. Rys. 6.*
„**Zapytania objaśniające tabliczkę historyczną ułożoną podług Bossueta, Monteskiusza, Guizota etc. wrzesień 1844**”.
Drugi tyt. w jęz. franc. (Tekst pol. i franc.).
2519. *Franc. Ok. 1843. Brul. 23 × 18,5 cm. K. 10. Ręką L. Niedźwieckiego.*
Theiner Auguste: Les vicissitudes de l’église catholique en Pologne et en Russie. Table des matieres. Vol. I.
Brak końca.
Druk.: Theiner A.: *Vicissitudes de l’église catholique*... T. 1. Paris 1843 s. XXIX—XXXV.
2520. *Franc. 1814. Kop. Zesz. 1. 24 × 19 cm. K. 24.*
Fryderyk II Wielki, król pruski: „Matinés Royales. Entretiens sur l’art de régner”.
Notatka na końcu: „Pris sur une copie du manuscrit de Frédéric faite par un françois aux Archives de Postdam, le 22 Juillet 1814”.
Druk. w jęz. pol.: *Poranki króla Fryderyka II [...] albo nauki synowcowi dane.* Chocim 1782.
2521. *Pol. i rjęz. 1831—1874. K. 179.*
Materiały życiorysowe dotyczące głównie emigrantów: życiorysy, notatki biograficzne, listy polecające, stany służby, zaświadczenia, opinie, wykazy emigrantów, wykazy projektowanych emisariuszów etc.
M. in.: wykaz Polaków zamieszkałych w Australii i Polinezji 1866 r. K. 149—150, wykaz Polaków zamieszkałych w Syrii, Palestynie i Małej Azji k. 147—148, — oraz wymienione następujące nazwiska: Ajatowska

Jadwiga, Andrzykowicz Jarosław, Bakunin Michał, Bansemer Jan Marcin, Bednarek, Bernard Paul, Bielał Jukundyn, Blaramberg pułk., Bogucki Michał, Bombaj, Boratyński Emil, Boreysza Michał, Boryszewicz, Boulard J. N., Broniski Franciszek, Burzyński Józef, Canète M., Chlebowski Piotr, Chotomski Ferdynand, Chrzanowski Wojciech, Cichoński Józef, Czajkowski Kazimierz, Czencz Leon, Dąbrowski Franciszek Józef, Dębiński Jan, Dobrowolski Adolf, Dobrzański Łukasz, Dobrzański Michał, Dobrzański Roman, Domaradzki Adam, Domaradzki Józefat, Donnet Ferdinand François, Drzewiecki Maksymilian, Duński vel Karski Edward, Friedberg [Edward?], Gajo Karol Emeryk, Gieysztor Jadwiga, Głębocki, Głowacki Paweł, Gronnet Jan, Grylewicz, Grudziński Kazimierz, Grzymała Józef, Gustaw Franciszek, Haszewska siostra J. Bema, Heydukiewiczówna Halina, Janicki Ignacy, Jański Bohdan, Jarzębski Piotr, Jedyłowicz [Władysław?], Jędrzejewski Antoni, Kabat Feliks, Kabat Leopold, Kajsiewicz Hieronim, Karęga z Przeciszewskich, Karęga Rachela, Karpiński Ludwik, Kassjusz Mikołaj, Katarzyński Jakub O., Kobyłecki J[an?], Kochański, Komadziński Jan, Komarnicki Aleksander, Kowalewska Laura, Krasowski Witold, Krosnowski Adolf, Kudasiewicz Adolf, Landau Jakub, Lando Fischel, Lelewel Joachim, Lewicki Feliks, Lisiecki Mateusz, de Lorenzana Juan Alvarez, Lubelski Alojzy, Łubieńska Adela, Łubieński Tomasz (akta dotyczące zamierzonego zbierania materiału w archiwach paryskich do życiorysu Łubieńskiego przez Łazarza Augé: plenipotencja notarialna przez Adelę Łubieńską 1873 (oryg. i kop.) stan służby T. Łubieńskiego, zezwolenia Ministerstwa Wojny na wstęp do archiwów 1874, korespondencja Min. Wojny w tej sprawie oraz korespondencja Niedźwieckiego z Łazarzem Augé i Adelą Łubieńską 1873—1874 (3) k. 63—95), Maciejowski Ignacy, Markowski Józef, Miaskowski, Miller Ignacy, Miller Konstanty, Miller Wiktor vel Kosowski Józef, Mirski Teofil, Mokrzycki Stefan, Mroszczyk Antoni, Mroziński Józef, Nowakowski Jan, Oborski Ludwik, Ogrodowicz Leopold, Oliwiński Ludwik, Olizar Gustaw, Opieński Józef, Orański, Ostrowski Aleksander, Otto L., Pasierbski Platon, Pilichowski Wojciech, Plater Ferdynand, Podczaszyński Michał, Poniński Henryk, Prokuratorski Karol, Przyborowski Tadeusz, Rakowski Seweryn, Rogiński [Ferdynand?], Rościszewski Edmund, Rupniewski Roch, Rutkowski Paweł, Sabathin Karol, Sadowski kapt. (sprawa zatargu Sadowskiego, Józefa Buczyńskiego i in. z zakładu Honfleur 1835), Saniewski [Feliks?], Sarnicki Jan, Sawicki Leonard Aleksy, Schmitt Albert, Semeneńko Piotr, Siemieński Gabriel, Sierakowska matka generała, Sierakowski Henryk, Simonich, Skrzydlewski Tadeusz, Słowaczyński Andrzej, Sołtan Adam, Sowiński Józef, Starzeński, Stecewiczówna Celestyna, Stempowski Józef Ambroży, Stępkowski Ignacy, Stępkowski Arseniusz, Szczygielska Alber-

tyna, Szczygielska Idalia, Szczygielska Letycja, Szmaniewski Kazimierz, Szejder Władysław, Szulc Józef, Szulc Michał vel Szwartz, Szweytzer Jakub, Szwykowski Walenty, Szumański Antoni, Świdorski Oskar, Teriecki Feliks, Terlecki Karol, Tomaszewski Adam, Tomaszewski Bolesław, Tomaszewski Edward, Tomaszewski Jan, Tomaszewski Mikołaj, Tomkiewicz, Trzeciak Feliks, Trzeciak Michał, Trzypolski Antoni, Tur Wojciech, Urbanowicz Józef, Wallon Claire, Więckowski Faustyn, Witkiewicz por., Wołchowski Feliks, Wroński Adam, Wrotnowski Feliks (życiorys przez Kalinkę), Wygonowski Julian, Zaliwski Józef, Zglinicki kapt., Zieleniecki, Zieniewiczówna Salomea, Żaboklicki, Żebrawski Teofil.

2522. *Pol., franc. 1835—1869. K. 123 (14, 23, 86). Ryc. 2. Rys. 2. Fotogr. 1. Materiały różne, dotyczące Adama Jerzego Czartoryskiego.*

1. Niemcewicz Julian U., Biographie du prince Adam Czartoryski (kop. L. N.) k. 1—14.

Zob. też rkps B. K. 2413 k. 1. Druk.: Paris 1835.

2. Lasserre Henri „Les derniers jours du prince A. Czartoryski... 1861" k. 1—23.

3. Akta budowy pomnika A. J. Czartoryskiego w kościele Montmorency w Paryżu 1866—1869:

a) Odezwa Wł. Zamoyskiego do Czartoryskich i Zamoyskich o składkę na pomnik 1866 (brul.) k. 1—2.

b) Odezwa Towarzystwa Hist.-Liter. w Paryżu do rodaków o składkę 1866 (brul.) k. 3—4.

c) Korespondencja w sprawie budowy pomnika:

Zamoyski Władysław do Klemensa Boryczewskiego 1866 i kop. tegoż w zmienionej redakcji przez Boryczewskiego k. 5—8. — Boryczewski Klemens do następujących: Zamoyski Władysław 1861—1866 (4) k. 9—14. — Zamoyska Jadwiga 1868—1869 (3) k. 15—17. — Niedźwiecki Leonard 1868 i wyciąg z tegoż listu k. 18—20. — NN 1869 k. 21. — Notaty i wyciągi polecające Boryczewskiego k. 22—24. — Proboszcz kościoła Montmorency do [L. Niedźwieckiego?] w sprawie zezwolenia na pomnik 1866 k. 25. — Mieczysław Potocki do [Władysława Czartoryskiego] 1866 k. 26—27.

d) Listy składek na pomnik: Więźniowie polscy z Magdeburga w liście Władysława Bentkowskiego 1866, k. 28—29. — Emigranci polscy z Australii 1866 k. 30. — Lista składek z Księstwa Poznańskiego k. 31—32. — Ogólna lista składowa k. 33—38.

e) Kosztorysy, rachunki, kwity, sprawozdania kasowe z budowy pomnika k. 39—52.

f) Opis pomnika k. 53—54, projekty, ryciny (portal kościoła St.

Severin w Paryżu; 2 ryc. wydziel. z *Le moniteur des architectes*. Vol. 33). — Fotografia kościoła w Montmorency.

4. Wiersze okolicznościowe panegiryczne na cześć Adama J. i Anny Czartoryskich k. 54—86., przy tym wiersz Potockiego do Izabelli z Flemmingów Czartoryskiej k. 80.

2523. *Pol., ang. Poł. XIX w. Kop. Aktów 4. K. 75. (6, 51, 4, 14).*

Różne, odnoszące się do Tadeusza Kościuszki i Juliana Ursyna Niemcewicza.

1. „Rozmowa [...] Pawła I z Tadeuszem Kościuszką w więzieniu w Petersburgu przez Gagarina po francusku napisana, a potem na polski [...] przetłomaczona 19. listopada 1796 roku” (2 kop. ręką L. N.) k. 1—6.

Por. rkps B. K. 1092, też rozmowa wspł.

2. „Circuit court of the District of Columbia for the County of Washington, B. Henrie, Lubicz Klimkiewicz” k. 1—20, przy tym „Lettres à [...] Emilio Bottone...” — Kopiarusz listów Benedykta Henryka Klimkiewicza w sprawie genealogii Kościuszki i najbliższego pokrewieństwa jego w związku ze spadkiem amerykańskim po Kościuszcze. 1841 k. 21—51 (ręką L. N.).

3. Wyrok sądu amerykańskiego w sprawie spadku po Kościuszcze b. d. k. 1—4 (ręką Szymy).

4. Opis pierwszego pobytu J. U. Niemcewicza w Ameryce 1797—1802 k. 1—14.

Por. *Pamiętniki czasów moich J. U. Niemcewicza*. Paryż 1848 s. 324—347.

2524. *Pol., franc., ang. 1871—1877. K. 59. Druków 17. Litogr. 5. Planów 4.*

Papiery po Janie Józefie Baranowskim.

1. Listy dotyczące *Anglo-polish Lexicon* J. J. Baranowskiego do Aleksandra Chodźki 1882 k. 1—2 oraz Karola Zamoyskiego 1883 k. 3—4, przy tym fragment autobiografii. k. 5.

2. Rękopisy jego prac: a) „The student's Anglo-Polish Grammar...” (fragment) 1880 k. 6—26. — (Druk. Lendon 1880) b) „Vade-mecum de la langue Française d'après les Grammaires et dictionnaires classiques...” 1876 (tylko przedmowa i spis rzeczy) k. 27—39, „Specimen des synonymes dans le vade-mecum. Index des synonymes” k. 40—52. — (Druk. Warszawa 1883).

3. Faktury, zlecenia wypłat na rachunek Baranowskiego, kasie Biblioteki Polskiej w Paryżu i L. Niedźwieckiemu. 1884—1887 (5) k. 53—59.

4. Druki: *Biography of John Baranowski*. Paris 1881 (trzy różne odbicia) s. 6, objaśnienie słowników J. Baranowskiego k. 1 nlb. *Inventions*

mécaniques et travaux littéraires de J. J. Baranowski... Paris 1886, z uwagami i uzupełn. rkpsm. autora, prospekty prac, rysunki i in.

Por. rkps B. K. 2401 (J. J. Baranowski).

2525. *Pol., franc. 1857—1875. Listów i aktów 13. K. 24.*

Akta dotyczące finansowania wynalazku instrumentu muzycznego „Melodina” przez Stanisława Juliana Ostroroga i jego za-targu w tej sprawie ze Stanisławem Szumlańskim.

1. Umowa eksploatacji wynalazku Paryż 1857 k. 1. — Skrypt dłużny Ostroroga St. Szumlańskiemu (oryg. i kop. L. N.) k. 2—3, oraz korespondencja w sprawie zwrotu długu: Ostroróg St. J. do Wł. Zamoyskiego 1857 i 1860 (2) k. 4—5. — Szumlański Stanisław do Wł. Zamoyskiego 1858—1861 (5) k. 6—16. — Niedźwiecki Leonard do St. J. Ostroroga (brul.) k. 17—18. — Zamoyski Władysław do Natalii Zawadzkiej 1861 (kop.) k. 19—20. — Żaba Napoleon Feliks do St. J. Ostroroga 1861 k. 21—22. — Walery, Zakład Fotogr. Paryż do L. [Niedźwieckiego] 1875 k. 23—24.

Zob. rkps B. K. 2407, Listy Ostroroga do L. N.; B. K. 2410 Listy Szumlańskiego do L. N.

2526. *Pol., franc. 1838—1844. Listów i aktów 24. K. 42. Listy J. Bo-chenka uszkodz.*

Akta sprawy długu: Charles St-Priest — Karol Brzozowski ce-dowanego emigracji polskiej na ręce A. Czartoryskiego przez spadkobiercę wierzyciela Zenona Brzozowskiego.

Listy następujących:

Bochenek Jan do A. J. Czartoryskiego 1840 k. 5—6 oraz do Aleksandra M. Détape 1840 i 1841 (2) k. 7—9. — Brzozowski Zenon do Rougemont de Lowenberg 1844 (minuta pisma) k. 31—32. — oraz do NN 1844—1845 (2) k. 33—42, przy tym wyjaśnienie tegoż dotyczące długu k. 40—42. — Détape Alexandre Marie do A. J. Czartoryskiego 1841—1842 (2) k. 10—12 oraz do Rougemont de Lowenberg 1844 k. 27—30. — Potocki Herman do A. J. Czartoryskiego 1838 i 1839 (2) (ze wzmianką o Słowackim) k. 1—4. — Saint Priest Charles do A. M. Détape 1836 k. 20—21, przy tym umowa z obrachunkiem i skrypt dłużny z 1816 r. (tłum.) k. 22—23 oraz do notariusza Berceon 1844 (2 kop.) k. 24—26. — Uwagi i sprawozdania, wyciągi (brul.) Karola Sienkiewicza m. in. wyciąg z listu Marii Wirtemberskiej 1840 (1838—1844) k. 13—19.

2527. *Pol., franc. 1871—1877. Aktów i listów 20. K. 44.*

Akta dotyczące sprawy długu: Władysław Dunin-Brzeziński — Saumery N. de Beaufort.

1. Korespondencja:

Saumery N. de Beaufort do następujących w sprawie zwrotu długu:

Brzeziński Władysław 1877 k. 19—23. — [Niedźwiecki Leonard] 1877 k. 17—18. — [Zamoyska Jadwiga] 1876—1877 (4) z prośbą o interwencję k. 1—16, przy tym Brzeziński Władysław do Saumery N. de Beaufort 1872—1874 (3) k. 11—16.

Grocholska Wanda do Leonarda Niedźwieckiego 1877 k. 24—27, przy tym Brzeziński Władysław do Leonarda Niedźwieckiego 1877 k. 26—27.

2. Różne:

Wyciąg metrykalny Piotra I. A. Władysława Brzezińskiego 1871 k. 28—29. — Obrachunek i skrypty dłużne Brzezińskiego 1871—1872, przy tym kop. listów Saumery N. de Beaufort do J. Zamoyskiej 1876 (2) i Brzezińskiego 1874 oraz obrachunek L. Niedźwieckiego k. 30—44.

2528. *Pol., franc. 1860—1867. Listów 15.*

Materiały dotyczące sfinansowania wynalazku nawozu „atmosferycznego” przez Stanisława Chodźkę.

Korespondencja następujących:

Chodźko Stanisław do L. Niedźwieckiego 1860—1867 (5) k. 1—13, przy tym nota z wyjaśnieniem wynalazku k. 7—8, *Désinfection des fosses d'aisance* (druk) k. 1 nlb. oraz list kapt. Suarta do Stanisława Chodźki 1867 k. 12—13.

Listy do Władysława Zamoyskiego od następujących:

Mallet Charles b. d. [1867] k. 14—15. — Moigno F. 1865 (oryg. i kop.) k. 16—19. — Valsurenay baronowa 1867 (5) k. 20—30, przy tym adnot. Zamoyskiego k. 29v—30. — Zbyszewski Władysław b. d. [1865] k. 31 oraz Zamoyski Władysław do NN 1867 (brul.) k. 32—33 i reklamy.

2529. *Franc. 1812—1867. Aktów 12. K. 22. 2 akty na pergaminie.*

Papiery służbowe pułk. Franciszka Schütza z 3 pułk. nadwiślańskiego Legion. Pol. (1800—1816), związane z staraniami jego syna o rentę.

Podanie Schütza, syna pułk. Franciszka Schütza do Napoleona III w sprawie renty swego ojca 1867 (fragment bez końca i podpisu) k. 1, przy tym załączniki: Nominacje Legii honorowej 1808—1812 (3) k. 1—10. — Akty przyznania renty 1812 i 1813 (oryg. na perg. i kop.) k. 11—18. — Nominacja na pułkownika 1815 k. 19—20. — Dymisja z wojska Królestwa Kongresowego ze stanem służby 1800—1816 (kop. uwierz. 1867) k. 21—22.

2530. *Pol., franc. 1873—1913. K. 111. Druków 2. Litogr. 2.*

„Groby polskie”. Różne dotyczące opieki nad grobami emigrantów polskich na cmentarzu w Montmorency i innych w Paryżu w latach 1873—1913.

1. Korespondencja:

Listy L. Niedźwieckiego od następujących:

Antoniewiczowa Józefa 1879 i odpowiedzi (2) 1879 k. 7—14 oraz do Jadwigi Zamoyskiej 1877—1879 i b. d. (3) k. 1—6, przy tym rachunki i kwity dotyczące grobu Tomasza Antoniewicza k. 15—126. — Falkenhagen-Zaleski Piotr 1879 (2) k. 27—31 oraz listy składkowe, rachunki, kwity i notatki na pogrzeb, ekshumację i budowę pomnika Tomasza A. Olizarowskiego 1873—1886 k. 32—51. — Hube Józef 1884—1885 (5) i odpowiedź (kop.) k. 52—65. — Muzart [?] burmistrz Montmorency 1877—1878 (3) i odpowiedź (brul.) 1878 k. 66—72.

2. Różne:

Listy subskrypcyjne składek na powiększenie cmentarza w Montmorency 1877 k. 73—79 i składki prywatne m. in. B. Zaleski k. 77, L. Gadon k. 79, K. Sienkiewicz k. 78. — Odezwy Komisji Opieki nad Grobami w Paryżu k. 80—81. — Kwity, rachunki etc. za ustawienie pomników i utrzymanie grobów k. 73—111. M. in.: Okólnik Związku Narodowego Polskiego we Francji w sprawie przeniesienia zwłok Mickiewicza 1890 (litogr.) i odezwa (druk). — Mowa W. Zejtwid-Talwoszewicza w Montmorency 1889 (tekst pol. i franc.) k. 109—110. — Projekt napisu na pomniku Stanisława Rzewuskiego k. 106.

2531. *Pol. 1832. Kop. Zesz. 1. 22 × 17 cm. K. 5.*

„Mowa miana w Besançon w drugą rocznicę rewolucji polskiej d. 19 listopada 1832 w języku francuskim przez Ludwika Mierosławskiego”.

2532. *Pol. 1840. Zesz. 1. 30 × 20 cm. K. 8.*

„Mowa [w] rocznicy dzień 29 listopada 1840 r. miana przez Antoniego St. Lanckorońskiego [...] w Lyonie na zgromadzeniu”.

2533. *Pol. 1877 w. Brul. Zesz. 1. 22,5 × 18 cm. K. 24.*

„Wywód historyczny przeciwprawia społecznego”.

Brul. odczytu L. Niedźwieckiego na posiedzeniu Tow. Hist.-Lit. 1877.

2534. *Pol., łac., franc. 1865—1876. Zeszytów 2. S. 48 i 44 (opr. płpłt.) i luźne K. 101. Druk. 1. Litogr. 2.*

Materiały do kanonizacji św. Józafata Kuncewicza w związku ze staraniami o wprowadzenie go do kalendarza kościoła rzymskiego.

M. in.: Listy biskupów głównie francuskich do Kard. Adolfa Perraud 1875 (38) k. 18—93. — Guépin Alphonse do L. Niedźwieckiego 1875 i 1876 (2) k. 1—3, 94—98. — Petycja do Piusa IX 1875 (litogr.) s. 3 nłb., 6. — Kopiarz petycji do papieża i in. s. 1—48. — Annotations de

orationibus ad missam, na uroczystość św. Józafata s. 1—44. — Decretum Polocen et Ruthen. Canonisationis Beati Josaphat Kuncewicz... Romae 1865 k. nlb. (druk).

2535. *Pol., franc. XIX w. Aktów 4. K. 154 (113, 16, 11, 14).*

Zbiór pism religijnych.

1. „Raj duszy albo książeczka o cnotach” (brul. ręką A. Bukatego) k. 1—113.

2. „Katechizm o czci cesarza Wszechrossyi czyli objawienie czwartego przykazania [...] do użycia po szkołach i kościołach” ... (odpis z druku wyd. Wilno 1832) k. 1—16.

3. „Müller F. Max., Chrześcijaństwo i buddyzm” (brul. tłumacz. przez L. Niedźwieckiego). Odczyt na posiedzeniu Tow. Histor.-Liter. 1892 k. 1—11.

4. Szyrma Władysław „L'église anglicaine est il catholique?” (brul.) k. 1—14.

2536. *Pol., franc. 1837—1864. Zesz. 7. 24,5 × 19 cm i mniej. K. 177 (6, 44, 10, 12, 37, 41, 27).*

Zbiór mów i kazań okolicznościowych na emigracji w latach 1837—1864.

1. Mowa nad grobem Józefy Szyrminy 28 I 1837 k. 1—6. (ręką L. N.)

2. „Discours prononcé par l'abbé Pintaud en l'église de Montmorency le 21 mai 1852 à l'occasion du service anniversaire célèbre pour les Polonais morts en exil” k. 1—44.

3. „Discours prononcé par l'abbé Pintaud le 21 mai 1853 k. 1—10.

4. „Discours prononcé à Montmorency par l'abbé Pintaud le 21 mai 1855” k. 1—12.

5. „Trzy przejawy życia kościoła. Mowa [...] 3 września 1861 przy zawarciu zboru w Malines” (brul. A. Bukatego) k. 1—37.

6. „Discours de l'abbé Mermillod [...] 20 avril 1863” (w związku z powstaniem styczniowym) k. 1—41.

7. „List biskupa orleańskiego do duchowieństwa swojej diecezji, wzywający do modłów za Polską...” Orlean 7 sierpnia 1864 (podpis. Felix [Dupanloup]) k. 1—27 (ręką T. A. Olizarowskiego).

List biskupa orleańskiego druk. w jęz. franc.: Orleans 1864.

2537. *Pol., franc., ang. 1840—1881. K. 57.*

Różne kościelne. (Sprawa unii kościelnej, rozprawki etc.). I.

1. „Projekt przedstawiony [...] Zamoyskiemu, o nawiązaniu stosunków władzy duchownej w Polsce i we Francji” (podpis. Leopold Turowski i Józef Mikulski) 1840 k. 1—2.

2. „Hiérarchie de l'église moscovite” (fragm. brul. rozprawki) k. 3—10.

3. „Rome et les Slaves” k. 11—18.
4. „O stosunkach państwa do kościoła w Austrii” (fragment brul.) k. 19—22.
5. „Éparchies métropolitaines en Europe” k. 23—24.
6. „Polska przy wyświęcaniu diecezji Augustoduńskiej” (Autun) k. 25—27.
7. Allokucja papieża Grzegorza XVI z 22 listopada 1843 (pomyłka daty: z 1839) (2 warianty tłum. Niedźwieckiego i Ropelewskiego z *Młodej Polski* 1839 s. 121) k. 28.
8. „Sprawozdanie z obrotów pieniężnych z Rady Parafialnej przy Misji polskiej w Paryżu” z lat 1877—1881 k. 29—36.

II. Różne, dotyczące unii kościelnej.

M. in.:

1. Listy Augusta Mesnera do Hieronima Kajsiewicza 1842 (2) k. 37—39.
2. „Extract of a Letter written by the Right [...] Skórkowski bp of Cracow, to [...] Joseph Kamocki [...] Febr. 8 1841” (wyciąg i kop. 1842) k. 40—43.
3. Opis prześladowania unitów w diecezji chełmskiej 1874 k. 44—45. — i różne wyciągi, fragmenty etc. dotyczące unii k. 46—57.

2538. *Franc., ang. Pol. XIX w. Zeszycików 3. 13,5 × 11,5 cm i mniej. K. 56, 24 nie zapisane, 10, 20 (w tym k. 7—20 nie zapisane). Tabel. 5. Ręką L. Niedźwieckiego.*

Klucz do szyfru.

1. „L'Asphaliste. Papier échiquier pour la transposition” k. 1—24.
2. „L'Asphaliste. Exposé du système de chiffre par permutation mécanique” k. 1—10.
3. „Table des arrangements des diverses planches employées de temps à temps” k. 1—20.
4. „Sympathetique Ink.” k. 1—2.

2539. *Pol. Paryż Pol. XIX w. 15 × 12 cm. S. 324. Druk z objaśn. rkpsm. znaków. Wyrwany z opr. B. uszkodz. przez pleśń. Pismo w niektórych miejscach wyblakłe.*

Klucz do szyfru literowego.

2540. *Pol. Pol. XIX w. Brul. Zesz. 1. 26,5 × 21 cm. K. 38.*

„Gospodarstwo domowe. Pokarm ludzki, zwierzęcy i roślinny przez Michała Donovan”. Rozdział 1.

Tłum. L. Niedźwieckiego?

Brak końca.

2541. *Pol. i rjęz. XIX w. K. 24.*

Różne wypisy i wyciągi źródłowe (1564—1793).

1. Wypis z *Biblii królowej Zofii i Psalterza Floriańskiego* z opisem i komentarzem oraz facsimile, przy tym „O charakterach gągolicckich” (2 facsimile). Po 1847 k. 1—7.

2. „Votum Regis Poloniae Leopoli factum 1656”. Wyciąg z druku: *Nova gigantomachia*... August. Kordeckiego 1694 s. 232—237 (ręką L. N.) k. 8—9.

3. „Le soulèvement des cosaques en suite de l'irruption des Tartares en la Pologne et la bataille donnée sur la frontière entre eux et les Polonais” z 1648 k. 10—14. Wyciąg z *Gazette de France*. N. 106 i 108 s. 913, 925.

4. Kopie korespondencji Klemensa XIV, Piusa VI i in., dotyczącej rozbiórów Polski 1772—1793 k. 15—24.

a) „Dépeche de [...] card. Pallavicini à Visconti, nonce apostolique a Vienne, du 5 XII 1772”.

b) „Réponse de [...] [Stanislas Auguste] Roi de Pologne aux déclarations du 18 et 26 sept. 1772 des cours de Vienne, de Petersbourg et de Berlin...” 1772.

c) „Bref de Clément XIV au [...] Stanislas Auguste du 6 mars 1773”.

d) „Lettre du [...] [Venceslas] Rzewuski au S. S. Clément XIV du 10 Juillet 1773”.

e) „Bref de Clément XIV à [...] Joseph II 20 mars 1773”.

f) „Bref de Pie VI au Roi Stanislas Auguste du 8 juin 1791”.

g) „Bref de Pie VI à Catherine II du âout 1793”.

2542. *Pol., franc., ang. 1831—1870. K. 122. Litogr. 2. Rys. 2 in plano, w tym 1 na płótnie.*

Różne: fragmenty memoriałów, artykułów, wycinki z prasy, recenzje, prospekty, notatki etc. k. 1—122.

M. in.:

1. „Tableau succinct des outrages et des maux que l'Empereur Nicolas a fait endurer à la Pologne depuis 1831” (2 egz.) (1831—1842) k. 1—5.

2. „Emprunts faits au compte de Royaume de Pologne l'avènement de l'empereur Nicolas en 1825”. Toż w kop. L. N. k. 7—9.

3. „Ostatnie wiadomości z Warszawy” — dotyczące ucisku religijnego i rusyfikacji [1839] k. 12—15.

4. „Prussia's of Poland in her actual possession” k. 18.

5. Projekt polskiej agencji prasowej *Correspondance de Nord-Est* i 2 próbne komunikaty (litogr.) Paris 1870 k. 19—26.

6. Akta wynalazku maszyny „Mécánico-Moteur” Piotra Kalinowskiego (1845—1846). Opis, gwarancja i rysunki projektu k. 27—30.

7. O produkcji i handlu alkoholem przez D. Korybuta Daszkiewicza k. 31—35.
8. O właściwościach i zastosowaniu platyny k. 36—37.
9. Archéologie slave par Éustache Tyszkiewicz (fragment recenzji) k. 38—39.
10. Chronologia Potockich według piastowanych urzędów 1611—1792. k. 40—41.
11. de Paravey: *Note relative à quelques passages de l'Edrisi: Traduction de A. Jaubert. T. 2. Paris 9 X 1840 k. 43—46.*
12. Wyciągi z *Journal des Debats, Constitutionel, Gazette de France, Le National, Times* etc. 3—6 XI 1840, dotyczące sprawy polskiej k. 56—59.
13. Quelques mots sur la lettre de [...] Proudhon concernant la Pologne par Henri de Bagnols 1861. Wyciąg z *La Presse*. 1861 k. 60—61.
14. „Zgromadzenie słowiańskich studentów w Wiedniu”. Wyciąg z *Gazety Moskiewskiej* 9/21 [1870?] w tłum. pol. k. 60—64.

2543. *Pol., franc., ang. 1853—1887. Wycinków 144.*

Zbiór wycinków z prasy, dotyczących głównie sprawy polskiej w latach 1853—1887.

Artykuły przeważnie z gazet ang. i franc. (*Times* m. in. artykuł J. M. Waligórskiego, *Le Monde, Le Siècle, L'Univers, Le Figaro* i in. Z polskiej prasy: *Kurier Polski* w Paryżu, *Gazeta Narodowa* etc. m. in. Wspomnienie o Adamie Mickiewiczu przez Żmigrodzkiego, *Gazeta Krak.* 1883).

2544. *Franc. 1863. S. 186 (s. 150—186 nie zapisane 23,5 × 31 cm. Opr. pł.*

Album wycinków z prasy francuskiej z artykułami dotyczącymi powstania styczniowego.

2545. *Pol., franc. 1841—1892. Druków 549.*

Zbiór drukowanych nekrologów, głównie emigrantów polskich, zmarłych we Francji w latach 1841—1892, oraz zawiadomień o nabożeństwach żałobnych.

ARCHIWUM DYWIZJI KOZAKÓW SUŁTANSKICH sygn. 2546—2592

I Akta dowództwa Dywizji

2546. *Pol. 1 XII 1855 — 24 VI 1856. 38 × 28 cm i mniej. K. 98, AB (k. 22—98 nie zapis.). Opr. płt. Osobno luźne k. 6. Ręką Kazimierza Gawrońskiego.*

Dziennik korespondencji przychodzącej dowództwa dywizji 15 XII 1855 — 24 VI 1856 i fragment luźny 1 XII 1855 — 21 II 1856.

2547. *Pol., franc. 15 III — 9 VIII 1856. 32 × 21,5 cm. K. 69, AB v 47—48, 63—69 nie zapis. Opr. płpł. Ręką St. Szumlańskiego.*

1. **Kopiarz korespondencji rozkazów dowództwa dywizji. 5 IV — 9 VIII 1956 k. 1—48.**

2. **Dziennik korespondencji przychodzącej 15 III — 1 VIII 1856 k. 49—69.**

2548. *Ang. 14 IV 1855—7 I 1858. 33×23 cm. K. 44. Opr. płpł. Ręką Johna Kidd i L. Niedźwieckiego i kilka wpisów ręką Wł. Zamoyskiego. Dziennik korespondencji dowództwa dywizji z władzami angielskimi.*

2549. *Pol. [1856] 25 × 20 cm. K. 32, AC. Opr. płpł. Ręką St. Szumlańskiego.*

„Lista imienna oficerów, podoficerów i żołnierzy Dywizji Polskiej Kozaków Sułtańskich”.

2550. *Rżęz. 1854—1857. K. 165. Druków 4. Litogr. 1. Rys. 3. Map 2. M. in. ręką W. Kalinki, L. Niedźwieckiego, L. Zwierkowskiego (Lenoira). Materiały różne dotyczące organizacji Dywizji Kozaków Sułtańskich.*

Memoriały, bruliony przemów i proklamacji, listy imienne, wykazy przybyłych ochotników.

M. in.: Projekt dekretu o utworzeniu korpusu pomocniczego polskiego. Akt potwierdzenia stopnia gen. brygady Wł. Zamoyskiemu nadanego mu w związku z utworzeniem 2-o pułku Koz. Sułt. 4 V 1856 (podpis. Reszyd-pasza). „Note sur l'état actuel de l'armée de Kars”. — Points preliminaires pour la formation d'un corps polonais en Asie”. — Projekt podania do Wezyra [Ali paszy]. — „Du développement, de l'organisation cosaque par l'emploi d'officiers étrangers...” — „Organisation des sapeurs...” — „Gendarmerie”. — „Opis szczegółowy obozowania przyjęty w Afryce dla ludzi i koni” z rysunkami (tłum. z franc.). — Kontrakt wynajmu domu na sztab. — Schematy organizacji sztabu. — Plany obozu.

Druki:

Do PP. oficerów dawnych moich towarzyszków broni! Paryż 1 stycznia 1856. Odezwa Władysława Zamoyskiego. k. 2 nlb.

Raport do... Czartoryskiego i dwie przemowy... Zamoyskiego, dotyczące formacji Dywizji Polskiej Kozaków Sułtańskich. Paris 1856 s. 14. Jastrzębski Maurycy: Formacja Kozaków Sułtańskich w Turcyi przez Adama Czartoryskiego i Władysława Zamoyskiego. Londyn 3 lipca 1856 k. 2 nlb.

Szkoła plutonu zastosowana do jednego szeregu dla 2 pułku Koz. Sułt. (litogr.) b. d. [1855].

2551. *Ang. i rjęz. m. in. turecki 1853—1859. K. 431. Druk 1.*

Akta korespondencji dowództwa Dywizji Kozaków Sułtańskich głównie z władzami tureckimi i angielskimi.

Pisma kierowane przeważnie do Władysława Zamoyskiego. Nazwiska korespondentów.

M. in.: Achmed Tewsi pasza, Ali Mehmed Emin pasza, Alison Archibald, Baltazzi Emanuel, Barrett Alfred, Breański Feliks, Brett Reginald B., Clarendon George William, Conyers Charles, Czajkowski Michał, Darican, Ellis H., Elmore Thomas John, Hammond Edmund, Harrowby Dudley Ryder, Hawes S. B., Hayder effendi, Jarvis pułk., Kalinka Walerian, Kamiński Mikołaj, Kidd John, Konarski Tomasz, Lytton Bulwer Henry, Malmesbury James Howard, Mansfield M., Mehmed Ruszdi pasza, Ministerstwo Wojny Ang. (podpis. Godley W. E.), Moore Lionel, Morison K., Neale E. J., Omer pasza, Osman bej, Peel Jonathan, Pelissier Jean Jacques, Poniński Władysław, Przewłocki Klemens, Riza pasza, Rypiński Aleksander, Seymour George Hamilton, Słubicki Wincenty, Storcks gen., Stratford de Redcliffe Canning, Sutoz Konstanty, Walewski Aleksander, Wieruski Antoni, Zabłocki Teofil.

Przy tym: „Sytuacje angielskie” pułku Kozaków i 5-go pułku ułanów w brygadzie polskiej Kozaków Sułtańskich (Role, listy płacy etc.) k. 408—432.

2552. *Pol., franc., ang. 1853—1859. K. 654.*

Akta korespondencji dowódcy dywizji Władysława Zamoyskiego.

Raporty urzędowe, podania, listy od następujących:

Achmatowicz Wojciech i Malczewski Piotr 1856 k. 507—508. — AndreSCO Dymitr 1855 k. 66. — Arndt John 1856 k. 359. — Babecki Leon 1856 (2), przy tym świadectwo lekarskie k. 338—342. — Badowski J. 1855 k. 147. — Bednarczyk Emil 1856—1859 (9) k. 354—356, 381—382, 436, 562, 571—572, 626—628. — Biernacki Jan b. d., przy tym kopia stanu służby i dymisji z legionu węgierskiego k. 633—635. — Bogusławski Wacław 1856 k. 348. — Bohdanowicz Ignacy 1855—1856 (2) k. 255—371. — Bojanowski Wincenty 1856 k. 469. — Boniewski Kajetan 1855 k. 111—112. — Boniszewski 1856 k. 335. — Borkowski N. 1856 k. 502—503. — Borzęcki Kolomb, Kliński Józef i Żaczyński Józef 1856 k. 492—493. — Boski [Ksawery?] 1856 (3) k. 408, 434—435, 464. — Bralian Ludwik 1853 k. 6. — Breański Feliks 1856 k. 453. — Brodowski Stanisław 1857 k. 559—560, przy tym podanie do Min. Wojny Ang. k. 561. — Brzeziński 1855 k. 152—153. — Brzeziński Antoni 1856 k. 324. — Budzyński Wincenty 1854 (3) k. 19—26, 41—43. — Bukaty Romuald 1853 k. 7. — Bystrzonowski Ludwik 1854 (wyciąg z listu) k. 14. — Cetkowski Dionizy 1857 (2) k. 578, 583—584. — Cholewiński Jan 1856 k. 474—475. — Choynecki

Stanisław 1856 k. 400. — Chrecki Władysław 1856 k. 463. — Chrzastowski Wacław 1856 k. 352—353. — Cichowski Wiktor 1857 k. 588. — Clarke H. b. d. k. 636—637. — Czajkowski Michał 1853—1855 (3) k. 1—3, 12—13, 96 oraz list Wł. Zamoyskiego do Czajkowskiego 1855 (brul.) k. 195—196. — Czartoryski Adam Jerzy 1857 k. 544—545. — Czechowicz Antoni 1856 k. 480. — Dobrowolski Antoni 1856 k. 512—513. — Dobrzelewski Leon 1855—1856 (2) k. 94—95, 311. — Drozdowski Stanisław 1854—1855 (16) k. 52—57, 64—65, 67—74, 79—80, 84—89, 92—93, 100, 104—107. — Duński Ksawery 1856 k. 535. — Exterowicz Michał b. d. k. 638. — Fajans Zacharewicz 1856, przy tym zaświadczenie k. 363—365. — Feuillette Alfred 1856 k. 308. — Gajewski Władysław 1856 i 1857 (2) k. 366—367, 580—581. — Gierzyński St. 1856 k. 294—295. — Głowiński Edmund 1856, przy tym podanie k. 361—362. — Górski Ksawery 1856 k. 326—327. — Halicki Marian 1856 k. 401—402. — Hubert Karol 1857 k. 585. — Ihnatowicz 1856 k. 388. — Ismail pasza Mouchir 1855 k. 97. — Jakubowski Faustyn 1856 k. 496. — Jakubowski Jan b.d.k. 639—640. — Jankowski Feliks 1857 k. 582. — Januszewski Wincenty 1856—1859 (3) k. 370, 466—467, 617. — Jaraczewski Włodzimierz 1857 k. 557—558. — Jarośniński Tomasz 1857 k. 579. — Jasiński Michał 1856 k. 312. — Jaźwiński major i Dąbrowski Kajetan 1856 k. 410. — Jende Alfons 1857 k. 610. — Jerzmanowski L. Józef 1856 (2) k. 317—318, 432. — Jeziorański Antoni 1856 k. 383—384. — Kaczanowski Aleksander 1856 k. 532. — Kamiński Mikołaj 1855 (2) k. 209—210, 230—231. — Karski Jakub 1855 k. 199—200. — Karwicki Władysław 1856 k. 504—505. — Karwowski Romuald 1856 k. 329—330. — Kędzierski L. 1856 k. 433. — Keller Ernest 1856, przy tym spisy instrumentów muz. 344—347. — Kirkor Franciszek 1854 k. 50—51. — Kleczyński Saturnin 1854 k. 37—38. — Kołossowski Antoni 1856 k. 313—316. — Komadziński Jan 1856 k. 439—440 oraz tenże, Rzewuski Tomasz i Biegański Hilary 1856, przy tym zaświadczenie k. 291—293. — Konarzewski Wojciech 1856 k. 415. — Konstantinowicz Aleksander 1856 (2) k. 380, 403. — Korsak Jan 1856 i b.d. (2), przy tym petycja do Wezyra [Ali paszy] k. 454—461. — Korzenik Mojżesz 1856 k. 462. — Kosiłowski Ildefons 1855 k. 252. — Koszutski Józef i Jagmin Józef k. 470, przy tym lista imienna k. 471—473. — Koszutski Józef, Milewski Karol i Czechowicz Antoni 1856 k. 389. — Kownacki 1856 (2) k. 391, 487. — Kruszewski Ignacy 1856 k. 298. — Kurzątkowski Leon 1856 k. 399. — Kuźmin Aleksy 1856 k. 518—519. — Kwieciński Stanisław 1854—1856 (4) k. 62—63, 372—377, 395—396, 437—438, przy tym tenże do Ali paszy (kop.) k. 374—377. — Lanckoroński Roman Stanisław 1856 (3) k. 264—281, 478—479, 488, 489. — Lange Edward 1855 k. 222—223. — Leszczyński Adolf 1856 k. 490—491. — Leval Ange 1855—1857 (37) i odpowiedzi Zamoyskiego (4) k. 115 i n., przy tym list Devisme'a do

A. J. Czartoryskiego z upoważnieniem M. Czajkowskiego dla Drozdowskiego do odbioru karabinów (kop.) k. 129 i list A. Levala do Zygmunta Jordana z odpowiedzią (kop.) k. 598—599. — Lewandowski Józef 1856 k. 468. — Łada Konstanty 1855 k. 197—198. — Łapiński Teofil b.d. k. 641—644. — Macdonald Jan 1859 k. 622—623. — Majewski Marcin 1856 k. 485. — Marecki por. 1856 k. 328. — Matuszewski Hipolit 1856 k. 368. — Michałowski Juliusz 1856 k. 296—297. — Migurski Józef 1856 k. 484. — Milewski Karol 1856 k. 448. — Miłoszewicz Józef 1856 k. 465. — Młodecki Jan Nepomucen 1856 k. 407. — Morawski Szymon 1857 k. 566—567. — Morowicz Roch 1856 k. 325. — Mroziński Kazimierz 1856 (2) k. 322—323, 334. — Niciewicz 1856, przy tym kwit k. 481—483. — Nienattowski Franciszek 1856 k. 357—358. — Nowakowski Józef 1856 k. 414. — Oborski Ludwik 1859 k. 620—621. — Ochota Aleksander 1856 i b.d. (2) k. 300—301, 645. — Olszewski Józef 1853 k. 4—5. — Ostoja Chodylski Kajetan 1855 k. 212. — Ostroróg Stanisław Julian 1856—1857 (5), przy tym tenże do M. Czajkowskiego 1856 k. 494—495, 516—517, 525, 547—550, 568—569. — Paprocki Kasper 1856 k. 411. — Paprocki Kazimierz 1856 k. 514—515. — Penczkowski Seweryn 1856 (2) k. 392, 506. — Peszyński Tytus 1856 k. 413. — Pietrow Iwan i Grigorjew Nikołaj 1856 k. 360. — Pikulski A. 1856 k. 378—379. — Pluciński Leopold 1853 k. 10. — Podolski Emeryk 1856 k. 299. — Połczyński Artur Aleksander 1855 k. 154. — Pomaski Marcei 1856 i b.d. (2), przy tym zaświadczenie k. 497—500. — Poniński Władysław 1856—1857 (3) k. 350—351, 385—386, 589. — Potrykowski Alfons 1855 k. 91. — Potrykowski Franciszek 1855 k. 90. — Przewłocki Klemens 1855 (10) k. 75—78, 81—83, 98—99, 101—103, 163—164, 221, 236—237. — Przewłocki Walerian 1857 (2) k. 542—543. — Tenże i Dobrowolski Antoni 1856 k. 349. — Przyjemski Juliusz i Wierciński Bertold 1853 k. 8—9. — Radoński Edward 1856 (2) k. 526—529. — Rembowski 1856 (2) k. 397—398, 501. — Richter Wilhelm 1856 k. 393—394. — Römer J. 1855 (3) k. 125—126, 148—149, 177—178. — Rozeski Leopold 1855 k. 108. — Rypiński Aleksander 1856 (2) k. 282—285. — Schmidt Wilhelm 1856 k. 406. — Słubicki Wincenty 1855—1856 (3) k. 201—202, 262, 309—310. — Stasiewicz Józef 1856 k. 486. — Szaładajski Józef 1856 k. 263. — Szumlański Stanisław 1853—1857 (10), przy tym listy imienne i list J. Jagmina k. 11, 331—333, 337, 416—431, 449—452, 476, 538—539. — Tarasowicz Aleksander 1857 k. 586—587. — Terlecki Piotr 1856 k. 477. — Troczewski Edward 1856 k. 537. — Ustyniecki 1856 k. 409. — Villiers Charles P. 1856 k. 520—522. — Voigt Oscar Guillaume 1855 k. 109. — Waligórski Aleksander Józef 1856 k. 336. — Wierciński Bertold 1853 k. 8—9. — Wieruski Antoni 1857 k. 551—552. — Wieszczycki 1855 k. 113—114. — Wodnicki Juliusz b.d. k. 646—647. — Wojciedzki Stanisław 1856 k. 412. — Wojnicki Fran-

ciszek 1856 k. 390. — Wolicki Leon 1856 k. 536. — Woronicz 1856 k. 509. — Wyszomirski Walenty 1857 k. 570. — Zawadzki A. Franciszek 1857 k. 606—607. — Zawadzki Teofil 1859 k. 624—625. — Zieliński Jakub 1859 k. 618—619. — Zimowski J. 1855 k. 119—120. — Zwierkowski Ludwik (Lenoir) 1854—1855 (11) k. 15—18, 27—36, 39—40, 44—48, 58—61 (Druk: *Pamiętnik B. K.* zes. 6. 1958 s. 354—369). — Zymański Edward 1855 k. 207—208. — Żaczyński Józef 1856, przy tym kwit k. 510—511. — Żeligowski Justyn 1856—1857 (4) k. 320—321, 369, 387, 595. — Żukowski Jan 1854 k. 4. — Listy zbiorowe (16) i nieokreślone (3) oraz brul. i kop. odpowiedzi przeważnie załatwianych przez Niedźwieckiego do następujących:

Arndt John 1857, przy tym Zamoyski do lorda Panmure (kop.) i Binder U. do J. Arndta k. 553—556. — Lochman Nepomucen 1858 k. 611—612. — Łopaciński Józef 1857 k. 540—541. — Zawadzki Antoni 1857, przy tym kwit i lista składek 1858 k. 590—592.

2553. *Pol., franc.* 9 IV—9 IX 1856. K. 94.

Raporty zastępcy dowódcy dywizji, Feliksa Breańskiego, do dowódcy gen. Władysława Zamoyskiego.

2554. *Pol.* 26 II 1855—21 VII 1856. K. 150.

Raporty 2 pułku Kozaków Sultańskich i brygady jazdy do dowództwa dywizji.

Kierowane do gen. Wł. Zamoyskiego; kilka do M. Czajkowskiego i F. Breańskiego. (Podpis.: Mikołaj Kamieński, Roman St. Lanckoroński, Aleksander Olszewski, Władysław Poniński, Wincenty Słubicki).

2555. *Pol., franc.* 20 XI 1855—23 VII 1856. K. 56.

Raporty dowódcy artylerii Konstantego Orдона do dowódcy dywizji, gen. Władysława Zamoyskiego.

2556. *Pol., ang.* 1854—1859. K. 141.

Akta płatnicze Dywizji Kozaków Sultańskich.

Raporty generalnego płatnika Dywizji Ignacego Jackowskiego, wykazy, obrachunki.

2557. *Pol., franc.* 1855—1856. K. 72.

Akta sanitarne Dywizji Kozaków Sultańskich.

Rozkład sztabu lekarskiego, raporty dr Antoniego Andruszewicza, przepisy sanitarne i in.

2558. *Pol., franc., turecki.* 1855—1857. K. 92. Druk 1.

Akta agencji ubiornych.

Raporty kapt. Franciszka Paszkowskiego, Edwarda Oskara Benika,

Józefa Gleinicha do dowódcy dywizji, wykazy efektów, stan magazynów, kosztorysy i in.

Por. Pawlicowa: O formacjach Kozackich. Kwart. Hist. T. 50. 1936 s. 45.

2559. *Ang., pol. 1856. 34×19 cm i mniej. K. 189, AB. 31, 87. Opr. tekt. i fascykułów 2. Ręką Johna Kidd.*

Księga efektów pobranych przez oficerów Dywizji Kozaków Sułtańskich z magazynu angielskiego.

2560. *Pol. 17·XII 1855—20 VII 1856. 36×25,5 cm. K. 54. Wyrwany z opr. Ręką K. Gawrońskiego i W. Kalinki.*

Kopiarusz korespondencji wychodzącej Agencji Głównej Dywizji Kozaków Sułtańskich w Paryżu.

2561. *Pol., franc. 18 III 1854—21 V 1857. K. 213, AB.*

Raporty Agencji Dywizji Kozaków Sułtańskich we Francji do dowództwa Dywizji.

1. Agencja Główna w Paryżu (Konstanty Linowski, Walerian Kalinka, Tomasz Konarski) 18 III 1854—20 VIII 1856.

2. Agencja w Marsylii (Aleksander Bronisław Danieyko) 22 XI 1855—21 V 1857.

2562. *Pol., ang. 26 XI 1853—22 VIII 1856. K. 228.*

Raporty Agencji Dywizji Kozaków Sułtańskich w Londynie (Karola Szulczewskiego) do dowództwa Dywizji.

2563. *Pol., ang., franc. 27 XII 1855—13 X 1856. K. 261.*

Akta Agencji Głównej Dywizji Kozaków Sułtańskich w Paryżu.

Raporty Agencji w Londynie (Karola Szulczewskiego), Marsylii (Aleksandra B. Danieyki), Strasburgu (E. Głębockiego) do Agencji Głównej.

2564. *Pol., franc. 10 X 1855—9 IX 1856. K. 104.*

Raporty brygady piechoty do dowództwa Dywizji Kozaków Sułtańskich.

Zakład piechoty (Ildefons Kosiłowski) i 1 batalion piechoty (Antoni Wieruski).

2565. *Pol. 1856. 33,5×22,5 cm. K. 72. Opr. płpł. M. in. ręką St. Szumlańskiego.*

„Kontrola dymisji wydanych na dniu 31 lipca 1856 ułożona alfabetycznie z dodatkiem listy wydanych dymisji przed rozwiązaniem”.

2566. *Pol., ang., franc.* 1856. K. 28. W tym rys. 2.

Akta dotyczące pomnika Władysława Warneńczyka ufundowanego przez Dywizję Kozaków Sułtańskich w Warnie 1856.

Listy składek, korespondencja Stanisława Juliana Ostroroga w sprawie pomnika, rachunki za wykonanie, kosztorysy, rysunki i in.

2567. *Pol., turecki.* 1856. K. 74. Druk 1. Zwój. 2 (160×21 cm i 100×21 cm)

Różne dotyczące likwidacji Dywizji Kozaków Sułtańskich.

Dymisje, wykazy wyjeżdżających: na Zachód do Anatolii, do kolonii, podanych do odznaczenia, zaświadczenia i in. (Podpis. Wł. Zamoyski, F. Breański, R. S. Lanckoroński, J. Jagmin i in.). Druk: *Rozkaz dzienny dowódcy Dywizji gen. Władysława Zamoyskiego 31 VII 1856 o rozwiązaniu Dywizji k. Inlb. (2 egz.).*

II Akta brygady jazdy

2568. *Pol.* 1 I 1855—7 V 1856. 34,5×22 cm. K. 90. Opr. płpłt.

„Dziennik odchodzących i przychodzących pism w pułku 2-im Kozaków Sułtańskich”.

2569. *Pol.* 1 I—31 VII 1856. 32,5×23 cm. K. 110, AB. Opr. płpłt. Ręką R. St. Lanckorońskiego.

„Dziennik 2 brygady jazdy. Rok. 1856”.

2570. *Pol., turecki.* 24 XII 1854—30 XII 1855. K. 79. Ręką R. St. Lanckorońskiego i in.

Rozkazy dzienne 2 pułku Kozaków Sułtańskich.

Podpis. Wincenty Słubicki, Jan Grotkowski, Józef Koszutski; kilka podpis. przez M. Czajkowskiego i Wł. Zamoyskiego.

2571. *Pol.* 28 II—31 VII 1856. 32,5×21,5 cm. K. 76, AB. Opr. płt. Głównie ręką R. S. Lanckorońskiego.

„Księga rozkazów dziennych 2-o pułku Kozaków Sułtańskich” i (od 16 IV 1856) brygady jazdy.

Podpis. Mikołaj Kamiński, Roman St. Lanckoroński, Władysław Poniński.

2572. *Pol.* 4—16 IV 1856. Zeszyt 1. 32×20 cm. K. 14. Ręką St. Szumlańskiego.

„Dziennik inspekcji jazdy odbytej przez gen. Feliksa Breańskiego od 16 kwietnia 1856”.

2573. *Pol.* 31 XII 1854—8 VIII 1855. Zeszyt 1. 34×24 cm. K. 23 (k. 13—23 nie zapis.).

„Dziennik marszów i działań wojennych pułku 2-go Kozaków Sułtańskich”.

Por. Pawlicowa: o. c. s. 37.

2574. *Pol. 2 III 1855—26 VII 1856. Fascykuł i luźne. K. 293.*

„Akta korespondencji brygady jazdy z dowództwem Dywizji Kozaków Sułtańskich”.

Korespondencja wchodząca i rozkazy. (Podpis. M. Czajkowski, Feliks Breański, Walerian Kalinka, Stanisław Szumlański, Teofil Zabłocki).

Bruliony i kopie korespondencji wychodzącej (podpis.: Mikołaj Kamiński, Roman St. Lanckoroński).

2575. *Rjęz. m. in. turecki. 24 XII 1854—21 VII 1856. Fascykuł i luźne: K. 280.*

„Akta korespondencji brygady jazdy z różnymi władzami i komenderówkami. Vol. 2”.

Pisma kierowane do W. Słubickiego, M. Kamińskiego, R. St. Lanckorońskiego. Nazwiska korespondentów m. in.: Andruszewicz Antoni, Czartoryski Adam J., Czechowicz Antoni, Górski Ksawery, Jackowski Ignacy, Leval Ange, Ordon Konstanty, Pikulski Aleksander, Przewłocki Klemens, Suchodolski Piotr, Waligórski Aleksander Józef.

2576. *Pol., ang., franc. 29 I—19 VII 1856. Fascykuł i luźne. 35×21 cm i mniej. K. 169.*

„Akta korespondencji brygady jazdy z władzami angielskimi. Vol. 2”.

Pisma kierowane m. in. do W. Słubickiego. Nazwiska korespondentów m. in. Beaumont, Brett Reginald B., Colquhoun Robert Gilmour, Conyers Charles, Jackowski Ignacy, Kidd John, Morison K., Neale E. J., Philips Henry, Storks gen.

2577. *Pol., ang. 3 II—4 V 1856. Fascykuł 1. 35×23 cm i mniej. K. 33.*

Akta korespondencji dowództwa 2-o pułku (W. Słubicki, M. Kamiński) z kwatermistrzem, por. Janem Wysockim.

2578. *Pol. 14 I—18 VII 1856. Fascykuł i luźne. 35×22,5 cm i mniej. K. 78.*

„Akta korespondencji 2-go pułku z półszwadronem pociągowym”.

Pisma kierowane do W. Słubickiego, M. Kamińskiego, R. St. Lanckorońskiego (podpis.: Napoleon Mioduszewski, Aleksander Torczyński).

2579. *Pol. 21 XII 1854—6 VII 1856. 36×22 cm i mniej. K. 102.*

„Akta sądowe brygady jazdy”.

Raporty dotyczące nadużyć do dowództwa (W. Słubickiego, M. Kamińskiego, Wł. Ponińskiego), protokoły sądowe (prowadzone przez pisarza sądu Karola Milewskiego), akta śledcze brygady, wyroki (podpis. prez. sądu Romuald Bukaty, Klemens Przewłocki i in.).

2580. *Pol. 26 II—27 VI 1856. Fascykuł i luźne. 26×23 cm i mniej. K. 37.*
„Akta różnych reklamacji” brygady jazdy.

Raporty do dowództwa (Wł. Zamoyskiego, W. Słubickiego, M. Kamińskiego, Wł. Ponińskiego) w sprawach żołądka, diet, zwrotu wydatków (m. in. sprawa reklamacji krawca Władysława Gurowskiego).

2581. *Pol. 1856. 35×23 cm i mniej. K. 25.*

„Akta zbiegłych” brygady jazdy (fragment).

Raporty dowódców pułków i komendantów szwadronów do dowództwa brygady (M. Kamińskiego) w sprawie dezercji (Podpis.: Wł. Poniński, Fr. Paszkowski, A. Pikulski), wykazy zbiegłych.

2582. *Pol. i rjęz. 22 II 1855—8 VI 1856. Fascykułów 6 i luźne. 37×23 cm i mniej. K. 88, 56, 181, 77, 69, 99.*

Akta 2-o pułku Kozaków Sułtańskich.

Raporty komendantów szwadronów 1—6 do dowództwa pułku (W. Słubickiego). (Podpis. dowódcy szwadronów: Józef Mroziński, Franciszek Paszkowski, Aleksander Pikulski, Klemens Rück, Franciszek Wojnicki, Adam Wronski).

Na każdy fasc. oryg. tytuł: „Akta szwadronu [..]”

2583. *Pol. 18 IX 1854—5 VIII 1855. 33×22 cm. K. 57. Opr. płsk. Ręką Karola Milewskiego.*

„Kontrola 2-o pułku Kozaków Sułtańskich”.

2584. *Pol. 1854—1856. Tomów 5. 30×20,5 cm. K. 121 (95 nie zapis.), 56 (19 nie zapis.), 60 (33 nie zapis.), 125 (76 nie zapis.), 56 (17 nie zapis.). Opr. płsk.*

Kontrole 2—6 szwadronów 2-o pułku Kozaków Sułtańskich.

2585. *Pol. 1 II—12 VII 1856. Fascykuł 1. 35,5×22,5 cm. K. 45.*

„Dowody i upoważnienia usprawiedliwiające odbiór efektów, ubrania i okulbaczenia do magazynu brygady jazdy polskiej 1856 r.”

M. in.: „Protokół rewizyjny efektów, ubrania w magazynie pułku 2...” 1 II 1856. (Podpis.: m. in. Józef Koszutski, Karol Milewski).

2586. *Pol. 1 II—12 VII 1856. 37×24 cm. K. 1, 60. Opr. płsk.*
„Kontrola efektów, ubrania, uzbrojenia i okulbaczenia znajdujących się w magazynie pułku 2-o Kozaków Sułtańskich”.

2587. *Pol. 4 V 1855—22 VII 1856. K. 104.*

„Akta 5-go pułku ułanów”.

Raporty dowódcy pułku Wł. Ponińskiego do dowódcy brygady jazdy M. Kamińskiego, listy imienne, wykazy efektów.

III Akta brygady piechoty (Fragmenty)

2588. *Pol., franc. 1 XI 1855—31 V 1856. K. 96.*

Akta brygady 1-ej piechoty.

Rozkazy dzienne dowódcy dyw. Wł. Zamoyskiego i dowódcy bryg. F. Breańskiego, raporty, korespondencja (m. in. W. Kalinka) listy imienne.

Batal. I (Antoni Wieruski), płk. I liniowy (Józef Dobrowolski), płk. IV strzelców pieszych (Kazimierz Paprocki).

2589. *Pol., franc., ang. 20 II 1854—26 II 1856. 36×23,5 cm. K. 154.*

Akta sądowe brygady piechoty.

Raporty do Wł. Zamoyskiego, F. Breańskiego i in., protokoły sądowe (głównie ręką Karola Milewskiego i Józefa Łopacińskiego), akta śledcze, wyroki (podpis.: Romuald Bukaty, Kajetan Dąbrowski, Jan Grotkowski i in.). M. in. sprawy: Konstantego Matczyńskiego, Franciszka Nienaltowskiego.

2590. *Pol. 1856. 32×21 cm. K. 58. Opr. płsk.*

Kontrola brygady 1-ej piechoty.

IV Różne

2591. *Turecki, franc. 1855. Zwój 1. K. 3.*

Dyplom orderu tureckiego Medżidie II kl. nadanego gen. Władysławowi Zamoyskiemu.

Przy tym kop. i tłum. franc. K. 1—3.

2592. *Pol. i rjęz. m. in. turecki. 1854—1856. K. 48 i tomów 4 formularzy (druk.).*

Różne: Zaświadczenia, stany służby (podpis. W. Słubicki), marszruty (por. Ochota, L. Niedźwiecki), skargi (Markowski), wyciągi z prasy, opis świąt wielkanocnych w dywizji 1856, formularze drukowane.

SPIS OSÓB, MIEJSCOWOŚCI I RZECZY

Liczby oznaczają sygnatury rękopisów; cyfry rzymskie i małe arabskie, umieszczone w razie potrzeby przy sygnaturach, oznaczają właściwe grupy i pozycje rękopisu. Nazwisko w nawiasie obok sygnatury określa miejsce, pod którym należy szukać hasła w układzie alfabetycznym. Dodatek litery „i” przy nazwisku oznacza, że hasło znajduje się w dwóch miejscach katalogu: pod hasłem właściwym i podanym w nawiasie. W razie częstszego występowania w rękopisie hasła aniżeli dwukrotnie podano tylko sygnaturę ogólną bez wyszczególnienia grupy. Wyjątkowo w nielicznych wypadkach uwzględniono w skorowidzu treść korespondencji, umieszczając obok sygnatury również nazwisko korespondenta. Drukiem półtłustym wyróżniono sygnatury tych rękopisów, w których hasło występuje w tytule rękopisu jako autor. Podobnie wyróżniono sygnatury tych rękopisów, w których zebrane materiały dotyczą wyłącznie instytucji wymienionych w tytule.

Opisy rękopisów pod sygnaturami: H.-W.67—H.-W.147, 1507, 1572, 1573, 1593, 1610, 1628, 1643 są umieszczone w przypisach wstępu.

Aali pasza zob. Ali Mehmed Emin pasza	Anglia 2413, 2472 I ₅ , 2476 zob. też:
Abdul Medzid sułtan 2455 ₆	Emigracja polska w Anglii po 1831
Achmatowicz Wojciech 2552	<i>Annuaire de la Pologne</i> 2420 II
Achmed Fewsi pasza 2551	Antoinè 2478 ₈
Adam pol m. kolonia polska w Turcji 2412	Antoniewicz Tomasz 2530
(Szulczewski), 2413 (NN), 2425, 2439,	Antoniewiczowa Józefa 2530
2461—2466, 2468, 2469	Antonin H.-W. 134
Adrianopol m. 2462 (Podhayski)	Archeologia 2542 ₉
Afryka 2448 (Mirski), 2486, 2550	Architektura 2522 ₃
Ajatowska Jadwiga 2521	<i>Archives Israélites</i> 2431 (Cahen)
Akielewicz Józef 2487, 2490	Arndt John 2552
Akielewicz Mikołaj H.-W. 134, 1507,	Arnim 2430
2401, 2412, 2488—2490	d'Arnould Eugène 2517
Akielewiczowa I. 2401	Artwiński St. 2401, 2419 ₄
Alcyato Jan 2443 ₂	Aitwood Thomas 2413 II
Aleksander I 2450, 2511	Augé Lazare H.-W. 134, H.-W. 141—145,
Algier 2432 (Dodatek) 2448 (Mirski)	2521
Ali Mehmed Emin pasza 2550, 2551, 2552	Augsburg m. 2435
(Korsak, Kwieciński)	d'Aulnoy Marie Cathérine 2497
Alison Archibald 2551	Aurillac m. zakład emigr. 2474 IV
Allanche m. zakład emigr. 2474 IV	Australia zob. Emigracja polska w Au-
Alieon Antoni 2468 (Zwierkowski)	stralii
Allison żona Roberta 2413	Austria 2432 (Lubomirski), 2455 _{1, 8} , 2458,
d'Almoine Matthew 2401	2500, 2537 ₄ (kościół)
Alvarez Juan Lorenzana zob. Lorenzana	Auteuil m. 2437, 2478 ₁₁
Juan Alvarez	Autun m. 2537 I ₆ (diecezja)
Ameryka 2523 zob. też Emigracja polska	d'Avril Adolphe 2401
w Ameryce po 1831	Azja 2521, 2550, 2567
Amyot F. H.-W. 136	
Anatolia 2567	Babecki Leon 2552
Andreesco Dymitr 2552	Babiański Michał 2431
Andruszewicz Antoni 2557, 2575	Badowski Adam 2401
Andrzykowicz Jarosław 2521	Badowski Józef 2552

- de Bagnols Henri 2542₁₃
 Bakunin Michaił 2521
 Balińska Maria Kazimiera 2431
 Baltazzi Emanuel 2465, 2551
 Bana Matja 2458 I
 Bank Emigracji Polskiej w Paryżu 2478₁₀
 Bansemer Jan Marcin 2401, 2412, 2413
 I—II, 2521
 Banzemer Jan zob. Bansemer Jan Marcin
 Baranowska Anna 2401
 Baranowski Antoni 2487, 2490
 Baranowski Jan Józef 2401, 2412, 2431,
 2447₃, 2476 V, 2524
 Bardzińska 2412
 Bardziński Jan 2401
 Barnabici 2445
 Barrett Alfred 2551
 Barszczewicz Kryspin zob. Baszczewicz
 Kryspin
 Bartkowski Jan 2401, 2443₂
 Barzykowski Stanisław 2431, 2475 I
 de Bassano Hugues Bernard Maret zob.
 Maret Hugues Bernard duc de Bas-
 sano
 Baszczewicz Kryspin 2401, 2406, 2413
 Batten G. H. 2408 (Rakowski)
 Bauer prof. 2430
 Bayeux m. zakład emigr. 2474 IV
 Bazylea m. 2435
 Bazylianie 2448 (Mieczysławska)
 Beales Edmund 2447₂
 de Beaufort, Saumery N. zob. Saumery
 N. de Beaufort
 Beaumont kapt. 2431, 2576
 Beaumont Charles (chevalier Eon) 2476 II
 Beaumont James 2413 II IV₁₄
 Bednarczyk Emil 2402, 2434 III, 2552
 Bednarek 2521
 Behr B. księgarz 2413
 Belgrad 2458 I₇
 Bella A. dyr. szkoły 2439 I
 Bellerophon A.M.S. 2450
 Belstead kapt. 2413
 Bem Józef 2419, 2431, 2438, 2448, 2455, 2521
 (Haszewska)
 Bender m. 2458 II₁₃
 Benik Edward Oskar 2402, 2558
 Bentkowski Władysław 2431, 2450, 2522₃
 Berceon notariusz 2526
 Berecki Napoleon 2402
 Berlin m. 2430, 2439 I (Orpiszewski), 2448
 (NN), 2541₄
 Bernard Paul 2521
 Bertrand Albert H.-W. 134
 Besançon m. 2531
 Białkowski Piotr 2439 I
 Białoruś 2498₅
 Biberstein-Kazimirski Albert zob. Kazi-
 mirski-Biberstein Wojciech
 Biblia Królowej Zofii 2541₁
 Bibliografia 1593, 2408 (Sekutowicz), 2413
 IV, 2420 II, 2421, 2489
 Bibliologia 2401 (Bansemer, Baranowski),
 2403 (Chodźko L.), 2405 (Jackowski,
 Januskiewicz, Jełowicki A.), 2409,
 2410 (Wrotnowski), 2411 (Zaleski
 Br.), 2413, 2415, 2416, 2444
 Biblioteka Polska w Paryżu 2407 (Ordy-
 niec), 2473₂, 2484 (Gorecki), 2524₃
 Bibliotekarstwo 2407 (Ordyniec), 2473₂
 Biegański Hilary 2552 (Komadziński)
 Bielak Jukundyn 2521
 Bielański Karol 2464
 Bieliński Seweryn 2455
 Biernacki Alojzy 2448 (Nakwaski), 2484
 (Gorecki)
 Biernacki Jan 2464, 2469, 2552
 Biłek Fr. 2410 (Trentowski)
 Binder baronowa 2413
 Binder U. 2552 (Arndt)
 Biografie i materiały biograficzne: 2401
 (Baranowski), 2402 (Breański, Brze-
 ziński), 2405 (Januskiewicz, Jeł-
 ński), 2406 (Kajsiewicz), 2407 (Olesz-
 czyński), 2410 (Trentowski), 2411
 (Zaleski Br.), 2413 IV—2419, 2421,
 2431 (Czechowicz), 2432 (Wroński L.),
 2434, 2442, 2445—2447, 2490, 2498,
 2500, 2521, 2522, 2524, 2529, 2545
 Birkbeck W. H.-W. 136, 2401 (Baranow-
 ski), 2458 III
 Biskupski Hipolit 2413, 2464
 Bittner P. W. 2413
 Blaramberg pułk. ros. 2521
 Blesson kapt. 2430
 Blok Sylvain 2439 I
 Błotnicki Hipolit H.-W. 136, 1610, 2402,
 2410 (Szyrma), 2412 (Rutkowski),
 2413, 2445, 2446, 2468 (Korsak), 2469,
 2500 III

- Bnin m. 2469₆
 Bobiński Michał 2446
 Bobiński W. 2443₄
 Bobrowicz Jan Nepomucen 2413
 Bochenek Jan 2526
 Bogobojna (pseud.) zob. Łuszczewska Jadwiga
 Bogucki Michał 2521
 Bogusławski Wacław 2552
 Bohdanowicz Ignacy 2552
 Boissard E. 2449
 Bojanowski Wincenty 2552
 Bolonia m. 2456
 Bombaj 2521
 Boniewski Kajetan 2552
 Boniszewski ppor. 2552
 Bońkowski Hieronim Napoleon 2402, 2475 I
 Boratyński Emil 2448, 2521
 Borchart Julian H.-W. 136, 2449 (Korzeniowski)
 Boré Eugène 2464, 2468
 Boreysza Michał 2521
 Borkowski N. 2552
 Boryczewski Klemens 2522₃
 Boryszewicz 2521
 Borzęcki Kolomb 2552
 Boski Ksawery 2552
 Bossuet Jacques Benigne 2518
 Bosveli Neofit Chileandarski zob. Neofit Chileandarski Bosweli
 Bośnia 2431 (Kaplński), 2458, 2462, 2464
 Bottone Emilio 2523₂
 Boulard J. N. 2521
 Bourges m. zakład emigr. 2521
 Bourqueney François 2458 I
 Boyle 2413
 Bralian Ludwik 2552
 Brandt Kazimierz 2412
 Breański Feliks 2402, 2431, 2441, 2456, 2459₆, 2468 i (Wolicki), 2551—2553, 2554, 2567, 2572, 2574, 2588, 2589
 Brett Reginald B. 2551, 2576
 Britannicus 2476 II
 Britt Emil H.-W. 134
 Brodowski Stanisław 2552
 Brodziński Kazimierz 2408 (Sewruk), 2484
 Bronikowski Ksawery 2402
 Broniski Franciszek 2521
 Brougham Henry 2420 I
 Brown 2413
 Brown William 2431
 Browne G. A. 2412 III
 Browne Noyce 2476 IV
 Bruksela m. 2448 (NN), 2451₅, 2499₄
 Brzeziński 2552
 Brzeziński Piotr Władysław zob. Brzeziński Władysław Dunin
 Brzeziński Stanisław Poncjjan 2402, 2412 (Hoffman), 2413 I, IV, 2431, 2433
 Brzeziński Władysław Dunin 2527
 Brzeżański Antoni 2431, 2552
 Brzozowska Eliza z Zamoyskich 1573
 Brzozowski Karol 2526
 Brzozowski Zenon 2526
 Buczyński Józef 2521 i (Sadowski)
 Budzyński Michał 2402
 Budzyński Wincenty 2552
 Bukareszt m. 2431 (Gradowicz), 2458 I₄
 Bukaty Antoni H.-W. 147, 2408 (Smoliński), 2412, 2413, 2446, 2448 (Zebrowski), 2495, 2497, 2507—2510, 2535₁, 2536₃
 Bukaty Bronisław 2446₁
 Bukaty Gustaw 2446₂
 Bukaty Jan 2446₁
 Bukaty Romuald 2446₂, 2552, 2579
 Bukaty Tomasz 2446₂
 Bukieł Tomasz 2465
 Bullivant 2433
 Bulwer Edward George Lytton zob. Lytton Edward George Bulwer
 Bulwer Henry Lytton zob. Lytton Henry Bulwer
 Bułgaria (ruch narodowy, unia kościelna, udział Polaków) 2459, 2462—2464, 2471₁
 Burlamaqui J. J. 2430
 Burthe Ph. H.-W. 134
 Butkiewicz Emil 2450
 Byron George Gordon 2484 (Niemcewicz)
 Bystrzonowska Kamila 2412, 2468 (Drozdowski)
 Bystrzonowski Ludwik 2411 (Zaleski Br. 4 VIII 1878), 2431, 2448 (Szczeniecka), 2468 (Breański), 2550, 2552
 Caen m. zakład emigr. 2474 III
 Cahen Isidore 2431
 Callier Edmund 2420 I₇

- Calvert Frederick W. 2461
 Campbell Thomas 2413
 Canete M. 2521
 Cankov Dragan 2459, 2462, 2464
 Canning Stratford de Redcliffe zob. Stratford de Redcliffe Canning
 Caprera m. 2441 (Garibaldi)
 Carle Charlotte T. z domu Wilkins 2413
 Carogród zob. Konstantynopol
 Castel 2433
 Castlereagh Henry Robert 2511
 Cavaignac Louis 2478_s
 Cayley Artur H.-W. 136
 Cejlon wyspa 2495
 Celichowski Zygmunt 2403, 2412
 Centralizacja T.D.P. zob. Towarzystwo Demokratyczne Polskie
 Cercle et Agence Générale des Sociétés Savantes 2500 II
 Cetkowski Dionizy 2552
 Champoisseau Charles François 2459_s
 Chełkowski Walerian 2500 II
 Chełm m. (diecezja) 2537 II_s
 Chemia 2528, 2542_{7, s}
 du Cher 2474 IV
 Chilihen-Zaleski zob. Zaleski Chilihen
 Chlebowski Piotr 2521
 Chlebowski Stanisław 2403
 Chłapowski Dezydery 2431, 2433, 2439 I (Orpiszewski), 2449
 Chłędowska Cecylia 2403, 2413
 Chłędowski Adam Tomasz 2403, 2413
 Chłędowski Ludwik 2413
 Chłopi 2472
 Chobrzyński Karol 2433, 2449
 Chodylski Ostoja zob. Ostoja Chodylski
 Chodźkiewicz Władysław 2403, 2440
 Chodźko Aleksander 2403, 2408 (Rembowski), 2431, 2439 I, III, IV, 2449 i (Rembowski), 2479, 2524
 Chodźko Leonard 2403, 2412, 2431, 2514
 Chodźko Stanisław 2528
 Chodźkowa Helena z Jundziłłów 2408 (Rembowski), 2449 (Chodźko)
 Chojecki Edmund 2412
 Cholewiński Jan 2552
 Chopin Fryderyk 2408 (Siemieński), 2409 (Hipkins), 2413 (Januskiewicz, Türck), 2447 (Hipkins)
 Choreografia 2420 II
 Chotomski Ferdynand Dienheim 2521
 Choynacki Stanisław 2552
 Chrapowicki Bogusław 2403
 Chrapowicki Jan 2403, 2412
 Chrecki Władysław 2552
 Chrzanowski Leon Wojciech Ignacy 2431
 Chrzanowski Wojciech 2403, 2410 (Wrótowski), 2432 (Małachowski), 2455_s, 2521
 Chrzęstowski Wacław 2552
 Chrzęszcz Mikołaj 2412
 Chuquet J. H.-W. 135
 Chwaliszewski Marcin 2431
 Cichoński Józef 2521
 Cichowski Wiktor 2468, 2552
 Ciesielski 2465
 Cieszkowski August 2403
 Ciriacy major 2430
 Clarendon George William 2477 I, 2551
 Clarke H. 2552
 Collège de France 2479
 Colquhoun Robert Gilmour 2576
 Colson Felix 2403, 2431
 Conseillant Bathilde H.-W. 135, H.-W. 136
Constitutionnel 2542₁₂
 Conyers Charles 2551, 2576
 Cooper Col. 2413 II (Bansemer)
Correspondance de Nord-Est 2542_s
 Costello W. B. 2403
 Coutts Dudley Stuart zob. Stuart Dudley
 Coutts
 Croegaert J. Ed. H.-W. 135, H.-W. 136
 Crofts 2413 (Leaf)
 Cruickshank E. 2403
 Cwiet Korecki zob. Korecki-Cwiet
 Cybulski Julian 2431 (Babiański)
 Czajkowska Karolina zob. Suchodolska
 Karolina z Czajkowskich
 Czajkowski Kazimierz 2521
 Czajkowski Michał (Sadyk pasza) 2405 (Januskiewicz), 2413, 2420 II, 2431, 2439 I, 2448 (Jeleński), 2458 I_s, 2460, 2468, 2469, 2472 II₁, 2498_s, 2551, 2552, 2554, 2570, 2574
 Czapek Jarosław 2405 (Jung)
 Czarnecki Józef 2439 I
 Czartoryscy 2522_s
 Czartoryska Anna z Sapiehów 2439 I, 2442, 2483₁, 2522₄

- Czartoryska Elżbieta z Działyńskich 2431 (Kožmian)
 Czartoryska Izabela z Flemingów 2522a
 Czartoryska Marcelina 2412
 Czartoryska Maria zob. Wirtemberska Maria z Czartoryskich
 Czartoryska Maria Amparo 2468 (Guattinara)
 Czartoryska Maria Joanna 2412
 Czartoryski Adam Jerzy H.-W. 136, 1573, 2403, 2413 II—IV, 2431 i (Chodźko), 2438, 2439, 2450 (Aleksander I), 2451, 2453—2455, 2458, 2459, 2462, 2469, 2473, 2474 III, 2476 III₅, 2477, 2483₁, 2498, 2522, 2526, 2550, 2552 i (Leval), 2575
 Czartoryski Adam syn Konstantego 2439 I
 Czartoryski Witold 2439, 2456, 2458 I₉, 2462
 Czartoryski Władysław 1573, 2412, 2439, 2447₂, 2459₃, 2461 (Kosiłowski), 2462, 2464, 2476 III₄, 2500 III₂, 2522₃
 Czayka Michał zob. Czajkowski Michał
 Czajkowski Michał zob. Czajkowski Michał
 Czechowicz Antoni 2431, 2552 i (Koszutski Józef), 2575
 Czencz Leon 2521
 Czerkasja zob. Kaukaz
 Czerniecki Ludwik 2451, 2454₆
 Czetwertyński Janusz 2448
 Czyński Jan H.-W. 135, 2431, 2449 (Janowski)
 Czyszowski Stanisław 2403
 Czytelnia Polska w Paryżu zob. Towarzystwo Czytelni Polskiej w Paryżu
 Danieyko Aleksander Bronisław 2403, 2465, 2561, 2563
 Darrican 2551
 Daszkiewicz 2403
 Daszkiewicz D. Korybut 2542₇
 Davenport John 2413
 Dawson 2432 (Dodatek)
 Dąbrowa 2430
 Dąbrowska Izabella 2465
 Dąbrowski Franciszek Józef 2521
 Dąbrowski Kajetan 2552 (Jaźwiński), 2589
 Dąbrowski Michał 2431
 Dąbski Julian 2413, 2444 (Jeffer)
 Dąbski Rudolf 2403 (Danieyko)
 Dąbbski (pseud.) zob. Jordan Zygmunt Dean 2413
 Dekowski Adolf 2431
 Deleffe 2406 (Konarzewski)
 Delières L. H. 2431
 Dembińska Klara 2403
 Dembińska Marianna zob. Schell-Vietinghoff Marianna z Dembińskich
 Dembiński Henryk 2403, 2431, 2432 (Małachowski), 2450 (Prądzyński), 2455, 2475 I
 Dembiński Karol 2449 (Chłapowski)
 Dembowska Aniela 2441 (Jawornicki)
Demokrata 2434 III
 Deotyma (pseud.) zob. Łuszczewska Jadwiga
 Despreaux de La Condamine 2486
 Desprez H.-W. 135
 Destrilles 2512
 Détape Alexandre Marie 2526
 Detkens Eugeniusz 2403, 2413, 2476 I
 Detkens Karolina 2403
 Detot P. H.-W. 135
 Devisme 2552 (Leval)
 Dębińska Eugenia 2465
 Dębiński Jan 2521
 Dickson John Miller 2412
 Dickstein Samuel H.-W. 135
 Dienheim Ferdynand Chotomski zob. Chotomski Ferdynand Dienheim
 Dijon m. 2419₄, 2443₂, 2478₆
 Dillon Richard Tennent zob. Tennent Richard Dillon
 Djemal pasza 2461 i (Kosiłowski)
 Dmochowski Henryk 2448
 Dniepr 2501
 Dobrée 2468 (Fletcher)
 Dobrowolski Adolf 2521
 Dobrowolski Antoni 2552 i (Przewłocki)
 Dobrowolski Emil zob. Dobrowolski Józef Emil
 Dobrowolski Erazm 2403, 2413
 Dobrowolski Józef 2588
 Dobrowolski Józef Emil 2403, 2464
 Dobrzański Łukasz 2521
 Dobrzański Michał 2521
 Dobrzański Roman 2521
 Dobrzyński F. 2431
 Dobrzelewski Leon 2552

- Dom Sw. Kazimierza w Paryżu 2445, 2483
 Domański Grzegorz 2403
 Domaradzki Adam 2521
 Domaradzki Józefat 2521
 Dombrowski Alojzy 2403
 Dombski Julian zob. Dąbski Julian
 Domejko Ignacy 2450
 Donnet Ferdinand François 2473₁, 2521
 Donovan Michael 2540
 Douglas 2413
 Dramaty 2479, 2483
 Drewnicki Leon 2485
 Drewnowski Marcei 2410 (Trzeciński)
 Drezno m. 2455₃
 Drogoń Inocenty 2478₁₀
 Drohomir Czesław 2403
 Drouyn de Lhuys Edmond 2431, 2458 II,
 2459 I, 2460 I
 Droz (pseud.) zob. Drozdowski Stanisław
 Drozdowski Stanisław 2439 I, 2461, 2465,
 2468, 2469, 2552 i (Leval)
 Druchliński Adam 2408 (Ręczyński)
 Drzewiecki Maksymilian 2448 (Bem), 2521
 Dubiecki Tespezjusz 2403, 2486
 Duchńska Seweryna 2403, 2484, 2500
 Duchński Franciszek 2403, 2431, 2482₁
2500
 Duchński Onufry 2500 II
 Duchowski Bazyli 2448 i (Czetwertyński)
 Dunin Anastazy 2403
 Duński Edward 2450 (NN), 2521
 Duński Ksawery 2552
 Dupanloup Felix 2431, 2536_r
 Durutte Camille H.-W. 135
 Dwernicki Józef 2448, 2474, 2476 III
 Dydyński Jerzy 2448 (Dmochowski)
 Dywizja Kozaków Sułtańskich w Turcji
 2407 (Nowosielski), 2410 (Wrotnow-
 ski), 2425, 2439 IV, 2446 (Poźniak),
 2458 II, 2462—2465, 2468—2470, 2477
 I, **2546—2592**
 Działyńska Cecylia 2403, 2421₄
 Działyńska Celestyna z Zamojskich 2432
 (Stasiński), 2434 III
 Działyńska Elżbieta zob. Czartoryska
 Elżbieta z Działyńskich
 Działyński Jan 2403
 Działyński Tytus 2439 II, 2472 I₃
Dziennik Narodowy 2404 (Gnorowski)
Dziennik Poznański 2408 (Rembowski)
 Dzierzowska Józefa zob. Szyrmina Józefa
 z Dzierzowskich
 Dzwonkowski Edward 2431
 Dżemal pasza zob. Djemal-pasza
 École Polonaise des Batignolles zob.
 Szkoła Polska na Batignolles
 École Spéciale du Génie Civil et des
 Arts et Manufactures 2432 (Wroń-
 ski L.)
 Édrisi Abou-Abdallah-Mohammed El
 2542₁₁
 Ellis 2413
 Ellis H. 2551
 Elmore Thomas John 2551
 Elsner Józef 2481
 Emerson James Tennent zob. Tennent
 James Emerson
 Emigracja polska w Ameryce po 1831 r.
 2408 (Smoliński), 2420 I, 2431 (Do-
 brzyński), 2432 (Zamojski), 2439 I
 (Tochman), 2443₄, 2446 (Bukaty Br.,
 Smoliński), 2447 (Smoliński), 2448
 (Dmochowski i NN), 2451₈, 2478₂
 Emigracja polska w Anglii po 1831 r. 1572,
 2401—2415, 2419₂, 2431, 2432, 2438₂,
 2442—2444, 2447, 2453, 2458 II,
 2476, 2562, 2563
 Emigracja polska w Australii po 1831 r.
 2450 (Rakowski), 2521 (wykaz emi-
 grantów), 2522₃ (lista skladek)
 Emigracja polska w Bułgarii po 1831 r.
 2459, 2462, 2471₁
 Emigracja polska we Francji po 1831 r.
 H.-W. 133, 1573, 1610, 1643c, 2401—
 2413, 2415—2421, 2423—2425, 2431—
 2434, 2436, 2438—2443, 2445—2454,
 2473—2475, 2478, 2498, 2500, 2521,
 2522, 2525, 2526, 2528, 2545, 2560,
 2561, 2563
 Emigracja polska w Niemczech po 1831 r.
 2432 (Orpiszewski), 2439 I (Orpi-
 szewski)
 Emigracja polska w Skandynawii po
 1831 r. 2410 (Waligórski)
 Emigracja polska w Turcji po 1831 r.
 2412 (Szulczewski), 2413 I (NN),
 2425, 2426, 2431 (Gradowicz), 2432
 (Tokarski, Żychoń), 2439, 2446₂ (Po-

- źniak), 2455_{8, 6}, 2458, 2459, 2461—
 2470, 2498₈, 2500, 2546—2592
 Emigracja polska na Węgrzech po 1831 r.
 2432 (Wysocki), 2455
 Emigracja polska we Włoszech po 1831 r.
 2402 (Budzyński), 2431 (Jełowicki,
 Koźmian J.), 2432 (Orpiszewski),
 2439 I (Poźniak)
 Emmot 2412
 Englert Władysław 2461, 2464
 Eon Chevalier (pseud.) zob. Beaumont
 Charles
 Erskine Nicolas 2409
L'Événement 2407 (Oleszczyński)
 Exterowicz Michał 2552

 Fajans Zachariasz 2552
 Falkenhagen Piotr Zaleski 2403, 2413,
 2530
 Fay Karl 2420 I,
 Ferguson Mary Isabel 2413
 Ferrère 2413 II i (Bansemer)
 Feuillette Alfred 2552
 Field Dawid 2413
 Field Eliza 2413
 Field Margaret 2413
 Field Marianne 2413
 Field W. D. 2413
 Field William 2413
Le Figaro 2543
 Filadelfia m. 2448 (Dmochowski)
 Filozofia H.-W. 67—89, H.-W. 141—145
 Fletcher 2468
 Fleurat 2469
 Florencja m. 2433
 Follett W. 2476 I
 Forestier Pierre 2439 III
 Forster John 2413
 Forster Karol 2441
 Foscoli Hugo 2484 (Niemcewicz)
 Fotografia 2522₃
 Fox André 2476 I
 Fox W. Strangways zob. Strangways
 Fox W.
 Francja 2429, 2537 I₁ zob. też:
 Emigracja polska we Francji
 Fredro 2454₆
 Fredro P. 2431
 Freylich Antoni zob. Froelich Antoni
 Friedberg Edward 2403, 2413, 2521
 Friedberg Juliusz 2413 I, II
 Friedlaender R. H.-W. 136
 Froelich Antoni 2413
 Frolich Dawid 2448
 Fryderyk II król pruski 2520
 Fyler Louisa 2450

 Gadon Lubomir 2530₂
 Gagarin Gawriił 2523₁
 Gajewski Stanisław 2404, 2413, 2431
 Gajewski Stefan 2408 (Rembowski)
 Gajewski Władysław 2552
 Gajo Karol Emeryk 2521
 Galicja 2420 I, 2452, 2454, 2472 I, 2478₈
 Gałęzowski Józef 2404
 Garaszanin Ilja 2458 I₀
 Garczyński Napoleon 2486
 Garczyński Stefan 2408 (Rembowski),
 2413 I (Gnorowski), III, 2484
 Garibaldi Guiseppe 2441
 Gastorp kapt. 2517
 Gastronomia 2540
 Gasztowtt Wacław 2404, 2490₂
 Gawroński Kazimierz 2546, 2560
 Gawroński Stanisław 2448 (Bem)
Gazeta Krakowska 2543
Gazette de France 2541₃, 2542₁₂
Gazeta Narodowa 2543
Gazeta Moskowska 2542₁₄
 Gdańsk m. 2458 II₈
 Genealogia 2419₈, 2542₁₀
 Genua m. 2456
 Geografia 2408 (Sekutowicz), 2449 (Rem-
 bowski), 2476 V, 2495—2497, 2542₁₁
 Giedrojc Romuald 2448 (Jackowski)
 Giełgud Jan 2404, 2412, 2413
 Giełgud Władysław 2431
 Gierzyński St. 2552
 Gieysztor Jadwiga 2521
 Giller Agaton 2404, 2500 II
 Girard Henri H.-W. 136
 Glass Henryk 2431
 Gleinich Józef 2404, 2558
 Głinojecka Kamila 2404
 Głinojecka Zofia 2404
 Głinojecki Jan 2404
 Głębocki E. 2521, 2563
 Głogowski Adolf 2404
 Głowacki Paweł 2521
 Głowiński Edmund 2468, 2552

- Gnorowski Stanisław B. 2404, 2413, 2505
 Godlewski J. W. 2404
 Godlewski S. ks. 2404, 2412, 2431
 Godlewski Władysław 2413 IV₁₅
 Godley W. E. 2551
 Golian Zygmunt 2431
 Golowin (Golovine) Iwan 2404, 2431
 Gomoszyński Józef 2405 (Jackowski)
Goniec Polski 2450 (Bentkowski)
 Gorecki Antoni 2484
 Gorges Julian 2404
 Gorski Andrzej 2468
 Gosset John Jackson zob. Jackson Gosset John
 Goszczyński Seweryn 2484
 Goudchaux Worms Mayer zob. Worms Mayer-Goudchaux
 Gounod Charles François H.-W. 136, 2404
 Górski Ksawery 2552, 2575
 Grabowski Ignacy Stanisław 2446₂
 Gradowicz J. L. 2431
 Gramatyka zob. Językoznawstwo
 Granville George Leveson 2453₇
 Gratry Auguste Joseph 2441
 Grey Charles 2453₇
 Grigorjew Nikołaj 2552 (Pietrow)
 Grobicki Wincenty 2449
 Grocholska Wanda 2527
 Gromczyński Andrzej 2431
 Gronnet Jan 2521
 Grono Historyczne Polskie w Londynie 2473 I, 2476 III₅
 Grotkowski Jan 2570, 2589
 Grudziński Kazimierz 2521
 Grudziński Zygmunt 2431
 Grylewicz 2521
 Grzegorz XVI papież 2537 I₇
 Grzybowski Adam 2413
 Grzymała Albert 2432 (Dodatek), 2448
 Grzymała Franciszek 2404, 2431
 Grzymała Józef 2521
 Guattinara ks. 2468
 Guépin Alphonse 2534
 Guillier E. 2485
 Guizot François Pierre 2518
 Gurowski Adam 2412, 2451, 2498
 Gurowski Władysław krawiec 2580
 Gustaw Franciszek 2521
 Gustawiński kapt. 2476 III
 Gutowski Rudolf 2404, 2412
 Guyon Richard 2431
 Gwinczewski Feliks 2478₂
 Habich Edward 2404
 Haciski August 2431
 Haga m. 2450 (NN)
 Hale Charlotte La zob. La Hale Charlotte
 Halicki Marian 2552
 Hałuszkiewicz Michał 2404, 2412
 Hamburg m. 2448 (Sczaniecka)
 Hammond Edmund 2551
 Hannemann G. 2448
 Hanusz Jan 2490
 Hanzasade 2413
 Hański August Henryk 2404
 Harrowby Dudley Ryder 2432 (Szulczewski), 2453₇, 2551
 Haszewska siostra Bema 2521
 Hassoun Antonius 2439 I
 d'Haussonville Gabriel Paul 2448
 d'Hautefort née Maillé 2441
 Hawes S. B. 2551
 Hayder-effendi 2551
 Hellmann Michał 2404, 2476 II
 Hemans Felicja Dorothea 2484 (Niemcewicz)
 Hendersser W. 2409
 Henry Charles H.-W. 136
 Henryk Walezy 2451₇
 Heraldyka 2408 (Stekert)
 Hertel Maksymilian 2404
 Hetsch A. 2404
 Heydukiewiczówna Halina 2521
 Hipkins A. I. 2409, 2447₂
 Historia powszechna 2417, 2420 I, 2429, 2430, 2512 2513, 2518
 Historia Polski 2498, 2500, 2506, 2523₁, 2541, 2542 zob. też:
 Konstytucja 3 maja
 Rozbiory Polski
 Legiony (1796—1802)
 Kongres Wiedeński
 Królestwo Kongresowe
 Rzeczpospolita Krakowska
 Wielkie Księstwo Poznańskie
 Galicja
 Powstanie listopadowe 1830—1831
 Emigracja polska w Ameryce po 1831
 Emigracja polska w Anglii po 1831
 Emigracja polska w Australii po 1831

- Emigracja polska w Azji po 1831
 Emigracja polska w Bułgarii po 1831
 Emigracja polska we Francji po 1831
 Emigracja polska w Niemczech po 1831
 Emigracja polska w Skandynawii po 1831
 Emigracja polska w Turcji po 1831
 Emigracja polska we Włoszech po 1831
 Sejm na emigracji
 Legion polski we Włoszech
 Legion polski na Węgrzech
 Kaukaz (udział Polaków w walkach powstańczych)
 Powstanie 1846 w Galicji
 Powstanie 1848
 Wojna Krymska (udział Polaków)
 Kongres paryski 1856 (sprawa Polska)
 Wojna francusko-pruska 1870/71
 (wzmianki o udziale Polaków)
 Hiszpania 2497
 Hoene Aniela 2404
 Hoene-Wronski Józef Maria **H.-W. 67—89, H.-W. 133—137, H.-W. 141—145, 2402** (Bońkowski), 2403 (Chodźko A., Chrzanowski, Cieszkowski), 2405 (Jackowski), 2406 (Kotula, Łoziński Fr.), 2407 (Mańkowski, Ostrowski J. B.), 2408 (Rostkowski), 2410 (Talwoszewicz, Trentowski, Urmowski), 2411 (Zabłocki W.)
 Hoesick Ferdynand 2404
 Hoffman Karol 2404, 2412, 2413, 2432 (Dodatek), 2442, 2475 I
 Hoffmanowa Klementyna z Tańskich 2442, 2483₂
 Holloway H. 2412
 Honfleur zakład emigr. 2521 (Sadowski)
 Horatius Quintus Flaccus 2486
 Howard Philip H. 2413
 Hryniewicz F. Edward 2404, 2413
 Hube Józef 2431, 2439 I, 2530₁
 Hube Romuald 2404
 Hubert Karol 2552
 Hudson Scott księgarz 2413
 Hugo Victor 2450 (Uniszewski), 2484 (Niemcewicz)
 Huntsman Thomas 2413
 Hurnall mrs 2413 II
 Husson A. 2439 IV
 Hutton William 2413
 I. N. I. 2485
 Ichnatowicz 2552
 Indi-dère m. Turcja 2458 II₁₃
 Inllecton Georg 2431
 Institut Historique de France 2443₄
 Instytucja Przygotowawcza Polska w Paryżu 2478₁₁
 Instytut Panien Polskich w Paryżu 2478₁₁
 Ismail Mouchir pasza 2552
 d'Iszoro [?] Leon S. 2404
 Izbicki Antoni 2431
 Izdebski Karol 2432 (Dodatek)
 J. D. Z. (krypt.) zob. Zamoyska Jadwiga z Działyńskich
 Jabłonowski Stanisław 2484 (Siemieński)
 Jabłonowski Wacław 2451
 Jabłoński Aleksander Józef 2431
 Jabłoński Leon 2405, 2443₂
 Jabłoński Wiktor 2468
 Jackowski Ignacy 2405, 2412, 2413, 2447₂, 2448, 2468, 2476 I (Travelyan), 2556, 2575, 2576
 Jackson Gosset John 2447₃
 Jagmin Józef 2405, 2439 IV, 2466, 2552 (Koszutski, Szumlański), 2567
 Jakubowski Faustyn 2552
 Jakubowski Jan 2552
 Janicki Franciszek 2405
 Janicki Ignacy 2521
 Janiszewski Jan Chryzostom 2431
 Jankowski Apolinary 2431
 Jankowski Feliks 2552
 Janowicz Alojzy 2413
 Janowski Jan Nepomucen 2449
 Jansen Stanisław 2405
 Januszewicz Teofil 2405
 Januszewski Wincenty 2552
 Januskiewicz Eustachy 1610, 2401 (Bansemer), 2402 (Błotnicki), 2405, 2412, 2413, 2431, 2475 I
 Januskiewicz Romuald 2412
 Januskiewiczowa Eugenia 2405
 Jański Bogdan 2448, 2521
 Jaraczewski Włodzimierz 2552
 Jarmoliński Władysław 2465
 Jarvis pułk. 2551
 Jaroński Tomasz 2552
 Jarzębski Piotr 2521
 Jasiński Jakub 2479

- Jasiński Józef 2443₂
 Jasiński Michał 2552
 Jasnowski Filip 2413 II
 Jastrow dr 2412, 2432 (Zamojski)
 Jastrzębski Maurycy 2550
 Jaszewice m. 2448 (NN)
 Jaubert Amédée Pierre 2542₁₁
 Jawornicki 2441
 Jazdowski Jan 2405
 Jażdżewski Ludwik 2431
 Jaźwiński major 2552
 Jaźwiński Franciszek 2434 I₅
 Jedliński D. Julian 2405
 Jedynowicz Władysław 2521
 Jeffs William księgarz 2413, 2444
 Jeleński Józef 2405
 Jeleński Władysław 2405, 2448
 Jełowicki Aleksander 2405 i (Januszkiewicz), 2412, 2413, 2431, 2433, 2439 I (Hube), 2440, 2443₂, 2445, 2448, 2468 (Niedźwiecki)
 Jełowicki Edward 2405, 2475 I
 Jende Alfons 2552
 Jendrzewski Tomasz 2405, 2439 III
 Jensym An. 2405
 Jerzmanowski L. Józef 2405, 2461, 2465, 2552
 Jesman Aleksander 2405
 Jeziorański Antoni 2552
 Jezuici 2420 I
 Jędrzejewski Antoni 2521
 Jędrzejewski Tomasz zob. Jendrzewski Tomasz
 Językoznawstwo 1507, 2422, 2487, 2489, 2490, 2491, 2524
 Jobert Antoine-Joseph de Lamballe 2413 II
 Johnson W. A. 2431
 Junesco J. 2470
 Jordan B. 2464, 2465
 Jordan Wiktoryn 2405
 Jordan Władysław 2412, 2431, 2454, 2462, 2464, 2465, 2467, 2469, 2470
 Jordan Zygmunt 2463, 2464, 2465, 2466, 2552 i (Leval)
 Jordanowa Justyna 2462, 2464, 2465, 2468
Journal de Constantinople 2470, 2542₁₂
Journal des Débats 2472₃, 2542₁₂
 Jozafat św. zob. Kuncewicz Józafat św.
 Józef II ces. Austrii 2541
- Jullien de Paris Marc Antoine 2441 (Ogiński)
 Jundziłł Helena zob. Chodźkowa Helena z Jundziłłówn
 Jung A. 2405
- Kabat Feliks 2521
 Kabat Leopold 2521
 Kaczanowski Aleksander 2552
 Kaczanowski Karol 2406, 2431, 2461, 2464, 2465, 2470₅
 Kaczkowski Janisław 2406
 Kajsiewicz Hieronim 2406, 2412, 2413, 2431, 2449, 2450 (NN), 2465, 2484, 2521, 2537 II₁
 Kalifornia 2420 I
 Kaligrafia 2420 I₈
 Kalinka Walerian 2406, 2410 (Terlecki), 2412, 2429, 2431, 2433 i (Krański), 2438, 2440, 2452, 2468 i (Kleszczyński, Leval), 2469, 2490, 2498, 2521 (Wrotnowski), 2550, 2551, 2560, 2561, 2574, 2588
 Kalinowski Piotr 2542₆
 Kaliński Józef Antoni 2406, 2413
 Kallenbach Józef 2406
 Kamiński Mikołaj 2412, 2445 (Jełowicki), 2468, 2551, 2552, 2554, 2571, 2574, 2575, 2577—2581, 2587
 Kamiński Paweł 2431
 Kamocki Józef 2537 II₂
 Kamocki Marian A. 2431
 Kapliński Leon 2406, 2431
 Karczewski Ksawery 2406
 Karczewski Teodor 2406
 Karęga z Przeciszewskich 2521
 Karęga Rachela 2521
 Karpiński Ludwik 2411 (Zaleski Br.), 2521
 Kars m. 2550
 Karska 2406
 Karski Edward (pseud.) zob. Duński Edward
 Karski Jakub 2552
 Kartografia 2410 (Wrotnowski), 2470₅
 Karwiczki Władysław 2552
 Karwowski Romuald 2552
 Kasperek H.-W. 136
 Kasiński por. 2431
 Kassjusz Mikołaj 2521
 Kaszyc Józef 2451

- Katarzyna II 2541₄
 Katarzyński Jakub 2521
 Katyk ks. 2406
 Kaukaz (udział Polaków w walkach powstańczych 1844—1863) 2431 (Chodźko), 2460 I, 2462—2464, 2466, 2467
 Kazimierz św. 2484 (Zaleski)
 Kazimirski-Bibersztejn Wojciech 2406
 Kątski Antoni 2406, 2431
 Kątski Apolinary 2405 (Januskiewicz), 2406, 2413
 Kątski Grzegorz 2405 (Januskiewicz), 2406, 2413
 Keller Ernest 2552
 Keller Henry 2413
 Kernot 2413
 Kędzierski L. 2552
 Kiciński Bruno 2486
 Kidd John 2548, 2551, 2559, 2576
 Kijowianin (pseud.) zob. Duchiniński Franciszek
 Kindle John 2431
 Kirchmayer Wincenty 2412
 Kirkor Franciszek 2552
 Klaczko Julian H.-W. 136, 2405 (Januskiewicz), 2431, 2450 (Bentkowski)
 Klapka Jerzy 2455₃
 Kleczkowski Michał 2406
 Kleczyński Saturnin 2431, 2462, 2464, 2465, 2468, 2552
 Klemens XIV papież 2541
 Kleniewski Maciej 2406, 2431
 Klimaszewski Hipolit 2406
 Klimkiewicz Benedykt Henryk 2523₂
 Klinksieck Frédéric Théophile H.-W. 136
 Kliński Józef 2552 (Borzęcki)
 Klonowski Józef 2406, 2412
 Klub Emigracji Polskiej zob. Towarzystwo Polskie w Paryżu
 Klub Litewsko-Ruski 2478₇
 Klub Polski w Paryżu zob. Towarzystwo Polskie w Paryżu
 Kniaziewicz Karol 2406, 2413
 Knight Anne 2406
 Kobyłecki Jan 2521
 Kochańska 2521
 Kolumbia 2523₂
 Kołaczkowska Józefa 2406
 Kołaczkowski 2406
 Koło Polskie w Paryżu 2458 II
 Koło Polskie w Stambule (wiersz) 2485
 Kołossowski Antoni 2552
 Kołysko Adam 2406
 Komadziński Jan 2521, 2552
 Komarnicki Aleksander 2521
 Komisja Funduszów Emigracji Polskiej 2474 II
 Komisja Opieki nad Grobami Polskimi w Paryżu 2530
 Komitet Emigracji Polskiej (Dwernickiego) 2474
 Komitet Emigracji Polskiej 1848 r. 2478₈
 Komitet Narodowy Emigracji Polskiej (Dwernickiego) zob. Komitet Emigracji Polskiej
 Komitet Narodowy Polski (Lelewela) 2438, 2478₁
 Komitet Narodowy Polski w Poznaniu 1848 r., 2478₈
 Komitet Narodowy Polski w Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej 2478₂
 Komitet Ogółu Emigrantów Polskich w Wielkiej Brytanii i Irlandii zob. Ogół Emigracji Polskiej w Anglii
 Komitet Pomocy Kształcącym się Wojskowo w Paryżu 2478₁₁
 Komuna Paryska 2449 (Kruszewski)
 Konarski Szymon 2498
 Konarski Tomasz 2551, 2561
 Konarzewski Wojciech 2406, 2552
 Konfederacja Polska w Paryżu 1848 r. 2454
 Kongres Paryski 1856 (sprawa polska) 2458 II_{11, 12}
 Kongres Wiedeński 1815 r. 2509, 2511
 Koniarski Stanisław 2466
 Konstantynopol m. 2425, 2426, 2458—2463, 2469—2470, 2485 (Koło Polskie)
 Konstantynowicz Aleksander 2552
 Konstytucja 3 Maja 2505
 Kordecki Augustyn 2541₂
 Korecki-Cwiet 2406
 Korespondencja: H.-W. 133—137, 1610, 1643c, 2401—2413, 2419, 2421, 2430—2434, 2437—2450, 2454₁, 2455₇, 2456₁, 2458₁₂, 2459₃, 2461—2469, 2472 I, 2475 I, 2476 I, 2477, 2490, 2500 II, 2522, 2524₁, 2525—2528, 2530₁, 2534, 2537 II₁, 2541₄, 2547,

- 2551, 2552, 2560, 2561—2563, 2566,
2574—2578
- Korsak Jan (Mouhliis effendi) 2468, 2469,
2552
- Korybut Daszkiewicz D. zob. Daszkiewicz
D. Korybut
- Korytko Emil 2419₄
- Korzenik Mojżesz 2552
- Korzeniowski Józef Onufry 2449
- Kosiński Gustaw 2439 I
- Koskowski Antoni 2448 (Dwernicki)
- Kossakowski Leonard 2478₁₀
- Kosiłowski Ignacy 2406
- Kosiłowski Ildefons H.-W. 136, 2406,
2461, 2462, 2464, 2465, 2466, 2468,
2552, 2564
- Kossowski Józef (pseud.) zob. Miller
Wiktor
- Kossuth Ludwik 2431
- Kościelski Władysław 2465 (Przyałgow-
ski)
- Kościół katolicki: 2420 I, 2431 (Brzeziński,
Jełowicki) 2432 (NN), 2439 I (Hubel),
2450 (NN), 2458 I₈, I₁₀, 2459, 2469,
2486 (pieśni), 2498₆, 7, 2501, 2519,
2534—2537, 2541, 2542₃, 2545
- Kościuszko Tadeusz 2523
- Koszutski Józef 2552, 2570, 2585
- Kotarski Józef 2406
- Kotkowski 2431
- Kotkowski G. ks. 2431
- Kotula Andrzej 2406, H.-W. 136
- Kotula Jerzy H.-W. 136
- Kowalewska Laura z Krukowskich 2521
- Kownacki kapt. 2552
- Kozanecki Ludwik 2413
- Kozaczyzna 2460 II, 2472 II₁
- Koźmian Jan 2431
- Koźmian Stanisław 2406, 2413
- Koźmiński Franciszek 2449
- Kórnik 2469₆
- Krafft 2430
- Kraiński Wincenty 2431
- Kraitsir Karol 2478₂
- Krajewski Henryk 2431
- Krajewski Michał 2431, 2439 I, 2464
- Kraków m. 2412 IV₁₀, 2448 (NN — J. Kra-
siński), 2454₁, 2472 I
- Krasicki Ignacy 2486
- Krasicki Kazimierz H.-W. 136 .
- Krasiński Alojzy 2406, 2468
- Krasiński Izydor 2419₁
- Krasiński J. 2448
- Krasiński Ludwik 2431
- Krasiński Walerian 2406, 2431, 2448 (NN
— J. Krasiński), 2472 I₄, 2506
- Krasiński Wincenty gen. 2441 (Kruko-
wiecki)
- Krasiński Wincenty syn Chryzantego
2406
- Krasiński Zygmunt 2433, 2437, 2484
- Krasowski Witold 2521
- Krassoffski Witold Korwin zob. Krasow-
ski Witold
- Krassowski Florian 2406
- Kraszewski Józef Ignacy 2402 (Breński),
2406, 2409, 2411 (Zaleski Br.), 2439 I
(Orpiszewski), 2440, 2449, 2490
- Krempowiecki Tadeusz 2498
- Kronika Emigracji Polskiej* 2408 (Redak-
cja), 2412 (Hoffman, Januszkiewicz),
2413 IV
- Krosnowski Adolf 2521
- Królestwo Polskie Kongresowe 2529, 2542
- Królkowski Karol 2406
- Krukowiecki Jan 2441
- Krukowska Laura zob. Kowalewska Laura
z Krukowskich
- Kruszewski Ignacy 2552
- Kruszewski Jan 2449
- Kryszkiewicz Antoni 2462, 2464
- Krzyżanowski major 2476 III
- Krzyżanowski Adrian 2441 (Modzelewski)
- Krzyżanowski Franciszek 2449
- Kubalski Mikołaj Ambroży 2406, 2512
- Kuczyński Wincenty Franciszek 2406
- Kudasiewicz Adolf 2521
- Kühne kapt. inżyn. 2430
- Kunachowicz 2406 (Lesiewicz)
- Kunaszowski C. [Kazimierz?] 2406
- Kunat Stanisław 2443₂
- Kuncewicz Józefat św. 2534
- Kurc Julian H.-W. 136
- Kurier Polski* (Paryż) 2543
- Kurkiewicz Henryk 2406
- Kurnatowska Władysława 2406
- Kurowski litogr. 2406
- Kurzątkowski Leon 2552
- Kutzner Artur 2448
- Kutzner Emil 2448

- Kuźmin Aleksy 2552
 Kwiatkowski A. 2406
 Kwiatkowski Marcin 2445
 Kwieciński Stanisław 2461, 2552
- La Halle Charlotte 2406
 Lach-Szyrma Krystyn zob. Szyrma Lach Krystyn
 La Condamine Despreaux de zob. Despreaux de La Condamine
 Lacordaire Jean Baptiste 2450 (NN)
 Lafargue 2413
 Lafitte 2413 II
 Lamartine Alphonse 2413 III
 Lamballe Jobert de zob. Jobert Antoine Joseph de Lamballe
 Lambert Paul 2430 (Liágno)
 de Lamennais Hugo Félicité 2484 (Niemcewicz)
 de Lamotte 2413
 Lancaster A. H.-W. 136
 Lanckoroński Antoni St. 2532
 Lanckoroński Roman Stanisław 2465, 2468, 2552, 2554, 2567, 2569, 2570, 2571, 2574, 2575
 Lanckoroński Stanisław zob. Lanckoroński Roman Stanisław
 Landau Jakub 2432, 2521
 Lando Fischel 2521
 Lange Edward 2552
 Langermann gen. 2499
 Langstaff F. Feild 2413 I, II
 Lansdowne Henry 2476 I
 Lardner Dionysius 2413 I—II, 2444
 Larochejaqueleim Henri Auguste 2453,
 Laskowski Julian 2439 I
 Lasserre Henri 2422
 Laston Maria Józef 2468
 de Laveaux Ludwik 2406
 Lazaryści 2462, 2469
 Leaf 2413
 Ledochowski Mieczysław 2432
 Leffler Mittag Magnus Gustaf zob. Mittag-Leffler Magnus Gustaf
 Leger Louis 2401 (Baranowski), 2405 (Januszkiewicz)
 Legion polski na Węgrzech 2431 (Guyon, Kossuth), 2432 (Wysocki), 2455
 Legion polski we Włoszech 2431 (Breanski), 2456
 Legiony polskie (1796—1802) 2529
 Leja Józef 2445 (Niedzwiecki)
 Lelewel Joachim 2438, 2478₁, 2521
 Lenartowicz Teofil H.-W. 136, 2440, 2482
 Lenkiewicz Tadeusz 2406
 Lenoir (pseud.) zob. Zwierkowski Ludwik
 Lermontow Michaił 2492
 Lesiewicz Julian 2406
 Leszczyński Adolf 2552
 Leszczyński Prokop 2432
 Leśniowski Władysław 2468 (Jordanowa)
 Letalle P. H.-W. 136
 Leval Ange 2406 (Konarzewski), 2468, 2552, 2575
 Lewandowski Józef 2552
 Lewicki Feliks 2521
 Lewiński Jakub gen. 2432, 2450 (Łubieński)
 Lewkowicz Edward 2412
 Lhuys Edmund Drouyn de zob. Drouyn de Lhuys Edmond
 Liágno 2430
 Lieglois Julie 2412
 Likowski Edward 2406
 Linowski Konstanty 2464, 2465, 2473₂, 2499, 2561
 Lisiecki 2406
 Lisiecki Mateusz 2521
 Lisiecki Michał 2432
 Literary Association of the Friends of Poland zob. Towarzystwo Literackie Przyjaciół Polski w Londynie
 Literatura 2482, 2492, 2503 zob. też Dramaty, Powieści, Wiersze
 Littré E. 2401 (Baranowski), 2406
 Litwa 1507, 2422 (język), 2487—2490, 2498,
 Lochman Nepomucen 2552
 Londyn 1572, 2413—2415, 2420, 2431 (Brzeziński), 2447, 2458 II, 2473₁, 2476, 2477, 2500 I, 2501, 2505, 2506, 2513, 2562, 2563
 Longman Thomas 2413
 Lorenzana Juan Alvarez 2521
 Lubecki A. D. 2406
 Lubelski Alojzy 2521
 Lubomirska C. 2432
 Lubomirski Jerzy H.-W. 136, 2406, 2432
 Luboradzki Jan 2406
 Lucas 2412
 Lud Polski. Gromada Grudziąż. Komisja Przygotowawcza 2413 IV₁₃, 2472 II

- Lwów m. 2436, 2541₂
 Lyon m. 2532
 Lytton Edward George Bulwer 2413, 2444
 Lytton Henry Bulwer 2406, 2444, 2551
- Łada Konstanty 2552
 Łapiński Teofil 2460 I₃, 2462, 2464₂, 2465
 (Kosiłowski), 2552
 Ławrynowicz Michał 2439 I, 2461, 2462,
 2464—2466, 2468, 2469
 Łempicki Napoleon 2412, 2448 (Duchowski)
 Łopaciński Józef 2552, 2589
 Łosiewicz Leon 2406, 2432
 Łoziński Franciszek 2406, 2412, 2436
 Łubieńska Adela 2521 (Łubieński)
 Łubieński Edward 2406, 2413
 Łubieński J. Cezary 2408 (Rakowski)
 Łubieński Tomasz 2521, 2550
 Łuniewski Konstanty 2432
 Łuszczewska Jadwiga 2434 II, 2484
 Łuszczkiewicz Władysław 2406
- Mac Connell 2413
 Macdonald Jan 2552
 Maciejowski Ignacy 2521
 Mackenzie Wallace Donald zob. Wallace
 Mackenzie Donald
 Macready William Charles 2444
 Maffit firma 2447₂ (Sweeny)
 Magdeburg m. 2522 (składka więźniów)
 Mahmond 2432
 Maillé d'Hautefort zob. d'Hautefort née
 Maillé
 Majewski Marcin 2552
 Makowski nauczyciel w Gdańsku 2458 II₈
 Malarstwo 2407 (Oleszczyński A.), 2412
 (Łempicki, Styka), 2431 (Kaplński),
 2480
 Malczewski Piotr 2552 (Achmatowicz)
 Malewski Jan 2478₁₀
 Malhomme L. 2412
 Malines m. 2536₅
 Malinowski Franciszek 2422
 Malinowski Jakub 2448
 Malinowski Lucjan 2490
 Maliński Józef 2448 (Jański), 2477 I (Stuart)
 Maliszewski I. K. ks. 2407
 Mallan John 2447₂
 Mallet Charles 2528
 Malmésbury James Howard 2551
 Malta 2450 (Bellerophon), 2476 III₄
- Małachowski Stanisław 2410 (Szumlański),
 2432
The Manchester Guardian 2411 (Żaba N. F.)
 Mańkowski Teodor 2407, 2412
 Manning Henry Edward 2432
 Mansfield M. 2551
 Marbeau Edouard H.-W. 136
 de Marca E. H.-W. 136
 Marciejewski Stanisław 2407
 Marcinkowski Władysław 2485
 Marecki por. 2464, 2552
 Maret Hugues Bernard duc de Bassano
 2439 I
 Maria Amelia, królowa Francji 2448
 Markowski 2592
 Markowski Józef 2521
 Marsylia m. 2474 IV, 2561, 2563
 Martel E. 2447₃
 Martin A. 2448 (Présidence...)
 Martynov Jean 2449
 Masoneria 2450 (Uniszewski)
 Maszke Aleksander 2407
 Matczyński Konstanty 2589
 Matejko Jan 2412 (Styka)
 Matematyka H.-W. 141—145, H.-W. 147,
 2521 (Kowalewska)
 Matthews 2413
 Matuszewicz Wincenty 2432, 2464, 2465
 Matuszewski Hipolit 2461, 2464, 2470, 2552
 Maulde drukarz 2405 (Jackowski)
 Maule Fox Panmure zob. Panmure Fox
 Maule
 Maulette Pétau de zob. Pétau de Maulette
 Mauriac m. zakład emigr. 2474 IV
 Mayer-Goudchaux Worms zob. Worms
 Mayer-Goudchaux
 Mazanowski Ed. 2407
 Medycyna 2420 II (recepty), 2557
 Medźidie (order turecki) 2591
 Mehmed Ali pasza, seraskier 2458 II
 Mehmed Ruszdi pasza 2551
 Meksyk 2458 III
 Merczyński Stanisław 2407
 Merimée Prosper 2432
 Mermillod Gaspard 2441, 2536
 Mesner August 2537 II₁
 Metz m. 2499₂
 Méyet Leopold 2407
 Meyzner Józef 2413 III (wiersz Słowac-
 kiego)

- Mianowski Józef 2407
 Miaskowski 2521
 Miaskowski Roman 2449
 Michałowski major 2476 III₃
 Michałowski Feliks 2421₄
 Michałowski Juliusz 2407, 2432, 2552
 Michalski sekr. namiest. Radziwiłła 2430
 Michelson 2413
 Michniewicz Antoni 2449 (Grobicki)
 Mickiewicz Adam 1610, 2403 (Chodźko A. i L., Falkenhagen), 2404 (Gnorowski), 2405 (Jackowski, Januszkiewicz), 2406 (Kołyško), 2408 (Sewruk, Siemiński), 2410 (Tański, Tarnowski, Wołowicz, Woronicz, Wrotnowski), 2411 (Zwierkowski L.), 2412 (Bukaty, Czartoryski Wł., Kajsiewicz), 2413 (Falkenhagen, Gnorowski, Jackowski, Januszkiewicz, Kajsiewicz, Szyrna Kr., Wierciński, Zamoyski), 2414, 2415, 2416, 2432 (Norwid), 2434 I₅, 2439 IV, 2446 (Bukaty), 2473₂, 2474 IV, 2476 IV, 2479, 2480, 2483, 2530₂, 2543, 2552 (Leval, Zwierkowski), 2574 (brulion raportu 9 X 1854)
 Mickiewicz Władysław 2408 (Ręczyński)
 Mieczysławska Makryna 2448
 Mielżyński Maciej 2448 (Szczeniecka)
 Mierosławski Ludwik 2441 (Garibaldi), 2531
 Miesiałowicz J. Eustachy 2407
 Mieszkowski Jan 2407, 2413
 Migurski Józef 2461, 2552
 Mikołaj I 2451₅, 2542
 Mikulski Bonawentura 2432
 Mikulski Józef 2537₁
 Mikułowska Teofila 2407, 2446₂, 2449 (Chodźko), 2483
 Mikułowski Jan Em. 2592
 Mikułowski Roman 2407, 2413, 2448
 Milewski dr 2412
 Milewski Karol 2432, 2552 i (Koszutski), 2579, 2583, 2585, 2589
 Miller A. 2407, 2413
 Miller Ignacy 2521
 Miller Konstanty 2521
 Miller John Dickson zob. Dickson John Miller
 Miller Wiktor 2521
 Millinjen I. 2476 I
 Milliot (Millot) Benjamin 2407
 Miloschevitch Józef zob. Miłoszewicz Józef
 Miłosz Obrenowicz zob. Obrenowicz Miłosz
 Miłoszewicz Józef 2552
 Mioduszewski Napoleon 2578
 Mirkovič (Mirkovitz) dr bułg. działacz nar. 2462
 Mirski Teofil 2448, 2521 (Szweyter)
 Misja Polska w Paryżu 2537 I₈
 Mittag-Leffler Magnus Gustaf H.-W. 136
Młoda Polska 2537
 Młodecki Jan Nepomucen 2407, 2465, 2468 (Kalinka), 2552
 Mochnacki Maurycy 2498
 Modzelewski Franciszek 2478₁₀
 Modzelewski M. 2441
 Moigno F. ks. 2528
 Mokrzecki Edward 2443₁
 Mokrzycki Stefan 2521
 Molajoni bp 2458 I₁₀
 Molinari Aleksander 2413
 Moliński Kazimierz 2439 IV
 Mollet urzęd. ambas. franc. w Turcji 2469
 Mołdawia 2431 (Gradowicz), 2432 (Torkarski), 2458, 2462
Le Monde 2543
 Monflucon m. zakład emigr. 2474 IV
 Montgomery James 2408 (Rembowski)
 Montalembert Charles 2432, 2515, 2516
 Montesquieu Charles de Secondat 2518
 Montini Giovanni 2446₁
 Montmorency (cmentarz) 2434 I, 2522₃, 2530, 2536
 Moore Lionel 2551
 Moore Thomas 2476 IV
 Morawiecki Leopold 2407
 Morawski 2407
 Morawski Szymon 2552
 Morawski Teodor 2407, 2432
 Moreau (pseud.) zob. Morawiecki Leopold
 Morison K. lekarz 2551, 2576
 Mornay Charles 2453₃
Morning Chronicle of Monday 2413 II
 Morowicz Roch 2552
 Morozewicz Kalikst 2407, 2453
 Moskwa m. (Uniwersytet) 2432 (Wroński L.)

- Mouchir pasza Ismail zob. Ismail pasza Mouchir 2493, 2495, 2496, 2502—2504, 2507, 2509, 2513, 2519, 2523, 2524, **2533**, 2535₃, 2537 I₇, 2538, 2540, 2548, 2550, 2552, 2592
- Mouhlis Effendi zob. Korsak Jan
- Mourat m. zakład emigr. 2474 IV
- Mroszczyk Antoni 2521
dzienniki: **2414—2417**
- Mroziński Józef **2491**, 2521, 2582
korespondencja: H.-W. 133—137, 1610, 2401—**2412**, **2413**, 2419, 2440, 2442, 2444—2447, 2461—2463, 2465, 2463, 2500 III, 2521 (Łubieński), 2522₃, 2525, 2527, 2528, 2530, 2534
- Mroziński Kazimierz 2552
- Muir Thomas H.-W. 136
- Müller F. Max 2535₃
- Musée Slave SS. Cyrille et Méthode Paris 2449 (Martynov)
rysunki: 2414
- Muzard burmistrz Montmorency 2530
wiersze: 2413 III, 2486
- Muzyka 2406 (Kątski), 2413 (Kątski, Szczepanowski), 2415, 2416, 2448 (Thalberg), 2481, 2525
- Niedźwiecki Melchior 2412
- Niedźwiecki Michał 2407
- Niedźwiecki Stanisław 2407, 2413
- Niemcewicz Julian Ursyn 2413 III, IV, 2432, **2438**, 2443₄, 2448 (Raczyński), 2475 I, 2484, 2522, 2523
- Niemcy 2420 I, 2480, 2520 zob. też:
Emigracja polska w Niemczech po 1831
- Nienaltowski Franciszek 2552, 2589
- Niewęłowski Grakchus Henryk 2407
- Niewiarowicz Ignacy 2405 (Jabłoński)
- Niezabytowski Stefan 2475 I
- Nightingale Florence 2432
- Norwid Cyprian Kamil 2407, 2412, 2432
- Norwid Ludwik 2484 (Słowacki)
- Nowakowski Jan 2521
- Nowakowski Józef 2432, 2552
- Nowicki Wincenty 2407, 2413, 2448 (Dwer-nicki)
- Nowiński Anioł 2432
- Nowosielski Feliks 2413
- Nowosielski Lucjan 2407, 2476 IV
- Nyko Apolinary 2407
- Nabielak Ludwik 2407
- Nabielakowa Z. 2407
- Nagorka obyw. z Suwalszczyzny 2412
- Nakwaski Mirosław Henryk 2448
- Napoleon III 2450 (NN), 2453₈, 2459₃, 2517, 2529
- Naruszewicz Adam 2486
- Le National* 2413, 2542₁₂
- Neale E. J. konsul ang. w Warnie 2551, 2576
- Neapol m. 2439 I (Poźniak)
- Nekrologi 2413 (Szyrmina), 2434 I₈, 2500 I, **2545**
- Neofit Chileandarski Bosweli 2459₁
- Neumann Charles H.-W. 136
- Newcastle Henry Pelham 2476 I, 2477 I
- New-York m. 2478₂
- Niciewicz Józef 2552
- Niedźwieccy rodzice Leonarda 2412
- Niedźwiecka matka Leonarda 2413
- Niedźwiecka Ezechiela 2412
- Niedźwiecka Ludomiła 2412 i (Chrapo-wicki)
- Niedźwiecki Antoni 2407
- Niedźwiecki Leonard 1593, **2418**, 2419, **2420—2425**, 2426, 2428, 2436, 2438, 2450—2453, 2457, 2458, 2459₇, 2470, 2472, 2473₁, 2475, 2476 III, 2477 II, 2478₁₀, 2479—2482, 2484, 2486, 2490,
- Oborski Ludwik 2407, 2521, 2552
- Obrenowicz Miłosz 2458 I₉
- O'Brien William Smith 2476 I
- Obuchowski Konstanty 2407
- Ochota Aleksander 2552, 2592
- O'Connell Daniel 2413 II
- Odyniec Antoni Edward 2440, 2484
- Ogiński 2441
- Ogół Emigracji Polskiej w Anglii 2413 IV, 2476 II
- Ogrodowicz Leopold 2521
- Oleszczyński Antoni 2407, 2419₅, 2432, 2473₁
- Oleszczyński Władysław 2407
- Olewiński Wincenty 2432

- Oliwiński Ludwik 2447₁
 Olizar Gustaw 2521
 Olizar Narcyz 2407, 2439 I
 Olizarowski Tomasz August 2407, 2413 I, III, 2432, 2454₄, 2473₁, 2483, 2530₁, 2536₇
 Olszewski Aleksander 2554
 Olszewski Józef 2552
 Omer pasza 2551
 Opiński Józef 2521
 Orański 2521
 Orda Irena 2407
 Orda Napoleon 2407
 Ordon Konstanty 2468, 2500 II, 2555, 2575
 Ordyniec Jan Kazimierz 2407, 2473₂
 Ordyniec Leonard 2478₁₀
 Orlean m. 2536₇
 Orpiszewski Ludwik 2407, 2412, 2413 I, IV, 2432, 2434 II, 2439 I, 2448, 2498
 Osman Bej 2551
 Ostoja-Chodylski Kajetan 2458 II₁₀, 2552
 Ostoja-Chodylski Maurycy 2432
 Ostoya Chodylski zob. Ostoja Chodylski
 Ostrołęka m. 2450 (Łubieński)
 Ostroróg Stanisław Julian 2407, 2410 (Szumlański), 2466, 2525, 2552
 Ostrowski Aleksander 2521
 Ostrowski Antoni 2407, 2451
 Ostrowski Józefat Bolesław 2407, 2474 II, 2478₁₀, 2498
 Ostrowski Justyn 2475 I
 Ostrowski Karol 2412
 Ostrowski Krystyn 2407, 2458 II₁₁
 Oświata — wychowanie 2419, 2430, 2432 (Wroński L.), 2443 (młodzież akadem.), 2450 (Domejko), 2478₁₁, 2500, 2520, 2542₁₄
 Otocki Antoni 2478₁₀
 Otto L. 2521
 Pac Ludwik 2451₈
 Paganini Nicolo 2405 (Januszkiewicz), 2406 (Kątski)
 Palestyna 2521 (wykaz Polaków)
 Palichowski Ludwik 2486
 Pallavicino Giorgio 2541₄
 Palmer lady 2412
 Palmer żona Henryka 2413
 Palmer Charles James 2407, 2412, 2413 II
 Palmer Henry 2413
 Palmerston Henry John 2413 II, 2477 I, 2507
 Pamiętniki 2414—2417, 2420 I₇, 2434, 2435
 Panmure Fox Maule 2551, 2552 (Arndt)
 Paprocki powstaniec (1863) 2407
 Paprocki Kasper 2552
 Paprocki Kazimierz 2552, 2588
 Paprocki Paweł 2478₁₀
 de Paravey 2542₁₁
 de Paris Marc Antoine Jullien zob. Jullien de Paris Marc Antoine
 Paryż m. 1573, 1643, 2401 (Artwiński), 2412, 2413 IV, 2415—2429, 2432 (Towarzystwo), 2448 (NN), 2449 (Martynov), 2450 (Domejko), 2451—2455, 2457, 2458 II, 2469, 2470, 2473, 2475, 2476 II, 2478—2480, 2483, 2484, 2495—2497, 2500, 2502, 2503, 2507, 2522₈, 2525, 2530, 2537 I₈, 2539, 2542—2544, 2560, 2561, 2563
 Pascialis Filippo zob. Pasqualis Filippo
 Pasierbski Platon 2521
 Pasierbski Hipolit 2413
 Pasqualis Filippo 2432, 2458 I₆
 Paszalicz ks. zob. Pasqualis Filippo
 Paszkowski Franciszek 2558, 2581, 2582
 Paszkowski Józef 2407
 Patek Antoni 2407
 Paweł I 2523
 Pawłowski J. A. 2432
 Pawlicki Władysław 2407
 Pągowski Stanisław 2407, 2412, 2413, 2450, 2476 I
 Peel Jonathan 2551
 Peel Robert 2453₂
 Pelissier Jean Jacques 2551
 Pelz C. prof. H.-W. 136
 Penczkowski Seweryn 2432, 2439 I, 2552
 Pension de Jeunes Filles Polonaises zob. Instytut Panien Polskich w Paryżu
 Pensja Panien Polskich w Paryżu zob. Instytut Panien Polskich w Paryżu
 Périer Casimir 2498
 Perkowski Jan 2407
 Perraud Adolphe 2432, 2473₁, 2534
 Persigny Jean Gilbert 2458 II
 Peszyński Tytus 2552
 Pétau de Maulette H.-W. 136
 Petersburg m. 2449 (Sidor, pułk.), 2523₁, 2541₄
 Petinetti Jakub 2407, 2447
 Pétreil Aimé 2439 III

- Peyrond G. 2411 (Zamoyska)
 Pfeiler John 2413
 Philipp dr 2413
 Philips Henry 2576
 Pieniny 2449 (Rembowski)
 Pieślak emigr. 2475 I
 Pietraszewski Ignacy 2432 (Dodatek)
 Pietrow Iwan 2552
 Pietrzykowski Alojzy 2478₁₀
 Pikulski Aleksander 2552, 2575, 2581, 2582
 Pilichowski Wojciech 2521
 Piliński Stanisław 2419₄
 Piramowicz Konrad 2461, 2465, 2468
 Pinet Henri H.-W. 136
 Pintaud ks. 2536₂₋₄
 Piotrowski emigr. 2468 (Wierzbicki)
 Piotrowski Juliusz 2432
 Piotrowski Rufin 2440
 Piquinal Auguste 2407
 Pius VI papież 2541₄
 Pius IX papież 2534
 Piwowarski Wojciech 2462
 Plater Cezary 2432, 2448
 Plater Ferdynand 2521
 Plater Ludwik 2413, 2419₄, 2432 (Tow. Lit. Pol.; Tow. Pol.), 2448, 2475 I
 Plater Władysław 2404 (Gnorowski)
 Plichta Józef 2467
 Pluciński Leopold 2552
 Plymouth m. 2439 I (Szyrma)
 Plachecka Maria 2448 (Thalberg)
 Pławęski 2432
 Płużczewski Lambert 2439 I
 Płużański Ignacy 2498
 Podczaszyński Michał 2521
 Podhayski Serafin 2459₇, 2462, 2464₂
 Podole 2472 II₂
 Podolecki Julian 2464, 2468, 2469
 Podolski Emeryk 2432, 2468, 2552
 Poezja zob. Wiersze
 Polinezja 2521 (wykaz Polaków)
 Polityka 2451, 2453, 2457, 2458, 2498₈, 2542₁₂, 2543, 2544
 Połczyński Artur Aleksander 2552
 Połocki (Połotsky) Havrii H.-W. 136
 Pomaski Marcelli 2465, 2552
 Poniatowski Józef 2484 (Sienkiewicz)
 Poniński Henryk 2521
 Poniński Władysław 2551, 2552, 2554, 2571, 2579—2581, 2587
 Popliński Antoni 2413
 Portsmouth m. 2413, 2448 (Dwernicki), 2474 II, 2476 II
 Potoccy 2542₁₀
 Potocki 2522₄
 Potocki Herman 2526
 Potocki Mieczysław 2522₃
 Potrykowski Alfons 2478_{7, 10}, 2552
 Potrykowski Franciszek 2478₁₀, 2552
 Potsdam m. 2520
 Powidzki (Powitzky) 2430
 Powieści 2494
 Powstanie 1830—1831 (listopadowe) 2407 (Karczewski), 2413 IV, 2419₁, 2435, 2450 (Łubieński), 2514
 Powstanie 1846 (Galicja) 2420₈, 2472 I
 Powstanie 1848 2454, 2521 (Dąbrowski)
 Powstanie 1863 (styczniowe) 1593, 2405 (Jagmin), 2431 (Beaumont, Koźmian), 2432 (Zbyszewski), 2446 (NN), 2449 (pułk. Sidor o akcji rewol. 1865), 2450 (Rakowski), 2463, 2467, 2485, 2515, 2517, 2536, 2544
 Poznań m. 2405 (Jackowski), 2454₂ zob. też Wielkie Księstwo Poznańskie
 Poznański Herman 2486
 Pozzo di Borgo 2511
 Poźniak Napoleon 2439 I, 2446₂, 2448 (Orpiszewski)
 Praniewicz Tomasz 2432
 Prawda 2484 (Stowacki)
 Prądzyński Ignacy 2450
 La Presse 2542₁₃
 La Presse d'Orient 2470₅
 Prokop ks. kapucyn zob. Leszczyński Prokop
 Prokuratorowski Karol 2521
 Proudhon Pierre Joseph 2542₁₃
 Prozor Maurycy 2441
 Prusinowski Aleksy 2432
 Prusakowa Seweryna (sec. voto) zob. Du-chińska Seweryna
 Przesmycka Aniela zob. Hoene Aniela
 Przesmycki Zenon H.-W. 136
 Przetocki J. 2411 (NN)
 Przewłocki Klemens 2459₃, 2461, 2462, 2464, 2551, 2552, 2575, 2579
 Przewłocki Walerian 2552
 Przewodowski Andrzej 2407, 2413
 Przeździecki Jan 2447₁

- Przyałgowski Andrzej 2461, 2465, 2466,
 2468, 2469
 Przyborowski Tadeusz 2521
 Przybylski Czesław 2408 (Rakowski)
 Przyałgowski Andrzej zob. Przyałgowski
 Andrzej
 Przyjemski Juliusz 2486, 2552
 Przyłuski Leon 2432
Psalterz floriański 2541₁
 Ptaszyński ks. 2432
 Pułaski Kazimierz Aleksander 2498
 Purkyni Cyryl 2439 I (Orpiszewski)
 Purzycki Józef 2450 (Sawaszkiwicz)
 Puszkina Aleksander 2486

 Raciborski dr 2408
 Raczyński 2413
 Raczyński Edward 2448
 Radlé Jules 2432, 2449
 Radoński Edward 2432, 2468, 2552
 Radziejowski J. 2464
 Radziwiłł Antoni 2430
 Radziwiłł Fryderyk Wilhelm syn namiest-
 nika 2430
 Rakowski Seweryn 2408, 2450, 2521
 Ramorino Hieronim 2432
 Ramsay 2413
 Ratajski Wiktor J. 2413
 Rayleigh John William H.-W. 163
 Reeve Henry 2432
 Reitzenheim Józef H.-W. 137, 2408
 Reitzenheim Laura 2408
 Religia 2455₈, 2472 II₁, 2480, 2535—2537
 zob. też:
     Barnabici
     Bazylianie
     Jezuici
     Kościół katolicki
     Lazaryści
     Unia kościelna
     Zmartwychwstańcy
 Rembowski 2552
 Rembowski Jan Nepomucen 2408, 2449
 Rembowski Stanisław 2408, 2412, 2449
 Renczyński Jerzy zob. Ręczyński Jerzy
 Renou drukarz 2405 (Jackowski), 2413
 Reszyd pasza, seraskier 2455₄, 2461, 2463
 2468 (NN), 2470, 2550
 Reszynie m. kolonia polska w Tesalii
 2425, 2461—2466, 2468—2470

 Retaux A. H.-W. 136
 Rettel Leonard 2408, 2450 (NN)
 Reveillé Camille 2408, 2413
Revue du Nord 2480
 Ręczyński Jerzy 2408, 2435
 Richardson I. 2476 IV
 Richter Wilhelm 2552
 Riza pasza 2463, 2468 (Czajkowski), 2551
 Robert Cyprien 2408
 Rodwell L. 2413
 Rogalski Piotr 2446₁ (Bukaty)
 Rogerson John 2450
 Rogiński Ferdynand 2521
 Rogoziński Stefan Szolc 2486 (Zabłocki)
 Roguski M. 2432
 Rolnictwo 2432 (Zychoń), 2469, 2470
 Romanowski Chryzostom 2485
 Romanowski Kazimierz 2408
 Ropelewski Stanisław 2537 I₇
 Rościszewski Edmund 2521
 Rosja 2472 II, 2500, 2513
 Rostkowski Daniel 2408
 Rouet L. urzęd. amb. franc. w Konstan-
 tynopolu 2461, 2469
 Rougemont de Lowenberg 2526 (Brzozow-
 ski)
 Rousseau Emile 2403 (Colson)
 Roussel H.-W. 137
 Rousset Camille 2449
 de Rovigo baronne de Serlay 2439 I
 Rowan L. Frederick 2432
 Rowan S. 2432
 Rozbiory Polski 2510, 2541₄
 Rozeski Leopold 2552
 Römer Alfred 2406 (Łuszczkiewicz)
 Römer J. 2552
 Rupniewski Roch 2486, 2521 (Oborski)
 Russel John 2476 II₁₀
 Rustejko Józef H.-W. 136, 2411 (Zamoy-
 ska), 2465 (Kosiłowski)
 Rutkowski Antoni 2408, 2412
 Rutkowski Fr. ks. 2408
 Rutkowski Paweł 2521
 Rutland Elizabeth 2439 I
 Rück Klemens 2582
 Rybiński Maciej 2408
 Ryciny 2522₃
 Ryczowski Andrzej 2408
 Rykaczewski Erazm 2408
 Rypiński Aleksander 2408, 2551, 2552

- Rysunki 2404 (Glinojcka), 2414, 2430₁, 2522₃, 2524₄, 2550
- Rzązewski Adam 2408
- Rzeczpospolita Krakowska 2413 IV₁₀, 2443 (NN — Krasiński J.), 2472 I
- Rzepecka Aniela 2408
- Rzepecki Ludwik 2408
- Rzewuski Leon 2431. (Brzeziński)
- Rzewuski Stanisław 2530₂
- Rzewuski Tomasz 2552 (Komadziński)
- Rzewuski Wacław 2484, 2541₄
- Rzeźba 2407 (Oleszczyński W.), 2522₃ (pomnik), 2566 (pomnik)
- Rzym m. 2402 (Budzyński), 2431 (Jełowicki, Koźmian J.), 2432 (Orpiszewski), 2448 (Mieczysławska), 2498₆, 7
- Sabathin Karol 2521 (Sawicki)
- Sadowski kapt. 2521
- Sadyk pasza zob. Czajkowski Michał
- Sagent H. 2439 IV
- Sagitt W. H. 2447₂ (Sweeny)
- Saint-Louis m. 2435
- Saint Marc.-Girardin François Auguste 2408 (Robert), 2432
- Saint-Priest Charles 2526
- Saint-Aulaire 2493
- Sainte-Beuve Charles Augustin 2486
- de Sampayo Antony 2413 II
- San Stefano m. 2458 III, 2504
- Saniewski Feliks 2521
- Sapieżyna Anna 2448 (Grzymała)
- Sarnicki Jan 2521
- Sasowski W. H.-W. 137
- Saumery N. de Beaufort 2527
- Sawazkiewicz Lew 2450
- Sawicki Jan 2408, 2445
- Sawicki Leonard Aleksy 2521
- Sawicz-Zabłocki Wojniśław Kazimierz zob. Zabłocki Wojniśław Kazimierz Sawicz
- Saxenfeld-Benik Edward Oskar zob. Benik Edward Oskar
- Schell-Vietinghoff Marianna z Dembińskich 2521
- Schmidt Wilhelm 2552
- Schmitt Albert 2521 (Oborski)
- Schubert Johanna 2408 (Ręczyński)
- Schütz Franciszek 2529
- Scott Rebeka 2408 (Ręczyński)
- Scrivener 2413 (Douglas)
- Szczeniecka Emilia 2448
- Sefels Soldenhoff 2403 (Dombrowski A.), 2408, 2412, 2439 I
- Sefer pasza zob. Kościelski Władysław
- Sefer pasza Zan Oglu 2431 (Chodźko), 2462
- Sejm na emigracji po 1831 2451₂, 3, 2454₂, 6
- Sekutowicz J. 2408, 2419₆
- Semeneńko Piotr 2432, 2521
- Serbia 2458, 2503, 2504
- de Serlay de Rovigo baronne zob. de Rovigo baronne de Serlay
- Sewruk Walenty 2408
- Seydler 2430
- Seymour George Hamilton 2551
- Sękowski Antoni 2412
- Shelley Mary Wollstonecraft 2444
- Sheppard Frederick 2476 II₁₀
- Shugni Mariano 2432
- Sidor pułk. ros. 2449 (o akcji rewol. w Petersburgu 1865)
- Le Siècle* 2543
- Siemieński Gabriel 2521
- Siemieński Jan 2408
- Siemieński Lucjan 2441, 2484
- Sienkiewicz Karol 2402 (Błotnicki), 2403, 2410 (Szyrma), 2413, 2419₄, 2432, 2448, 2453₉, 2473₂, 2484, 2526, 2530₂
- Sierakowska matka generała 2521
- Sierakowski Henryk 2521
- Sierawski Julian 2432
- Simonich hrabia 2521
- Simonot 2448 (Hannemann)
- Skarżyński 2412
- Skórkowski Alfons 2537 II₂
- Skórzewski H.-W. 136
- Skrzydlewski Tadeusz 2408, 2413, 2521
- Skrzynecki Jan 2408, 2432 (Dodatek), 2458 II₁₂, 2484 (Siemieński)
- Skwarcow firma 2409
- Skwarcow Jan 2401 (Baranowski)
- Słeczkowski Marcei Sydon 2432
- Sloper 2413
- Sławianowski Michał 2408, 2432
- Słowacki Juliusz 1643, 2404 (Hoesick), 2407 (Méyet), 2408 (Siemieński, Stekert), 2413 I, III, IV₁₁, 2415, 2416, 2451, 2484
- Słowaczyński Andrzej 2521

- Ślubicki Wincenty 2465, 2551, 2552, 2554, 2570, 2575, 2576—2580, 2582, 2592
 Służalski Henryk 2466
 Smith O'Brien William zob. O'Brien Smith William
 Smoliński Józef 2408, 2446, 2447₂, 2449
 Sobolewski Michał 2478₇
 Sochaczewski Szczepan 2464₂
 Socjalizm (kolportaż druków) 2458 II₈
 Société d'Anthropologie de Paris 2500 II
 Société de Secours pour les Polonais Indicenses 2432 (Dodatek)
 del Socorro Maria 2446₁
 Soldenhoff Sefels zob. Sefels Soldenhoff
 Sołtan Adam 2498, 2521
 Somerville Władysław Szyrma zob. Szyrma Władysław Somerville
 Southampton m. 2476 III₄
 de Sottomayor Gaspard Ribeiro H.-W. 136, H.-W. 137
 Soutzo Konstanty zob. Sutzo Konstanty
 Sowiński Albert 2408, 2432, 2475 I
 Sowiński Józef 2521
 Sowiński Wojciech zob. Sowiński Albert
 Spasowicz Włodzimierz 2490
Spectator 2450
 Spleszyńska C. H. 2406 (Korecki)
 Stablewska Anna de Mylo 2408 (Straszewski), 2412
 Staniewicz E. 2406 (Komitet Tow. Wzaj. Oświec.)
 Staniewicz Maciej 2408, 2413
 Stanisław August Poniatowski 2541₄
 Stanisława s. miłosierdzia 2461, 2468
 Stanisław Antoni 2432
 Starzeński marsz. grodzieński 2521
 Stasiewicz Józef 2552
 Stasiński Józef 2432
 Steciewiczówna Celestyna 2521
 Stein Heinrich Friedrich Karl 2511
 Stekert Aleksander 2408, 2412
 Stempowski Józef Ambroży 2412, 2521
 Stępkowski Ignacy 2521
 Stępkowski Arseniusz 2521
 Stickleby 2413 II (Jasnowski)
 Stocker Charlotte 2412
 Stocker H. 2413
 Stokowski B. Napoleon 2439 I
 Stolberg Ernst 2450
 Stolberg Friedrich Leopold 2450
 Storks gen. 2551, 2576
 Stowarzyszenie Podatkowe w Paryżu 2434 I
 Stowarzyszenie Pomocy Naukowej w Paryżu 2478₁₁
 Strangways Fox W. 2432
 Strasburg m. 2434 I₅, 2563
 Straszewski Maurycy H.-W. 136, 2408
 Stratford de Redcliffe Canning 2434 II, 2458 I, 2461, 2468 (Zamoyska), 2476 IV, 2551
 Strzyżewski N. A. 2468
 Stuart kapt. 2528
 Stuart Dudley Coutts 2413 I, IV, 2447₂, 2476, 2477
 Stürmer Bartholomeus 2458 I
 Styka Jan 2412
 Suchodolska Karolina z Czajkowskich 2408, 2412 i (Chojecki), 2439 IV, 2494
 Suchodolski Piotr 2466, 2575
 Suchorski 2446₁
 Suchorzewska generałowa 2408, 2412, 2413
The Sun 2413 IV
 Surmacki August 2434 III
 Sussex August Frederick 2413 III
 Suter Henry 2468
 Sutherland Henrietta 2447₃, 2476 II₁₁
 Sutzo Konstanty 2458 II, 2551
 Suzin Władysław 2432
 Sweeny H. B. 2447₂
 Syberia 2515
 Symonowicz 2403 (Czyszkowski)
 Syrewicz Józef 2478₇
 Syria 2521 (wykaz Polaków)
 Szablicki L. A. 2412
 Szadkowski Seweryn 2447₂
 Szadurski Leon 2408
 Szajnocha Karol 2493
 Szaładajski Józef 2552
 Szamil wódz kaukaski 2460 I
 Szaniawski Juliusz 2449
 Szaniawski Konstanty bp 2449 I
 Szatkowski Seweryn zob. Szadkowski Seweryn
 Szczapiński Józef 2413
 Szczepanowski Ignacy 2405 (Jackowski), 2408, 2413, 2432, 2476 I
 Szczepanowski Stanisław 2408, 2413
 Szczepkowski Adolf M. N. 2439 I
 Szczygielska Albertyna 2521

- Szczygielska Idalia 2521
 Szczygielska Letycja 2521
 Szemere Bartłomiej 2455₃
 Szkoła Centralną w Paryżu 2478₁₁
 Szkoła Podchorążych w Auteuil 2478₁₁
 Szkoła Polska na Batignolles 2478₁₁
 Szkoła Wyższa Polska w Paryżu 2450 (Domejko), 2478₁₁
 Szkoły polskie na emigracji 2450 (Domejko), 2478₁₁
 Szmaniewski Kazimierz 2521
 Szmigielski Andrzej 2413
 Sznajde Franciszek 2474 II
 Szejder Władysław 2521
 Szolc Rogoziński Stefan zob. Rogoziński Stefan Szolc
 Sztuka zob.:
   Choreografia
   Malarstwo
   Muzyka
   Ryciny
   Rysunki
   Rzeźba
   Teatr
 Szubiński Bronisław 2408
 Szujski Józef 2407 (Norwid), 2440
 Szulc Józef 2521
 Szulc Kazimierz 2408
 Szulc Michał 2521
 Szulczewska M. 2408, 2447₁
 Szulczewski Feliks 2408, 2432, 2447₁, 2473₁
 Szulczewski Karol 2408 (Rypiński), 2409, 2412, 2413, 2432, 2439 III, IV, 2445, 2447, 2473₁, 2562, 2563
 Szumlański Stanisław 2410, 2412, 2468 (Lanckoroński, Ordon), 2525, 2547, 2549, 2552, 2565, 2572, 2574
 Szwartz Michał (pseud.) zob. Szulc Michał
 Szweytzer Jakub 2521
 Szwykowski Walenty 2521
 Szydłowski Wiktor 2410
 Szyfr (klucz do korespondencji) 2538, 2539
 Szymański Antoni 2521
 Szymkiewicz 2413
 Szyrma Lach Krystyn 2410, 2412, 2413, 2432, 2439 I, 2442, 2443, 2476 II, 2501, 2523₃
 Szyrma Władysław Somerville 2410, 2412, 2447₂, 2502, 2535₄
 Szyrmianka Bożena 2413, 2442
 Szyrmianka Czesława zob. Terlecka Czesława z Szyrmów
 Szyrmina Józefa z Dzierzgowskich 1572, 2412, 2413 I, IV₁₄, 2442, 2443₃
 Szyszło Stanisław 2410, 2412, 2413
 Swiderski Oskar 2521
 Swidziński Michał 2460 II
 Święcicki Józef 2408
 Świętosławski Zenon 2458 II₈
 Swirski Józef 2452
 Talwoszewicz Władysław Zejtwid H.-W. 136, 2410, 2486, 2530₂
 Tańska Klementyna zob. Hoffmannowa Klementyna z Tańskich
 Tański Józef 2410, 2454
 Tarasiewicz Filip 2413 II
 Tarasowicz Aleksander 2552
 Tarnowski Stanisław 2410, 2434 I
 Tarnów m. 2472 I
 Tatarzy 2541₃
 Tatarzynowa siostra Bukatego 2446₂ (Bukaty T.)
 Teatr 2413 IV, 2415, 2416
 Tebbs J. 2413
 Technika H.-W. 147, 2524, 2542₆
 Tedwen Jan 2413
 Teleki Władysław 2455₃
 Tennent James Emerson 2495
 Tennent Jane 2413
 Tennent żona Richarda 2412, 2413
 Tennent Richard Dillon 2413
 Teresa św. 2484 (Krasiński), 2486 (Sainte-Beuve)
 Terlecka Czesława z Szyrmów 2413, 2442, 2443
 Terlecki Feliks 2521
 Terlecki Franciszek 2443₄
 Terlecki Ignacy 2410, 2432, 2443
 Terlecki Jan 2410, 2413, 2432, 2458 II₈, 2506
 Terlecki Karol 2521
 Terlecki Piotr 2552
 Terlecki Wincenty 2443₄
 Terrigi ks. 2448
 Tesalia zob. Reszynie m. Kolonia polska w Tesalii
 Thalberg Sigismond 2448
 Theiner Auguste 2519

- Thiers Louis Adolphe 2429
 Thouvenel Edouard Antoine 2461, 2462
 Thouvenot 2448 (Żebrowski)
Times 2476 II₇, 2542₁₂, 2543
 Tinden Ed. 2413
 Tochman Kasper 2439 I
 Toedwen Jan zob. Tedwen Jan
 Tokarski Wilhelm 2410, 2432
 Tomaszewski 2474 II
 Tomaszewski Adam 2521
 Tomaszewski Bolesław 2521
 Tomaszewski Edward 2521
 Tomaszewski Jan 2521
 Tomaszewski Mikołaj 2521
 Tomkiewicz 2521
 Tomkiewicz Kazimierz 2420 I
 Topfer F. 2430
 Torczyński Aleksander 2578
 Toruń m. 2420 I₁
 Towarzystwa:
 T. Byłych Uczniów Szkoły Polskiej w Paryżu 2419₄
 T. Czytelni Polskiej w Paryżu 2401 (Artwiński), 2419₄
 T. Demokratyczne Polskie 2420 I, 2478_{3, 4}, 2498
 T. Dobroczyńności Dam Polskich w Paryżu 2442, 2478₁₀
 T. Filharmoniczne Polskie w Paryżu 2419₄
 T. Historyczne w Paryżu zob. Towarzystwo Historyczno-Literackie w Paryżu
 T. Historyczno-Literackie w Paryżu 1573, 2403 (Duchiński), 2407 (Orpiszewski), 2419₄, 2420 I, 2432, 2473, 2484 (Duchińska), 2495, 2505, 2522₃, 2533, 2535₃
 T. Insurekcyjno-Monarchiczne w Paryżu 2432 (Dodatek)
 T. Literackie Polskie w Dijon 2419₄, 2478₈
 T. Literackie Polskie w Paryżu zob. Towarzystwo Historyczno-Literackie w Paryżu
 T. Literackie Przyjaciół Polski w Londynie 2408 (Smoliński), 2409, 2413, 2447, 2476
 T. Literacko-Historyczne w Paryżu zob. Towarzystwo Historyczno-Literackie w Paryżu
 T. Politechniczne Polskie w Paryżu 2419₄
 T. Polskie Przyjaciół Postępu Przemysłowego 2478₁₁
 T. Polskie w Paryżu 1643c, 2413 IV_{11, 12}, 2419₄, 2432, 2475
 T. Pomocy Naukowej w Paryżu zob. Stowarzyszenie Pomocy Naukowej w Paryżu
 T. Wzajemnego Oświecania się w Londynie 2406, 2413 (Komitet)
 Traveyan A. E. 2476 I
 Trentowski Eronisław 2410, 2500 III
 Trepka Ignacy 2410
 Triest m. 2474 IV
 Tristan Clora 2413
 Troczewski Edward 2461, 2552
 Trzciński Ambroży 2410
Trzeci Maj 2404, 2413 IV, 2432 (Woronicz), 2441
 Trzeciak Feliks 2521
 Trzeciak Michał 2521
 Trzypolski Antoni 2521
 Tumanowicz Kornel 2413
 Tur Wojciech 2410, 2521 (Oborski)
 Turcja 2458, 2512 zob. też: Emigracja polska w Turcji po 1831
 Türck mrs 2413
 Türck C. 2413
 Turno Karol 2432
 Turowski Leopold 2537 I₁
 Turyn m. 2456
 Tustanowski Feliks 2410
Tygodnik Literacki 2405 (Jackowski)
Tygodnik Wielkopolski 2420 I
 Tymowski Józef 2430, 2453₈
 Tysiewicz Jan (pseud.) zob. Niewiarowicz Ignacy
 Tyszkiewicz Eustachy 2542₉
 Ujejska Henryka 2449 (Smoliński)
 Ujejski Kornel 2449 (Smoliński), 2486
 Ukraina 2472 II₂
 Ulejowski 2500
 Umiński Jan 2410, 2412 (Szyrma), 2432 (Dodatek), 2450

- Unia kościelna 2458 I_{8, 10}, 2459, 2462--
2464, 2534, 2537 II
- Uniszewski Marcei 2410, 2450
- L'Univers* 2543, 2544
- Uniwersytet Berliński 2430
- Uniwersytet Moskiewski 2432
- Urbanowicz Józef 2413, 2521
- Urmowski Leon 2410
- Urquhart Dawid 2450 (Rogerson), 2476 I
- Uruski Seweryn 2410, 2412, 2432, 2450
(Zamoyski)
- Ustyński 2552
- Valsurenay baronowa 2528
- Van Arsdale J. 2409
- Vehse Karl Eduard 2420 I
- de Verennes 2433
- Vergilius Publius Maro 2413 III
- Vierling 2413
- Vietinghoff Marianna zob. Schell-Vietinghoff Marianna z Dembińskich
- Villiers Charles P. 2552
- Viquesnel Auguste 2432, 2500
- Visconti Antonio Eugenio 2541₄
- Voigt Oscar Guillaume 2552
- Vołchowski Feliks zob. Wołchowski Feliks
- Wachdorf C. D. 2459₃
- Wakefield Laura 2412
- Walery zakł. fotogr. 2525
- Walewski Aleksander 2433, 2458 II, 2551
- Walewski Antoni 2413
- Waligórska Bronisława 2410, 2412
- Waligórska Józefa 2410
- Waligórski Aleksander Józef 2410, 2413,
2552, 2575
- Waligórski J. Mieczysław 2449, 2543
- Waligórski Józef zob. Waligórski Aleksander Józef
- Waliszewski Kazimierz 2410
- Wallace Mackenzie Donald 2513
- Wallace William Vincent 2413, 2444
- Wallon Claire H.-W. 137, 2521
- Walter T. 2439 I
- Warna m. 2566
- Warszawa m. 2430, 2441 (Forster), 2481,
2485, 2486, 2514, 2542₃
- Washington m. 2523₂
- Weber Teodor 2410, 2412
- Wely pasza poseł turecki w Paryżu 2458 II
- West Emil H.-W. 136, H.-W. 137
- Węgierski Karol 2475 I
- Węgry (powstanie 1848/49) zob. Legion polski na Węgrzech
- White dr 2412
- Wiadomości Polskie* 2410 (Wrotnowski)
- Widd 2412
- Wiedeń m. 2511, 2541₄, 2542_{1,4}
- Wielkie Księstwo Poznańskie 2408 (Rembowski St.), 2430 (Radziwiłł), 2432 (NN), 2439 I (Orpiszewski), 2448 (Szczaniecka), 2450 (Bentkowski), 2454, 2457, 2522₃, 2542₄
- Wielobycki Dionizy 2410, 2412
- Wielogłowski Walery 2411 (Żaba N. F.)
- Wielopolski Zygmunt 2485
- Wierciński Bertold 2410, 2413, 2552 i (Przyjemski)
- Wiersze: H.-W. 136 (Lenartowicz), 1628, 1643, 2403 (Czyszkowski, Daszkiewicz, Falkenhagen), 2404 (Grzymała), 2405 (Jackowski), 2406, 2408 (Ręczyński), 2410 (Talwoszewicz), 2413 I (Field), III, 2434 II, III, 2440, 2445, 2476 IV, 2483—2486, 2500 III, 2522
- Wieruski Antoni 2461, 2465, 2468, 2470, 2551, 2552, 2564, 2588
- Wieruski J. 2468
- Wierzbicki J. 2468
- Wierzbicki Józef 2448
- Wierzbiński Seweryn 2432
- Wierzchowska Kamila 2432
- Wieszczycki 2552
- Więckowski Faustyn 2521
- Wight J. 2413
- Wilczyński Franciszek 2422, 2468
- Wilczyński Karol 2478₁₀
- Wilczyński Ludwik 2413
- Wilkins Charlotte zob. Carle Charlotte
- Wilkoszewski Teodor 2465
- Wilno m. (Ostra Brama) 2449 (Martynov)
- Wilson księgarz 2432 (Szulczewski)
- Wirtemberska Maria z Czartoryskich 2439 II, 2526
- Wiseman Nicholas Patrice 2432
- Wisłocki ppor. 2464 (Legion kaukaski)

- Wiszniewski Franciszek 1572
 Wiszniewski Stefan 2413
 Wiśniowski Leszek 2432
 Witkiewicz por. adiutant Perowskiego (Simonich)
 Witkiewicz Wiktor 2412
 Witkiewiczowa żona Wiktora 2412
 Witkowski Maksymilian 2471
 Wittgenstein Karolina H.-W. 137
 Witwicki Stefan 2432, 2478₆
 Władysław Warneńczyk 2566 (pomnik)
 Włochy 2441 (Garibaldi) zob. też Legion polski we Włoszech
 Wodnicki Juliusz 2552
 Wodpol Michał H.-W. 137
 Wojcieszki Stanisław 2552
 Wojłański dr 2410
 Wojna francusko-pruska 1870—1871 (wzmianki o udziale Polaków) 2417
 Wojna krymska (udział Polaków) 2439 I (Szyrma), 2458 II, 2460, 2462, 2465, 2468, 2546—2592
 Wojnicki Franciszek 2552, 2582
 Wojskowość 2419₁, 2430, 2432 (Dodatek), 2451₃, 2455, 2456, 2458 II, 2460, 2462—2468, 2472 II₄, *2478₁₁, 2481 (muzyka), 2499, 2521, 2529, 2546—2592
 Wojtkiewicz Leon 2412
 Wolicki Leon 2468, 2552
 Wollstonecraft Mary Shelley zob. Shelley Mary Wollstonecraft
 Wolmseeley Joshua 2476 I
 Wolska 2413
 Wolski Felicjan Abdon 2401 (Baranowski), 2409, 2410, 2413
 Wołchowski Feliks 2521
 Wołowicz Antoni 2475 I
 Wołowicz Michał 2498
 Wołowicz Wawrzyniec 2410
 Wołowski Adam 2443₂
 Wołowski Ludwik 2432, 2440
 Wołowski Michał 2440
 Wołyń 2472 II₂
 Worms Mayer-Goudchaux 2432 (Dodatek)
 Woronicz 2552
 Woronicz Janusz 2410, 2432, 2443₁, 2448 (Malinowski), 2498₈
 Woynicki Franciszek zob. Wojnicki Franciszek
 Wronecki Franciszek 2407 (Miller), 2410, 2413
 Wrońska Victoire Henriette H.-W. 137
 Wroński Adam 2410, 2521, 2582
 Wroński Józef Maria Hoene zob. Hoene-Wroński Józef Maria
 Wroński Ludwik 2432
 Wrotnowski Feliks 2410, 2440, 2448, 2475 I, 2478, 2521
 Wrześniewski Leon 2449 (Janowski)
 Wścieklica Feliks 2448
 Wulicz 2431 (Kapliński)
 Wydział Statystyczny Tow. Hist.-Lit. w Paryżu zob. Towarzystwo Historyczno-Literackie w Paryżu
 Wygonowski Julian 2521
 Wysocki Jan 2577
 Wysocki J. O. 2411 (Zaleski Br.)
 Wysocki Józef 2432, 2448, 2455₇, 2458 II
 Wysocki Michał 2464₂
 Wyszomirski Walenty 2552
 Young G. A. 2413
 Yung A. zob. Jung A.
 Yverdon m. 2430
 Zabiełło Józef 2475 I
 Zabłocki Teofil 2448, 2551, 2574
 Zabłocki Wojniśław Kazimierz Sawicz 1628, 2411, 2486
 Zaleski 2431 (Babiański)
 Zaleski Bohdan 2411, 2432, 2434 I, 2440, 2484, 2454₆, 2459₇, 2500 II, 2530₂
 Zaleski Bronisław 2406 (Kajsiewicz), 2411, 2440
 Zaleski Chilihien 2432
 Zaleski Józef Bohdan zob. Zaleski Bohdan
 Zaleski Mikołaj 1610, 2411, 2475 I
 Zaleski Piotr Falkenhagen — zob. Falkenhagen-Zaleski Piotr
 Zaleski P. K. Lubicz 2411
 Zalewski 2474 II
 Zaliwski Józef 2486, 2498, 2521
 Zamojski Władysław emigr. w Ameryce 2432
 Zamojscy 2421, 2426—2428, 2431 (Chodźko), 2433, 2522
 Zamoyska Aniela z Sapiehów 2406 (Kurkiewicz)
 Zamoyska Celestyna zob. Działyńska Celestyna z Zamojskich

- Zamoyska Eliza zob. Brzozowska Eliza z Zamoyskich
- Zamoyska Jadwiga z Działyńskich gen. 2408 (Rembowski, Szulczewska), 2411, 2434, 2440, 2461 (Drozdowski), 2462 (Jordanowa), 2464, 2468, 2482, 2522₃, 2527, 2530
- Zamoyski Andrzej 2407 (Oleszczyński), 2412, 2450, 2473 I, 2476 I (Fox)
- Zamoyski Jan brat generała H.-W. 136, 2430 (Liágno), 2431 (Grzymała, Jełowicki), 2437, 2439 II, 2449 (Kajsiewicz)
- Zamoyski Jan hetman 2451,
- Zamoyski Karol 2524
- Zamoyski Stanisław 2448 (Sienkiewicz)
- Zamoyski Władysław gen. 2425—2430, 2434, 2453, 2455₈, 2456, 2457, 2458, 2469, 2470, 2471, 2473₂, 2475 II, 2478₁₀, 2498, 2500, 2537 I₁, 2547, 2550, 2553—2555, 2564, 2567, 2570, 2588, 2589, 2591
- korespondencja H.-W. 136, 1610, 2403 (Działyński), 2410 (Trzcński), 2411, 2413 I, II, 2430—2433, 2447₂, 2456₁, 2458₁₂, 2461, 2462—2464, 2469₅, 2477, 2522₃, 2525, 2528, 2547, 2548, 2551, 2552, 2554, 2561, 2562, 2566, 2574, 2580
- Zamoyski Władysław syn generała H.-W. 136, 2408 (Rakowski), 2440
- Zankoff Dragan zob. Cankov Dragan
- Zarzecki Tomasz 2413
- Zawadzka Natalia 2525
- Zawadzki A. Franciszek 2552
- Zawadzki Teofil 2552
- Zawidzki Antoni 2402 (Błotnicki), 2432, 2552
- Zbyszewski Władysław 2432, 2450, 2528
- Zejtwid-Talwoszewicz Władysław zob. Talwoszewicz Władysław Zejtwid
- Zglinicki kapt. 2521
- Zieleniecki 2521
- Zieliński 2465
- Zieliński Antoni 2432
- Zieliński Jakub 2552
- Zieniewiczówna Salomea 2521
- Zienkiewicz Wincenty 2476 I
- Zienkiewicz H.-W. 136, 2411*
- Zimowski J. 2552
- Zmartwychwstańcy (zakon) 2439 I (Hube), 2450 (Lacordaire), 2459,
- Związek Jedności Narodowej 2452
- Związek Narodowy Polski we Francji 2530,
- Zwierkowski Ignacy 2432
- Zwierkowski Ludwik Lenoir 2411, 2432, 2450 (NN), 2454₅, 2458, 2460 I₂, 2468, 2469, 2550, 2552
- Zwierkowski Walenty 2448 (Nakwaski), 2478₁
- Zyberk Plater zob. Plater
- Zymański Edward 2552
- Ząba Adam 2411
- Ząba Józef 2411
- Ząba Juliusz 2411 (Ząba N. F.)
- Ząba Napoleon Feliks 2410 (Szumlański), 2411, 2432, 2443₂, 2476 I, 2486, 2525
- Ząba Stanisław 2411
- Ząboklicki podoficer 2521
- Zączyński Józef 2552 i (Borzęcki)
- Ząrczyński Amancjusz 2419₄, 2475 I
- Zębrowski Teofil 2521
- Zębrowski Oskar 2411, 2448
- Zeligowski Edward 2484
- Zeligowski Justyn 2552
- Zmigrodzki Michał 2543
- Zmijewski Aleksander 2464
- Zórawski Stanisław 2411, 2413
- Zukowski Jan 2552
- Zupański Jan Konstanty 2408 (Rembowski), 2411
- Zychoń Hieronim 2408 (Rostkowski), 2411, 2432